KASTAMONU / KÜRE

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından bastırılmıştır.

Belge No : 2015-RP-2/92
Revizyon No : 00
Revizyon Tarihi : -
ISBN : -

1. Basım, Şubat 2015
Editör(ler) : Hürriyet ÖĞDÜL
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
: İnci OLGUN
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
: Çare Olgun ÇALIŞKAN
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Tasarım : Ahmetcan ALPAN, Esra TURGUT, İnci OLGUN

Kapak Görseli : Esin HASGÜL

Basım Yeri : Salmat Basım Yay. Ambalaj San. Tic. Ltd. ŞTİ
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1
İskitler / Altındağ / ANKARA
www.salmat.com.tr

Matbaa Sertifika No : 26062

Bu belgenin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir.

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın izni olmadan, eğitim ve tanıtım amaçlı da olsa hiçbir şekilde bu belgenin tümü veya bir kısmı yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Cebrail Mah. Saray Sk. No: 1 37200 / KASTAMONU
Tel.: 0 (362) 212 58 52 Faks : 0 (366) 212 58 55
E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr
www.kuzka.gov.tr

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Meclis-i Mebusan Caddesi No:24 34427 Fındıklı / İSTANBUL
Tel.: 0 (212) 252 16 00 Faks : 0 (212) 251 75 67
E-posta: mimfak@msgsu.edu.tr
www.msgsu.edu.tr

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

T.C. KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

KASTAMONU / KÜRE

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi

1

PROJE KOORDİNATÖRLERİ

Güzin KONUK	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Mustafa GÜL	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ

Hürriyet ÖĞDÜL	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

PROJE DANIŞMANI

A. Erdem ERBAŞ	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

(Soyadı alfabetik sırasına göre)

Meral ABAKLIOĞLU	Serbest Şehir Plancısı
Ahmetcan ALPAN	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Burcu BÜKEN CANTİMUR	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Çare Olgun ÇALIŞKAN	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Kumru ÇILGIN	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Esin HASGÜL	Serbest Mimar
Başak İNCEKARA	Serbest Şehir Plancısı
İnci OLGUN	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Tuğba ORMAN	Serbest Şehir Plancısı
Esra TURGUT	Serbest Şehir Plancısı
Seher Demet YÜCEL	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

[1:] Ahmetcan Alpan, 2014

ERSİZLERDERE KÖY TASARIM REHBERİ
İÇİNDEKİLER

Önsöz

Sunuş

Giriş....17

1. Tanımlar ve Yaklaşım....19

1.1. Köy Tasarım Rehberi Nedir?....19

1.2. Köyler İçin Bir Rehber Neden Gereklidir?....19

1.3. Köy Tasarım Rehberinin Kapsamı Nedir?....20

1.4. Köy Tasarım Rehberi Neyi Yönlendirir?....20

1.5. Köy Tasarım Rehberinin Gelişimi ve Örnekler....21

1.6. Köy Tasarım Rehberi için İlkeler....28

1.7. Ülkemiz Planlama Sistemi İçinde Köy Tasarım Rehberi....29

1.7.1. Üst Ölçekli Stratejilerle İlişkisi....30

1.7.2. Köy Ölçeğinde Planlama İle İlişkisi....31

1.7.3. Ölçekler Arası İlişki....32

2. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi: Süreç ve Yöntem....34

2.1. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberinin İçeriği....34

2.2. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi Hazırlık Çalışmaları ve Yöntemi...35

3. Köye İlişkin Temel Bilgiler....41

3.1. Coğrafi Özellikler....45

3.2. Ulaşım....46

3.2.1. Kastamonu İli Ulaşım Bağlantıları....46

3.2.2. Küre İlçesi Ulaşım Bağlantıları....49

3.3. Nüfus ve Sosyokültürel Özellikler....50

3.4. Ekonomik Faaliyetler....57

3.5. Köy Yakın Çevresinde Doğal Varlıklar ve Kırsal Peyzaj....61

3.5.1. Peyzaj Değerleri....61

3.5.2. Yerleşme Özellikleri....63

3.6. Kırsal Mimari Karakter....64

3.6.1. Yapı Yerleşme Biçimi.....64
3.6.2. Mimari Yapı Biçimi.....65
3.7. Köyün Değişme Eğilimleri, Riskler, Potansiyeller.....66
4. Köye Ilişkin Temel Analizler ve İlkeler.....69
4.1 Yerleşme Dokusu Analizi ve İlkeler.....71
4.1.1. Yerleşme Biçimi ve Doğal Çevre Ilişkisi.....71
4.1.1.1. Doğal Çevre Özellikleri.....72
4.1.1.2. Arazi Kullanım Biçimi.....75
4.1.1.3. Yerleşme Biçimi ve Doğal Çevre Ilişkisine Dair İlkeler....78
4.1.2. Yerleşme Özellikleri.....80
4.1.2.1. Yapı İşlevi.....80
4.1.2.2. Yapı Kullanım Durumu.....84
4.1.2.3. Yapı Kalitesi.....88
4.1.2.4. Yapı Kat Adetleri.....92
4.1.2.5. Yapı Taşıyıcı Türü.....96
4.1.2.6. Yapı Çatı Türü.....100
4.1.2.7. Çatı Örtü Malzemesi.....104
4.1.3. Ortak Kamusal Mekanlar.....108
4.1.3.1. Ersizlerdere'de Zaman Kullanımı ve Ortak Mekanlar.....108
4.1.3.2. Köy Meydanı.....111
4.1.3.3. Harman Yerleri.....112
4.1.3.4. Ortak Kamusal Mekanlara İlişkin İlkeler.....113
4.1.4. Yollar ve Patikalar.....114
4.1.4.1. Patikalar.....114
4.1.4.2. Ersizlerdere Köyü'nde Ulaşım, Yollar ve Patikalar.....115
4.1.4.3. Yollar ve Patikalara İlişkin İlkeler.....125
4.2. Parsel Biçimlenişi Analizi ve İlkeler.....126
4.2.1. Parsel Büyüklükleri.....126
4.2.2. Yapılaşma Durumu, Yapı Taban Alanı ve TAKS Değerleri.....127
4.2.3. Emsal Değerleri (KAKS Değerleri).....128

4.2.4. Parsel Biçimlenişine İlişkin İlkeler.....133
4.3. Kırsal Mimari Karakter Analizi ve İlkeler.....134
4.3.1. Kırsal Mimari Karakter Analizi.....135
4.3.1.1. Parsel Yerleşimi.....135
4.3.1.2. Yapı Türleri.....140
4.3.1.3. Yapım Tekniği.....157
4.3.1.4. Cephe Düzeni.....161
4.3.1.5. Malzeme Özellikleri.....165
4.3.1.6. Mimari Karaktere İlişkin İlkeler.....166
5. Köy Tasarım Rehberi.....175
5.1. Yerleşme Dokusu.....177
5.2. Parsel Biçimlenişi.....195
5.3. Kirsal Mimari Karakter.....199
Kaynakça.....237

ERSİZLERDERE KÖY TASARIM REHBERİ ÇALIŞMA ALT GRUPLARI

Sunuş, Giriş, Tanımlar ve Yaklaşım
(Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL)

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi:
Süreç ve Yöntem (Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL)

Köye İlişkin Temel Bilgiler

Coğrafi Özellikler (Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL)

Ulaşım (Meral ABAKLIOĞLU, Tuğba ORMAN, Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN)

Nüfus ve Sosyokültürel Özellikler (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN)

Ekonomik Faaliyetler (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN)

Köy ve Yakın Çevresinde Doğal Varlıklar, Kırsal Peyzaj ve Yerleşme Özellikleri (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN, Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL, Yrd. Doç. Dr. Seher Demet YÜCEL)

Kırsal Mimari Karakter (Öğr. Gör. Dr. İnci OLGUN, Yrd. Doç. Dr. Burcu BÜKEN CANTİMUR, Esin HASGÜL)

Köyün Değişme Eğilimleri, Riskler, Potansiyeller (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN

Köye İlişkin Temel Analizler ve İlkeler

Yerleşme Dokusu Analizi ve İlkeler

Yerleşme Biçimi ve Doğal Çevre İlişkisi (Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL, Yrd. Doç. Dr. Seher Demet YÜCEL)

Yerleşme Özellikleri (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN, Arş. Gör. Kumru ÇILGIN)

Ortak Kamusal Mekanlar (Arş. Gör. Çare Olgun ÇALIŞKAN, Esra TURGUT)

Yollar ve Patikalar (Tuğba ORMAN)

Parsel Biçimlenişi Analizi ve İlkeler

(Arş. Gör.Çare Olgun ÇALIŞKAN, Arş. Gör. Kumru ÇILGIN, Arş. Gör. Ahmetcan ALPAN, Elif TEZEL)

Kırsal Mimari Karakter Analizi ve İlkeler

(Öğr. Gör. Dr. İnci OLGUN, Yrd. Doç. Dr. Burcu BÜKEN CANTİMUR, Esin HASGÜL)

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi

Yerleşme Dokusu (Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL, Yrd. Doç. Dr. Seher Demet YÜCEL, Tuğba ORMAN)

Parsel Biçimlenişi (Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL, Öğr. Gör. Dr. İnci OLGUN, Yrd. Doç. Dr. Burcu BÜKEN CANTİMUR, Esin HASGÜL)

Kırsal Mimari Karakter (Öğr. Gör. Dr. İnci OLGUN, Yrd. Doç. Dr. Burcu BÜKEN CANTİMUR, Esin HASGÜL)

ArcGIS Veritabanı Oluşturulması (Yrd. Doç. Dr. Seher Demet YÜCEL, Arş. Gör. Ahmetcan ALPAN, Başak İNCEKARA, Esra TURGUT, Esin HASGÜL)

Parsel Föyleri Koordinasyonu

(Esin HASGÜL, Esra TURGUT)

Kitap Tasarımı

(Esra TURGUT, Öğr. Gör. Dr. İnci OLGUN, Arş. Gör. Ahmetcan ALPAN)

ERSİZLERDERE KÖY TASARIM REHBERİ ÇALIŞMA GRUBU UZMANLIK ALANLARI

Prof. Dr. Güzin KONUK
Mimarlık Fakültesi Dekanı/Mimar, Kentsel Tasarım Uzmanı

Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL
ŞBPB/Şehir Plancısı, Kırsal Planlama Uzmanı

Yrd. Doç. Dr. Erdem ERBAŞ
ŞBPB/Şehir Plancısı

Yrd. Doç. Dr. Burcu Büken Cantimur
Mim.Böl.Restorasyon Ana Bil.Dalı/Restoratör-Mimar

Yrd. Doç. Dr. Seher Demet Yücel
ŞBPB/Peyzaj Mimarı

Öğr. Gör. Dr. İnci Olgun
ŞBPB/Mimar-Kentsel Tasarım Uzmanı

Arş. Gör. Ahmetcan Alpan
ŞBPB/Şehir Plancısı-Kentsel Tasarım Uzmanı

Arş. Gör. Kumru Çılgın
ŞBPB/Şehir Plancısı

Arş. Gör. Çare Olgun Çalışkan
ŞBPB/Şehir Plancısı

Tuğba Orman
Şehir Plancısı

Esra Turgut
Şehir Plancısı

Esin Hasgül
Y. Mimar

Başak İncekara
Şehir Plancısı

Meral Abaklıoğlu
Şehir Plancısı

Destek: Elif TEZEL, Şehir Plancısı - Ceyda ŞİMŞEK, ŞBPB Öğrencisi

SUNUŞ

Köy tasarım rehberleri ülkemizde uzun süredir tartışılmakta olan ve mevzuata yeni girmiş bir uygulama aracıdır. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ile birlikte geliştirilen Kastamonu-Küre-Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi ülkemiz için bir ilk örnek olma özelliğine sahiptir. Kırsal yerleşmelerin mevcut planlama sistemi içinde sadece arazi kullanım planları ile ele alınması, farklı uygulama araçlarının geliştirilmemiş olması büyük bir eksikliktir. Kırda, mekânsal, sosyal, ekonomik gereksinimleri dikkate alan yeni bir planlama anlayışına ve kırsal yaşamın değerini gözetecek, doğa ile ilişkisini koparmayacak, basit, kullanışlı ve yerel/beşeri faktörleri harekete geçirebilecek yeni araçlara ihtiyaç vardır. Köy tasarım rehberleri, özgün karakterini korumuş olan ve değişim potansiyeli taşıyan kırsal yerleşmelerde bu anlamda çok önemli bir rol üstlenebilir.

Rehberde eski ile yeni arasındaki dengenin nasıl sağlanacağına, değişimle birlikte köyün karakterinin nasıl devam edebileceğine dair tavsiyeler yer alır. Köy tasarım rehberinin başarısı, halk tarafından kullanışlı ve faydalı bulunmasına, kurumlar tarafından benimsenmesine bağlıdır. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi çalışma grubu tarafından hazırlanan bu rehber kitap, Mimarlık Fakültesi Dekanlığı'nın koordinasyonunda Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ve Restorasyon Ana Bilim Dalından öğretim üyeleri ile uzmanların ortak çalışması ve yerel halkın ve yerel yönetimlerin katkıları ile biçimlenmiştir. Çalışma grubu içinde şehir planlama, mimarlık, restorasyon ve peyzaj mimarlığı alanlarında uzmanlar yer almıştır.

Küre ilçesi kırsal yerleşim karakteri açısından çok özel bir yere sahiptir. Çarpıcı bir doğası olan Küre köyleri zengin bir kültürel geçmişin de izlerini taşımaktadır. Sahip olduğu eşsiz doğal potansiyel, çalışmanın Küre'de yapılmasının nedenlerinden biridir. Bir diğer neden de Küre Kaymakamlığı'nın bilinçli ve motive edici yaklaşımı olmuştur. Böyle bir rehberin yararına olan inancı, çalışmanın bu noktaya gelmesinde verdiği fikir desteği, alan çalışmasının gerçekleşmesi için sağladığı olanaklar için Küre Kaymakamı Şahin Kazancı'ya teşekkür borçluyuz. Ersizlerdere köyü halkı bu çalışmanın asıl sahibi sayılabilir. Köylerine verdikleri değer, sorunları açıklıkla paylaşmaları, gelişmeye açık yapıları ile köy halkı bu çalışma için bize güç ve inanç vermiştir. Kendilerine tüm destekleri ve fikirsel katkıları için teşekkür ediyoruz. Bizi Ersizlerdere ile tanıştıran Aydan Tekin Ataç'a, bilgi paylaşımıyla desteğini esirgemeyen Ersizlerdere Kalkınma Eğitim ve Eko Turizm Derneği Başkanı Mustafa Çağır'a, köy ziyaretlerimiz sırasında çalışmaya destek veren eski muhtar ve yeni İl Genel Meclisi üyesi Mustafa Canbaz'a, Ersizlerdere muhtarı Ahmet Yılmaz'a, Küre ahşap atölyesi ustası Eşref Türkoğlu'na ve saha çalışmamızı teknik olarak destekleyen Emre Koçhan'a teşekkürlerimizi iletiyoruz. Ülkemizde ilk olarak, uygulamaya yönelik hazırlanan köy tasarım rehberinin KUZKA tarafından sahiplenilmiş olmasının çok önemli olduğunu düşünüyor, uzun vadede bu ilk örnek çalışmanın geliştirilmesi, ülkemiz koşullarına uygun bir uygulama pratiğinin oluşmasını ümit ediyoruz.

Saygılarımızla

MSGSÜ Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi Çalışma Grubu

1

GİRİŞ

Kırsal alanlar, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin doğayla ilişki içinde gerçekleştiği alanlardır. Geleneksel kırsal yerleşmeler, yerel üretimleri, doğanın ve yerel kültürün bir parçası olan peyzajları ve yapı biçimleri ile doğa-insan ilişkisinin dengeli olduğu kırsal yaşam mekânlarıdır. Kırsal yerleşmeler ancak doğa ile uyumlu olduğu ölçüde kırsal yaşamın devamlılığından sözedilebilir.

Bugün kırsal yerleşimlerde bu denge bozulmaktadır. Tarımsal üretimin biçim değiştirmesi ya da tamamen sona ermesi, nüfus kaybı, sosyal yaşamın zayıflaması, yeni tüketim alışkanlıkları, çevreyi tahrip eden faaliyetlerin artması ve yerel koşullara uygun olmayan yapılaşma bu dengeyi bozan, kırsal yaşamı tehdit eden süreçlerdir.

Kırsal yaşamın devamlılığını sağlamak için yapılması gereken pek çok şey vardır. Küçük çiftçiliğin desteklenmesinden, köyde eski yapıların kullanılır hale getirilmesine ya da yerel örgütlenmenin güçlendirilmesine kadar hepsi de değerli olan bir dizi etkinlik gereklidir. Bu etkinliklerin kapsamı ve ölçeği ne olursa olsun, şu üç amacı sağlamaya yönelik olmalıdır; "ekonomik canlılık", "sosyal bütünlük" ve "doğayla bütünleşme".

Bu çalışmanın konusu olan Köy Tasarım Rehberi, bu üç amaç çerçevesinde, köyde ekonomik yaşamın canlanmasına, sosyal bütünleşmeye ve köyün doğayla bütünleşmiş yaşamının güçlenerek devam etmesine zemin sağlayan bir içerikte olacaktır.

Rehber, köyde ortak mekânlar ve ulaşım bağlantıları gibi sosyal yaşamı hareketlendiren ögelere dair öneriler içermektedir. Köyü ekonomik olarak canlandıracak faaliyetlere imkan tanıyan mekânsal önerilerde bulunur. Mevcut yapıların korunmaya değer yanlarını yörede yaşayanlarla birlikte ortaya çıkararak köy halkının kendi değerlerini farketmesi, sahip çıkması, güven kazanması yönünde olumlu bir katkı sağlar. Köyün kimliğini oluşturan yapıların ne şekilde korunabileceği, yeni yapılarda nelere dikkat edilmesi gerektiği hakkında tavsiyelerde bulunur.

Sonuç olarak rehber, köyün doğa ile bütünleşmiş dokusunun nasıl devam edebileceğine, kırsal peyzaj ile yapılaşma arasındaki dengenin nasıl korunabileceğine dair bazı tavsiyeler içeren bir belge olarak görülmelidir. Rehberin tek başına başarılı olması mümkün değildir. Köy halkının ve yerel kurumların rehberi benimsemesi, ayrıca rehberde yer alan tavsiyelerin bölgesel, mekansal kararlarda dikkate alınması, rehberin ekonomik ve sosyal projelerle desteklenmesi gerekmektedir.

Kastamonu Küre Ersizlerdere Köyü için hazırlanan bu köy tasarım rehberi ülkemiz için kurumsal destek alan ve uygulanması beklenen ilk rehberdir. Bu pilot çalışmanın, ülkemizde köy tasarım rehberlerinin nasıl yapılabileceğine dair bir örnek olması ümit edilmektedir. Bu tecrübenin başka örneklerle geliştirilmesi ile ülkemiz koşullarına uygun bir rehber hazırlama pratiği zaman içinde oluşacaktır.

[1:] Ahmetcan Alpan, 2014.

1

1. Tanımlar, Yaklaşımlar

1.1 Köy Tasarım Rehberi Nedir?

Köy tasarım rehberi, köyün mekânsal karakterini tanımlayan ve nasıl korunacağına dair tavsiyelerde bulunan bir rehberdir.

Köy tasarım rehberi imar planı gibi kesin yaptırımlar, imar yönetmeliği gibi her yere uygulanacak standartlar içermez. Daha çok yöreye özgü öneriler ve tavsiyelerde bulunur. Bu öneriler köyün kendine has özelliklerinin analizinden yola çıkarak katılım yoluyla geliştirilir. Köy tasarım rehberleri gelişmiş ülkelerde, yerel yönetimler tarafından köy karakterini korumakta kullanılan en yaygın araçlardandır. Bu ülkelerde köy tasarım rehberlerinin yasal ve kurumsal bir çerçevesi vardır.

1.2. Köyler İçin Bir Rehber Neden Gereklidir?

Köyler yaşam biçimi, üretim ve doğa ile ilişkileri bakımından çok özel yerleşmelerdir. Köye dair belki de en eski tanımlardan biri 1924 tarihli Köy Kanunu'da yapılmaktadır. "Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalariyle birlikte bir köy teşkil ederler." Bu tanım köyü köy yapan üç önemli unsuru tarif etmektedir;

- Köyler bağ, bahçe ve tarlaları ile bir bütündür.
- Köyler orta malları ile varlığını sürdürür.
- Köyler, orada yaşayan insanlar tarafından yaşatılır.

Bu üç özelliğin birlikte var olması ile köy kırsal niteliğini koruyabilir. Bu unsurların dengeli bir şekilde bir arada varlığını sürdürmesi ile kırlar yaşayabilir.

Değişen ekonomik koşullar karşısında kırsal yaşamın temel ekonomik faaliyeti olan tarımsal üretim geri plana düşmüştür. Giderek azalan ve yaşlanan nüfus nedeniyle, köylerin ortak mekânları eski canlı ortamlarını kaybetmek üzeredir. Köyleri ekonomik ve sosyal olarak birarada tutan bağların zayıflaması sözkonusudur. Yerleşmelerin doğa ile bütünleşmiş kendine özgü dokusu ve yapı biçimleri de değişmektedir. Konfor şartlarını sağlayamayan konutlar terkedilmekte, okul, sağlık ocağı gibi donatı binaları kullanılmamaktadır. Sonuçta üretimin, ortak faaliyetlerin ve kırsal yaşamın mekanı olan köyler değerlerini kaybedebilecekleri bir sürece girmiştir.

Köyleri bu değişim içinde ele almak gerekir. Bugünün ihtiyaçları ile geçmişten gelen değerleri nasıl buluşturulabileceğimiz konusu rehberin temel konularından biridir.

[1:] Ahmetcan Alpan, 2014.

[2:] http://www.naturalengland.org.uk (Erişim tarihi: 15 Kasım 2014)

[3:] 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu, Md. 2.

[4:] Öğdül, H. (2013). Kırsal mekân politikalarında yeni dönem. Mimarlık Dergisi, 371.

Rehberde, mimari geleneklerin konfor şartlarını sağlayarak nasıl devam ettirilebileceği, değişen sosyal ve ekonomik şartlar altında köyde neyin nasıl korunabileceği ve bu korumanın köye nasıl bir fayda sağlayacağı yönünde tavsiyeler yer alacaktır.

Köy tasarım rehberi köyü bir bütün olarak ele alır. Köy meydanı, sokaklar, evler, bahçeler, avlular, ahırlar, tarlalar köyü meydana getiren mekânsal ögelerdir. Köy tasarım rehberi bu mekânlar ile yeni kullanım biçimleri arasındaki ilişkiyi köy halkının talepleriyle birlikte yeniden kurmaya çalışır. Bu bakımdan köy tasarım rehberlerinin köylerde yeni talepler ile mevcut değerlerin buluşturulmasında ve yaşam konforunun sağlanmasında önemli bir yeri vardır.

1.3 Köy Tasarım Rehberinin Kapsamı Nedir?

Köy tasarım rehberinin amacı, halkın da katılımı ile köye dair net, uygulanabilir tasarım önerileri getirmektir. Bu önerilerin köyün mekânsal karakterininin analizinden çıkmış olması gerekir. Rehberdeki öneriler basit, anlaşılır bir dille, takip edilmesi kolay grafik ve çizimlerle ifade edilmelidir.

Köy Tasarım Rehberi;

- Köyün ve çevresindeki kırsal alanların kendine has özelliklerini tanımlar; köyün peyzaj içindeki yerini, köy yerleşmesinin biçimini ve yapı karakterini analiz eder.
- Köydeki yapı yapma dengesi ve biçimi hakkında ilkeler geliştirir.
- Yerleşmenin gelişmesini engelleyici değil, değişimini yönlendirici olmalıdır.
- Ne yapılması gerektiğini söylemek yerine, alternatifler sunar, halkın yerleşmenin geleceğini etkileme fırsatına sahip olmasına imkân verir.
- Rehberin bölgesel kalkınma politikaları ile uyum içinde olması önemlidir. Uygulamalarda, bölgedeki yerel kurumlar ile ortak çalışmalar yapılarak, rehberin gelecekte diğer projelerle desteklenmesine çalışılır.

1.4. Köy Tasarım Rehberleri Neyi Yönlendirir?

Bir Köy Tasarım Rehberi şu sorulara cevap bulmaya çalışır;

- Köyün mekânsal karakteri nasıl devam ettirilebilir?
- Kırsal peyzaj karakteri nasıl korunabilir?
- Ortak alanlar nasıl daha iyi kullanılabilir?
- Mevcut yapılar nasıl daha konforlu hale getirilebilir?
- Yeni yapılar köyün dokusuna uygun olarak nasıl yapılmalıdır?
- Yerel yapı malzemeleri ve yapım teknikleri yeni yapılarda nasıl kullanılabilir?
- Köyde altyapı sorunlarına ekolojik tasarım çözümleri nasıl yardımcı olabilir?

Rehber şu konularda tavsiyelerde bulunur;

- Köyün dokusu ve peyzajı
- Ortak mekanlar
- Yollar, patikalar
- Parsel kullanımları
- Yapı formları, kütle ve yükseklik
- Yapım teknikleri, yapı malzemeleri
- Yapı elemanları; Pencere, kapı vb.
- Sınırlar; duvar, çit vb.
- Katı ve sıvı atık geri dönüşümü

1.5. Köy Tasarım Rehberinin Gelişimi ve Örnekler

Köy Tasarım Rehberleri, kırsal yaşamın kültürel olarak ülke kimliğinin bir parçası olduğu, özellikle İngiltere ve İrlanda gibi ülkelerde yaygın olarak uygulanmaktadır. İngiltere'de Köy Tasarım Rehberleri/Raporları (Village Design Statement) köy halkı tarafından hazırlanarak yerel yönetimler tarafından kabul edildiğinde artık o yöreye ait mevcut planın bir tamamlayıcısı/eki niteliğini kazanır. Plan kadar kesin yaptırımlar içermese de değerli bir belge olarak karar aşamalarında dikkate alınmak zorundadır. İngiltere'de köy tasarım rehberleri kırsal alanlara dair politikaların ve planlama sisteminin bir parçasıdır. Köy tasarım rehberlerinin çerçevesini çizen ve uygulanmasına imkân veren bir dizi yasal, kurumsal, teknik düzenleme vardır. 1950'lerden sonra İngiltere, İrlanda ve tüm Avrupa'da kırsal yerleşmeler giderek kendilerine has özelliklerini kaybetme eğilimi içine girmiştir. Yerel halkın ihtiyaçlarına göre değil, dışarıdan gelenlerin talebi doğrultusunda, birbirinin benzeri banliyö tarzı yapılar üretilmeye başlanmıştır. Bir çok ülkede son yirmi beş yıldır kırsal yerleşmelerin kimliğini korumak üzere bazı uygulama araçları geliştirilmiştir, köy tasarım rehberi de bunlaran biridir. Bu dönemde Avrupa'da ve dünyada gelişen ve topluluğun güçlendirilmesini hedefleyen, aşağıdan yukarı bir karar verme sürecini temel alan yaklaşım, köy tasarım rehberlerinin de temel yaklaşımı olmuştur.

Köy tasarım rehberleri ilk olarak 1993 yılında İngiltere'de kullanılmaya başlanmıştır. O dönemde yetkili olan Kır Komisyonu (Countryside Commission, daha sonra Countryside Agency) tarafından yürütülen köy tasarım rehberleri, gelişme planlarından farklı olarak sadece yapılı çevrenin tasarımı ile sınırlı olan bir araçtır. Köy tasarım rehberi başlangıçta "Local Plan"ların (arazi kullanım planları) bir eki/tamamlayıcısı olarak önerilmiştir. Plan, gelişmenin olup olmayacağına, ya da nerede olması gerektiğine karar verirken, rehber nasıl olacağını söyler. Bir yerin karakterinin en iyi yerel halk tarafından bilineceği ve yeni yapılaşmanın nasıl olması gerektiğine bu şekilde ulaşılacağı fikrinden hareket edilmiştir.

1: "Hepsi kırmızı tuğladan yapılmıştır (aynı tuğla fabrikasında üretilmiş), penceler sert ahşaptan (aynı yağmur ormanından getirilmiş), giriş kapıları aynıdır. Sokak kaplamaları ve kaldırım taşları, kavisli yollar ve çıkmaz sokaklar heryerde aynıdır. Bahçelerde aynı selvi ağaçları (bahçe ürünleri marketi o yıl ne satıyorsa) görürsünüz. Clifford, S. ve King, A. (1993). Local distinctiveness: Losing your place. Londra: Common Ground, Gold Hill House. Erişim tarihi: 14 Temmuz 2014, http://www.commonground.org.uk/distinctivness/d-index.html

Rehberin başarısında yerel halkın anahtar bir rolü vardır. Yere özgü bir rehber geliştirmek isteniyorsa topluluğunun karar gücünü arttırmak gerekmektedir. Tasarımın, sadece bu eğitimi almış kişilerce yapılabileceğine dair "mistik" inancı aşmak önemli adımlardan biridir. Sokaktaki insanın planlama için çok önemli olan tasarım bilgisini rehbere aktarmak gerekmektedir.

Rehberlerin içeriği esas olarak köylerin kaybolan kırsal karakterinin yeniden kazanılmasını, özellikle yapılı çevre karakterlerinin korunmasını, köyde yaşayanların köyün değerini farketmesini ve bu konuda karar almasını sağlamayı amaçlamaktadır.

İngiltere'de ilk olarak dört pilot rehber hazırlanmıştır. Bunlar pratikte ne kadar yararlı olabilecekleri konusunda değerlendirilerek daha sonra ulusal ölçekte yaygınlaştırılmıştır. İngiltere'de bugüne kadar altıyüzden çok köy tasarım rehberi hazırlanmıştır. Rehberlerin başarısı konusunda bir çok değerlendirme yapılmış durumdadır. Son değerlendirmelerde bazı yerel yönetimlerin rehberleri gelişmenin kontolünde sistematik olarak kullandığı, rehberlerin planlama kararlarını etkilediği, yapı izni için yapılan görüşmelerde uygun olmayan gelişmeleri öncesinde görme fırsatı verdiği, kaliteyi arttırdığı belirtilmiştir.

Bazı durumlarda planlama uzmanı ile halk arasında ilişkiyi arttırdığı, halkın hazırlanmasına katkıda bulunduğu tasarımı daha çok benimsediği ifade edilmiştir. Ancak, küçük bir grubun süreci kendi kendine yürüttüğü, diğerlerininse sürecin dışında kaldığı durumlar da olmuştur. Yine de rehberler çoğu durumda planın eki (Planlama Destek Dökümanı-Supplementary Planning Documents- SPD/2004'ten sonra Supplementary Planning Guidance -SPG) olarak kabul edilen bir doküman olmuştur.

İngiltere'de köy tasarım rehberlerinin yaygın olarak kullanılması ve başarı sağlaması üzerine 2000 yılında İrlanda'da da köy tasarım rehberleri yapılmaya başlanmıştır. İrlanda'da sürecin daha farklı geliştiği görülmüştür.

İngiltere'de köylerin birçoğunun koruma alanı ilan edilmesi, bu alanların sıklıkla ziyaret edilen yerler olması, güçlü bir kır edebiyatının ve kültürünün varlığı ve köy konutlarının yüksek fiyatları, bu ülkede kırların birçok ülkeye göre daha değerli olduğunu göstermektedir. İrlanda'da ise köylerin gelişimi daha farklı olmuştur. Kırda yerleşmeler daha geç oluşmuş, daha dağınık yerleşmiş, farklı kültürlerin etkisi altında biçimlenmiştir. Son yirmi yıldır ise tarımın ekonomik öneminin azalması, kırsal alanda yeniden yapılanma ile köyler giderek kentlere bağımlı hale gelmiş, pazar olma özellikleri azalmış, tarımsal gelir değil kentsel gelirle hayatta kalır hale gelmiştir.

İrlanda'da köylerin yapısal özelliklerinin farklı olması yanında yerel karar alma süreçleri de çok gelişkin değildir. Bir çok köyde halkın sosyal ve ekonomik sorunlarla ilgili katılım tecrübesi olmasına rağmen planlama ve tasarım konularında oluşmamıştır. İngiltere'den farklı olarak İrlanda'da rehberleri daha çok yerel yönetimler ve uzmanlar hazırlamıştır.

Owen, S., Bishop, J., O'keeffe, B. (2011). Lost in translation? Some issues encountered in transferring village design statements from England to Ireland. Journal of Urban Design, 16, 3, 405–424.

Atkins, W. S. (1998) Monitoring Countryside Design Summaries and Village Design Statements,
Unpublished report to the Countryside Commission, July.

Owen, S. (1998). The role of village design statements in fostering a locally responsive approach to village planning and design in the UK.Journal of Urban Design, 3(3), 199–220.

Owen, S. (1999). Village design statements: Some aspects of the evolution of a planning tool in the UK.Town Planning Review, 70(1), 41–59.

Owen, S. (2002). Locality and community: Towards a vehicle for community-based decision making in rural localities in England. Town Planning Review, 73,1–21.

Countryside Agency (2002). Village design statements—their Influence on new development. Cheltenham: Countryside Agency.

Hughes, C. (2006). Do village design statements make a difference? Town and Country Planning, 27(4),119–121.

Gallent, N., Morphet, J. ve Tewdyr-Jones, M. (2009). Parish Plans and the spatial planning approach in England.Town Planning Review, 79(1),1–29.

Owen, S., Bishop, J., O'keeffe, B. (2011). Lost in translation? Some issues encountered in transferring village design statements from England to Ireland.Journal of Urban Design, 16, 3, 405–424.

Owen, Stephen; Bishop, Jeff; Moseley , Malcolm ; Boase, Ros; Coffey, Fintan, (2008) Enhancing Local Distinctiveness: Evaluation of Village Design Statements (VDSs) in Ireland (2000 to date) Final Report to the Heritage Council, December 2008.

Yerel yönetimler koruma ile ilgili kurumlardan (Heritage Council), tasarımcılardan ve halk katılımı konusunda uzman danışmanlardan yardım almıştır. Bir kaç örnekte LEADER organizasyonları rehberlerin içerik ve sürecini etkilemiştir.

Süreç danışmanlar tarafından başlatılmakta, çalıştaylar, görüşmeler, anketler, birlikte gezme ve halkın sevdiği ve sevmediği şeyleri kaydetmesi gibi yöntemlerle ilerlemektedir. Rehber taslağını daha sonra danışmanlar hazırlamaktadır. İrlanda için rehberlerin başarısı genel olarak halkın yaşadığı yere olan ilgisini, değerlerinin farkında olmasını ve tasarım tecrübesini arttırmış olmasıdır. Bazılarında ilk adım olarak küçük tarihi ögelerin görünür olması, bazı eski önemli yapılara işlev verilmesi gibi adımlar atılmıştır. Bir çok rehber yeni sonuçlandığı için etkilerini gözlemek zordur.

Köy tasarım rehberleri ile planlama sistemi arasındaki ilişki İrlanda için çok tanımlı olmasa da yapı izni başvurularında rehberlere bakıldığı, rehbere dayanarak bazı küçük projelerin geliştirildiği görülmektedir. Rehberlerin yerel planlarla (Yerel Alan Planı-Local Area Plan) ilişkilerinin kurulması için çalışmalar yapılmaktadır.

2012 yılında İrlanda Heritage Council (İrlanda Miras Kurulu) köy tasarım rehberinin topluluk temelli olması ve daha çok katılımla hazırlanması için eğitimleri de içeren bir toplantı düzenlemiştir. Daha sonra da rehberlerinin hazırlanma sürecinde halkın daha etkili olmasını sağlamak üzere çalışmalar devam etmiştir.

Şekil 1: Köy tasarım rehberinde mekansal karakterin tesbiti; Bir yerin karakteri nedir?

Kaynak: http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Presentations/IPI_ 7

Conference_2014_7th_April__2014_for_Martina.pdf (Erişim; Kasım 2014)

Görüldüğü gibi birbirine çok yakın ve benzer olduğu düşünülen ülkeler arasında bile rehberin hazırlanması ve uygulanması bakımından önemli farklar vardır. Burada verilen iki örnek bu farkı göstermektedir. İngiltere'de "Village Design Statement" adı verilen rehberler aslında bir "Köy Raporu" niteliğindedir.Köyün genel peyzajı ve yerleşim biçiminden başlayarak, parsele ve konuta doğru iner.

LEADER; Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (AB Kırsal Kalkınma Girişimi).

Owen, S., Bishop, J., O'keeffe, B. (2011). Lost in translation? Some issues encountered in transferring village design statements from England to Ireland.Journal of Urban Design, 16, 3, 405–424.

Inaugural Multi-disciplinary VDS 'Toolkit' Workshop 2012- İrlanda- Kilkenny içeriği için; http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Planning/Workshop_Programmefor_printing_final_171013__2_.pdf (Erişim; Kasım 2014)

Bir yerin karakteri nedir?: Mimari tarz, Malzeme ve Doku, Yapıların Yaşı, Nirengi Noktaları, İmaj, Alanın Rolü, Kullanımlar, Yapı Durumları, Mülkiyet Deseni, Mekanda Şeffaflık, Sesler ve Konular, Ektivite Düzeyi, Topografya, Parsel Büyüklüğü ve Biçimi, Erişilebilirlik, Mekan Hiyerarşisi, Kapalılık Düzeyi, Yeşil ve Peyzaj Guise, R, (2005), Shaping neighbourhoods: a guide for health, sustainability and vitality, The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health, September, pp. 125: 240. (Community-Led Village Design Statement (VDS) Toolkit , The Heritage Council, 2012.

Önce mevcut durum anlatılır, öne çıkan özellikler gösterilir, arkasından her bir başlıkta öneriler yer alır. Şematik gösterimlerden çok, bazıları köy halkı tarafından çekilen fotograflar kullanılır. Önerilerin bazıları genel, heryerde olabilecek niteliktedir. Bazılarında ise, köyün belirli yerlerinin (önemli caddeler, parklar, tarihi yerler vb.) isimleri verilerek yapılması gerekenler söylenir. Yeni gelişmelerin daha çok mevcut olana referansla yapılması, çeşitlilik için de küçük değişikliklere izin verilmesi rehberin ana fikridir.

İrlanda örneğinde "Rural Design Guide" adı verilen rehberler, uzman tasarımcılar ile yerel yönetimler tarafından halka danışılarak hazırlanır. Rehberin genel yaklaşımı yeni yapılarda daha esnek bir tasarıma imkan vermektir. Geleneksel olanın bilgilerinden yola çıkılarak çağdaş konut tasarımından söz edilir. Kapı, pencere gibi ayrıntılara inilmez, bunlar tasarımcıya bırakılır. Gelişmenin teşvik edilmesi, mimarın sanatsal yaklaşımı ile yeni tasarımlara imkan verilmesi, ekolojik çözümler üzerinde durulur. İrlanda'daki rehberlerde uzmanlarca hazırlanmış şematik gösterimler kullanılır. Çizimler parseli üzerinde konutunu yapacak olan kişinin anlayabileceği şekilde basittir.

İrlanda örneğinde yere özgü farklılıkların rehberlere yansımadığı, ülkedeki her rehberin yaklaşık aynı önerileri içerdiği gibi eleştiriler yapılmaktadır. Rehber hazırlıklarında köylerinin farklı yanları üzerinde odaklanmaya çalışan köy halkı üzerinde bu durum olumsuz etki yapmaktadır.

Genel olarak köy tasarım rehberleri için ortak yönler şunlardır;

- Güçlü bir planlama sisteminin parçasıdır.
- Köy halkının katılımıyla hazırlanır, yerel yönetimler tarafından onaylanır.
- Rehberin nasıl hazırlanacağı ve içeriği tanımlanmıştır ve buna uyulur.
- Planın eki niteliğindedir veya olması hedeflenir.
- Rehberlerle ilgili yasal, kurumsal ve teknik düzenleme vardır.
- Köyle ilgili, rehber dışında sosyal ve ekonomik sorunlara dair bir çok katılım aracı vardır. (ingiltere'de Köy eylem planı, mahalle/köy planı, LEADER köy kalkınma girişimleri vb)

Ülkemiz için geliştirilecek bir köy tasarım rehberi programının hangi yaklaşımı benimseyeceği çok önemlidir. Köylerin başka önemli sorunları, katılım tecrübesinin eksikliği, yerel yönetimlerin kapasitesi gibi kısıtlayıcı faktörler elbette hesaba katılmalıdır. Ancak ülkemiz köylerinin belki de başka yerde olmayan çeşitliliği, özgünlüğü henüz yok olmadan doğru bir yaklaşımla, doğru yer seçimleriyle ve uygulanabilir yöntemlerle başlamak gerekmektedir. En önemlisi de köy tasarım rehberleriyle ilgili çerçeve ilkelerinin, mevzuatın ve kurumsal sorumlulukların tanımlanmasıdır.

Cork Kırsal Tasarım Rehberi (Rural Design Guide)
İrlanda, 2003

1

Cork County Council. (2003). Cork rural design guide: Building a new house in the countryside. Ireland.

Langham Köy Tasarım Raporu/Rehberi (VDS)
İngiltere, 2002

Amaç

- Değişim ve gelişimi engellemek değil, değişimin çevreye uygun ve tamamlayıcı olması
- Langham'ın yaşayanlar tarafından değer verilen bir yer olması
- VDS'nin topluluğun beklentilerini yansıtması
- Tasarım çözümleri getirmek yerine tasarımda dikkate alınması gereken yere özgü tarafların gösterilmesi
- Köyün yaşayan bir varlık olması nedeniyle yeninin eskiyi tamamlaması gerektiği
- VDS'nin, planın eki olarak yapım izinlerinde kullanılmak üzere(destekleyici doküman) olarak kabul edilmiş olması (Supplementary Planning Guidance- SPG

Açık Alanlar

- VDS, Rutland yerel planında Langham için planlanmış gelişme limitlerini dikkate alır
- VDS'de tanımlanmış açık alanlar ve küçük yeşillikler koruma altında olmalıdır

Seyir-Manzara Noktaları

- VDS'de tanımlanan köy görünümü mümkün olduğu kadar korunmuş ve binalar tarafından gizlenmemiş olmalıdır

Dere

- Dere, doğal durumunda muhafaza edilmelidir.
- Church sokağındaki köprü, günümüzdeki formunda ve ölçeğinde muhafaza edilmelidir
- Köydeki diğer köprüler köy karakterini koruyarak etkileyici bir görsellik kazanmak için yenilenmiş olmalıdır

Genel Köy Dokusu

Konut Alanları

- Konutların büyüklük, tür ve ölçek olarak çeşitliliği, ödenebilir konut da dahil olmak üzere yeni gelişmelerde de yansıtılmalıdır

Sokak Karakteri

- Çim sınırları orijinal haliyle korunmalıdır
- Mevcut bulunan farklı sınır ve patika genişlikleri yeni gelişmelerde örnek alınarak kullanılmalıdır
- Sınırlarda gerektiğinde taş kullanılabilir, ancak köydeki genel tarza uygun olmalıdır

Ağaçlar

- Yetişkin ağaçlar ancak başka çare olmadığı zaman kaldırılabilir, yerine uygun bitkilendirme yapılmalıdır
- The Ranksborough Hall Park ağaçlar ve yaban hayatı için önemli bir alandır, mümkün olduğunca korunmalıdır

Langham Village Design Statement (VDS). (2002). England. "Abaklıoğlu, M. (2013). Kırsal yerleşimlerde mekansal gelişmenin yönlendirilmesinde bir araç olarak köy tasarım rehberi; Küre Ersizlerdere örneği, (Bitirme Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul" yararlanılmıştır.

Yapılar

Ticari Yapılar

- VDS, Rutland Local Planındaki dikkate alır.
- Burley Road çevresindeki merkezi alanda, Church Street and Well Street'te yapılar yerel malzeme olan taş ve tuğla kullanılarak yapılmalı, geleneksel yapı tarzını yansıtacak şekilde olmalıdır.
- Yeni yapı, yenileme veya kullanım değişikliği durumunda, bulunduğu yerdeki malzeme, biçim özelliklerini yansıtmalı ve ölçek olarak uyumlu olmalıdır.
- Yapılar, parselleri ile orantılı olmalı, yeterli bahçe alanı bırakılmalı, komşu mülkiyetle uygun mesafede yapılmalıdır.
- Yeni yapılarda mimari özellikler yakındaki mevcut yapıların karakterini yansıtmalıdır.
- Kullanılmayan çiftlik yapılarının ticari kullanıma çevrilmesi desteklenmelidir.
- Yeni yapılar 2 kata kadar olmalı, mütevazı yükseklikte yapılmalıdır.
- Süslü sundurmalar ve abartılı saçaklardan kaçınılmalıdır.

Yerleşim

- Evler ve garaj vb yapılar mümkün olduğu kadarküçük kapalı bir alan etrafında gruplanmalıdır.
- Garaj ve seralar/limonluklar, ön cephede hakim öge olmamalıdır.
- Yeni yapılarda, duvarlar, çim sınırlar, yetişkin ağaçlarda mümkün olduğu kadar köyün karakteri yansıtılmalıdır.
- Kerpiç binalar ve duvarların sınırları mümkün olduğu kadar korunmuş olmalıdır.

Sınırlar

Sınırlar

- Varolan taş ve tuğla duvarlar korunmalı ve mümkün olduğu kadar yeni yapılara yansıtılmış olmalıdır.
- Yeni duvarlar malzemeleri, yapım şekli ve oranları ile diğer duvarlarla uyumlu olmalıdır.

Çatılar ve Bacalar

- Yeni yapı gruplarının çatı yükseklikleri, yakındakilere benzer olmalıdır.
- Baca yükseklikleri ve biçimlerinde küçük değişiklikler teşvik edilmelidir.
- Çatılarda , yapının bulunduğu konum ile uyum sağlayacak şekilde doğal malzeme kullanılmalıdır.

Pencere ve Kapılar

- Görünür yüksekliklteki pencereler ve kapılar ahşap olmalı, yapı ve çevresi ile orantılı yapılmalıdır.
- Mevcutta bulunan pencere stilleri devam ettirilmelidir.
- Pencere ve kapılar yenilendiğinde orijinal biçim ve oranı korunmalıdır.

Bahçeler

- Manor House, Old Hall ve The Limes'ın etrafındaki bahçelerin Langham'ın karakterine yaptığı katkı korunmuş olmalıdır. Bunlar köyün önemli özellikleridir.

Yapı malzemesi

- Köyün içindeki yeni yapılarda ve eklentilerde renk, ton ve doku bakımından çevre ile uyumlu malzeme kullanılmalıdır.

Yollar ve Trafik

Ana ve Tali Yollar/Trafik

- Trafik önlemleri mümkün olduğu kadar köyün karakteri ile uyumlu olmalıdır.
- Köy yollarındaki kentleşme denilebilecek; yol işaretlerindeki artış, tek yönlü sokaklar ve dar sokaklarda kaldırımlar yaygınlaştırılmalıdır;

Aydınlatma

- Sokak aydınlatmaları mümkün olduğu kadar köy karakterini yansıtmalıdır.

Sokak Mobilyaları

- Sokak mobilyaları, köyün var olan görünüşünü ve var olan mobilyalarla uyumunu korumalıdır.
- Çöp kutuları metal gibi daha geleneksel tarzlarda olmalıdır.
- Büyük reklam panolarının olmaması durumu devam etmelidir.
- İşyeri levhaları mütevazı ölçülerde ve çevre ile uyumlu olmalıdır.
- Yön işaretleri muhafaza edilmelidir.

Patikalar

- Bütün mevcut patikaların konumu ve karakteri koruma altında olmalıdır.
- Gelecekteki gelişmeleri köye bağlayan patika yollar olmalıdır.
- Ahşap tek parça çit yerine aralıklı ray şeklinde çit tercih edilmelidir.

1

1.6. Köy Tasarım Rehberi İçin İlkeler

- Rehberin hazırlanması için motive edici bir neden olmalıdır. Köyün geleneksel kimliğinin baskın olması, halkın köye dair olumlu yaklaşımı, yerel yönetimin istekli olması, yeni konutların köyün karakterini bozacağına dair ortak bir kaygı, turizm ya da gelişme eğilimlerinin fazla olması motive edici nedenler olabilir.
- Öncelikler konusu önemlidir. Birçok köyde yetersiz hizmetler, altyapı sorunları köyün fiziksel karakterinden daha önceliklidir. Bunların çözümü için başka planlama araçları geliştirilmediği durumda o köy için tasarım rehberinin doğru bir araç olup olmadığı sorgulanmalıdır.
- Köy tasarım rehberinin ilk olarak yapılacağı köyler iyi seçilmelidir. Pilot çalışmalar başarılı olursa güven artacaktır. Özgün karakteri değişmemiş ancak değişim baskısı altında olanlar öncelikli olmakla birlikte yerel desteklerin varlığı önemlidir.
- Halk ve yerel yönetim arasında sorumluluk paylaşımı net olmalıdır.
- Yerleşmeyi farklı kılan şey üzerinde odaklanmalıdır. Her yerin bazı farklı özellikleri vardır, bunu en iyi bilen yerel halk olacaktır.
- Rehber köyün eski merkezinin dışındaki yerler ile de ilgilenmelidir.
- Rehberin biçim ve içeriği planlama sisteminde ilgili kısma uyum sağlayacak şekilde olmalıdır. Yerleşme ya da çevresi için yapılmış bir mekansal plan varsa, rehberin plan ile nasıl bütünleşeceği belirlenmiş olmalıdır.
- Rehber bittiğinde kullanımı bitmemiştir. Devam eden süreçte kullanımının ve halkın ilgisinin devamı gerekmektedir.
- Rehberin ulusal düzeyde daha kapsamlı sosyal ve ekonomik kalkınma programları ile ilişkileri kurulmalıdır.

1.7. Ülkemiz Planlama Sistemi İçinde Köy Tasarım Rehberi

Ülkemizde köy tasarım rehberleri konusu uzun zamandır akademik ve kurumsal anlamda tartışılmakta ve bu konuda çalışmalar bulunmaktadır. 2013 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen bir madde ile köy tasarım rehberleri mevzuata girmiştir.

12/7/2013-6495 sayılı Kanunun 73 maddesi ile 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen 8/ğ maddesi şu şekildedir; 8/ ğ "…Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır." (İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.)

Bu maddede köy tasarım rehberlerinin;

- Nerede yapılacağı (yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde)
- Amacı (bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla)
- Nasıl yapılacağı (ilgili idareler tarafından, muhtarlık katılımı ile)
- Kimin onaylayacağı (ilgili idare meclisi kararı ile) tanımlanmıştır.

Rehber çalışması sırasında köy tasarım rehberi hazırlanması ile ilgili bir yönetmelik henüz çıkmamıştır.

14.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde kentsel ölçekte tasarım rehberlerinin tanımlanmış olduğu görülmektedir. İlgili maddede; Md 30/7; "Kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematiği içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır." denilmektedir.

Yönetmelikte kentsel tasarım rehberleri için yapılan tanımda, köy tasarım rehberleri için de geçerli olan bazı noktalara vurgu yapılmıştır;

- Öncesinde bir kentsel tasarım projesi olması gerektiği (köy tasarım rehberi için bir tasarım çerçevesine ihtiyaç vardır)
- Mekanın kimlik kazanması, yapıların uyum ve bütünlük içinde olmasının amaçlanması
- Rehberin, mekânsal planlama sistematiği içerisinde ele alınması gerektiği
- Uygulamaya yönelik olması
- Kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içermesi

Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü alt birimi olan Stratejik Planlama ve Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı bünyesinde yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından 2008 yılında Kayseri ve 2011 yılında Balıkesir ili için iki araştırma projesi tamamlanmıştır. Bu çalışmalarda, köy tasarım rehberi niteliğinde olmasa da köy dokusunun ve mimari kimliğin korunması için ildeki uygulamalara bir rehber oluşturulması amaçlanmıştır.

T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (2008). Kırsal alanda yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi rehber bir kitap ve örnek projelerin oluşturulması Kayseri örneği. Hazırlayan: MSGSÜ Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü (Proje yürücüsü: Kemal Çorapçıoğlu), Yayınlayan: T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara.

Eminağaoğlu, Z. (2004). Kırsal yerleşmelerde dış mekan organizasyonu-ilgili politikalar ve değerlendirmeler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Eminağaoğlu, Z., Çevik, S. (2007). Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. Gazi Üniversitesi mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt:22, No:1, 157-162, Ankara.

1.7.1. Üst Ölçekli Stratejilerle İlişkisi

Ülkemizde kırsal yerleşmelerle ilgili üst ölçekli strateji olan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi ağırlıkla sosyal ve ekonomik konularda stratejiler içermektedir. Kırsal Kalkınma Planında (2010-2013) kırsal yerleşmelerle ilgili daha fazla başlık yer almaktadır.

Kırsal Kalkınma Planında kırsal alanlarla ilgili dört Stratejik Amaç belirlenmiştir. Köy tasarım rehberleriyle ilgili kısım "Stratejik Amaç 3. Kırsal Alan Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaşam Kalitesinin Arttırılması" altında yer almaktadır.

Planda daha sonra her Stratejik Amaçla ilgili "Öncelikler", "Tedbirler", "Faaliyetler" ve "Alt Faaliyetler" açıklanmıştır. Köy tasarım rehberleriyle ilgili kısım şu şekildedir;

Öncelik 3.2 Kırsal Yerleşimlerin Geliştirilmesi ve Korunması

Tedbir 3.2.1 Sağlıklı, Güvenli ve Düzenli Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması

Faaliyet 3.2.1.4 Yöresel Mimariye Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması

Bu faaliyet yöresel mimari özellikleri öne çıkan yerleşimler için önerilmiştir. Gerekçesi, "Kırsal alanda betonlaşma ve tek tipte yapılaşmayı önlemek amacıyla yerel malzemenin kullanıldığı, yöresel iklim koşullarına ve yöre halkının yaşam biçimine uygun, yöresel mimari özellikleri dikkate alarak günümüz ihtiyaçlarına rasyonel çözümler sunan mimari projelerin üretimi ile yapı kültürünün devamlılığının sağlanması" olarak açıklanmıştır.

Alt faaliyetler içinde köy tasarım rehberi ile doğrudan ilgili olan ise;

"Alt Faaliyet 2. Yöresel mimari özelliklerin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konulduğu tasarım rehberlerinin il düzeyinde hazırlanması"dır.

Diğer alt faaliyetler "kırsal yerleşimlerde yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi", "yöresel mimarinin öncelikle kamu binalarının yapımı için değerlendirilmesi", "yöresel mimari özelliklerle günümüz ihtiyaçlarını örtüştüren proje havuzlarının oluşturulması", proje havuzlarından ilgili yöredeki kırsal hanelerin ücretsiz olarak faydalanması", "projeleri uygulayacak yapı ustası ve kalfalarına yöresel mimariye uygun yapı teknikleri konusunda eğitim verilmesi", "yerel malzeme üretimi yapan tesislerin kurulması ve desteklenmesi", "elde edilen projelerle konut yapımının desteklenmesi" ve "söz konusu projelerin kırsal turizme konu yerleşimlerde uygulanmasının teşvik edilmesi" dir.

Bu faaliyetler için uygulayıcı/sorumlu kurum o dönem için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve İl Özel İdareleri olarak belirlenmiştir. İşbirliği yapılacak kurumlar ise İçişleri Bakanlığı, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İller Bankası, Kalkınma Ajansları, belediyeler, meslek odaları, üniversiteler, ilgili STK'lardır.

Kırsal Kalkınma Planı 2010-2013, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara, s.139

İzleme göstergeleri "Yöresel mimari özelliklere uygun üretilen proje sayısı" ve "Yöresel mimariye göre tasarlanan projelerle gerçekleştirilen yapı sayısı" olarak ifade edilmiştir.

Kırsal Kalkınma Planında köy tasarım rehberinin bulunduğu Stratejik Amaç daha çok fiziksel koşulların iyileştirilmesi ile ilgilidir.Oysa köy tasarım rehberlerinin bir amacı da köy halkının karar verme, birlikte hareket etme ve kendine güven duyma konusunda güçlendirilmesidir. Köy tasarım rehberinin özellikle yerel örgütlenme konusundaki başka faaliyetlerle desteklenmesi gerekir. Kırsal Kalkınma Planındaki başka bir stratejik başlık olan "Stratejik Amaç 2 İnsan Kaynaklarının, Örgütlenme Düzeyinin ve Yerel Kalkınma Kapasitesinin Geliştirilmesi"bu bakımdan konuyla ilişkili olarak düşünülmelidir.

Köy tasarım rehberinin en önemli özelliği, kırsal çevrenin korunmasına yaptığı katkıdır. Plandaki "Stratejik Amaç 4 Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi" de yine köy tasarım rehberleri ile ilişkili olarak düşünülmelidir.

Sonuç olaraki üst ölçekli plan ve stratejilerde köy tasarım rehberlerinin yer alması çok önemlidir. Bu ölçekte yapılaşma, yerel kalkınma ve çevre stratejilerinin ayrı değil, birbirini destekleyici şekilde ele alınması gerekir. En önemlisi de bu çok boyutlu yaklaşımın alt ölçeklerde, mevzuatta, yetki paylaşımında ve pratikte de devam etmesidir.

1.7.2. Köy Ölçeğinde Planlama ile İlişkisi

Bu kısımda köy tasarım rehberlerinin köy ölçeğindeki planlar ile ilişkisi üzerinde durulacaktır. Köy tasarım rehberi bir plan türü değildir, planlama sistemi içinde destekleyici nitelikte görülmelidir. Bunun için de öncelikle planlama sistematiğinde köy ölçeğinde nasıl bir planlamanın yapıldığına bakmak gerekir.

Ülkemizde planlama sistemi içinde yer alan plan türleri üst ölçekten başlayarak, mekansal strateji planları, bölge planları, çevre düzeni planları, nazım imar planları ve uygulama imar planlarıdır. Bu kademe içinde kırsal yerleşmelerle ilgili bir plan kademesi yoktur.

Yine de köy ölçeğinde bazı planlar yapılmaktadır. 442 sayılı Köy Kanunu ve Köy Yerleşme Planı Uygulama Yönetmeliğine göre yapılan planların kapsamı, parseller oluşturularak ihtiyaç sahiplerine satılması ve donatılar getirilmesi şeklindedir. Belediye sınırları içindeki köylerde ya da Büyükşehir Belediyesi içinde mahalle statüsü almış köylerde 3194 sayılı İmar Kanunu ve yönetmelikleri geçerlidir. İmar Kanunu standartlarına uyulmak durumdadır. 5543 sayılı İskân Kanunu ve İskân Kanunu Uygulama Yönetmeliği, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlere Dair Kanunlar kapsamında yapılmış planlar vardır.

1985 tarihli Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği parsel ve yapı ölçeğinde daha ayrıntılı bir içeriğe sahiptir. Ülkemizde pek çok ilde üst ölçek planların yapılmış olması nedeniyle bu yönetmeliğin uygulama alanı giderek daralmaktadır.

Yine de bazı üst ölçekli planlarda bu yönetmeliğe referans verilerek köylerde yapılaşma koşullarının tanımlandığı görülmektedir.

Tüm bu mevzuat köylerde gelişme alanları belirlenmesi, parselasyon yapılması, donatı alanları belirlenmesi ve yapılaşma şartları getirilmesi ile sınırlıdır. Köy tasarım rehberi ise köyde hangi alanların gelişmeye açılacağına, donatıların nereye yapılacağı konusuna girmez.

Rehber, köyün görünüşünün nasıl korunacağı, ortak açık alanların nasıl iyileştirileceği, parselin eğim, yönlenme açısından nasıl doğru kullanılacağı, yapılarda yerel malzeme ve yapım tekniklerinin nasıl yeniden kullanılır hale geleceği, pencere, çatı gibi yapı elemanlarının köye uyum sağlayacak şekilde nasıl biçimleneceği gibi konularla ilgilenir.

1.7.3. Ölçekler Arası İlişki

Sonuç olarak köy tasarım rehberinin başarısı için üç temel seviyede desteklenmesi gerekmektedir.

1. Üst ölçekli stratejilerle desteklenmesi, bu stratejilerle planlama ve uygulama ilişkisini kuracak mevzuatın geliştirilmesi, tasarım ilkeleri ile ilgili çerçeve dökümanların oluşturulması,

2. Orta ölçekte planlama sistemine nasıl entegre olacağının belirlenmiş olması,

3. Yerel düzeyde halkın köylerine dair olumlu bir yaklaşıma sahip ve fikir geliştirmeye açık olması, yerel uygulayıcı kurumların istekli olması, katılım konusuna inanması ve yöre halkıyla iyi ilişkiler kurmuş olmasıdır.

Köy tasarım rehberlerinin ülkemizde kendi koşullarımıza uyarlanmış, kullanılabilir araçlar olarak geliştirilmesi için öncelikle iyi örnekler ve tecrübeler üzerinden yola çıkılması gerekir. Bu ilk rehber çalışmasının bu anlamda katkısı olması beklenmektedir.

Plansız Alanlar Yönetmeliği, Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan ve planı bulunmayan alanlarda geçerli olan bir yönetmeliktir. Yönetmelik, bazı konularda standartlar vermiş, bazılarını da "mevcut teşekküle" göre karar verilmek üzere serbest bırakmıştır . Yönetmelik ile sınırlama getirilen konular;

İfraz koşullarına – parsel büyüklüklerine getirilen sınırlamalar: Köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve civarında yapılacak ifraz işlemlerinde parsel genişlikleri (15.00) m.den, parsel derinlikleri de (20.00) m.den az olamaz.

Taban alanı katsayısı hakkında sınırlamalar; Köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve civarında bir parselde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca yapılacak tarımsal ve hayvancılık amaçlı yapıların ve konut yapılarının müştemilat dahil taban alanı kat sayısı %40 ı geçemez.

Kat sayıları hakkında sınırlamalar; Köy ve mezraların yerleşik alanlarında 2 kat (6.50) m. den fazla katlı bina yapılamaz.Meyilden dolayı birden fazla kat kazanılamaz.Zemin döşemesi üstü tabii zemine (0.50) m. den fazla gömülü olan hacimler ikamete tahsis edilemez.

İskân dışı alanlarda; Üst ölçek planı bulunmayan iskan dışı alanlarda yapılacak ifrazlardan sonra elde edilecek her parsel (5000) m2 den küçük olamaz. Bu parsellerin tapu kadastro veya tapulama haritasında bulunan kamu eline geçmiş bir yola, yapılan ifrazdan sonra en az (25.00) m. cephesi bulunması zorunludur. Parselden terk suretiyle yol oluşturulamaz.Yeni yerleşme alanı oluşturma amaçlı ifraz işlemi yapılamaz.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği'nde "Mevcut teşekküle" göre Köy İhtiyar Heyeti tarafından karar verilecek konular;

Bina cephe ve istikametleri

Komşu mesafeleri

Ersizlerdere Köyü ve yakın çevresi arazi kullanımı

2

2. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi: Süreç ve Yöntem

2.1. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberinin İçeriği

Köy tasarım rehberi çalışması üç ana bölümden oluşmaktadır; Köye ilişkin temel bilgiler, köye ilişkin temel analizler ve ilkeler ve Ersizlerdere köy tasarım rehberi.

Köye İlişkin temel bilgiler:

İlk olarak Ersizlerdere köyünü tanıtmak amacıyla köye dair temel bilgiler aktarılmıştır. Köyün coğrafi yapısı, yakın çevredeki doğal varlıklar ve kırsal peyzaj, sosyokültürel özellikler, ekonomik faaliyetler, ulaşım, köyün değişme eğilimleri, dışsal riskler, yerel potansiyeller belirlenmiştir.

Köye ilişkin temel analizler ve ilkeler:

Bu bölümde köyün bir bütün olarak algılanmasını sağlayan mekansal ögeler, yerleşim ölçeğinden yapı ölçeğine kadar birlikte ele alınmıştır. Her analiz başlığından sonra konuyla ilgili ilkeler belirlenmiştir.

Analizler ve ilkeler üç altbaşlık içinde ele alınmıştır;

- **Yerleşme Dokusu:** Bu kısımda yerleşmenin bir bütün olarak nasıl algılandığı, topografya, yönlenme, peyzaj özellikleri incelenmiştir. Daha sonra yerleşmenin kimliğinin en önemli parçası olan yapıların işlevleri, sürekli ya da mevsimlik kullanımları, yapıların kalitesi, kat adetleri, yapı taşıyıcı türleri, çatı türleri ve örtü malzemeleri incelenmiştir. Köy için en önemli mekanlar, köy meydanı ve ortak kullanım alanlarıdır. Köyde ortak kamusal mekanlar olan meydan, köy odası, okul, cami ve ortak faaliyetlerin yapıldığı harman yerlerinin fiziksel özellikleri, nasıl kullanıldıkları ve ihtiyaçlar belirlenmiştir. Köyde mahalleleri birbirine bağlayan yollar ve patikalar peyzaj değeri ve yaşam konforu açısından önemlidir. Yollar ve patikaların peyzaj içindeki yerleri, yol kaplamaları ve kullanımda yaşanan sorunlar incelenmiştir. Bu bölümün sonunda yerleşme biçimi ve doğal çevre ilişkisine, yerleşme özelliklerine, ortak kamusal mekanlara, yollar ve patikalara dair ilkeler belirlenmiştir.
- **Parsel Biçimlenişi:** Bu bölümde köyün dokusunu oluşturan parsellerin biçimlenişi ve büyüklükleri, yapıların parsel üzerinde kapladığı alan, inşaat alan büyükükleri gibi yapılaşma biçimleri incelenmiştir. Bu kısmın sonunda parsel biçimlenişine dair ilkeler belirlenmiştir.
- **Kırsal Mimari Karakter:** Bu bölümde yapıların köye özgü mimari karakterleri incelenmiştir. Parsel yerleşimi, parselde yapı türleri, mekan organizayonu, yapım tekniği, cephe düzeni, malzeme özellikleri, müştemilat ve değirmen yapıları mimari karakter başlığı altında ele alınmıştır. Bölümün sonunda mimari karaktere ilişkin ilkeler belirlenmiştir.

Ersizlerdere köy tasarım rehberi:

Son bölümde çalışmanın ana hedefi olan Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi oluşturulmuştur. Bu rehber analizler ve tasarım ilkeleri ile bir bütündür. Ancak tek başına da, köyün karakterinin korunması için neler yapılması gerektiğine dair bir rehber niteliğindedir. Rehberi köyde evini onarmak, yeni yapı yapmak isteyenler kullanabilir. Yerel yönetimler için de köyde meydanın, yolların nasıl iyileştirileceği, yapı izni verilirken nelere dikkat edileceği gibi konularda yol göstericidir. Aynı zamanda yerel idareler için köyde ortak mekanların ya da yolların nasıl iyileştirilebileceği, yapı izin verilirken nelere dikkat edilmesi gerektiği hakkında öneriler içerir.

2.2. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi Hazırlık Çalışmaları ve Yöntemi

Ersizlerdere köyünde bir tasarım rehberi hazırlanması fikri 2013 Nisan ayında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGSÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğrencilerinin Küre-Ersizlerdere köyünde yaptığı bir çalışma sonrasında KUZKA ve Küre Kaymakamlığı'nın konuya sahip çıkması ve MSGSÜ ile birlikte geliştirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Köyde turizm faaliyetlerinin başlamış olması nedeniyle köyün karakterini korumanın bir öncelik olduğu düşünülmüştür. Daha sonra 2013 Haziran ayında Küre'de yapılan "Geleceğe 'Küre'sel Bakış; Kırsal Kalkınmada Yerel Stratejiler Çalıştayı"nda odak gruplar köy tasarım rehberini kilit projelerden biri olarak önermişlerdir.

Köy tasarım rehberi, kırsal alanlarla ilgili birçok çalışma konusu ile doğrudan ilişkilidir. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde kırsal planlama ve tasarım konularında uzun yıllardır çalışan ekipler biraraya gelerek Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi Çalışma Grubu'nu oluşturmuştur. KUZKA'nın destekleriyle proje 2014 Nisan ayında başlamıştır.

İlk olarak bölge ile ilgili yazılı ve görsel kaynak araştırmaları yapılmış, köy tasarım rehberleri örnekleri incelenmiş, ülkemiz planlama sistemi içinde köy tasarım rehberinin rolünün ne olabileceği ve içeriğinin nasıl farklılaşabileceği konularında tartışmalar yapılmıştır.

Alan çalışmaları 18-21 Nisan 2014 ve 14-17 Ağustos 2014 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Çalışmanın ara sonuçları 20-21 Ekim 2014 tarihinde Küre'de yapılan "Geleceğe Küre'sel Bakış, Kırsal Kalkınmada Yerel Stratejiler 2. Çalıştayı"nda yerel katılımcılarla paylaşılmıştır. Çalıştayda köy tasarım rehberiyle ilgili odak grup toplantısına Ersizlerdere ve bazı köylerin muhtarları, köyden katılımcılar, İlçe Özel İdaresi ve Çevre Şehircilik Bakanlığı, İl Kadastro Müdürlüğü temsilcileri, Kastamonu Üniversitesi'nden öğretim üyeleri, Küre Belediyesi Meclis üyesi ile ahşap maket ustası katılmıştır. Toplantıda ortaya çıkan görüşler köy tasarım rehberi çalışmasına aktarılmıştır.

Şekil 2: Ersizlerdere köy tasarım rehberinin Küre'de yerel kalkınma çalışmaları ile ilişkisi.

Alan çalışmasında farklı yöntem ve teknikler kullanılmıştır.

Hanehalkı Anketleri: Anketlerde hanehalkı profili, göç bilgileri, istihdam, tarımsal üretim, bahçe kullanımları, çevre yerleşmelerle ilişkiler, konut bilgileri, konutta yapılan değişiklikler, konuttan ve köyden memnuniyet, değişim hakkındaki düşünceler, ekoturizm hakkında düşünceler, köyde örgütlülük, yardımlaşma, mahalleler arası ilişkiler hakkında sorular yer almıştır. Toplam 29 hane ile görüşme yapılmıştır ve 110 kişinin demografik bilgileri toplanmıştır.

Odak Grup Görüşmeleri: Kadınlar ve erkeklerle odak grup görüşmeleri yapılarak köye dair sorunları ve beklentileri hakkında konuşulmuştur. Kadınların ortak mekan olarak da kullandığı halı dokuma atölyesinde bir sohbet toplantısı yapılmıştır. Köyün genel sorunları, kadınların köye bakışı, evlerle ilgili düşünceler tartışılmıştır.

Zaman-Mekân Çizelgesi: Anket yapılan her hanede mümkün olduğunca çok hanehalkı bireyi ile görüşülmüştür. Köyün günlük yaşam ritmini anlamaya yöneliktir. Köy halkını yaş, cinsiyet ve yaşanılan mahalleye göre ele alarak günlük faaliyetlerinin hangi mekânlarda geçtiğini ve nasıl farklılaştığını ortaya koymaktadır.

Mekansal Analizler: Köy ölçeğinde; topografya, peyzaj, siluet, yerleşme dokusu incelenmiştir. Mahalleleri bağlayan yollar ve patikalar köy halkından eşlik edenlerle birlikte yürünerek notlar alınmıştır.

Parsel Yapısı ve Kullanımı: Parsel kullanımları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Tüm mahalleler için toplam 258 parsel föyü hazırlanmıştır. Parseldeki yapı türleri (konut, ahır, depo vb), bu yapıların kat sayısı, malzeme ve yapı kaliteleri, parseldeki peyzaj elemanları (meyva ağaçları vb,) diğer ögeler (fırın, arı kovanı, çardak vb) parsel föylerine işlenmiş ve tüm yapıların ayrıntılı fotografları çekilmiştir.

Yapı Ölçeğinde: Köyde yapıların mimari özelliklerini anlamak üzere 15 adet konut, 4 adet fırın, 2 adet samanlık, 1 adet değirmen yapısının rölöve çalışması yapılmıştır. Yapıların sahipleri ile eklemeler, kullanım şekli ve sorunlar hakkında görüşülmüştür.

Alan çalışmasından elde edilen verilerin bütünleştirilmesi için ArcGIS ortamında veri tabanı oluşturulmuştur. Veri tabanında, halihazır harita, hava fotoğrafı, eğim bilgileri, yol ve patikalar, parseldeki yapı türleri, yapıların özellikleri, peyzaj ögeleri, hanehalkı anket bilgileri bir arada kullanılır hale getirilmiştir.

Köy Tasarım Rehberi İçerik Şeması

1

KIRSAL PARSEL ENVANTERİ
TÜRKİYE

ENVANTER NO: KS_7
HARİTA NO:

İLİ:	İLÇE:	KÖY:	MAHALLE:
Kastamonu	Kure	Ersizlerdere	Karas
KAPI NO :	KADASTRO:	PAFTA:	PARSEL: 7

PARSELDE BULUNAN YAPILAR

YAPI TÜRÜ		KAT SAYISI	TAŞIYICI		DIŞ YAPI		ÇATI TÜRÜ	ÇATI MALZEMESİ		KULLANIM DUR.	AÇIKLAMA
samanlik	[A]	1	ahsap karkas		ahsap	[A]	besik	marsilya	[A]	surekli	
konut	[A]	3	ahsap karkas+a.yigma		ahsap+boya	[B]	besik	marsilya+oluklu	[A]	surekli	

[A] İYİ **[B] ORTA** **[C] KÖTÜ**

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF

KS.7_F1

KS.7_F2

KS.7_F3

FOTOĞRAF NO	AÇIKLAMA
KS.7_F1	samanlik
KS.7_F2	konut
KS.7_F3	parsel ici genel manzara
KS.7_F4	samanlik yan cephe
KS.7_F5	samanlik kapi detayi
KS.7_F6	konut arka cephe
KS.7_F7	konut cumba ve pencere detayi
KS.7_F8	konut tasiyici sistem detayi

ALT YAPI	SU	ELEKTRIK	ISITMA	KANALIZASYON
DETAY				

PARSEL [BAHÇE] SINIR ELEMANI:
ahsap cit

PARSEL İÇİ DOLAŞIM YOLU:
toprak+cim

PARSELDE BULUNAN ELEMANLAR	PEYZAJ ELEMANI

GÖZLEMLER
Samanlik ahsap karkas tasiyicilidir. Konutun tasiyici sistemi ise ahsap karkas ve zemin katta da ahsap yigmadir. Konuttaki cumba detayi, koydeki yapilarda bulunan karakteristik bir ozelliktir. Dis yapi malzemesi ust katlarda sıvali iken zemin katta ahsap kaplamalidir. Konutta ayrica catida gunes enerjisi sistemi vardir.

HAZIRLAYAN:
Safa Akbulut

KONTROL EDEN:
Esin Hasgül

Toplantılardan görüntüler.

Parsel Föyü.

3

Köye İlişkin Temel Bilgiler

Ersizlerdere Köyü'nün kuruluşu 13. Yüzyıla uzanmaktadır. Bölgedeki ilk yerleşimcilerin Avşar boyunun Elsiz obasına mensup olduğu bilinmektedir. Ersizlerdere köyü, Fatih Sultan Mehmet zamanında Kastamonu'nun Osmanlı Devleti yönetimine geçmesiyle Osmanlı hakimiyetine ve sonrasında Cumhuriyet yönetimine geçmiştir. Ersizlerdere köyünün ismi, bölgede yaşanmışlığa dayalı verilen isimlerin en belirgin olanıdır. Osmanlı'nın son dönemlerinden başlayan ve Kurtuluş Savaşı boyunca devam eden mücadele yılları sırasında Ersizlerdere köyünün erkek nüfusu savaşlara bağlı olarak azalmış olduğu için köye bu isim verilmiştir. Köyde Cumhuriyet'in ilk yıllarında erkek nüfus oranı, kadın nüfus oranının oldukça gerisine düşmüştür (Öyle ki, bu oran 1935 yılında % 77,5 kadın, % 22,5 erkek düzeyindedir). Ersizlerdere köyü İpsinne, Kara Ahmet, Karaş, İmam ve -Ersizlerdere'ye ismini veren- Merkez (Dere Köy) mahallelerinden oluşmaktadır. Ersizlerdere'den 1961'de ayrılan Ersizler köyü ise Merkez Mahallesi'nin kuzeyinde yer almaktadır.

İlçe bütünündeki köy yerleşimlerine genel olarak bakıldığında köylerin geniş ve yeterli düzlük alanların olmayışı nedeniyle eğimli yüzeyler üzerinde kurulan etek, yamaç, sırt ve vadi köylerinden oluştuğu görülmektedir. En çok köy yerleşimin kurulduğu rakım aralığının 750-1250 metre olması bu durumun bir sonucu olarak görülmektedir. Ersizlerdere de ilçenin 750-1000 metre aralığındaki 9 köyünden biridir. Bu aralıkta yer alan köyler aynı zamanda ilçede nüfus büyüklüğü bakımından ilk sıralarda yer almaktadırlar. İlçede kısa mesafelerde bile değişebilen topoğrafik koşulların etkisi ile köy yerleşmelerinin büyük çoğunluğu parçalı bir dağılım göstermekte ve Ersizlerdere Köyü, bu durumun somut izlerini taşımaktadır.

Tunoğlu, K. ve Kara, İ. (2012). Osmanlı'ya yön veren Kastamonululular. Kişisel Yayın.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

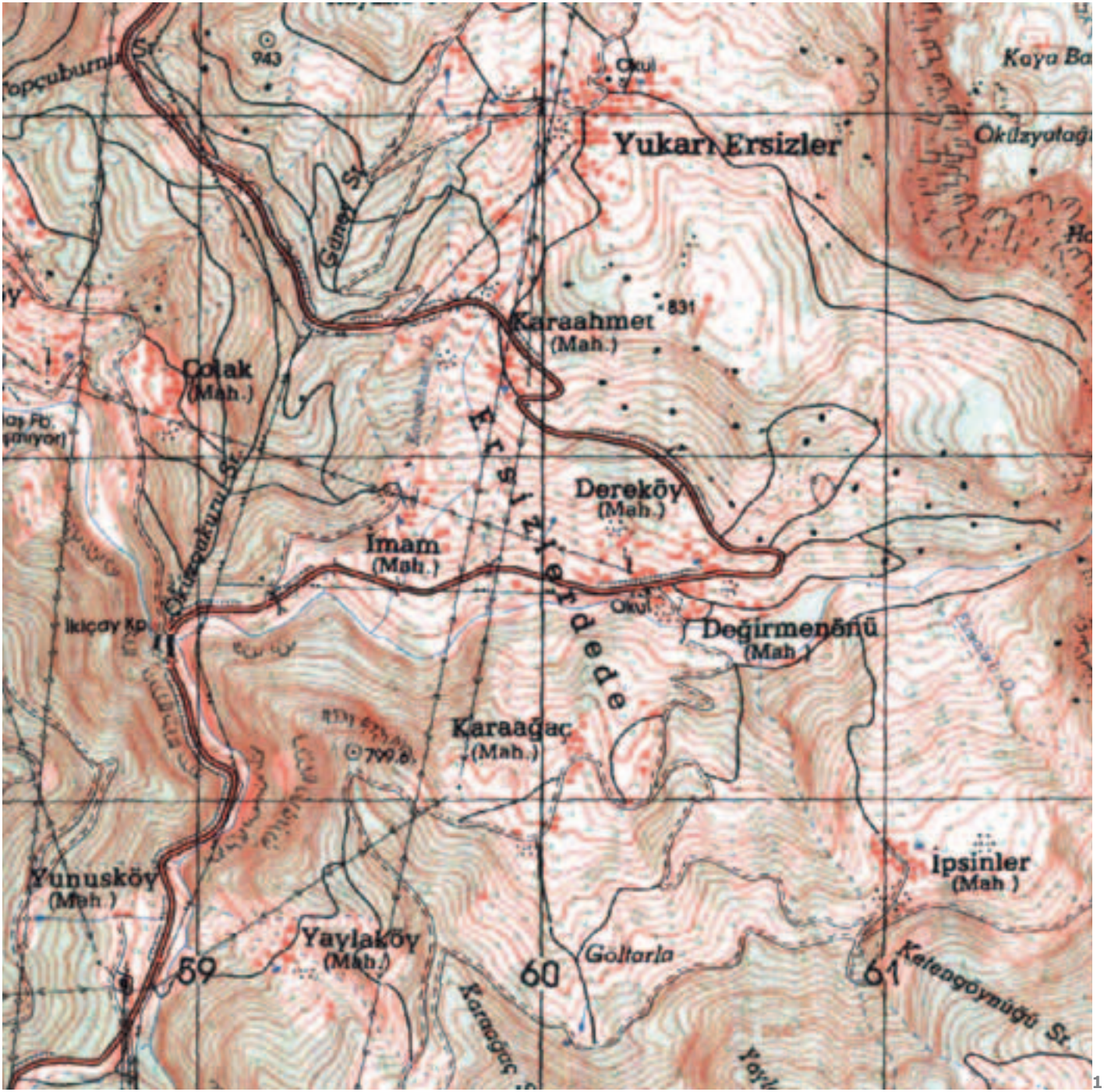
Topçuburnu Sr.
943
Okul
Kaya Ba
Yukarı Ersizler
Öküzyatağı
Güney Sr.
831
Karaahmet
(Mah.)
Colak
(Mah.)
Ersizlerdede
Dereköy
(Mah.)
İmam
(Mah.)
Öküzçakuru Sr.
İkiçay Kp.
Okul
Değirmenönü
(Mah.)
Karaağaç
(Mah.)
799.8
Yunusköy
(Mah.)
Yaylaköy
(Mah.)
59
60
61
Goltarla
İpsinler
(Mah.)
Ketengöynüğü Sr.
Karaağaç

1

3.1. Coğrafi Özellikler

Bölgenin coğrafi özellikleri Ersizlerdere Köyü'nün yerleşim biçimi, gelir kaynakları ve yapı tiplerine yansımıştır. Karadenize paralel olarak yüksek rakımlarda uzanan Küre dağları, bölgenin morfolojisini ve iklimini olduğu kadar, yerleşme biçimini ve yapı tarzlarını da belirleyen en önemli coğrafi öğedir. Küre Dağları Karadenize ulaşan akarsu vadileri ile yarılarak oldukça engebeli, eğimli bir arazi oluşturur. En yüksek yeri olan Yalıgöz tepesinde 2019 metre olan rakım, vadilerde 500 metrenin altına iner. Ersizlerdere köyünün mahalleleri 550-850 m rakım aralığında yer almaktadır.

Akarsuların aşındırarak geçtiği bazı vadilerde kanyonlar oluşmuştur. Karadonu çayı tarafından açılan Ersizlerdere kanyonu bunlardan biridir. Kastamonu-İnebolu karayolu üzerinde yer alan kanyon bölgede çok dikkat çekici bir doğal oluşumdur. Ersizlerdere Köyü ve kanyon bir peyzaj bütünlüğü oluşturmaktadır. Kanyonun varlığı doğa sporları için bir ilgi oluşturmuş ve köyde bir turizm hareketi başlamıştır.

Küre bölgesi genellikle geçirimsiz zemin özelliğine sahiptir. Ayrıca su akış hızları yüksek, vadi tabanları dardır. Bu yüzden yağmur suları yeraltı sularını beslemeden bölge dışına tahliye olmaktadır. İklimi yağışlı olmasına rağmen bölgenin yeraltı suları yetersizdir. Bu açıdan köylere içme suyu sağlanmasında zorluk yaşanmaktadır.

Küre Dağlarının etkisi ile bol yağış alan bölgede hâkim bitki örtüsü ormandır. Karadeniz'in nemli etkisi altındaki yerlerde kayın ve köknar ormanları görülmektedir. Bu yağış bölgesinde yer alan diğer orman köyleri gibi Ersizlerdere'de de geçim kaynakları orman olmuş, yapı malzemesi ormanda bulunan ağaç türlerinden karşılanmıştır.

Arazinin hareketli olması ve ormanların geniş alanlar kaplaması nedeniyle tarımsal üretim alanları çok sınırlı kalmıştır. Yağış ve soğukların uzun sürmesi de tarımsal faaliyetleri olumsuz etkilemektedir. Tarım arazileri küçük parçalar halinde dağılmıştır. Bu da tarımın ancak geçimlik düzeyde yapılmasına imkân vermektedir.

Yeraltı sularının kısıtlı, orman dışı alanların az olduğu bölgede, köyler daha çok su kaynaklarına ve geçim imkânlarına yakın yer seçmiştir. Ormanların hemen kenarında düzlük alanlar tercih edilmiştir. Tarımsal üretim nispeten verimli düzlük alanlarda yapılmakta, yerleşmeler de hemen çevresinde mümkün olduğunca az eğimli alanlarda yer almaktadır. Ersizlerdere'de toplam 7300 dekar olan köy arazisinin %53.8 i kullanılamayan arazidir. Köyün yerleşim alanları dere kenarında vadiden yukarı doğru gelişmiştir. Köyün 5 mahallesi birbirine uzak ama tarım alanlarına yakındır. Köy, Kastamonu –İnebolu yolu üzerinde yer almaktadır. Merkez mahallesi yol kenarında, Karaahmet ve İmam Mahalleleri yoldan itibaren kuzey batıya doğru yerleşmiştir. Karaş ve İpsinne Mahalleleri karayolunun güneyinde kalmaktadır. İpsinne köyün en uzak mahallesidir.

Ersizlerdere ve Çevresi; 1/2500 Ölçekli Topografik Harita.

Ersizlerdere'nin tam ortasından geçen ve köyü mekânsal olarak ikiye bölen Küre-İnebolu yolu bir yandan erişimi kolaylaştırırken bir yandan da köyün hızlı değişimine de neden olmaktadır.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

Köy, Küre'ye 8 km, Kastamonu il merkezine 63 km uzaklıktadır. Ulaşım açısından son derece elverişli olan köyün Ersizlerdere Kanyonu ile birlikte turizm değeri artmaktadır.

3.2. Ulaşım

3.2.1. Kastamonu İli Ulaşım Bağlantıları

Harita 1: Bölgesel ulaşım bağlantıları

Yüzölçümü 13.108,1 km² olan Kastamonu ili Türkiye yüzölçümünün yaklaşık %1,7'sini oluşturmaktadır. İlin kuzeyinde Batı Karadeniz Dağları, güneyinde doğu batı uzantılı Ilgaz dağları ve Karadeniz sahiline paralel olarak il merkezinin kuzeyinde İsfendiyar (Küre) Dağları yer almaktadır. Kastamonu ilinin engebeli coğrafi yapısı ulaşımın zayıf olmasında önemli rol oynamaktadır. Ankara-Çankırı-Kastamonu-Sinop Devlet Karayolu bağlantısının, Çankırı ve Kastamonu İlleri'ndeki bir bölümü bölünmüş yol niteliğindedir. Çankırı ili Ankara'ya karayolu ve demiryolu ile bağlanırken, Kastamonu ilinin Ilgaz Dağı dolayısı ile Ankara ile karayolu bağlantısı zayıf kalmaktadır. Kastamonu-Ankara Karayolu Bağlantısı 248 km ve Kastamonu-İstanbul Karayolu Bağlantısı 518 km'dir. Kastamonu ilinin 175 km uzunluğunda sahil şeridi bulunmaktadır. Kastamonu-Cide, İnebolu ve Sinop-Merkez'de liman bulunmasına rağmen, denizyolu ulaşımı yolcu taşımacılığında kullanılamamaktadır. İstanbul-Çankırı-Sinop karayolu ilin güneyinden geçen en önemli ulaşım koridorunu oluştururken, Bartın-Kastamonu-Sinop güzergahı doğu-batı aksında ve Çankırı-Kastamonu-İnebolu güzergahı da kuzey-güney aksında kenti besleyen ve çevresel bağlantılarını sağlayan temel ulaşım koridorlarını oluşturmaktadır.

KUZKA (2011). TR82 Düzey 2 Bölgesi 2011-2013 bölge planı. Erişim tarihi: 5 Haziran 2014, http://www.kuzka.org.tr/dosya/2011-2013_bolge_plani.pdf

Kastamonu'yu da içine alan "Sinop Kastamonu Çankırı Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı"nda kara, hava, deniz ve demir yolu ulaşımlarının fiziki alt yapılarının yeterince geliştirilememiş olması nedeni ile ortaya çıkan dengesiz ve verimsiz nitelikteki ulaşım sisteminin giderilmesi için bölgede gelişimi sağlayacak yönde ana kararlar alınmıştır. Planda, Kastamonu-İnebolu Devlet Karayolu'nun bölünmüş yol olarak iyileştirilmesi önerilmiştir.

Çevre Düzeni Planı'nda Kastamonu İl Merkezi'nden Çankırı-Zonguldak Demiryolu Hattı'na ve Çankırı İl Merkezi'nden Samsun-Sivas Demiryolu Hattı'na bağlanan demiryolu önerisi getirilmiştir. Denizyollarının hem yolcu taşımacılığı hem de turistik amaçlı olarak kullanılması amacıyla Cide, Sinop ve İnebolu limanlarının iyileştirilerek şehirlerarası yolcu taşımacılığının bir parçası olması önerilmiştir. Küre İlçesi'nde çıkan maden ürünlerinin İnebolu Limanı'na taşınmasında kullanılan, ancak günümüzde atıl durumda olan teleferik hattının, Küre-Belören Köyü kış sporları merkezine kadar uzatılarak, turizm amaçlı kullanılması da söz konusu bölge planının bir diğer önerisidir.

Bölgede gerçekleşmesi planlanan ve gerçekleşmekte olan projelerden Ilgaz Dağı Tüneli ve İnebolu Limanı Özelleştirme Projesi, Ilgaz Dağı Tüneli ile bütünleşik olarak düşünülen Kastamonu-İnebolu yolu genişletme ve iyileştirme çalışmaları Kastamonu'nun ulaşım planlaması açısından mevcut durumu ve ilişkileri etkileyecek önemli projelerdir.

İnebolu limanı, her türlü yolcu taşımacılığına açık olup, ithalat ve ihracat faaliyetleri için de elverişli bir yapıya sahiptir. Turizm amaçlı yat ve gezi teknesinin uğradığı ve konakladığı liman sahasında, bir ahşap tekne-yat yapım tersanelerinin ve balıkçı barınağı bulunmaktadır. Kastamonu ve bölgesindeki orman varlığının değerlendirilmesi, Küre madenlerinin taşınması ve Kastamonu-Çorum- Çankırı ve Karabük bölgesini de içine alan Batı Karadeniz bölümünün dışa açılmasında İnebolu Limanının kullanılması söz konusu ve önemlidir. Liman, coğrafi hinterlandı açısından geniş bir etki sahasına sahip ve stratejik önemi olan bir limandır.

Şekil 3: Ulaşım bağlantılarının şematik gösterimi

Harita 2: İnebolu Limanı

İnebolu Belediyesi (2014). http://www.inebolu.bel.tr/inebolu-kategori.asp?SayfaAltCatId=26

İbret, Ü. (2010). Karadeniz kıyısında stratejik bir liman: İnebolu Limanı. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 20, 15-33.

1

3.2.2. Küre İlçesi Ulaşım Bağlantıları

Küre Dağları Karadeniz'in hemen kıyısından itibaren yükselerek denize paralel bir şekilde doğu-batı yönünde uzanmakta ve Anadolu'nun iç kesimlerinden Karadeniz'e doğru olan karayolu ulaşımını zorlaştırmaktadır. Ankara ve İç Anadolu'nun Karadeniz'e bağlandığı en kısa karayolu, Çankırı ve Kastamonu üzerinden yüksek geçitleri geçerek Küre İlçe merkezine gelmekte ve daha sonra da buradan Karadeniz kıyısındaki İnebolu Limanı'na ulaşarak deniz ulaşımına bağlanmaktadır.

Küre ilçe merkezi Kastamonu'ya 60 km, İnebolu'ya 30 km, Ankara'ya 300 km, İstanbul'a 465 km uzunluğundaki karayolu ağı ile bağlıdır.

Küre ilçesine İstanbul'dan ulaşım; E-5 Karayolu ya da TEM otobanı kullanılarak Gere - Karabük - Safranbolu - Araç - Kastamonu güzergahıyla sağlanırken, Ankara'dan ulaşım; Çankırı - Ilgaz - Kastamonu güzargahıyla sağlanmaktadır.

Küre'nin bölge dışına açılmasını sağlayan ana arter 91 km uzunluğundaki Kastamonu-İnebolu Devlet Karayolu'dur. Kastamonu-İnebolu Devlet Karayolu'nun yaklaşık 38 km'lik kısmı Küre ilçesinin sınırları içerisinden geçmektedir. Kastamonu-İnebolu Devlet Karayolu Kastamonu şehrinden itibaren kuzeye doğru yönelmekte ve 1240 metre yüksekliğindeki Oyrak Geçidi'ni aştıktan sonra Devrekani ayrımına gelmektedir. Devrekani ayrımından itibaren kuzeye doğru devam eden bu yol 1180 metre yüksekliğindeki Ecevit Geçidi'ni geçerek Küre ilçesinin merkezine varmakta ve oradan sonra da Ersizlerdere Köyü'nden geçerek İnebolu ilçe merkezine ulaşmaktadır. Küre ilçesinin engebeli ve eğimli bir topografik yapısının bulunması özellikle köy ve mahalleler arasındaki ulaşımı zorlaştırmıştır. İlçede her köyün ilçe merkezine bağlantısını sağlayan köy yolu bulunmakta ancak köy yolları bölgenin arazi şartları içerisinde kır yerleşmelerinin birbirinden uzak ve dağınık olması bakımından yetersiz kalmaktadır. Küre – Kastamonu arasında her gün 50 ulaşım seferi yapılırken İstanbul'a ise haftada 28 sefer yapılmaktadır.

Esin Hasgül, 2014.

Küre Belediyesi (2014) http://www.kure.bel.tr/bpi.asp?caID=28

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

KUZKA (2013). Küre ilçe analizi. Erişim tarihi: 5 Haziran 2014 http://www.kuzka.org.tr/Planlama.asp?P=9&Planlama=ilce-analizleri

3.3. Nüfus ve Sosyokültürel Özellikler

Küre'de nüfusun 1935 yılında başlayan sayım sonuçlarına dayalı gelişimine bakıldığında ilk önemli değişim, I. Dünya Savaşı döneminde nüfusun azalması ile kendini göstermektedir (1935-1950). Daha sonra yaklaşık 30 yıl boyunca önemli bir değişim görülmeyen ilçe nüfusunda 1985 yılına gelindiğinde yeniden bir azalma gözlemlenirken bu değişimin 2000 yılına gelindiğinde ilçe nüfusunun % 50'sinin azalması şeklinde sonuçlandığı görülmektedir. 1985 yılından itibaren başlayan azalma 2000 yılından sonra da devam etmiş ve 2012 yılı itibariyle 6406 kişiye kadar düşmüştür.

1980'li yıllarla birlikte başlayan yoğun nüfus kaybındaki temel neden ilçede yaşanan dışa göç hareketleridir. İbret'in büyük göç dalgası olarak nitelendirdiği bu süreçte başta iş ve daha iyi yaşam koşulları umuduyla yapılan göçlerin yönü ülke genelindeki büyük kentler olmuş, Küre'deki kırsal kesimde ise önemli oranda nüfus azalmıştır. Özellikle geçim kaynakları sınırlı yüksek kesimlerdeki köylerde göç etkisi daha da baskın olmuştur. Ülkenin batı metropollerinde yaşanan hızlı kentleşmenin yarattığı ve Kastamonu ölçeğinde de eş zamanlı yaşanan göç dalgası yanında, 1990'da Küre ilçesinden ayrılan Ağlı'nın bir ilçe statüsü kazanması, Küre'nin nüfusunda göç dışında idari küçülmenin de etkili olduğunu göstermiştir.

Odak grup görüşmelerine göre Ersizlerdere Köyü'nde 63 hane yer almakta ve toplam 269 kişi ikamet etmektedir. Bu nüfusa ek olarak köyde yaşayıp Küre'de ikametini gösteren 40 kişi mevcuttur. Yaz döneminde köy ziyaretleri ve ikincil konut sahipliğine dayalı adres verilerinin bu farklılığın kaynağını oluşturduğu sanılmaktadır. Köyün nüfus değişimine bakıldığında, 1985'ten bu yana sürekli bir azalmanın söz konusu olduğu görülmektedir.

Son 40 yılda köy toplam nüfusunun % 49 oranında azaldığı, bu azalma eğiliminde kadın ve erkek nüfusun 2000'li yıllara kadar birbirine koşut bir çizgi izlediği, ancak bu dönemden itibaren kadın nüfusun daha hızlı bir azalma eğilimi içinde olduğu bilinmektedir. Bu durum, evlilik kaynaklı göç ile açıklanabilmektedir.

Köyün nüfus değişimi incelendiğinde 1935 yılından bu yana ilk olarak 1950'li yıllardan itibaren azalma eğiliminin belirgin bir şekilde başladığı ve sonrasında artış gösteren nüfus gelişiminin 1980'den itibaren yeniden düşüşe geçtiği ve 1990 yılı sonrasında ikinci kırılmayı yaşayarak 2013'de neredeyse 1930'lu yıllardaki nüfus değerine kadar düştüğü görülmektedir.

Ersizlerdere'de 18-21 Nisan 2014 ve 14-17 Ağustos 2014 tarihleri arasında yapılan hanehalkı anket çalışması ile köyün başta demografik ve sosyal özellikleri olmak üzere, ekonomik, çevresel ilişkiler, ulaşım, kırsal yaşam algısı ve memnuniyeti, eko turizm ve örgütlenme gibi çeşitli konularda son derece önemli veriler ve ipuçları elde edilmesini sağlamıştır. Ersizlerdere Köyü'nün tüm mahallelerinde yapılan ve toplamda 110 kişinin bilgisine ulaşılan anket çalışmasına göre köyün ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,8'dir.

Anket görüşmesi yapılan kişilerin % 48'i kadın, % 97'si köyün yerlisi ve yaş ortalaması da 52'dir. Medyan yaş ise 49 olarak tespit edilmiştir.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

Hanehalkı Anketi, 2014

Grafik 1: Küre ilçe nüfusunun yıllara göre değişimi

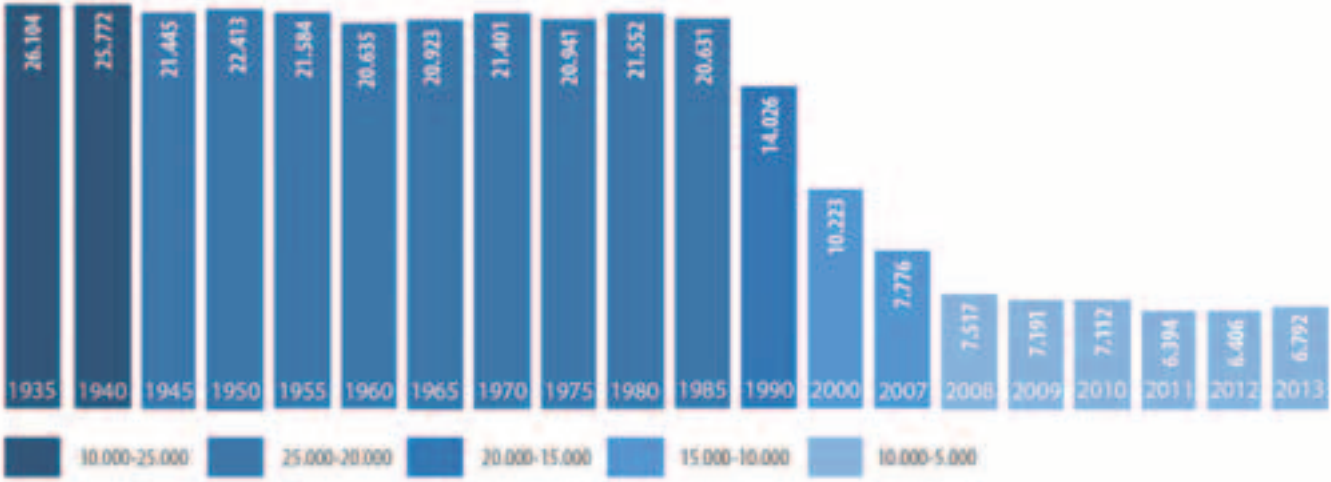

Kaynak: İbret, 2007; TUİK

Grafik 2: Küre ilçe nüfusunun yıllara ve kentsel-kırsal ayrımına göre değişimi

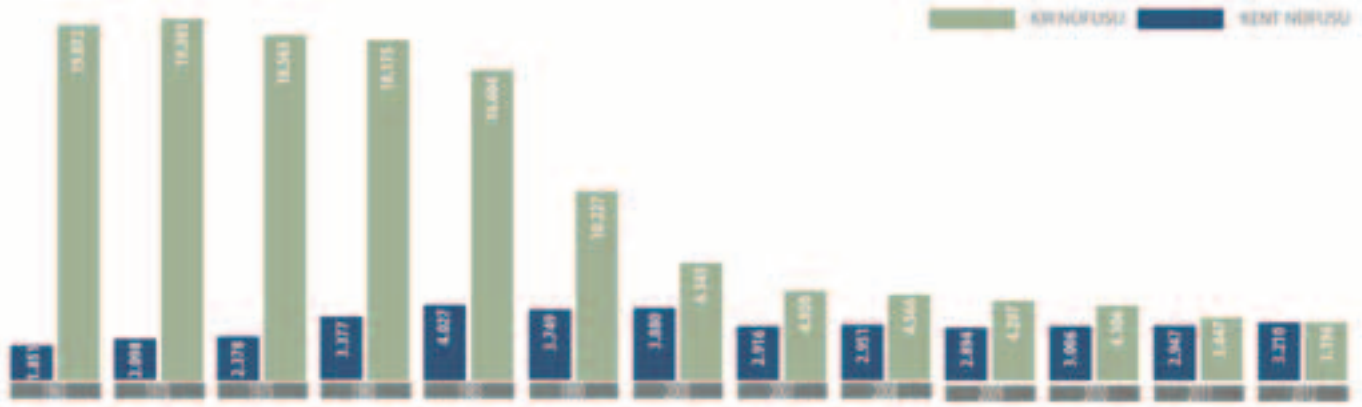

Kaynak: İbret, 2007; TUİK

Ersizlerdereli olup diğer illerde yaşayanların ağırlıklı olarak İstanbul ve Ankara'da; yurt dışında yaşayanların ise daha çok Hollanda ve Almanya'da yaşamakta olduğu bilinmektedir.

Yapılan hanehalkı anketleri, saha gözlemleri ve odak grup görüşmeleri sonucunda Ersizlerdere'de yaşayanlardan 50-70 yaş aralığındaki erkek nüfusun büyük bölümünün ilkokul mezunu ve Etibakır işletmesinden emekli olmuş kişilerden oluşmakta ve köyde boş zamanlarında hayvancılık ve bağ-bahçe işleriyle uğraşmakta olduğu, kadınların büyük bir bölümünün ise ev hanımı olarak -erkeklerin genelde ilçede çalışmasından dolayı- ev, bahçe ve köy işleriyle uğraşmakta olduğu görülmüştür. Genel olarak köyde yaşayanlardan emekli olanlar hayvancılık ve bağ bahçe işiyle uğraşırken orta yaş grubundakiler ise öncelikle maden işletmesinde ve daha sonra gelen inşaat ve diğer meslek alanlarında çalışmaktadır.

Yapılan hanehalkı anket çalışmasında yaş aralığı bakımından köy nüfusunun 41-50 yaş ile 60 yaş üzerinde kümelendiği, medyan yaşın 42,5 ve ortalama yaş değerinin ise 38,9 olduğu tespit edilmiştir.

Hanede sürekli yaşayan kişi sayısı bakımından 2 kişi ile 6 yaş ve üzerinde yoğunlaşan veriler, yaşlı çiftlerin veya gençlerin iş-okul vb. nedenlerle büyük il ve ilçelere göç ettiği çekirdek aile tipolojilerinin yaygın olduğunu göstermektedir.

Göç olgusu bakımından incelendiğinde Ersizlerdere'de dışa göç eğilimi hakimdir. Göç nedenleri arasında sağlık-eğitim gibi temel sosyal hizmetlerin yetersizliği, daha önce büyük şehirlere göç edenlerle olan sosyal ve ekonomik ilişkilerin etkisi, istihdam sorunları ve iş arama gibi nedenler sıralanabilir.

Göç olgusu ve özellikle de göçün nedenleri bakımından yöreye özgülük barındıran en önemli konunun maden sektörüne dayalı sınırlı yerel ekonomi ve yerel dinamiklerin yeterince değerlendirilememesi olduğu ifade edilebilmektedir.

Hanehalkı anket sonuçlarına bakıldığında köydeki hanelerin %45'inde başka yere göç eden hanehalkı bireylerinin olduğu ancak ileride göç etme eğiliminde olan hanelerin ise % 10 düzeyinde olduğu görülmektedir. Yaşanan göçler sonrası yeni göç eğilimlerindeki düşük yüzdeyi, köy nüfusunda göçe bağlı belirli bir doygunluğun olması ve nüfusun yaşlı olması açıklamak genel anlamda mümkündür.

Hanehalkı Anketi, 2014.

İlçe genelinde tarım topraklarının toplam ilçe yüzölçümünün % 9,6'sı kadar olması ve bunun yanında çevre koşullarına dayalı olarak verimliliğinin de yeterli düzeylerde olmayışı, tarıma dayalı ekonomik bir sürekliliği zorlaştırmaktadır. Ayrıca nüfusu yeterli istihdam imkanları yaratarak bölgede tutabilecek sektörel/ekonomik çeşitliliğin olmayışı ve doğal çevre koşullarının yaşamı zorlaştıran etkileri göç olgusunun oluşmasında ve devamlılığında etkin rol oynamaktadır.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014; Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

Grafik 3: Ersizlerdere Köyü nüfusunun yıllara göre değişimi

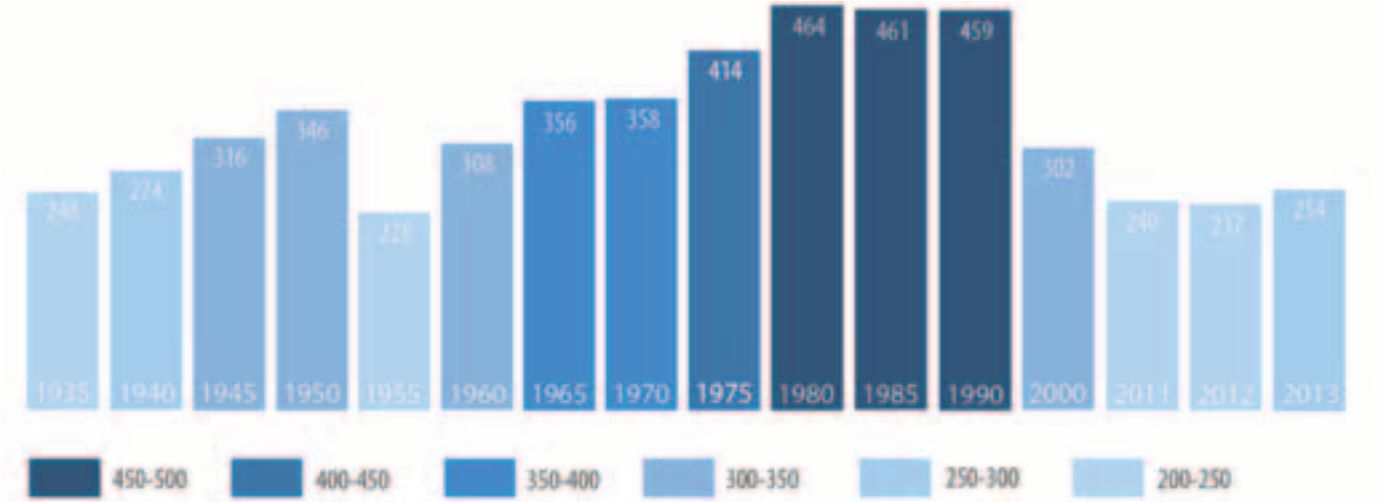

Kaynak: İbret, 2007; TUİK

Grafik 4: Ersizlerdere'de hanede sürekli yaşayan kişi sayısının yüzde dağılımı

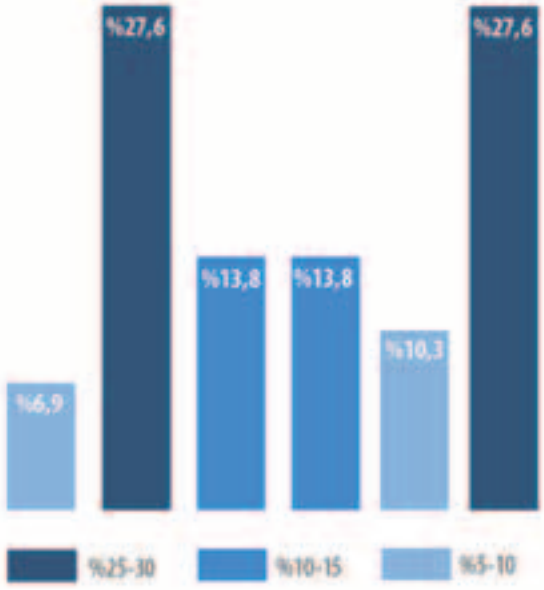

Grafik 5: Ersizlerdere'de en son bitirilen okula göre yüzde dağılımı

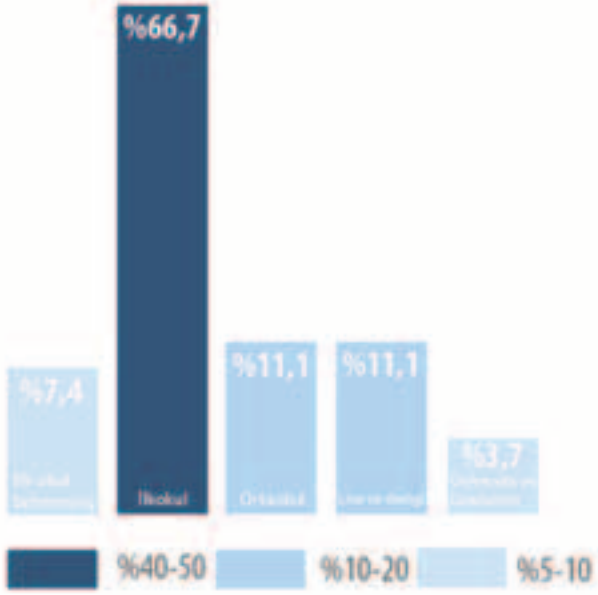

Ayrıca tarımsal faaliyetlerin arazi yapısı nedeniyle kol gücüne dayalı olduğu bölge köylerinde geniş aile profilinin de göçler nedeniyle zamanla azalması, tarımsal faaliyetlerin geçmişe oranla daha az yapılmasına yol açmıştır ki bu durum Ersizlerdere ve yakın çevresinde de gözlenebilmektedir.

Eğitim durumu incelendiğinde köy genelinde toplam nüfusun %48'i ilkokul mezunudur. Eğitim almış nüfus içinde ilkokul mezunlarının oranı %67'dir. İlköğretim sonrası eğitim için çevre ilçelere ve il merkezine bağımlılığın olduğu Ersizlerdere'de eğitim hizmeti bakımından altyapı yetersizliklerinin henüz çözülemediği görülmektedir.

Çalışma durumu bakımından köy nüfusunun %23'ünün çalıştığı görülmüştür. Çalışmayan erkeklerin büyük çoğunluğu emekli, kadınlar ise ev hanımıdır. Küre maden ocaklarının Ersizlerdere'deki çalışan nüfusun temel iş sahası olduğu, hanehalkı anket çalışmasının bir diğer çıktısı olarak öne çıkmaktadır. Köy dışına gitme sıklığına bakıldığında en fazla görülen haftada bir yapılan gidişlerdir (Her 100 haneden 26'sı) ve bu artışta Küre'ye yapılan haftalık pazar, alışveriş ve sağlık ziyaretleri belirleyici olmaktadır.

Köyde ileri gelen kişi veya ailelerin bulunduğunu düşünenlerin oranı yaklaşık %70 olup, bu kişiler içinde yeni ve eski muhtarlar ile azalarının öncelikle yer aldığı görülmektedir. Bu durumda köyde geleneksel-sosyal ve bürokratik ilişkilerin muhtar ve köyün ileri gelenlerince temsil edildiğine dair ipucu vermektedir. Herhangi bir dernek, kooperatif vb. oluşuma üye olma oranı %3 gibi son derece düşük bir düzeyde iken, köy ve yakın çevresinde faaliyet gösteren Ersizlerdere Kalkınma Eğitim ve Eko Turizm Derneği'ni bilenlerin oranı %11'dir. Bu derneği bilenlerin dernek ile ilgili görüşlerinin ise genel anlamda olumlu veya geleceğe dair beklenti içerdiği söylenebilir.Önemli olaylarda yardımlaşma oranının %100 olduğu Ersizlerdere Köyü'nde günlük hayatta yardımlaşma oranı % 86'dır. Genel bir dayanışma ilişkisine işaret eden bu sosyal yapı içinde diğer mahallelere gitme oranı da yaklaşık %80'dir.

Grafik 6: İleride göç etmeyi düşünen hanelerin yüzde dağılımı

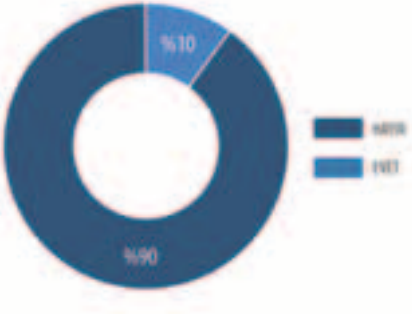

Grafik 7: Hanesinde başka yere göç edenlerin yüzde dağılımı

Grafik 8: Ersizlerdere'de çalışma durumunun yüzde dağılımı

Aralarında sorun yaşayan hanelerin oranı ise diğer sosyal göstergelere dayalı düşünüldüğünde yüksek denebilecek bir orana (%38) sahiptir. Mülkiyet ve arsa ihlallerine dayalı sorunlar, köydeki sosyal yaşamın geçmişten günümüze nasıl bir değişim içinde olduğunu ve mukayeseli bir ek değerlendirmeyi de gerektirmektedir.

Ev hanımlarının ekşi, pekmez pestil, kesik (çökelek) üretimi yaparak ve uygun mevsimlerde topladıkları mantarları Küre Pazarı'nda satarak gelir elde edebilmeleri hem köy yaşam kültürünün hem de yerelde sağlanan mikroekonominin bir parçası olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda ele alınabilecek diğer uğraşlar arasında bahçelerinden elde ettikleri meyve ve sebzelerden, süt ve süt ürünlerinden (özellikle süt satışından), turşu ve tarhana üretiminden de kısmen gelir elde edebilmeleri de yer almaktadır. Köyde odun ekmeği kullanımı geçmişe oranla daha az yaygındır. Fırında ekmek pişirilmeden önce fırının tavını ayarlamak için gödelek pide yapılmaktadır. Bu öncü pideler, fırın etrafında oynayan çocuklara ve o esnada oradan geçenlere ikram edilmektedir. Ekmeğin alt kısmında fırının zeminine yapışmaması için ceviz yaprağı, pancar yaprağı, yer yaprağı ve uğra kullanılmaktadır.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014; Hanehalkı Anketi, 2014.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

A. Erdem Erbaş, 2014.

3.4. Ekonomik Faaliyetler

Köy ve yakın çevresinde yürütülen sınırlı tarım ve hayvancılık ile ilçe merkezindeki madencilik faaliyetleri temel ekonomik yapıyı oluşturmaktadır. Ticaret ise yerel ölçekte ve dışa kapalı nitelikte yerel tüketim ve gereksinimlere dayalıdır.

İlçe genelinde doğal çevre koşullarına (topoğrafya, hava koşulları, bitki ve toprak örtüsü vb) bağlı olarak parçalı tarım arazilerinde yapılan tarımsal üretim, düşük verimlilik ve işletme güçlükleri nedeniyle geçimlik üretim düzeyinde kalmıştır ve kapalı bir kır ekonomisinin içinde yer almaya başlamıştır. Özellikle orman köylerinde, ormandan açılan, engebeli ve düşük verimli arazilerde diğer birçok köyde olduğu gibi parçacıl tarımsal üretim imkanları yeterli ekonomik değer sağlayamadığından, sınırlı hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri ile geçinmeye çalışılmakta, geçim zorlukları ile karşılaşıldığında, göç olgusu yanında gurbetçilik yaparak dışa açılma olgusunun başladığı görülmektedir.

Yüksek dağ ve orman köylerinde hayvancılık faaliyetleri ormancılık ile birlikte yapılırken Küre'de hemen hemen her köyde gurbetçilik görülmektedir. Hane geçimini sağlayabilmek adına birçok köylü özellikle yaz döneminde İstanbul, Tekirdağ, Kocaeli ve Bursa gibi kentlere sanayi, inşaat ve fırıncılık gibi iş alanlarında çalışmak için gitmektedirler.Gurbetçilik yaparak dışa açılan orman köyleri, ilçede en fazla göç veren köyler olarak değerlendirilmektedir.

Küre'de 1956 yılında Karadeniz Bakır işletmesi kurulmuş, 1986 yılında da Etibank adı altında bakır işleme tesisi kurulmuştur. İstihdam imkanlarından yararlanamayanlar ise yurt dışına ve çevre illere göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu bağlamda Ersizlerdere Köyü, geçmişten bugüne Küre için önemli bir işgücü kaynağı ve yakacak ihtiyacını karşılayan bir lojistik merkez olarak ele alınabilmektedir. Ersizlerdere, sebze, meyve ve et ihtiyacını karşılayacak hayvanların yetiştirilmesi ile ilçeye destek veren, önemli potansiyeller barındıran bir köy niteliğindedir.

Ersizlerdere ve yakın çevresinde geçmişte ticaret yollarının (kervan yollarının) geçtiği bilinmektedir. Bu ticaret yolları üzerinden bakır ticareti yapıldığı tahmin edilmekte ve bu bölgeden geçen yollar takip edildiğinde Doğanlar Kalesi'ne ulaşılmaktadır. Kale bölgesindeki 7 adet gözlem noktasının, bu ticaret akışını kontrol etmek ve yol güvenliği sağlanması amacıyla yapılmış olduğu düşünülmektedir.

İlçenin genel ekonomik yapısı içinde ticaret daha çok bölge köylerinin tarımsal ürünlerinin satışı ve ilçe merkezindeki gündelik ihtiyaçların temini amacına yönelik, görece dışa kapalı bir nitelik göstermektedir. Köylerdeki üretim fazlasının satıldığı ilçe pazarı, Küre ve köy yerleşimleri arasındaki hareketliliğin en yoğun olduğu faaliyet olarak öne çıkmaktadır. Küre bakır madenleri özelindeki istihdam, ilçenin sürükleyici ekonomisini oluşturmakta ve yerel ekonomiyi şekillendirmektedir.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.; Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

Hanehalkı anket çalışması verilerine göre Ersizlerdere Köyü'nde bahçe harici tarımsal arazi sahipliliği % 55 iken, tarım arazisi sahiplerinin ekim yapma oranı sadece %12 düzeyindedir. Bu düşük oran, yukarıda ilçe düzeyindeki tarımsal yapının niteliği ile koşut bir durumu göstermektedir. Köy ve yakın çevresindeki engebeli arazi yapısı, erişim zorlukları ve geniş bahçe kullanımının (geçimlik ihtiyaçların ve sınırlı pazar ekonomileri sağlanması bakımından) önemini, kullanım kolaylığını ve öncelikli yapısını ortaya koymaktadır.

Grafik 9: Bahçe harici tarım arazisi sahipliği oranı

Grafik 10: Arazi sahiplerinin ekim yapma oranı

Hayvancılık faaliyetleri tarımsal arazinin yeterli olmadığı ve geçim zorluğu yaşayan köyde tarımı desteklemek adına yapılmaktadır. Canlı hayvan varlığı bakımından hanelerin yaklaşık %70'inin canlı hayvan sahibi olduğu ve canlı hayvan türleri arasında büyükbaş hayvanların ilk sırada yer aldığı anlaşılmıştır. Ancak köyün baskın karakterinde ve gündelik yaşamında hayvancılığın önemli bir yeri olmadığı söylenebilir. Ağırlıklı olarak geçimlik ihtiyaçların sağlanması amacıyla yapılan hayvancılık aynı zamanda üretilen hayvansal ürünlerin yerel pazarda ekonomik değer yaratması bakımından da düşük seviyede değerlendirilmektedir. Arıcılık ise köydeki hanelerin %34'ünde yapılmaktadır. Bu uğraşın belirgin olmasında bahçe kullanımı ve yörenin kırsal/doğal yapısının etkileri açıktır.

Grafik 11: Ersizlerdere'de canlı hayvan varlığı

Kırsal yaşamın gereği olan ve geçimlilik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan tarımın yanında, son dönemde Ersizlerdere'de kanyon yürüyüşleri ve doğa turizmi ile başlayan turizm hareketliliği ekonomik potansiyeller barındırması nedeniyle öne çıkmaktadır.

Esin Hasgül, 2014

Hanehalkı Anketi, 2014.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

1

3.5. Köy Yakın Çevresinde Doğal Varlıklar ve Kırsal Peyzaj ve Yerleşme Özellikler

3.5.1. Peyzaj Değerleri

Ersizlerdere Köyü'nün peyzaj değerleri; Ersizlerdere Kanyonu, dik yamaçlar halinde köyün siluetine hakim olan ormanlar, açıklık alanlardaki tarlalar ve bu manzaranın doğal bir parçası olan köy yerleşmesidir. Tüm bunlar çok etkileyici bir kırsal peyzaj sunar. Köyün içine girdikçe peyzajın hakimiyeti güçlenerek devam eder. Zengin bitki örtüsü, çayırlık alanlarda çitlerle çevrilmiş bahçeler, evler, ahırlar ve bunların arasındaki patika yollar bir bütünlük içindedir. Köy yaşamı daha çok evlerde ve bahçelerde geçer. Yamaçta ya da düzlükte olsa bile evlerin çoğunda ormanlar veya kanyon görüş alanına girer. Bu açıdan köyün bütünlüğünün her noktada algılandığı söylenebilir. Ersizlerdere Köyü'ne özgün karakterini veren de tüm bu ögelerin bir uyum içinde algılanabilmesidir.

Köyün yakınında yer alan dere, bu peyzajın en önemli ögelerinden biridir. Köyün girişindeki köprüye kadar hafif hızda akan, sonraları daralan vadi içinde dik kayalıklar arasında hızlanarak devam eden dere, aslında kanyonu oluşturan doğal etkendir.

Güçlü akarsuların Küre Dağları'nı yararak aştığı vadiler içinde en etkileyici olanlardan biri Karacehennem Vadisi'dir. Ersizlerdere Kanyonu dışında Karacehennem Boğazı olarak da bilinen kanyon, bu vadi içinde yer alır. Bu iki kanyon doğa sporları yapan gruplar için doğa yürüyüşü, rafting ve kanyoning gibi etkinlikler için ilgi çekmektedir.

Bölge fauna açısından zengindir. 2011 yılında Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü tarafından yaban hayatı geliştirme sahalarında yapılan döküm sayılarına göre 41750 ha'lık alanda 1340 karaca, 988 yaban domuzu, 580 geyik, 204 ayı, 304 kurt, 144 tilki, 316 tavşan ve 72 sansar olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, 2009 yılında Milli Parklar Şube Müdürlüğü tarafından 200 keklik bırakılmıştır.

Karstik alanlar ve suyun eritebildiği kayaçlardan oluştuğu için Ersizlerdere'nin bulunduğu bölge mağara yapıları açısından da dikkat çekicidir. Küre Dağları Milli Parkı, 100 kadar mağarayla ABD'deki Carsband Caverns Milli Parkı'ndan sonra belgelenmiş en çok mağarayı barındıran milli park unvanına sahiptir. Küre Dağları ise, Türkiye'nin 305 Önemli Doğa Alanı arasında yer almaktadır. Bölge; 930 bitki taksonu, 190 kuş türü, 17 sürüngen ve çift yaşamlı, 146 omurgasız ve 49 memeli kuş türünün yaşam alanıdır. Ayrıca Küre Dağları Milli Parkı, Avrupa'nın Korunan Alanlar Ağı'na (PAN Parks Network) Türkiye'den kabul edilen ilk milli park olurken, Avrupa'nın 13. PAN Parks sertifikalı alanı olmuştur.

Ersizlerdere Kanyonu'nun batı yönünde Ersizlerdere Köyü, doğu yönünde ise Karadonu Köyü yer alır. Kanyon, Karadonu Deresi tarafından kalker bloğun yarılması ile oluşmuştur.

Esin Hasgül, 2014.

Kalker blok, kuzeyde Kadınini Tepesi ile güneyde Abut Kayası arasında yaklaşık 5 km. uzanır. Bloğun güney tarafındaki Abut Kayası 1288 m., kuzey tarafındaki Horozdeğirmeni Kayası ise 1340 m. yüksekliktedir. Ersizlerdere Köyü, asimetrik iki yüksek kaya bloğunun fon teşkil ettiği bir doğa içinde yer almaktadır.

Ersizlerdere Kanyonu yolu üzerindeki Balabanoğlu Mehmet Çavuş Değirmeni hem çevresindeki doğal peyzaj öğeleri hem de içinde bulunduğu kırsal peyzajın bir parçası olarak tarihi önemi nedeniyle de ön plana çıkan bir durak noktası olma özelliği taşımaktadır. Balkan Savaşı'na katılan ve çavuş rütbesi alan Balabanoğlu Mehmet tarafından yaptırıldığı için bu isimle anılan değirmen, 1970'li yıllarda bir tadilat geçirmiş ve 1995 yılına kadar kullanılmaya devam etmiştir. Günümüzde suyolu kapanmış ve atıl durumdaki değirmenin kültürel açıdan sembolik, doğal ve kırsal peyzajın bir parçası olması nedeniyle de eko-turizm bakımından noktasal bir değeri ve önemi vardır.

Köy halkının köy yakın çevresindeki kırsal peyzaja çok değer verdiği görülmektedir. Hanehalkı anketlerinde, köye ziyaretçi geldiğinde köylülerin göstermek istediği yerler arasında ilk sırada Ersizlerdere Kanyonu, daha sonra bağ-bahçeler, değirmen ve kayalıklar ile orman bölgesi öne çıkmaktadır. Doğanlar Kalesi, yukarı Ersizler manzarası, tepeler ve yaylalar da en beğenilen yerler arasındadır. Köy ve yakın çevresindeki kısal ve doğal peyzaj değerlerinin köy halkı tarafından değerli bulunması köy tasarım rehberi açısından büyük bir avantajdır.

İstiklal Yolu, Ersizlerdere'nin de içinde bulunduğu geniş bir koridoru içine alan ve savaş tarihi bakımından taşıdığı önem nedeniyle yörenin sosyokültürel geçmişinin izlerini taşımakta olup artan bir öneme sahiptir. Kurtuluş Savaşı mücadelesinde Anadolu'da işgale uğramamış nadir bölgelerden birinin Karadeniz olması, İnebolu Limanı'nı Anadolu'nun dışarı açılabileceği güvenli bir yer haline getirmiş ve geçmişte hanların olduğu, kervanların geçtiği eski bir yol olan İnebolu yolu Ankara'ya mühimmat ve malzeme taşınmasında bir lojisitik koridor haline gelmiştir. İnebolu'dan Ankara'ya uzanan bu zorlu yola bu nedenle "İstiklal Yolu" denilmektedir. Yerel araştırmacılara göre dünyanın en uzun 3. Trekking (dağ yürüyüşü) yolu olan 95 km.'lik İstiklal Yolu, Kastamonu Valiliğince tekrar yapılandırılmış, köprü ve yol güzergahları onarılarak yakın geçmişte turizme sunulmuştur. Kastamonu Valiliği ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından her yıl 5-6-7 Haziran tarihlerinde bu güzergah boyunca İstiklal Mücadelesi anısına "İstiklal Yolu Yürüyüşleri" düzenlenmektedir.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası.

Odak Grup Görüşmeleri 2014.

3.5.2. Yerleşme Özellikleri

Ersizlerdere Köyü dağınık bir yerleşme dokusuna sahip olmasına rağmen, mahallelerin her biri farklı bir yerleşim özelliği göstermektedir. Örneğin İpsinne Mahallesi kendi içinde toplu bir yerleşme iken, Karaahmet Mahallesi "gevşek" olarak nitelendirilebilecek bir dokuya sahiptir. Zaman içerisinde yeni konut yapılarının köy sınırlarını ve yerleşim dokusunu genişlettiği görülmektedir.

Köy giderek daha dağınık bir yerleşme eğilimi gösterdiği için, yerelde birtakım girişimlere rağmen köyün bütüncül altyapısının hala sağlanamadığı bilinmektedir.

Köyün topoğrafik yapısı nedeniyle yüzey sularının yarattığı toprak kayması/ heyelan riski devam etmektedir.

Küre'nin büyük bir bölümü orman arazisine sahip olduğundan neredeyse tüm köylerin içinde veya çevresinde orman örtüsünü görmek mümkündür. Ersizlerdere Köyü ve yakın çevresinde de orman örtüsü doğal bir çevre ve peyzaj öğesi olarak yerleşim karakterinin baskın bir öğesini temsil etmektedir. Yöre sakinlerinin gözlemlerine göre köy çevresindeki ormanlık alandaki devlet eliyle yapılan ağaç kesimlerinin giderek artıyor olması doğal çevre bakımından olumsuz etkiler yaratacaktır.

Ersizlerdere'de mekânsal olarak ahşap yapılaşmadan beton bir yapılaşmaya geçilmiş olması en dikkat çekici mekânsal dönüşüm örneğidir. Buna karşılık köyde geniş bahçeler ve tarlalar içinde az katlı yapılardan oluşan doku devam etmektedir. Köyde bahçe kullanımı oranının %100 oluşu hem yörenin kırsal ve doğal karakterini ortaya koymakta hem de gündelik yaşam kültürü konusunda belirli ipuçları vermektedir.

Köyde evsel atıklar ve çöpler düzensiz bir şekilde bertaraf edilmekte ve bu da çevre kirliliğine yol açmaktadır. Çöplerin ve diğer atıkların düzenli olarak toplanması ve işlenmesi için kamusal hizmet gerekliliği açıktır, şebeke suyu ise bugün tüm mahallelerde kullanılmaktadır. Köy içi ve mahalleler arası yollar çoğunlukla stabilizedir.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif., ilçedeki köy yerleşimlerinin "toplu" ve "dağınık" olmak üzere iki gruba ayrıldığını aktarırken, 1990'lı yıllarda yapılan çalışmalara dayalı olarak da bu iki doku dışında "gevşek" dokulu olarak ifade edilen, dağınık ve toplu yerleşmeler arasındaki geçişliliğe atıf yapmaktadır.

Odak Grup Görüşmeleri 2014; Hanehalkı Anketleri, 2014.

Hanehalkı Anketleri, 2014.

3.6. Kırsal Mimari Karakter

Konut, kültürün peyzaj üzerinde görülen en somut yansımasıdır.
Kırsal mimarlığının oluşumunda doğal şartlar, ekonomik şartlar ve sosyo kültürel yapı büyük rol oynamaktadır. Doğal şartlar, ekonomik yapı ve sosyo kültürel yapının izlerini yerleşim düzeni, ev ve eklentileri arasındaki bağlantı organizasyonu, plan tipleri ve yapı sistemi üzerinde görmek mümkündür. Doğal yapı yerleşim düzenini etkilerken, ekonomik şartlar ev ve yardımcı yapıların ortaya çıkışında, sosyo-kültürel ve etnik yapı ise plan tiplerinin oluşumunda etkilidir. Karadeniz Bölgesi'nin doğu, batı bölgeleri ile kıyı ve içeride kalan dağlık kesimleri, hem coğrafi konumları, topoğrafik, iklim ve bitki özellikleri, hem de farklı etnik gruplar açısından farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar bölgedeki kırsal yerleşme karakterini etkilemekte ve yerleşim dokusundan, tekil mimari ölçeğe kadar zengin, mekânsal biçimlenişler ortaya çıkarmaktadır.

3.6.1. Yapı Yerleşme Biçimi

Bölgenin iklimi kıyı şeridine paralel sıra dağlar dolayısıyla farklılık göstermektedir. Küre-Ersizlerdere Köyü'nün yer aldığı Batı Karadeniz Bölgesi'ni, Küre, Ilgaz-Bolu ve Köroğlu dağları şekillendirir. Balkanlardan gelen soğuk hava akımlarına açık olan bu bölge, doğu kesimden daha soğuktur ve en çok yağış alan kesimdir. İklimde asıl fark kıyı ile iç kısım arasında olmaktadır. Kıyı kesiminde mevsimler arasındaki ısı farkı azalırken yağışlar artmakta, iç kesimde ile yüksekliğin artmasıyla, mevsimler arası farkların yüksek olduğu step iklimi özellikleri görülmektedir.
Sıcaklık ortalamasının 8°C-12°C arasında seyrettiği, 35°C ile yılın en sıcak ayının Ağustos, -9°C ile en soğuk ayının ise Şubat olduğu ve yıllık ortalama 1000 mm. yağış alan yapısının sonucu nemli bir atmosfere sahip olan Küre'nin kırsalında geleneksel mekânsal biçimleniş hâlâ yaşam konforu açısından en ideal koşulları sunmaktadır.
Ersizlerdere Köyü mahallelerinin yerleşim dokuları içinde yapıların birbirlerine olan mesafesi, boyutları ve ihtiyaç programı çerçevesinde plan şeması biçimlenmesinde özellikle kışın sert iklimi belirleyici olmuştur. Kuzey yönüne dolayısıyla kuzeyin soğuk poyraz rüzgârına karşı kendisini korumaya almaya çalışan yapılar ve bütününde yerleşim dokusu, güney yönüne açılırken, doğrama boşlukları güneşe dönük yüzeylerde organize edilmiştir.
Bölgede, kıyıya paralel dağların kuzey ve güney yamaçlarında iklime bağlı olarak bitki örtüsü değişmektedir. Batı Karadeniz bölümünde, Karadeniz'in etkilediği kısımlarda nemli ormanlar, iç kısımlarda ise kuru ormanlar yer almaktadır. Kastamonu'nun kuzeyinde sarıçam (pinus sylvestris), ve göknar (abies bornmulleriana), kayın (fagus sylvatica) ve kestane yetişmektedir.
Sümerkan'ın (1990) belirttiği gibi,

Köse, A. (2005), Türkiye'de geleneksel kırsal konut planlarında göçebe türk kültürü izleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 158-190.

Eruzun, C. ve Sözen, M. (1996). Anadolu'da ev ve insan. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 23, 13-31.

Çakır, S. (2000). Geleneksel Karadeniz ahşap yapım yönteminin çağdaş teknoloji açısından değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/ Fen Bilimleri Enstitüsü,İstanbul.

Atalay, İ. ve Mortan, K. (1995).Türkiye bölgesel coğrafyası.İstanbul: İnkılâp.

Sümerkan, M. R. (1990). Biçimlendiren etkenler açısından Doğu Karadeniz kırsal kesiminde geleneksel evlerin yapı özellikleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

"bitki örtüsündeki bu farklılık, doğal olarak kuzey yamaçlarından sahile kadar olan ev tiplerinin görsel bütünlüğüne de yansır."

Ahşap, Karadeniz genelinde olduğu gibi Küre ve Ersizlerdere Köyü için de mimari karakterin önemli bir parçasını oluşturan temel yapı malzemesidir. Bölgenin zengin orman varlığının kaynak olarak kullanıldığı geleneksel yapım teknolojisi ile yapılmış kırsal konut, coğrafi yapıya en iyi şekilde uyum göstermiş yapı türlerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle ulaşımın gelişmediği, karayolları erişilebilirliğinin bugünkü gibi olmadığı zamanlarda kapalı ekonomik yapı, ihtiyaçlara yönelik malzemelerin yakın çevreden elde edilmesini ve uygun tekniklerle çözüm getirilmesini sağlamıştır.

Yapılarda ahşap, taş ve dolgu malzemesi olarak tuğlanın kullanıldığı görülür. Bölgedeki geleneksel yapılarda kolay bulunabilen ve işlemesi kolay olan ahşap öncelikli yapı malzemesi olmuştur ve yapı strüktürünün de ana malzemesidir. Ahşabın taş, kerpiç, tuğla gibi malzemelerin yerine tercih edilmesinin ikinci önemli bir nedeni rutubet ve ısı geçişlerine yönelik daha iyi bir yalıtım değerine sahip olmasıdır. Bununla birlikte ham malzeme olarak biçimlendirilmesi kolay bununla birlikte mukavemet gücü yüksek bir malzeme olması ahşap üzerinde uzun yıllar içinde edinilen ileri uygulama tekniklerinin gelişmesini sağlamıştır. Karadeniz mimarisine ilişkin 1970 yılında yayınlanan bir makalesinde Orhan Özgüner ahşabı tanıtmanın, tanımanın, detaylarını bilmenin, özelliğine uygun inşaat tarzını bulmanın bölgedeki yapı bilgisini arttırdığını aktarırken, tabiat ile iç içe görünür bir insan emeğinden bahsetmektedir. Taşların kaynağı sahiller ve dere yataklarıdır. Taş malzeme konutlarda temel ve bodrum duvarlarında kullanılan ikinci derece bir yapı malzemesidir.

Karadeniz genelinde görüldüğü gibi, Ersizlerdere Köyü'nde de, evlerin yerleşimini etkileyen en önemli unsurlardan biri arazinin eğimi olmuştur. Eğimli arazide evler, birbirini kapatmadan, yeşillikler arasında set set gerilere doğru yayılmıştır. Arazi eğimine göre şekillenen yerleşimde evler birbirine paralel değil serbest olarak yerleşmişlerdir. Yapılar nasıl yönlenirlerse yönlensinler ön cepheleri her zaman eğime bakmaktadır.

3.6.2. Mimari Yapı Biçimi

Kırsal kesimde üretimle bire bir ilişkisi bulunan konutlar, genellikle etrafında şekillenen, üretim şekline göre değişkenlik gösteren yardımcı yapılarla birlikte bir bütün oluşturmaktadır. Özgüner [1970], kırsal yaşamın bir gereği olan bu ek yapıları; serender, dam, çöten, merek, meydan odası, ocak, vagon şeklinde sıralamıştır. Bu ek yapılar geleneksel mimarinin bir başka üretimidir ve konutlarla bir bütün olarak yörenin karakterini oluşturmaktadırlar. Ersizlerdere Köyü'nde de görüldüğü gibi konutlarla aynı malzeme ve yapım tekniği ile inşa edilen ek yapılar, bölge mimarisinde dikkat çekici ve tamamlayan öğelerdir.

Konut plan şemaları kırsal çevrede yaşayan bölge halkının yaşam kültürünü yansıtmaktadır. Konut içerisinde yaşayan ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı plan biçimlenişini belirleyen unsurlardır.

Özgüner, O. (1970). Köyde mimari: Doğu Karadeniz. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayını.

3.7. Köyün Değişme Eğilimleri, Riskler, Potansiyeller

Ersizlerdere'de yapılan hanehalkı araştırması sonuçlarına göre köy yaşamının dünden bugüne değiştiğini düşünenlerin oranı %86 ile büyük bir orana sahiptir ve değişim olduğuna dair genel bir algının bulunduğu görülmektedir.

Kırsalda evlerin yapım tekniği ahşaptan betonarmeye dönüşmektedir. Tarımsal üretim ve istihdam azalırken tüketim eğilimlerinin arttığı gözlenmektedir. Bu konuda 10 yıl öncesine kadar var olan buğday üretimi ve değirmende un yapımının artık yapılmıyor oluşu örnek olarak verilebilir. Hayvancılık giderek daralma eğilimine girmiştir. 1982'de açılan ve köyün içinden geçen karayolu köy içi yaya ve hayvan geçişleri açısından risk yaratmaktadır.

Olumlu anlamda gözlenen gelişmeler ise başta köyün daha erişilebilir olması, iletişim kanallarının daha yaygın hale gelmesi ve doğa turizmi bakımından cazip bir varış noktasına dönüşmesi sıralanabilir. Diğer ilçe ve illerle ulaşım ilişkileri güçlenmiştir. Hayvancılık giderek azalsa da arıcılık son dönemde gelişmektedir. Ersizlerdere kanyonu yörenin en önemli potansiyelleri arasında öne çıkmıştır. Ekoturizmin köydeki somut etkilerinden bazılarını örgütlü iş yapabilme eğilimlerinin, kanyon ve doğa bilincinin gelişmesinin ve bu anlamda yerel hizmet sağlayabilecek sınırlı yeme-içme imkanı tanıyan mekânsal dönüşümlerin artması şeklinde sıralayabiliriz.

Köyde yaşadığı ev dışında bir ev yapmayı düşünenlerin oranının % 4 oluşu, gerek yaşadıkları konut alanlarının yer seçimi/konumu, gerekse mekânsal ihtiyaçlarını karşılaması bakımından genel bir memnuniyet yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Mevcut konutun yeri, ailenin büyümesi ve ticari kaygılar yeni ev yapacaklarda öne çıkan gerekçeler olarak sıralanabilir.

Sonuç olarak, Ersizlerdere Köyü bugün çok hızlı olmayan bir değişim içindedir. Köyde hala doğa ile uyumlu bir kırsal yaşamın devam ettiğini söylemek mümkündür. Gelecekte ekoturizmin gelişmesi ve ulaşım imkanlarının artması ile yaşanabilecek değişimin bu uyumu bozmaması için araçlar geliştirilmelidir.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Hanehalkı Anketi, 2014.

Ersizlerdere Köyü yerleşim dokusu.

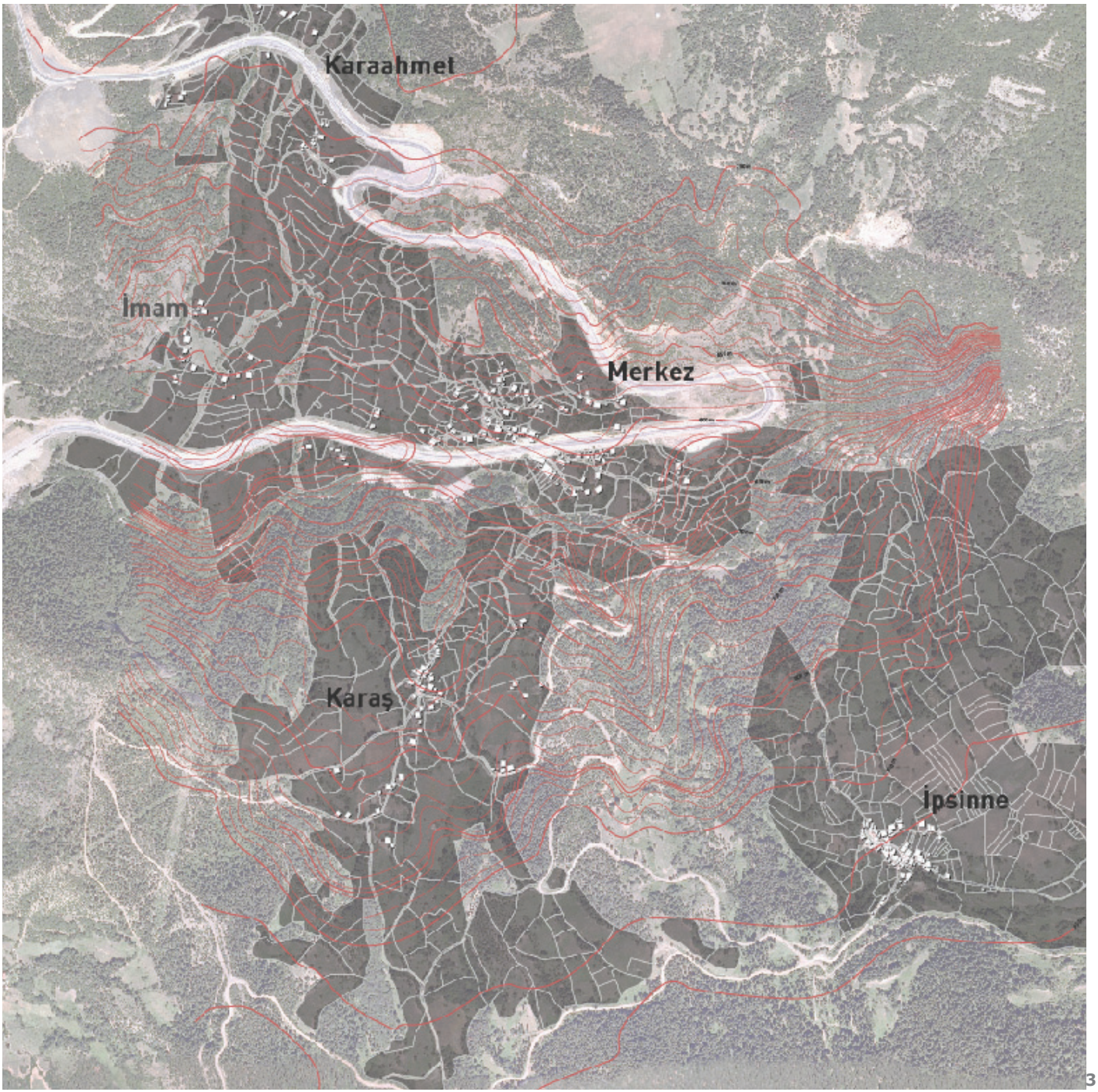

3

4

Köye İlişkin Temel Analizler ve İlkeler

1

4.1. Yerleşme Dokusu Analizi ve İlkeler

Köye dair temel analizlerde ilk olarak köyün yerleşme ölçeğinde nasıl bir karakteri olduğu incelenmiştir. Öncelikle köyün doğal çevre içinde nasıl yer aldığı, yapıların fiziksel özelliklerinin nasıl bir yerleşme karakteri oluşturduğu, ortak kamusal mekanların kullanım biçimleri, mahalleleri birbirine bağlayan yol ve patikaların özellikleri analiz edilmiştir.

4.1.1. Yerleşme Biçimi ve Doğal Çevre İlişkisi

Kırsal yerleşimler, içinde bulunduğu coğrafyanın sunduğu potansiyeller ile insan gereksinimlerinin kesiştiği alanlarda konumlanmaktadır. Yerleşimin kuruluş yerinin belirlenmesinde arazinin topografyası, yüksekliği, bakı, sel taşkınlarına maruz kalıp kalmaması ve suyun varlığı gibi faktörler etkili olmaktadır. Bu bakımdan kırsal yerleşmeler özellikle tarım yapılabilecek işlenebilir araziler ile otlatılabilir arazilere yakın, su ve orman gibi doğal kaynakların kenarlarında gelişmişlerdir. Bulundukları yerin özelliklerine bağlı olarak da birbirlerinden faklılaşmaktadır.

Ersizlerdere Köyü de, kısmen dere kısmen orman ve tarım topraklarının yakınında konumlanmıştır. Ersizlerdere Kanyonu'nun oluşturduğu engebeli arazinin yamaç, etek ve vadisine konumlanmış olan köy, yüksek eğimden ve tarım topraklarının dağınık ve parçalı olmasından dolayı dağınık bir yerleşme dokusu sergilemektedir. Buna karşın köyü oluşturan beş mahalle arazi üzerinde farklı biçimde konumlanmıştır. Ersizlerdere Köyü, Özçağlar'ın (1996) "mahalle tipli" olarak tanımladığı, birçok mahalleden oluşan, mahallelerin birbirinden farklı ama kendi içinde toplu bir yerleşim özelliği gösterdiği türde bir tür yerleşimdir. Merkez, Karaş ve İpsinne Mahalleleri toplu yerleşme dokusu özelliği göstermekte iken, Karaahmet ve İmam mahalleleri daha gevşek bir dokuya sahiptir.

Kırsal yerleşmeler, doğanın hakim olduğu bir peyzajın parçasıdır. Ersizlerdere köyünün içinde bulunduğu peyzaj öğeleri incelenerek, köy için peyzaj karakter analizi yapılmıştır. Analizde doğal çevre özellikleri ve arazi üzerinde yer alan kullanım biçimleri incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda tasarım rehberini oluşturmak için temel ilkeler belirlenmiştir.

Doğal çevre özellikleri kapsamında; topografik konum, bakı, rakım aralıkları; arazi kullanım biçimi kapsamında ise; arazi örtüsü, bitki örtüsü, ve yerleşim-doğa ilişkisi incelenmiştir.

Çare Olgun Çalışkan, 2014

Hill, M. (2009). Rural Settlement and The Urban Impact on the Countryside, Access to Geography, Hodder Education.

Özçağlar, Ali, (1996), Türkiyenin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerinde Düşünceler, Ankara Üniversitesi, DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi, sayı 12, Ankara, s.11. (Aktaran, İbret, Ünal., 2007, Küre, Bakır Diyarının Coğrafyası, Aktif Yayınları, Ankara, s.161.

Tablo 1: Ersizlerdere köyü ve çevresi peyzaj karakter analizi

Doğal Çevre Özellikleri	Topografik Konum	Kanyon Vadi Vadi Yamaç Vadi Etek
	Bakı	Kuzey Güney Kuzey-Batı Kuzey-Doğu
	Rakım Aralıkları	550-650 650-700 800-850
Arazi Kullanım Biçimi	Arazi Örtüsü	Yerleşim Orman Su Yapay Yüzey Kır/Mera Tarla
	Bitki Örtüsü	Karışık Orman İbreli Orman Yapraklı Orman Çalılık Su Kenarı Veletasyonu
	Yerleşim-Doğa İlişkisi	Doğaya Baskısı Çok Doğaya Baskısı Az-Uyumlu

Topografik Konum;

Doğal çevre özellikleri kapsamında, ilk olarak köyün yerleşik alanının içinde yer aldığı topografik konum incelenmiştir. Bu kapsamda köy, içinde bulunduğu arazi ve yakın çevresi ile bir bütün olarak ele alınması bakımından dört bölgeye ayrılmıştır.

Köy yerleşik alan sınırı dışında kalmasına karşın köyün ana karakteristiğini oluşturan Ersizlerdere Kanyonu en çarpıcı topografik öğe olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan Ersizlerdere kanyonu tek bir topografik konum olarak ele alınmıştır. Kanyonu tanımlayan ve onunla bütünlük oluşturan "vadi yamaçları" ikinci bölge olarak tanımlanmıştır. İpsine Mahallesi'nin bu bölge içinde konumlandığı görülmektedir. Ersizlerdere Kanyonu'nu tamamlayan diğer bir bölge olan "vadi etekleri" ise Ersizlerdere ile "vadi yamacı" kısmında kalan alandan oluşmaktadır. Karaş, Karaahmet ve İmam Mahalleleri bu bölge içinde yer almaktadır. Merkez mahallesinin içinde yer aldığı Ersizlerdere'nin oluşturduğu "vadi tabanı" ise dördüncü bölge olarak tanımlanmıştır.

Şekil 4: Ersizlerdere ve yakın çevresinde topografik bölgeler

Bakı;

Ersizlerdere köyü doğu-batı yönündeki bir vadi boyunca yerleşmiştir. Vadinin kuzey ve güney yamaçları farklı bakı bölgelerine ayrılmaktadır. Güneşlenme ve yağış bakımından değişik etkilere sahip olan bu bölgeler bitki örtüsü, tarım arazileri ve ürün yetiştiriciliği bakımından da farklılık teşkil etmektedir. Ersizlerdere Köyü temel olarak kuzey ve güney bakılarına sahip olmakla bereber arazi morfolojisinden dolayı kuzey-doğu, kuzey-batı ve güney-doğu, güney-batı alt yönelimlere de sahiptir. Yapılan analizde temel olarak Karaş ve İpsine kuzey bakısında yer almasına karşılık, İmam, Merkez ve Karaahmet mahalleleri güney bakısında konumlanmıştır.

Şekil 5: Ersizlerdere ve yakın çevresinde bakı yönleri

Rakım Aralıkları;

Ersizlerdere Köyü'nün mahallelerinde 550 metreden 850 metreye kadar çeşitli rakımlarda yapılaşma görülmektedir. Merkez mahallesi, 550-650 metre aralığında konumlanmıştır ve en alçak rakıma sahip yerleşimdir. Yaklaşık 850 metre rakıma yerleşmiş olan İpsinne mahallesi ise Ersizlerde köyünün en yüksekte konumlanmış mahallesidir.

Harita 3: Ersizlerdere'de mahalle yerleşimlerinin rakımları

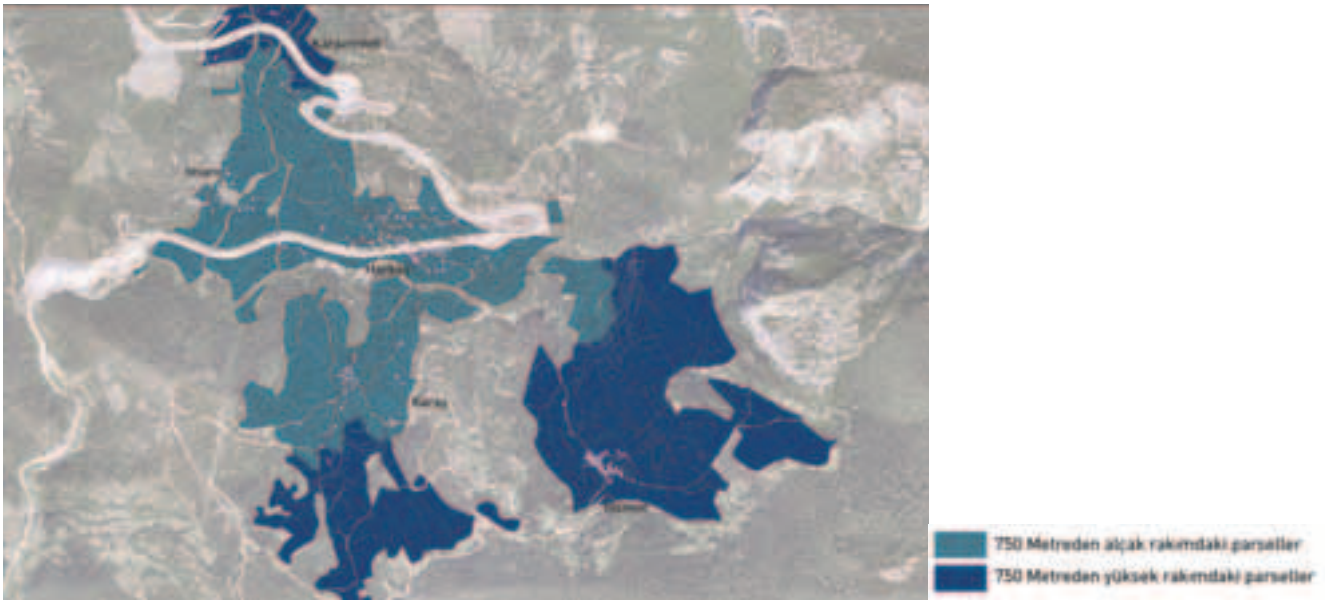

Şekil 6: Ersizlerdere'de farklı rakımda mahalle yerleşimleri; Merkez (en düşük kotta), Karaş (orta kotta), İpsinne (en üst kotta)

4.1.1.2. Arazi Kullanım Biçimi

Arazi Örtüsü

Köyde arazi örtüsünü oluşturan ögeler, yerleşim, orman, su, yapay yüzey, kır/mera ve tarla şeklindedir. Peyzaja doğal ögeler hâkimdir. Bu bakımdan yerleşme doğanın bir devamı gibi görünmektedir.

Şekil 7: Ersizlerdere'de yerleşim ve doğa ilişkisi

Bitki Örtüsü:

Bitki örtüsü belirli bir bölgeyi, yöreyi temsil eden en önemli peyzaj bileşenlerinden biridir. Bu bakımdan kırsal yerleşim dokusunun doğal peyzaj ile bütünleşmesinde bitki örtüsü büyük öneme sahiptir. Bitki örtüsü, arazi yüzeyindeki kapalı (orman ve çalı toplulukları) ve açık (tarım alanları, kır/mera) alanların topografya ile birlikte yerleşim alanının morfolojisini yapısını ve siluetini etkileyen önemli bir faktördür. Yerleşim dokusu ve insan faaliyetlerinin sürdürüldüğü tarım arazilerinde varlığını koruyan çalı toplulukları, doğal peyzajın önemli bir nüvesi olan orman örtüsü (ibreli orman, yapraklı orman, karışık orman) ve su güzergahı boyunca farklılaşan bitki çeşitliliği alanın farklı karakterdeki bitki gruplarını temsil etmektedir.

Ersizlerdere köyünün bulunduğu coğrafya içindeki bitki örtüsü incelendiğinde, hakim bitki örtüsünün orman olduğu görülmektedir. Bu kapsamda alan, bitki örtüsü çeşitliliği bakımından karışık orman, ibreli orman, yapraklı orman, çalılık, su kenarı vejetasyonu olmak üzere beş bölgeye ayrılmıştır.

Bu bölgelerdeki bitki türlerine bakıldığında, ibreli ormanlarda hakim bitki türü göknar (Abies bornmüelleriana)dır. Yapraklı ormanda hakim bitki türü kayın (Fagus orientalis)dir. Çalılık olarak, fındık (Corylus avellana), kızılcık (Cornus mascula) gibi bitkiler bulunmaktadır. Dere boyunca ise su kenarı bitki vejetasyonu hakim bulunmaktadır.

Bitki örtüsünün topografyayı takip eden yayılım alanı ve bakısı, rakım değerlerine bağlı olarak değişen karakteri, çevresindeki yerleşimi siluet, peyzaj çeşitliliği ve kaynak değeri bakımından etkilemektedir. Örneğin İpsinne mahallesinin yerleşim dokusunun toplu bir yapıda olmasını etkileyen önemli faktörlerden biri, orman ile bitişik konumda bulunmasıdır. Orman yapısının farklı niteliklerde olması da (ibreli orman, yapraklı orman, karışık orman gibi), orman sınırında konumlanan yerleşimlerin ormandan faydalanma biçimlerini etkilemektedir. Orman yan ürünlerinin ekonomik bir girdi olarak köy halkının geliri üzerinde etkili olmasında, orman örtüsü farklılıkları önemli rol oynamaktadır.

Aynı şekilde çalı bitki örtüsünün hakim olduğu yerlerde, özellikle yaban böğürtleni, yabani çilek ve ahlat gibi ürünlerin ekonomik bir gelir olarak değerlendirilmesi köy ekonomisinde önemli bir girdi olacaktır. Orman örtüsünün kır/mera ile buluşmasında doğal bir geçiş örtüsü olan çalı gruplarının, özellikle yerleşim dokusu ve tarım parsellerine doğru yayılış şekli ve oranı, kırsal yerleşimlerin doğal peyzaj ile bütünleşmesinde büyük önem taşımaktadır. Tarım parselleri içinde yer alan ve gölgesinden yararlanılan izole ağaçlar veya parsel sınırlarını ortaya koyan çalı grupları fonksiyonel özellikleri yanında, doğal peyzaj ile insan faaliyetlerinin sürdürüldüğü tarım alanları arasında ekolojik ilişkilerin sürdürülmesinde büyük önem taşımaktadır.

Hayvan, bitki, su, besin ve enerji akışlarını izin veren bu yapıların korunması kırsal karakterin sürdürülmesinde büyük önem taşımaktadır. Ayrıca peyzaj çeşitliliğini artırarak üçüncü boyutta mekansal etkiyi kuvvetlendiren ve odak oluşturan unsurlar olarak da kırsal peyzajın önemli bileşenleridir.

Şekil 8: Ersizlerdere'de hakim bitki örtüsü

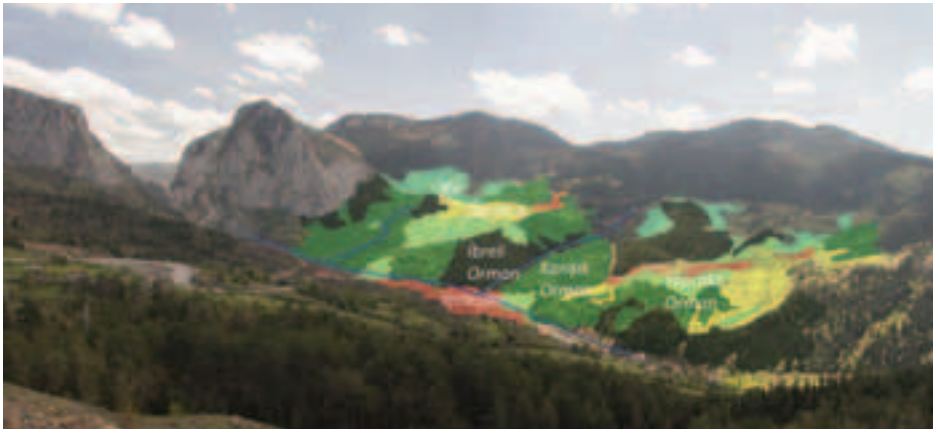

Yerleşim-Doğa İlişkisi

Kırsal yerleşimler, insan faaliyetleri ve doğal peyzajın etkileşimi sonucunda ortaya çıkmaktadırlar. Bu etkileşimdeki uyum yerleşmenin, bulunduğu coğrafya ile bütünleşmesinde etkili olurken, etkileşimdeki zıtlık doğal çevre üzerinde baskıyı ortaya koymaktadır. Hassas bir denge üzerinde kurulan bu ilişki, yerleşimin kimliği üzerinde etkili olmaktadır. Bu bakımdan kırsal yerleşimin kimliğinin ortaya konmasında yerleşimin doğayla olan ilişkisi sorgulanarak, köyün doğayla uyumlu yapısının sürdürülmesi, doğaya müdahalenin olduğu ve zıtlığın keskinleştiği yerlerin tasarım rehberi aracılığıyla yumuşatılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda yerleşim dokusu ve doğa ilişkisi arasındaki etkileşim"doğaya baskısı çok" ve "doğayla uyumlu" olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır. Bu başlıkların ortaya konmasında etkili olan alt faktörler ise; yapılaşma biçimi, köy kimliğini ortaya koymayan yapı malzemelerinin kullanımı, köy içindeki sert satıhların doğayla uyumu, parsel sınır elemanlarının nitelikleri, insan faaliyetlerinin yoğun olarak bulunduğu bahçe içindeki bitki seçimlerinin yöre vejetasyonu ile uyumu olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda köy bir bütün olarak ele alınmış doğayla uyumlu ilişkiler vurgulanırken, doğaya baskının fazla olduğu doğa yapılaşma zıtlıkları belirtilmiştir.

Doğaya Baskısı Az- Uyumlu; Her tür insan faaliyeti doğa üzerinde az ya da çok baskı kurmaktadır. Ancak bazen bu durum doğaya zarar vermek yerine onu zenginleştirmektedir. Doğayla uyumlu insan faaliyetleri peyzajı çeşitlendirerek zengin bir kırsal peyzajın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan kırsal peyzaj, doğal peyzajın devamlılığını sağlarken ona farklı nitelikteki ögeler (kırsal yapılaşma biçimi, bulunduğu yöre ile uyumlu farklı vejetasyonlar vb) katarak doğa-yapay harmonisini ortaya koymaktadır. Ersizlerdere köyü de bu kapsamda incelendiğinde yörenin kimliğini vurgulayan geleneksel yapım malzemesiyle yapılmış yapıların halen varlığını koruduğu görülmektedir. Kırsal peyzaj niteliklerini vurgulayan parsel sınır elemanlarının da (ahşap korkuluk, yığma taş duvar, bitki çiti vb) köy içinde konumlandığı görülmektedir. Köy içinde kimi sert satıhların doğal peyzaj özellikleriyle uyumlu (sıkıştırılmış toprak, ahşap malzeme vb) olduğu görülmektedir. Aynı biçimde bahçecilik faaliyetlerinde yörenin floristik özellikleriyle uyumlu, bulunduğu peyzaja çeşitlilik katan bitkilerin (meyve ağaçları, süs bitkileri vb) de köy içinde konumlandığı görülmektedir.

Doğaya Baskısı Çok; Ersizlerdere köyünde yerleşim-doğa uyumunun kısmen yakalanmış olmasına karşın, köyün bazı kısımlarında bu uyumu bozan faaliyetlerin olduğu görülmektedir. Kırsal peyzaj karakterini bozan bu oluşumların başında köy kimliğiyle uyumsuz yapılaşma gelmektedir. Buna ek olarak köy içinde kimi sert satıhların, doğayla uyumsuz köy kimlik özelliklerini bozan yapım malzemelerinin (asfalt, beton kilit parke taş vb) kullanıldığı görülmektedir. Aynı biçimde parsel sınır elemanları olarak doğal malzeme dışında beton prekast elemanların kullanıldığı görülmektedir.

4.1.1.3. Yerleşme Biçimi ve Doğal Çevre İlişkisine Dair İlkeler

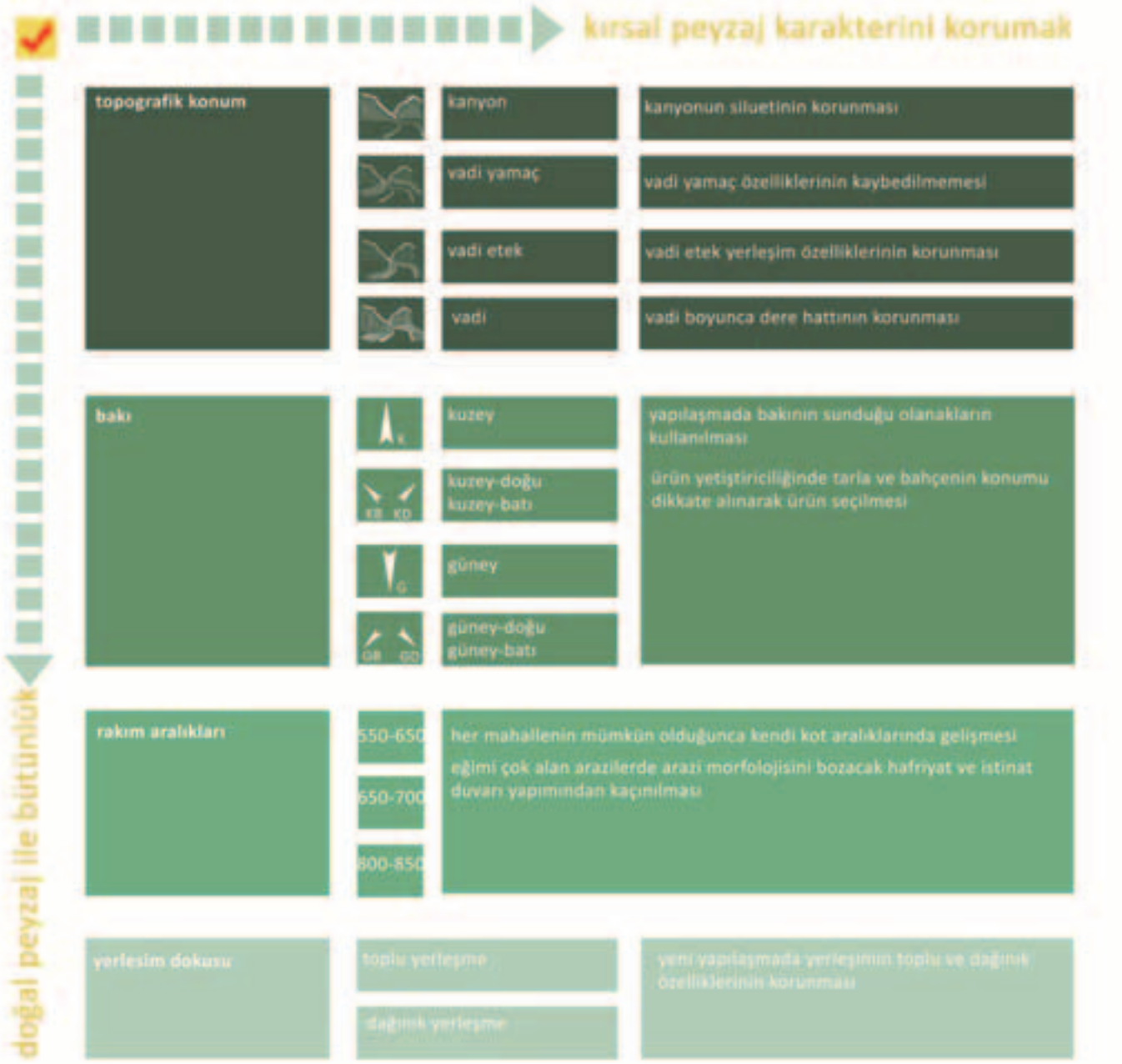

kırsal peyzaj karakterini korumak

doğal peyzaj ile bütünlük

arazi örtüsü		yerleşim	yerleşimin arazide yayılma biçiminin korunması
		orman	orman-yerleşim sınırlarının korunması
		su	dere taşkın hattının belirlenerek yapı yaklaşma sınırının korunması
		yapay yüzey	yol meydan gibi sert satıhların doğayla uyumlu olması
		kır/mera	kır/meraların korunması
		tarla	tarla orman sınırlarının korunması ve sınırların yöreye özgü çalı türleri ile bitirilmesi
bitki örtüsü		karışık orman	karışık orman yapısının korunması
		ibreli orman	ibreli orman yapısının korunması
		yapraklı orman	yapraklı orman yapısının korunması
		çalılık	tarla sınırlarını belirleyen çalılıkların korunması ve sürdürülmesi
		su kenarı vejetasyonu	su kenarı vejetasyonun korunarak sürdürülmesi
yerleşim doğa ilişkisi		doğaya baskısı çok	yapı,bahçe, yol yapımı gibi doğaya müdahale edilen durumlarda doğanın baskın karakterde olması
		doğaya baskısı az- uyumlu	

4.1.2. Yerleşme Özellikleri

Yerleşme dokusunu belirleyici temel unsurlardan biri fiziki yapıların işlevsel dağılımları ve yapısal özelliklerini belirleyen ve bütününde yerleşime dair karakteristik özellikleri ortaya koyan analizlerdir. Bu çerçevede yapıların fiziksel durumlarının farklı kıstaslara (kat adedi, kullanım durumu, kullanılan yapısal malzemeler …vb) dayalı olarak ortaya koyulması, mevcut duruma dayalı sorun ve potansiyellerin ortaya çıkmasına yardımcı olabilecektir. Diğer yandan, yerleşim alanlarının gelecekte nasıl ele alınabileceği ve gelişeceği konularında yönlendirici tespitler sunarak köy yerleşiminin fiziki alanda karşılaşacağı temel sorunların çözümüne ışık tutabilecektir.

4.1.2.1. Yapı İşlevi

Köy yerleşmesinin en önemli özelliği parsellerin tarımsal üretime göre organize edilmiş olmasıdır. Parsel üzerinde konutun yanısıra depo, ahır, kümes, samanlık, fırın gibi tarımsal yapılar da bulunur. Bu nedenle köy konutunu müştemilatı ile birlikte düşünmek gerekir.

Mahalleler bazında yapıların işlevlerine bakıldığında, Merkez Mahallesi dışında diğer mahallelerde farklılaşma görülmezken, sayısal olarak en fazla olan işlev türünü müştemilat oluşturmaktadır. İkinci sırada ise beklendiği üzere konutlar gelmektedir. Mahalleler arası farklılaşmalar bakımından yalnızca Merkez Mahallesi'nde tüm köye hizmet veren donatı yapıları olan ilkokul, köy odası, değirmen ve sera gibi farklılaşan işlev ve kullanımların yer aldığı görülmektedir. Ersizlerdere Köyü genelinde bulunan yapıların %63'ü müştemilattan, yaklaşık %27'si ise konutlardan oluşmaktadır. Bu yüksek kullanım oranları, mahallelerdeki yaşamın barınma ve gündelik/mevsimsel gereksinimlerine dayalı mekânsal ihtiyaçlarını karşılayan müştemilat temelli olduğuna; ticari veya diğer kullanım türlerine dayalı yapıların belirleyici oranda yer almadığına, bu gibi işlevsel ihtiyaçlarda dışa bağımlılığın olduğuna dair ipuçları vermesi bakımından önemlidir.

Grafik 12: Ersizlerdere Köyü Yapı İşlevi Analizi

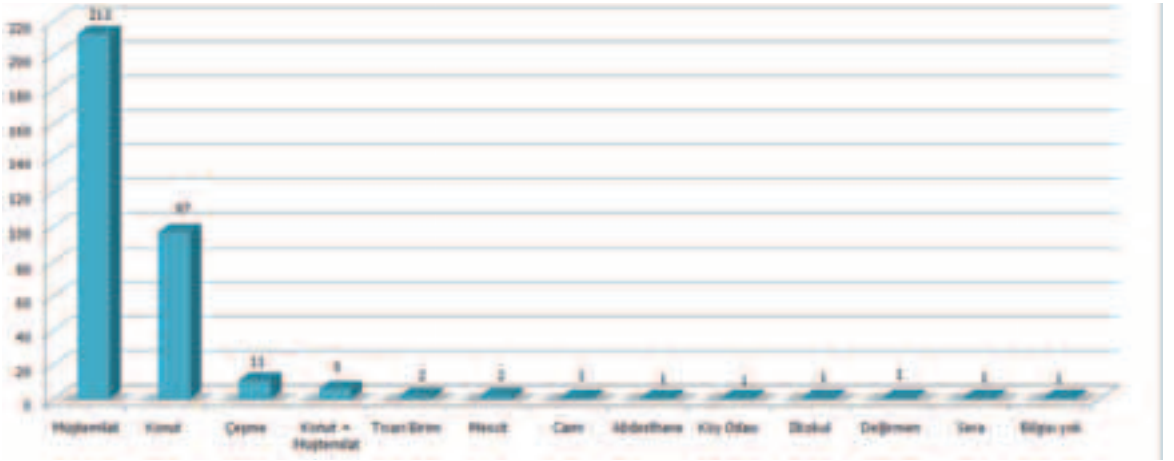

Harita 4: ka: Karaahmet mahallesi yapı işlevi analizi

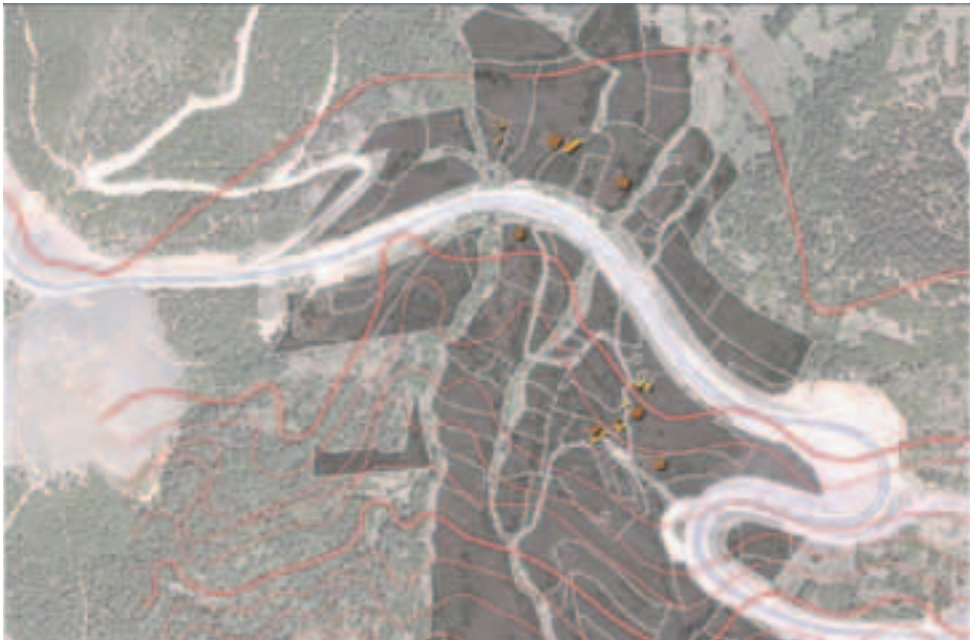

Harita 5: Anahtar Pafta

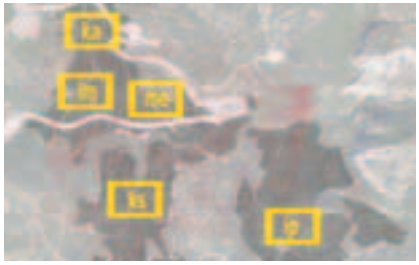

Şekil 9: Yapı işlevi lejandı

Harita 6: im: İmam mahallesi yapı işlevi analizi

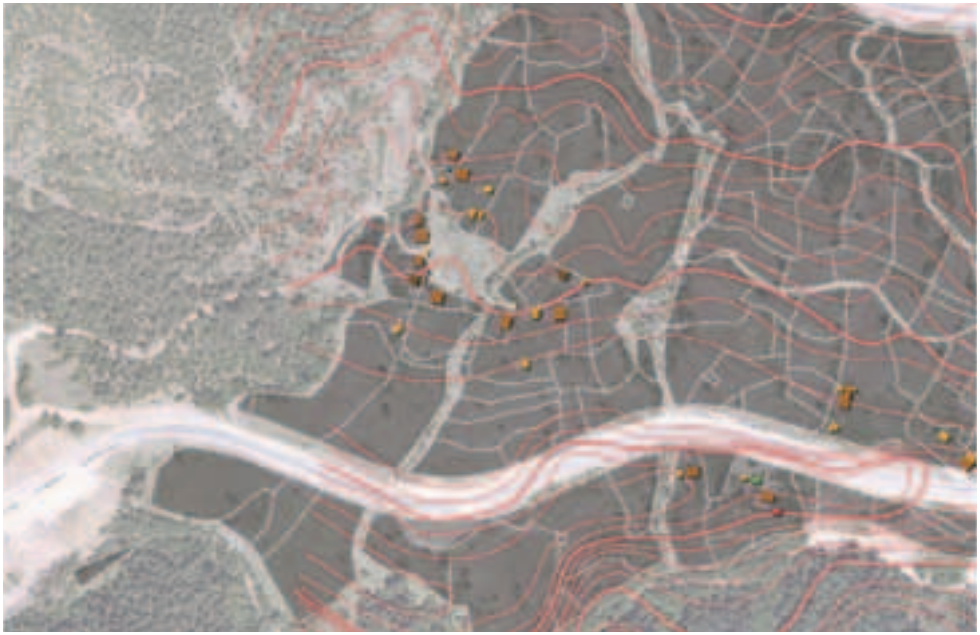

Harita 7: me: Merkez mahallesi yapı işlevi analizi

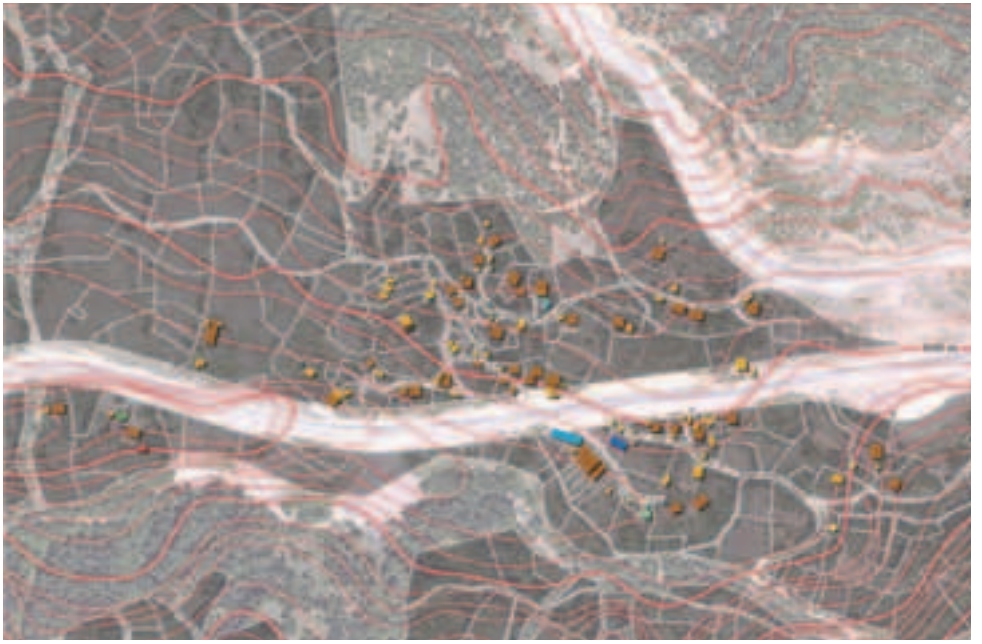

Harita 8: ks: Karaş mahallesi yapı işlevi analizi

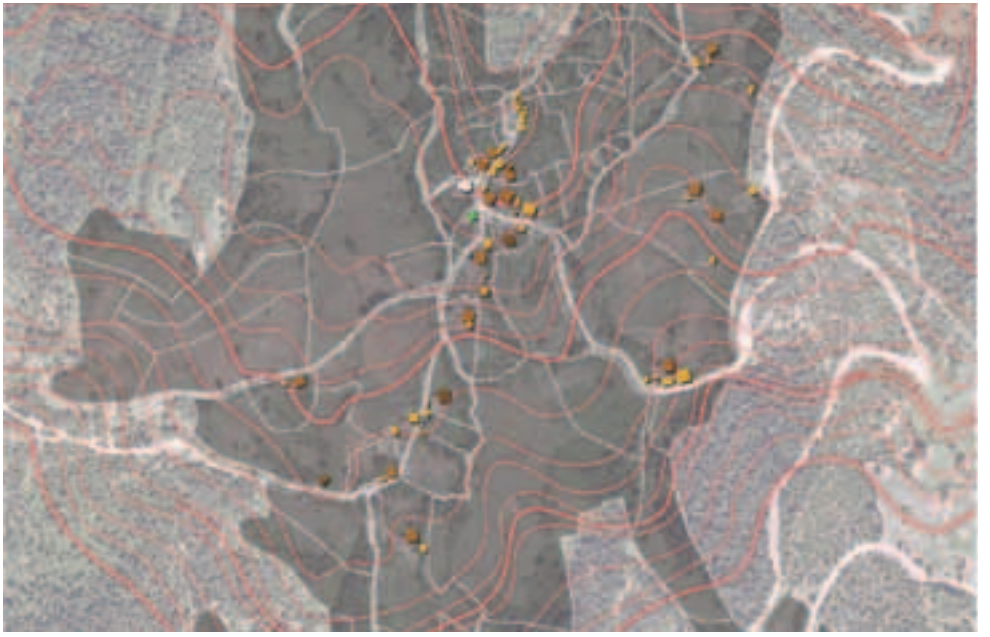

Harita 9: ip: İpsinne mahallesi yapı işlevi analizi

Harita 10: Anahtar Pafta

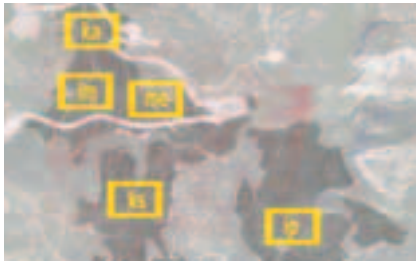

Şekil 10: Yapı işlevi lejandı

4.1.2.2. Yapı Kullanım Durumu

Bir köyde yapıların sürekli/mevsimlik ya da terkedilmiş olması kırsal yaşamın canlılığı ya da zayıflığını göstermesi yanında, yapıların fiziki koşulları hakkında da bir fikir verir.

Konutlarda sürekli oturuluyor ise olanakların imkan verdiği ölçüde bakım ve onarımlarının yapıldığı, ihtiyaçlara göre değişikliklerin olduğu düşünülebilir. Sürekli kullanılan yapı yaşayan bir yapıdır. Terkedilmiş yapılar ise köyün fiziki ve sosyal dokusunda bir kesintiye işaret etmektedir.

Ersizlerdere genelinde terkedilmiş olduğu tespit edilen 32 adet yapı ile birlikte yıkılmış olan 2 yapının ve 3 adet de inşaat halinde olan yapının dışında, toplam yapı stokunun %80'i sürekli olarak kullanımda iken, yaklaşık %8,5'inin mevsimlik olarak kullanıldığı, yani bazı aylarda boş kaldığı bilgisine ulaşılmıştır. Mevsimsel kullanımın yazın artan köy nüfusu gereksinimleri ve mevsimsel üretim döngülerine dayalı şekillendiği söylenebilirken, kullanılmayan yapı stokunun ise son dönemde dışa göç verme eğilimindeki demografik yapı ile kırsal yaşamın kendi içinde ürettiği kimi ihtiyaçların (un, yakacak, yem… vb) ilçe ve il merkezlerinden sağlanmaya başlanması sonucu müştemilatın artık kullanılmaması ile ilişkili olarak düşünülmesi gerekmektedir.

Grafik 13: Ersizlerdere Köyü Yapı Kullanım Durumu Analizi

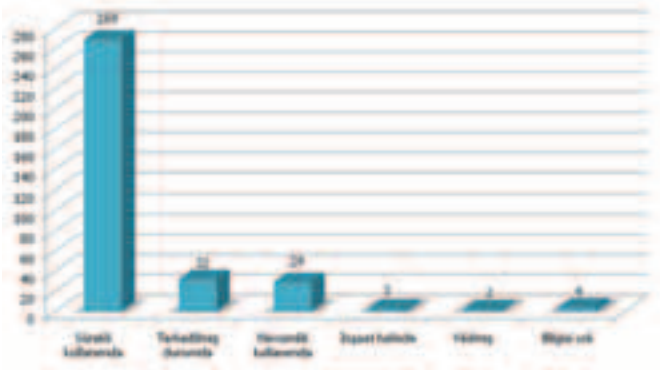

Harita 11: ka: Karaahmet mahallesi yapı kullanım durumu analizi

Harita 12: Anahtar Pafta

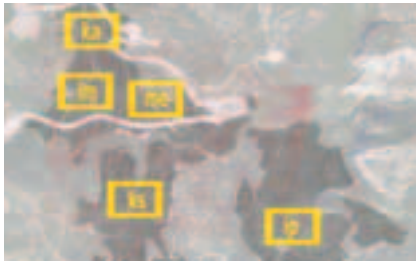

Şekil 11: Yapı kullanım lejandı

Harita 13: im: İmam mahallesi yapı kullanım durumu analizi

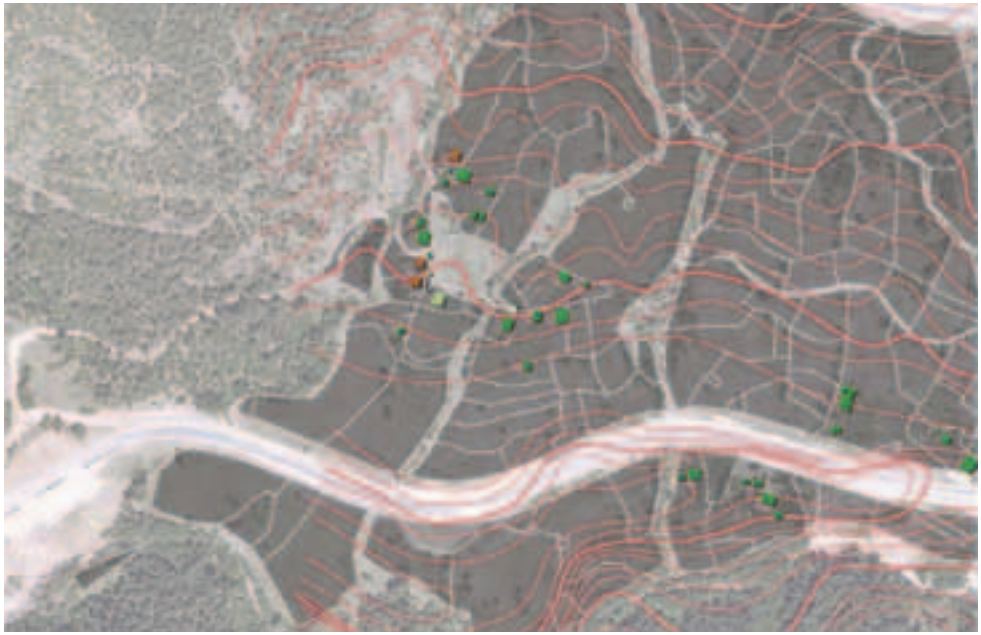

Harita 14: me: Merkez mahallesi yapı kullanım durumu analizi

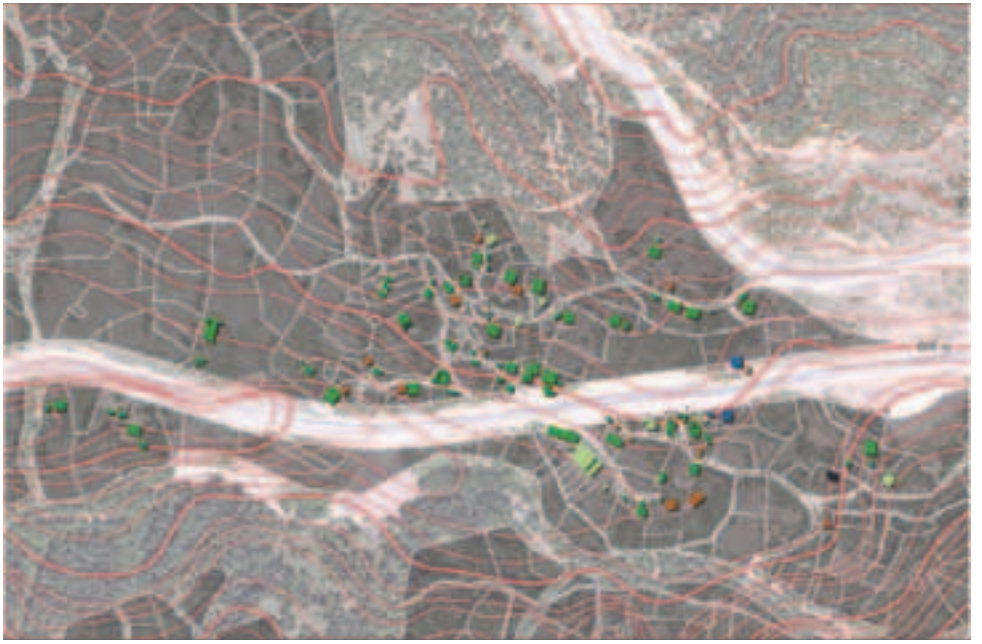

Harita 15: ks: Karaş mahallesi yapı kullanım durumu analizi

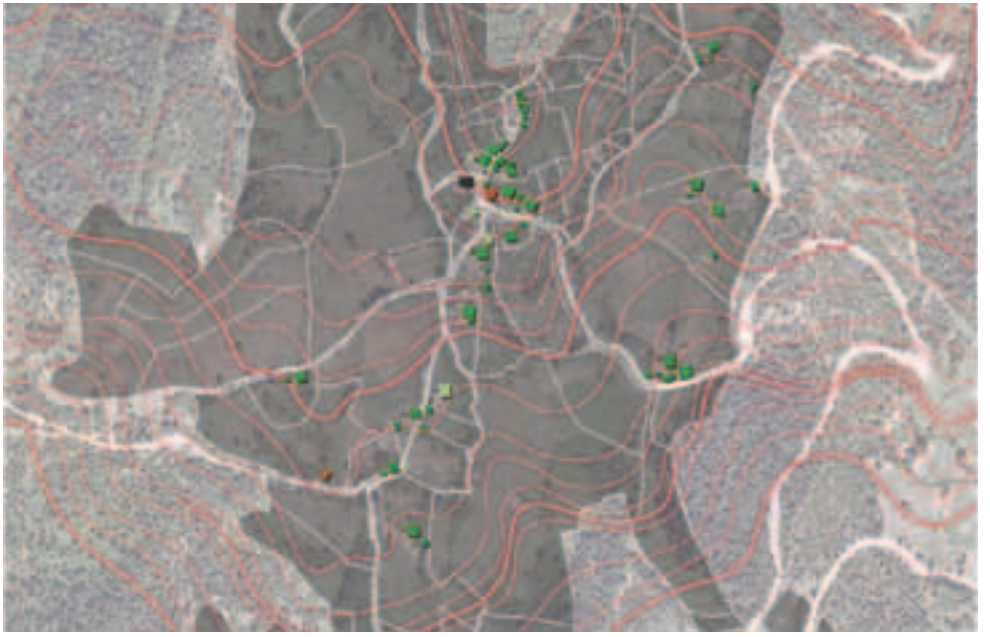

Harita 16: ip: İpsinne mahallesi yapı kullanım durumu analizi

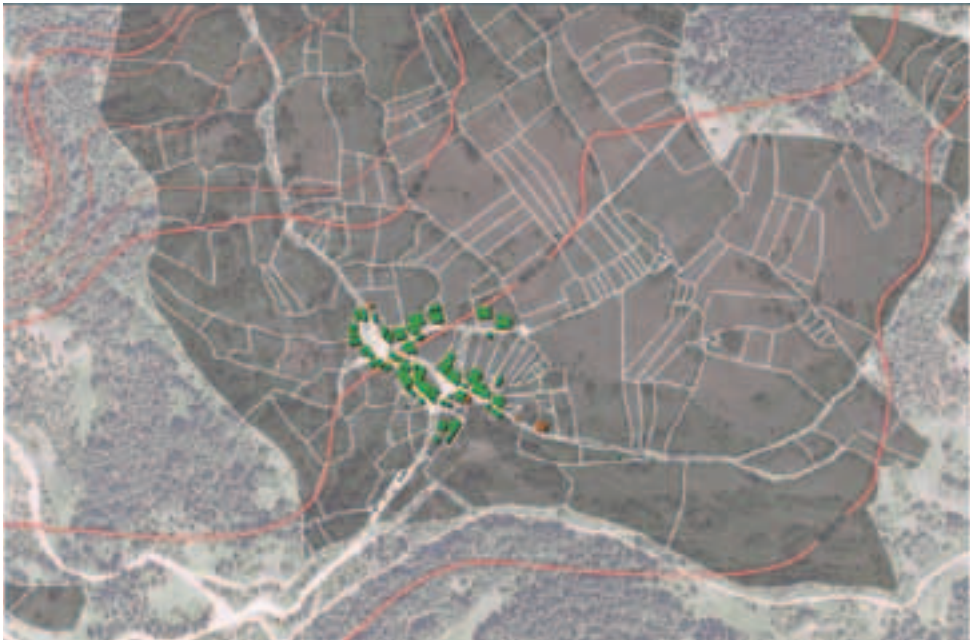

Harita 17: Anahtar Pafta

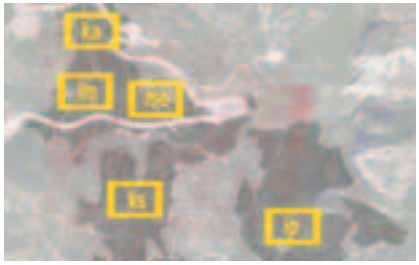

Şekil 12: Yapı kullanım lejandı

4.1.2.3. Yapı Kalitesi

İyi, orta ve kötü sınıflandırması ile analiz edilen yapı kalitesi, gerek mahalle ölçeğinde gerekse köy bütününde benzerlik göstererek "orta" kalitede olması ile öne çıkmıştır. Bu analiz, ilerleyen yıllarda iyileştirilebilecek yapılar ve iyileştirme biçimleri bakımından önemli ve kullanılabilir bir veriyi ortaya koymaktadır. Hanehalkı anketlerinden elde edilen sonuçlara göre yapılardan en eski olanının 19. yy içinde yapıldığı, en yeni yapının ise 2006 yılına tarihlendiği; 1960 yılı ve öncesine tarihlenen konut yapıları ile 1980-2000 dönemine tarihlenen konut yapılarının en belirgin yapım yılı kümelenmelerini temsil ettiği anlaşılmıştır.

Geleneksel mimari ve yerel malzeme kullanımının görüldüğü yapılarda aynı malzemeler kullanılarak güçlendirici/iyileştirici müdahaleler yapılamaması yanında, yapısal dönüşümler için gerekli ekonomik yeterliliğin olmayışı gibi nedenler, yapı stokunun fiziki kalitesini etkilemektedir.

Grafik 14: Ersizlerdere Köyü Yapı Kalitesi Analizi

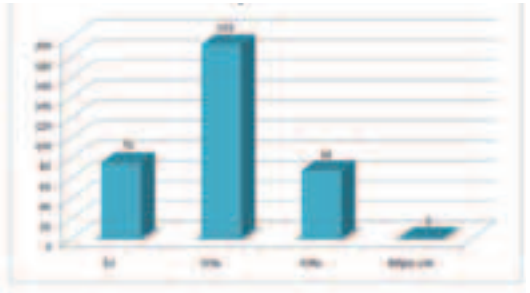

Hanehalkı Anketi, 2014.

Harita 18: ka: Karaahmet mahallesi yapı kalitesi analizi

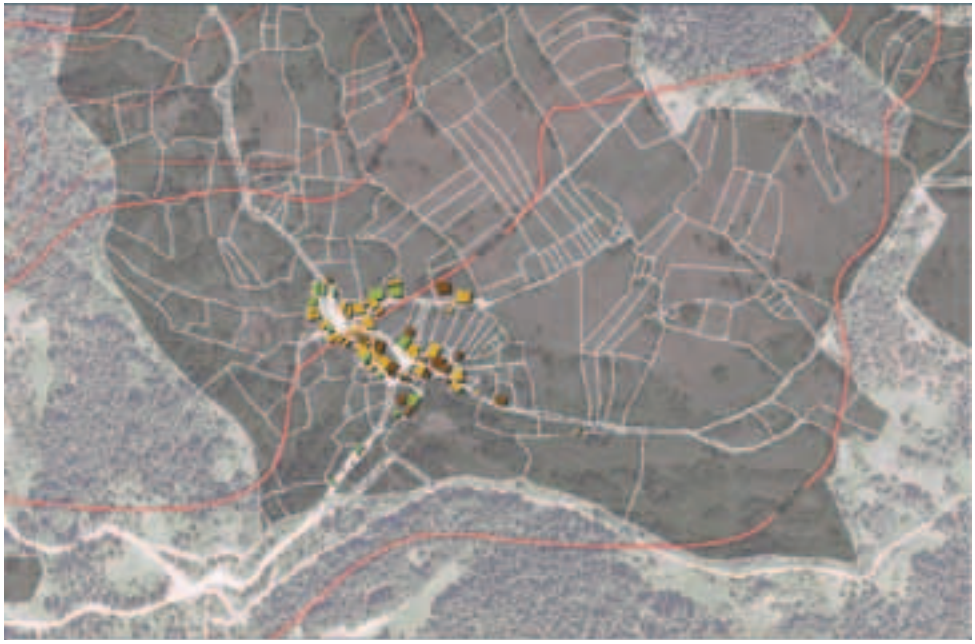

Harita 19: Anahtar Pafta

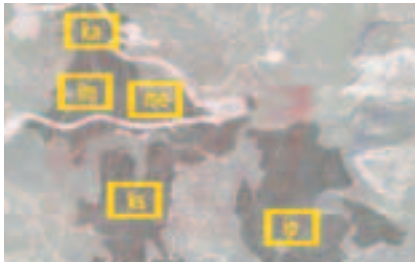

Şekil 13: Yapı kalitesi lejandı

Harita 20: im: İmam mahallesi yapı kalitesi analizi

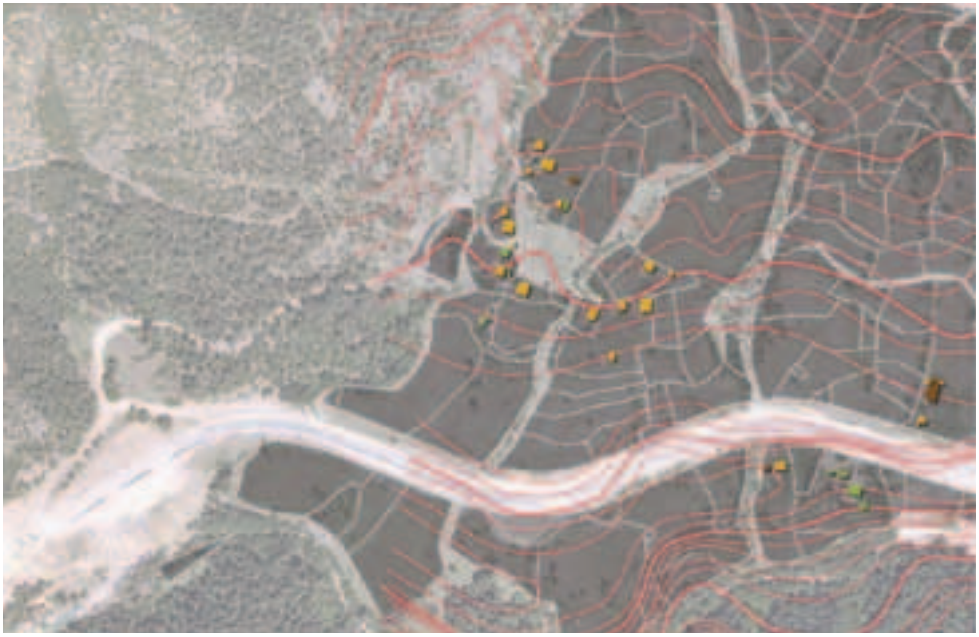

Harita 21: me: Merkez mahallesi yapı kalitesi analizi

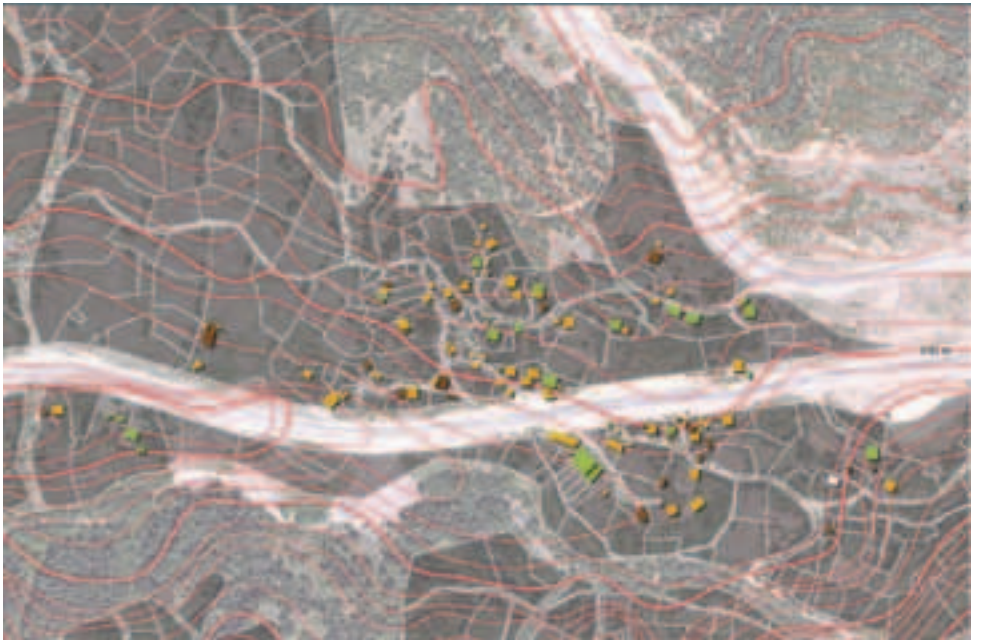

Harita 22: ks: Karaş mahallesi yapı kalitesi analizi

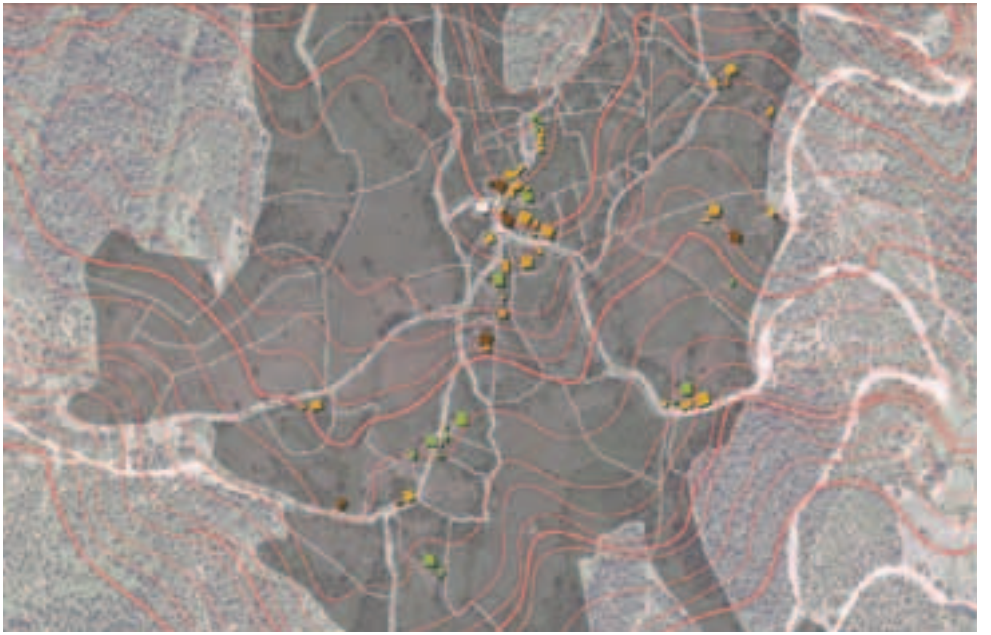

Harita 23: ip: İpsinne mahallesi yapı kalitesi analizi

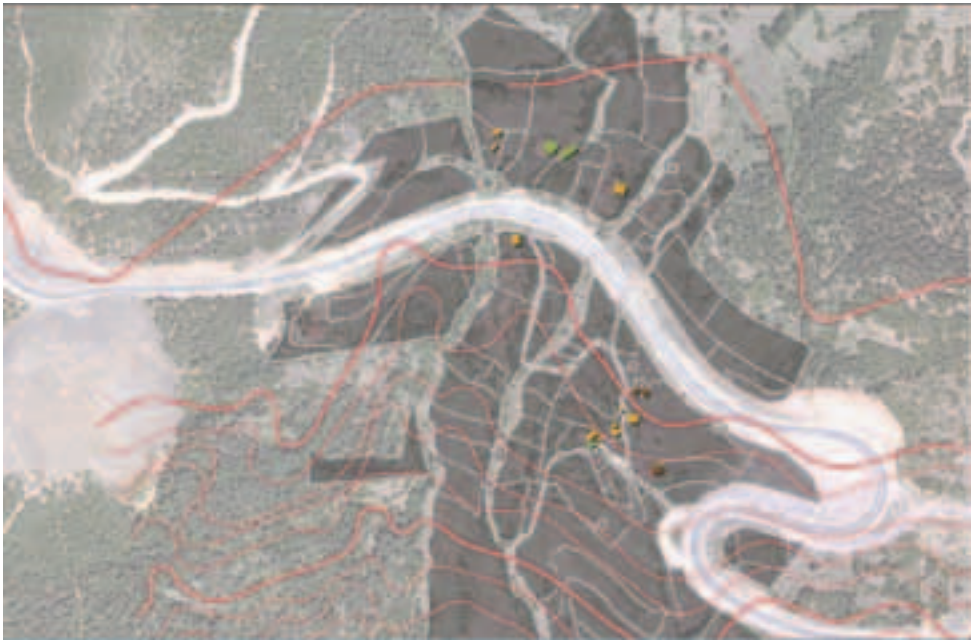

Harita 24: Anahtar Pafta

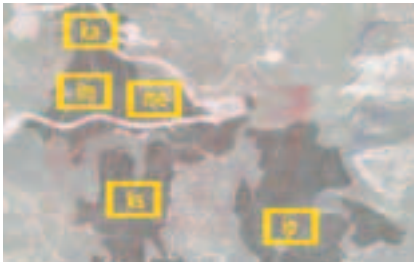

Şekil 14: Yapı kalitesi lejandı

4.1.2.4. Yapı Kat Adetleri

Mahalleler bazında yapı kat adetleri açısından dengeli bir dağılımın gözlemlenmediği Ersizlerdere'de en yüksek yapının 4 katlı olduğu ve fakat 4 katlı yapı sayısının çok düşük olduğu gözlemlenmiştir. Köy genelinde daha çok tek katlı yapılar bulunmakta (yapıların yaklaşık %70'i) ve kat adeti sayısı arttıkça bu gruplara düşen yapı adetlerinin de sayısal olarak azaldığı görülmektedir. Tek katlı yapı dokusu her bir mahallede olduğu gibi köyün tamamında özgün bir karakter sergilemesi bakımından ilerleyen yıllar ve yapılaşma eğilimleri göz önüne alındığında göz önüne alınması gerekli bir veri sunmaktadır. Öte yandan köy yerleşimlerinin hareketli topoğrafik yapı nedeniyle manzara ve güneşlenme bakımından birbirine engel teşkil etmeyecek şekilde konumlanabilir oluşu da çok katlı yapılaşmayı bu yönüyle gereksiz kılabilmektedir.

Grafik 15: Ersizlerdere Köyü Yapı Kat Adetleri Analizi

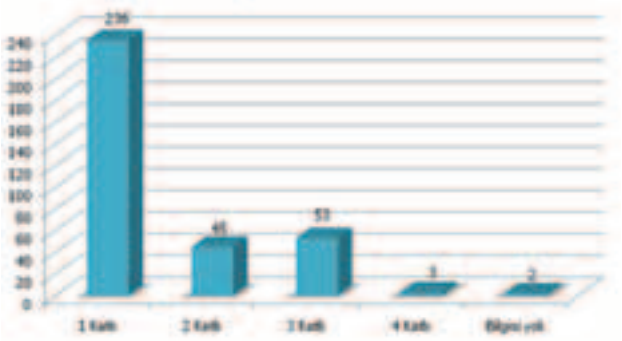

Harita 25: ka: Karaahmet mahallesi yapı kat adedi analizi

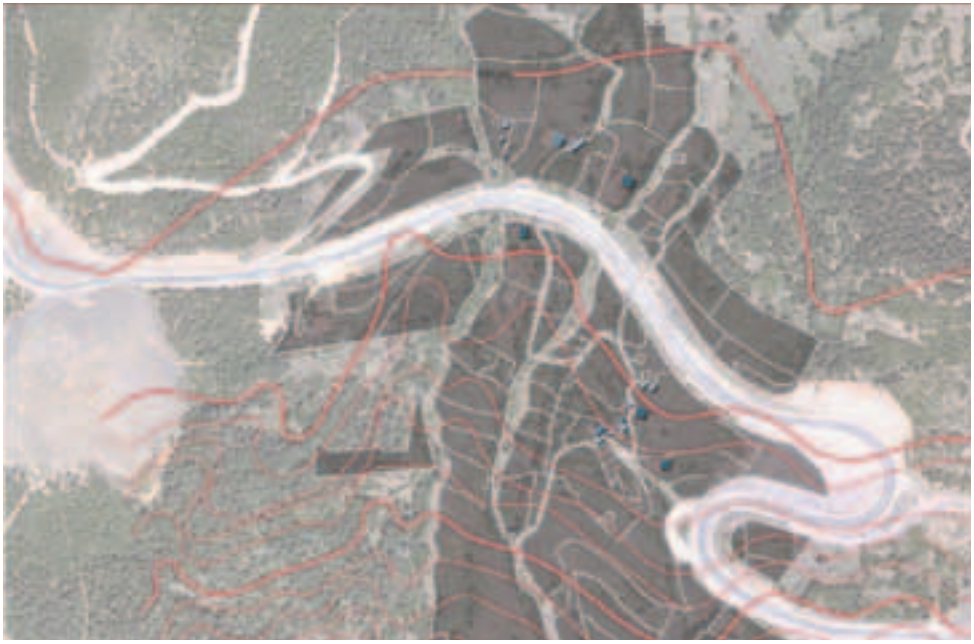

Harita 26: Anahtar Pafta

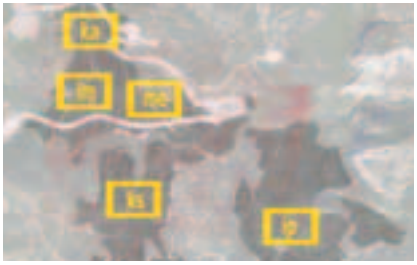

Şekil 15: Yapı kat adedi lejandı

Harita 27: im: İmam mahallesi yapı kat adedi analizi

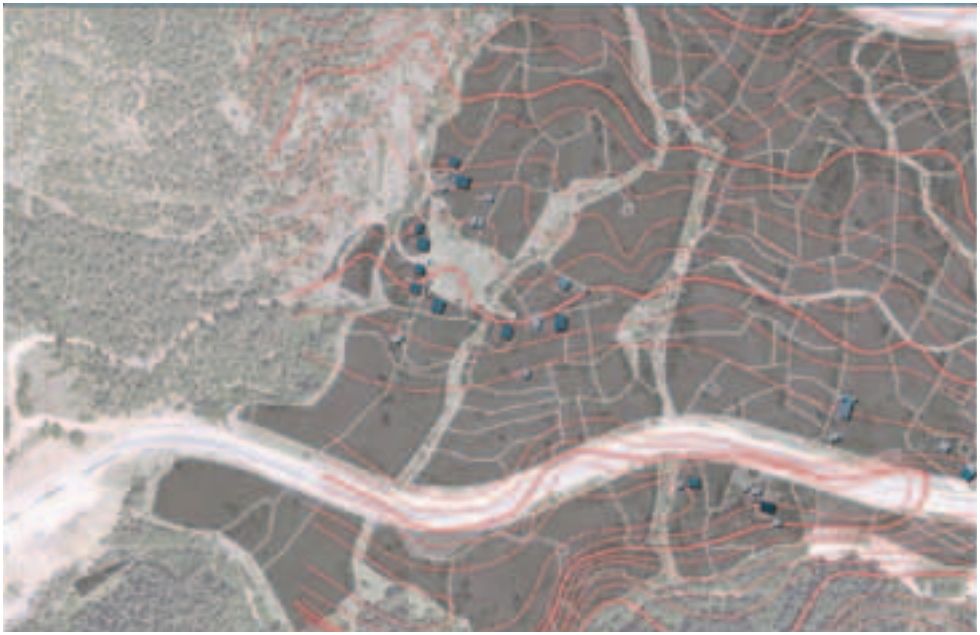

Harita 28: me: Merkez mahallesi yapı kat adedi analizi

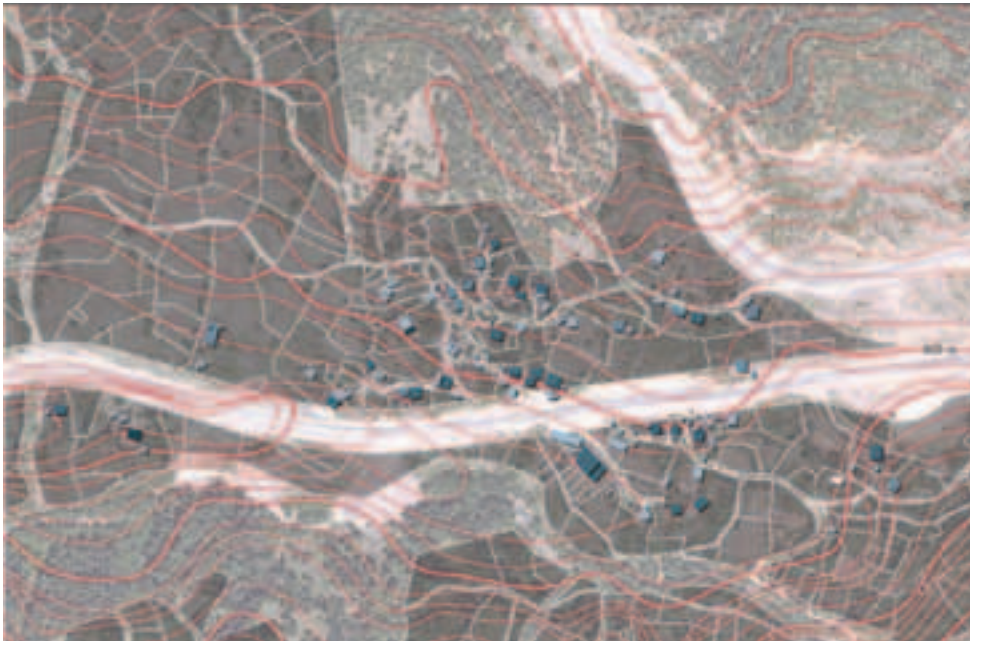

Harita 29: ks: Karaş mahallesi yapı kat adedi analizi

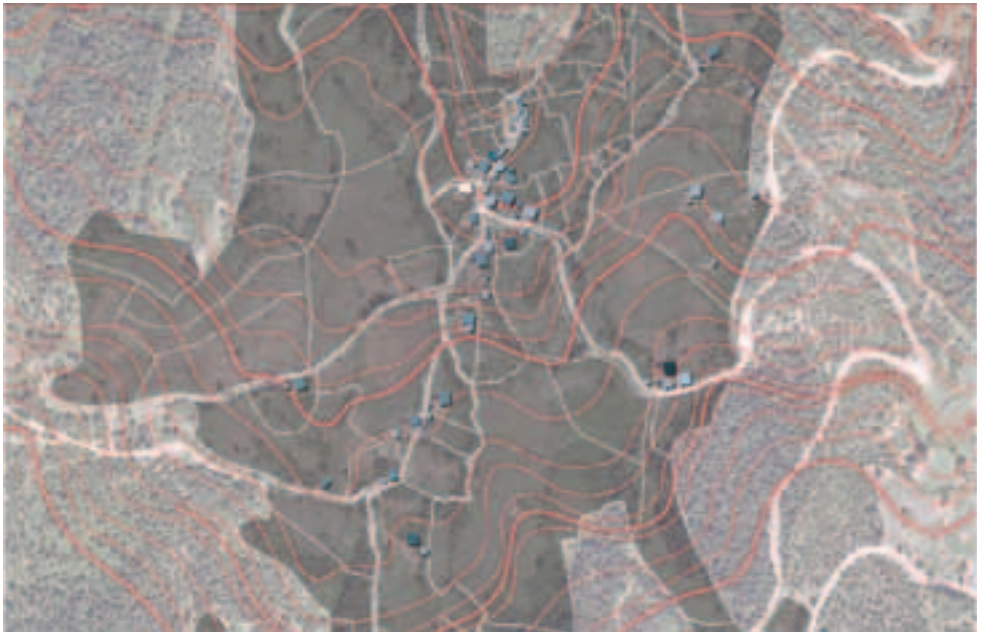

Harita 30: ip: İpsinne mahallesi yapı kat adedi analizi

Harita 31: Anahtar Pafta

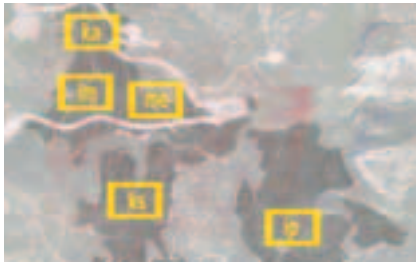

Şekil 16: Yapı kat adedi lejandı

4.1.2.5. Yapı Taşıyıcı Türü

Bir yerleşmede, yapıların çoğunluğunun ortak bir mimari karaktere sahip olması, belirli bir kimliğin varlığı gösterir. Mimari karakteri oluşturan öğelerden biri yapı taşıyıcı türüdür.

Ersizlerdere Köyü'nde yapılaşma özelliklerine bakıldığında belki de en dikkat çekici verilerden birini yapı taşıyıcı türü göstermektedir. Gerek mahalleler gerekse köy genelinde ahşap malzemenin yoğunlukla kullanılması, yörede belirli ve süregelen bir karaktere sahip olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Ahşap taşıyıcı türünün diğer türlerle birlikte kullanıldığı bir çok örnek bulunmaktadır. Mahalleler arasında farklılaşan bu türler, Merkez Mahallesi'nde 11 farklı tür ile en fazla tür barındırırken, İmam Mahallesi'nde 3 farklı tür ile daha homojen bir yapı sergilemektedir. Görece benzeşen fiziki çevre şartlarına rağmen değişen taşıyıcı yapı türlerinin oluşmasında, dönemlere bağlı olarak farklılaşan mimari kültür ve ustalık bilgileri, değişen yapı malzemeleri ile son dönemde betonarme odaklı yeni dönem yapılaşma eğilimlerinin ve göçle azalan kimlik-aidiyet duygularının etkileri olduğu söylenebilir. Ahşaptan sonra ikinci sırada yer alan betonarme yakın geçmişte önemini ve kullanım sıklığını arttıran taşıyıcı tür olarak dikkat çekmekteyken, yöresel mimari ve yapı zenginliği bakımından yerel kimliği tehdit eden bir tek tipleşme baskısı da yaratmaktadır.

Grafik 16: Ersizlerdere Köyü Yapı Taşıyıcı Türü Analizi

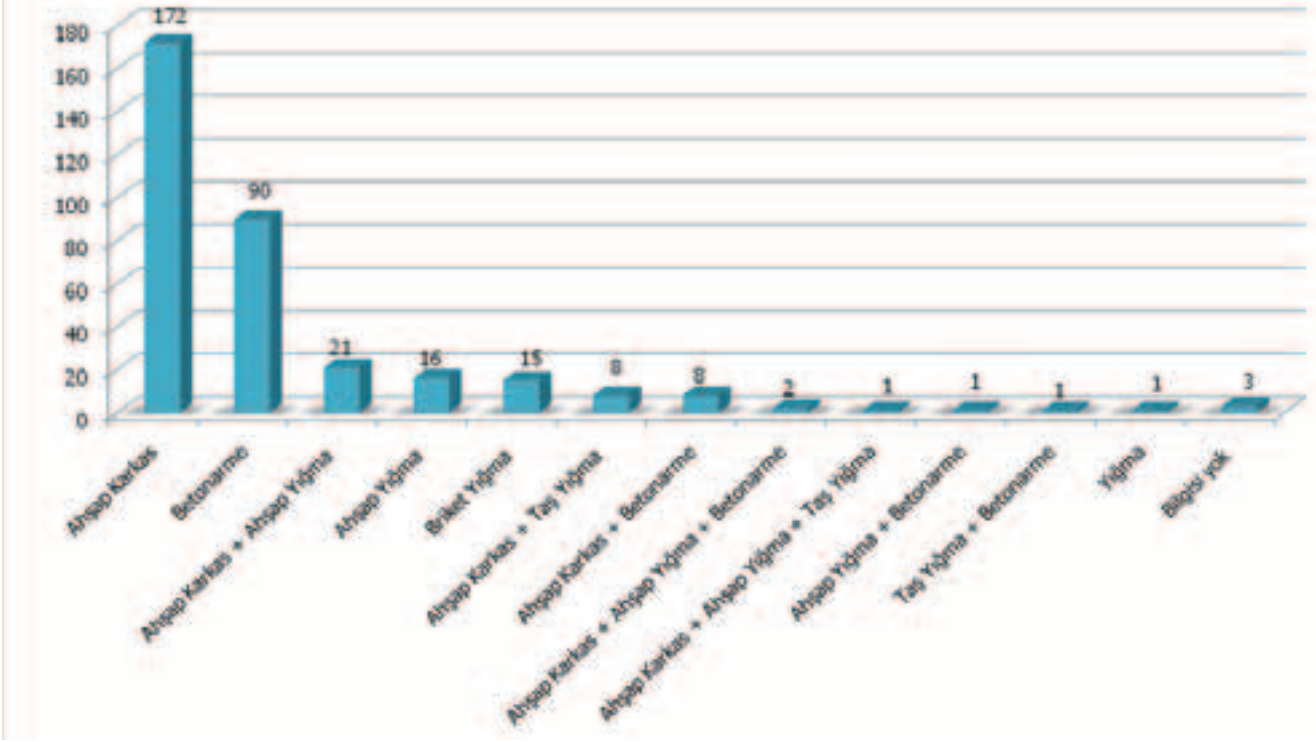

Harita 32: ka: Karaahmet mahallesi yapı taşıyıcı türü analizi

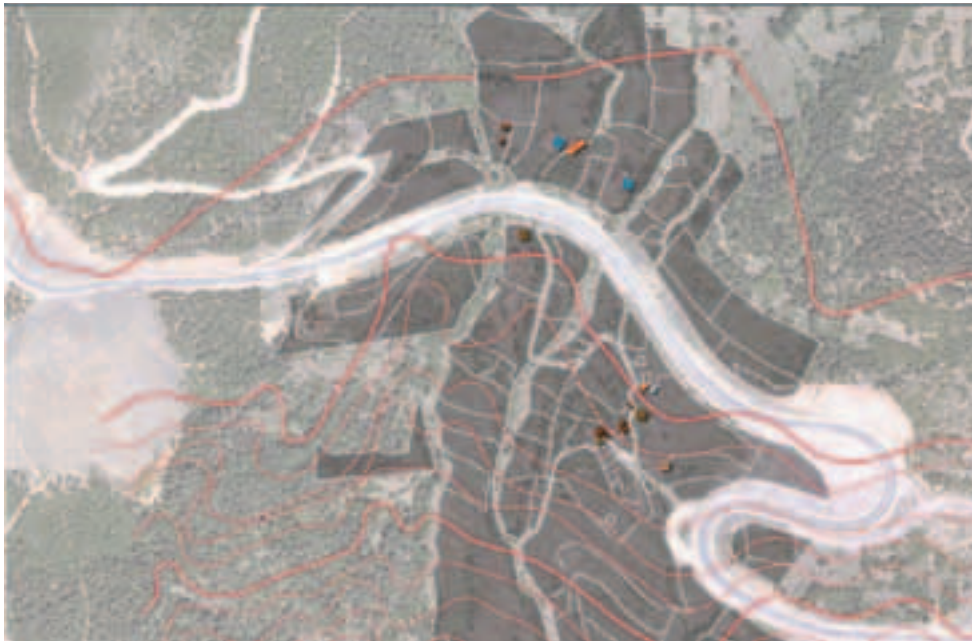

Harita 33: Anahtar Pafta

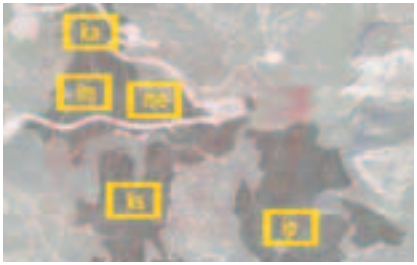

Şekil 17: Yapı taşıyıcı türü lejandı

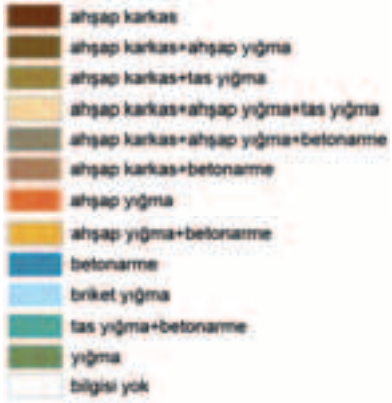

Harita 34: im: İmam mahallesi yapı taşıyıcı türü analizi

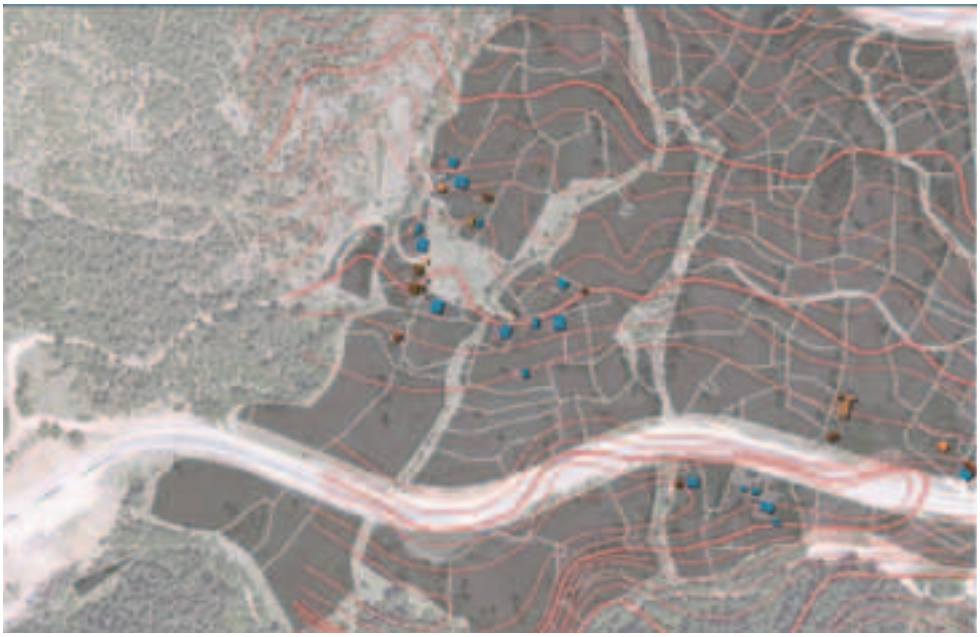

Harita 35: me: Merkez mahallesi yapı taşıyıcı türü analizi

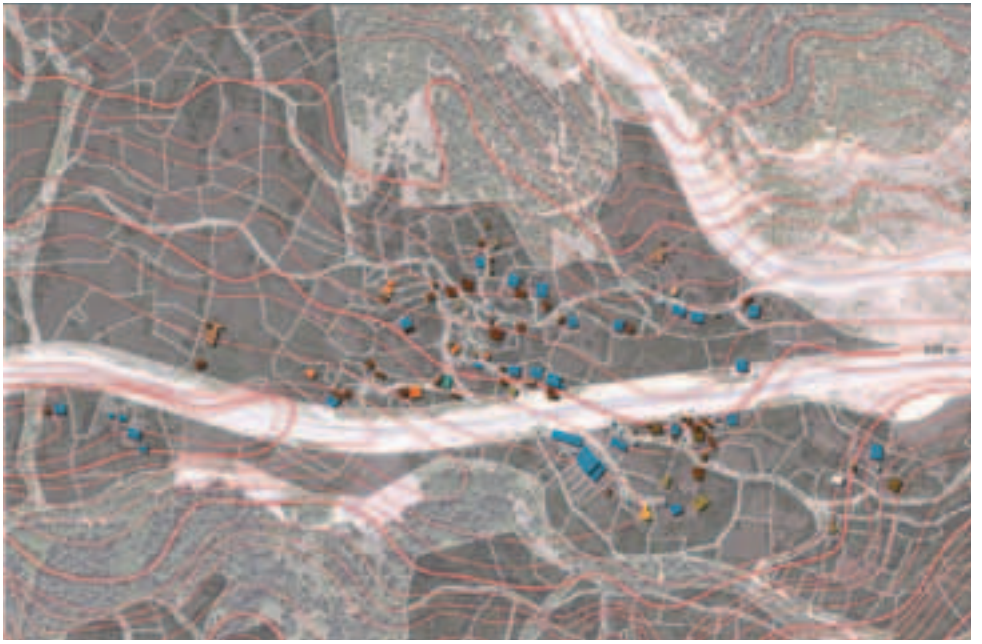

Harita 36: ks: Karaş mahallesi yapı taşıyıcı türü analizi

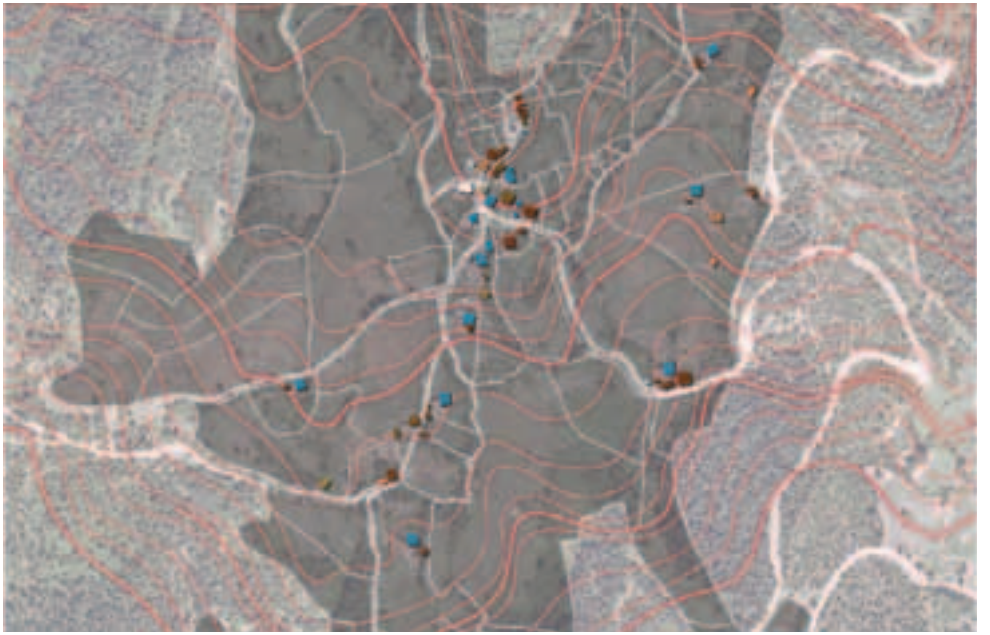

Harita 37: ip: İpsinne mahallesi yapı taşıyıcı türü analizi

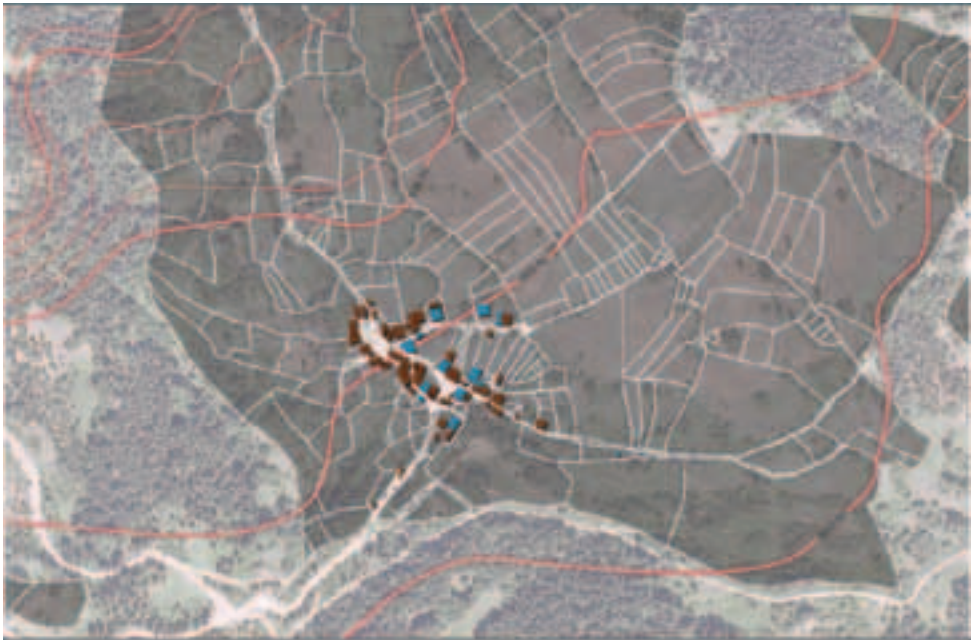

Harita 38: Anahtar Pafta

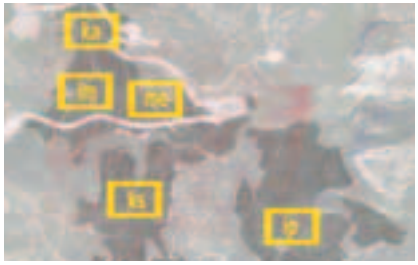

Şekil 18: Yapı taşıyıcı türü lejandı

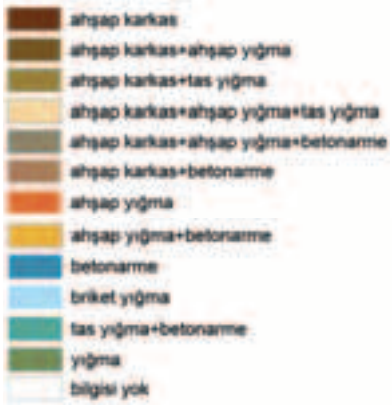

4.1.2.6. Yapı Çatı Türü

Yapı çatı türleri de tıpkı yapı taşıyıcı türleri gibi mahalleler arasında farklılık göstermekle birlikte, sayısal olarak her bir mahallede sırasıyla beşik ve sundurma türleri öne çıkmaktadır. Bu iki türün köy kimliğini temsil ettiği söylenebilir.

Grafik 17: Ersizlerdere Yapı Çatı Türü Analizi

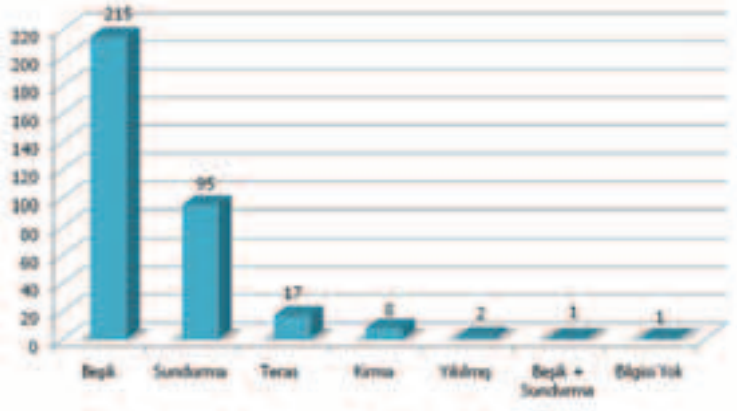

Harita 39: ka: Karaahmet mahallesi yapı çatı türü analizi

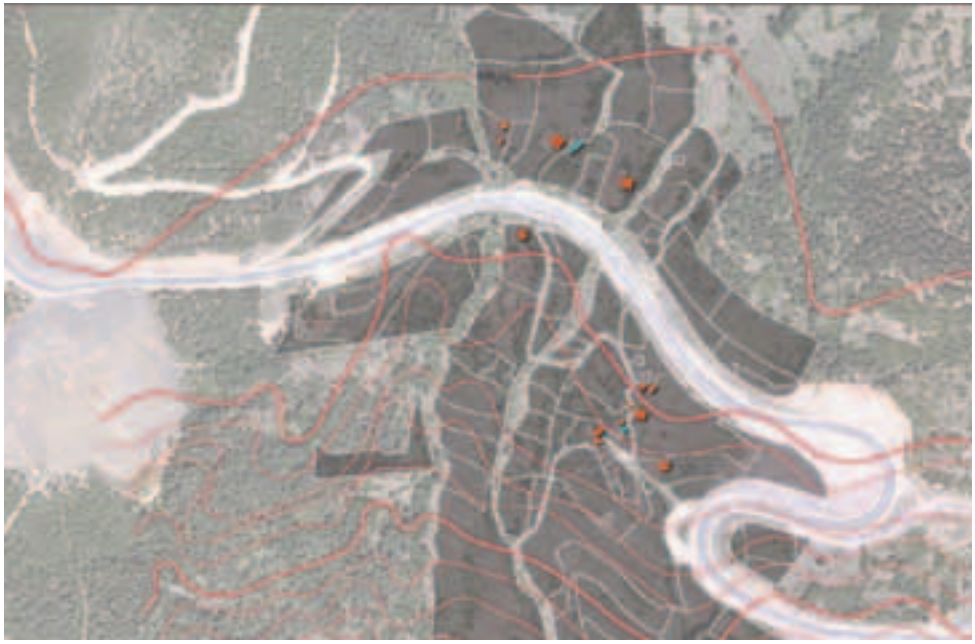

Harita 40: Anahtar Pafta

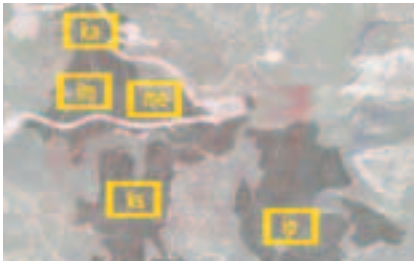

Şekil 19: Yapı çatı türü lejandı

Harita 41: im: İmam mahallesi yapı çatı türü analizi

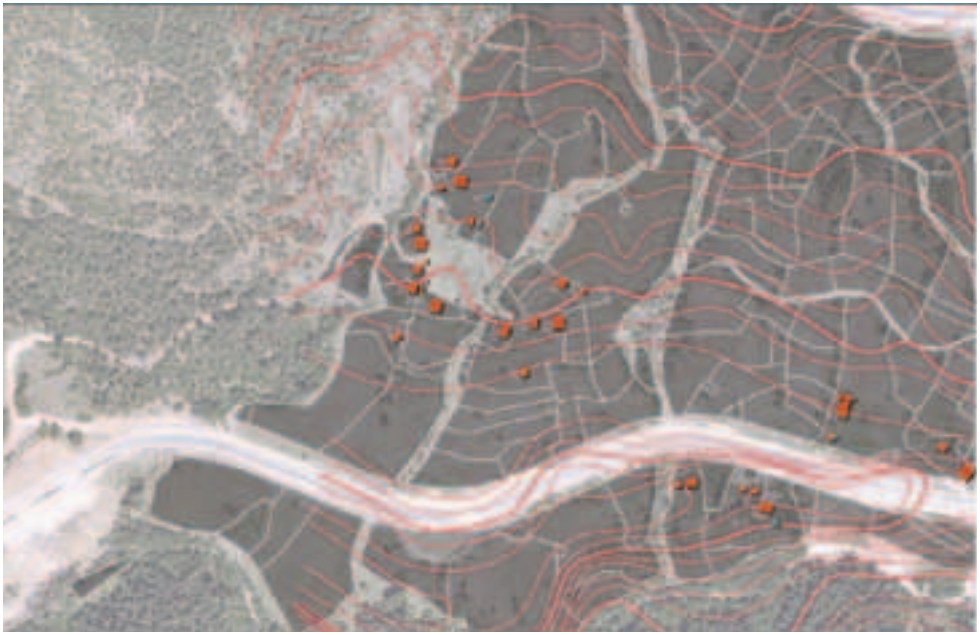

Harita 42: me: Merkez mahallesi yapı çatı türü analizi

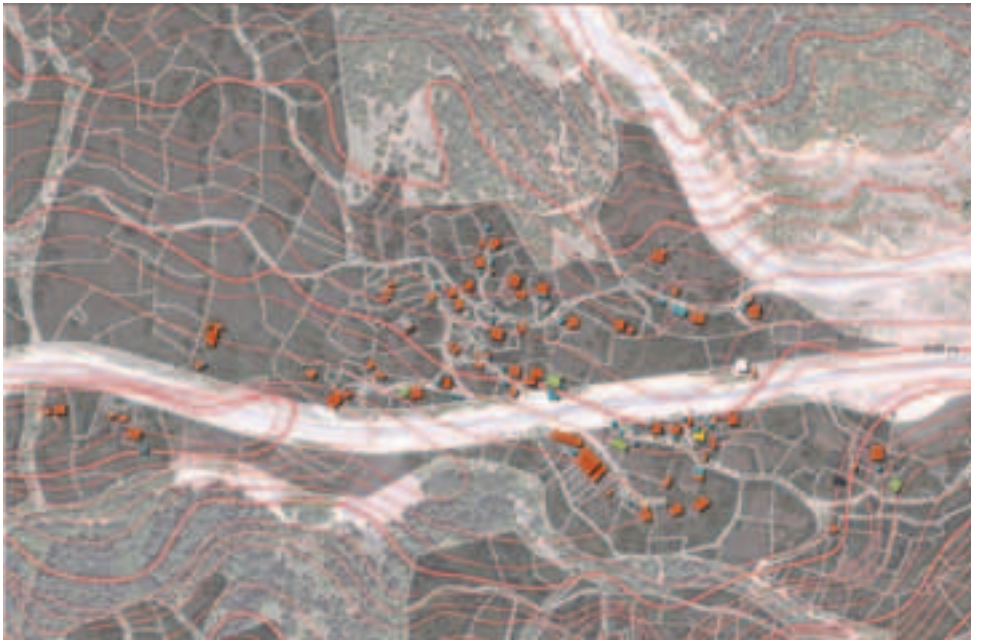

Harita 43: ks: Karaş mahallesi yapı çatı türü analizi

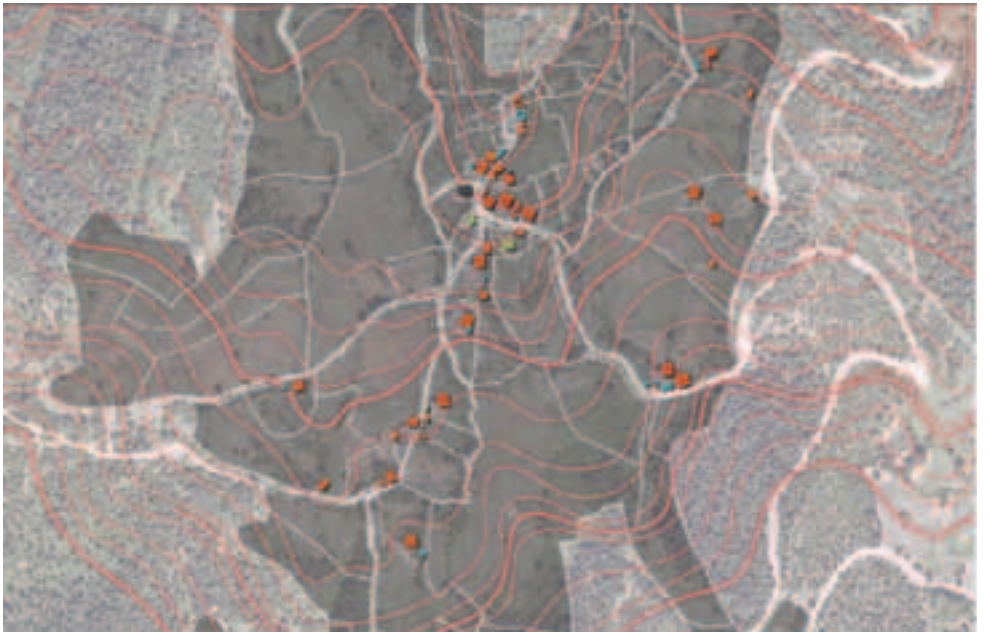

Harita 44: ip: İpsinne mahallesi yapı çatı türü analizi

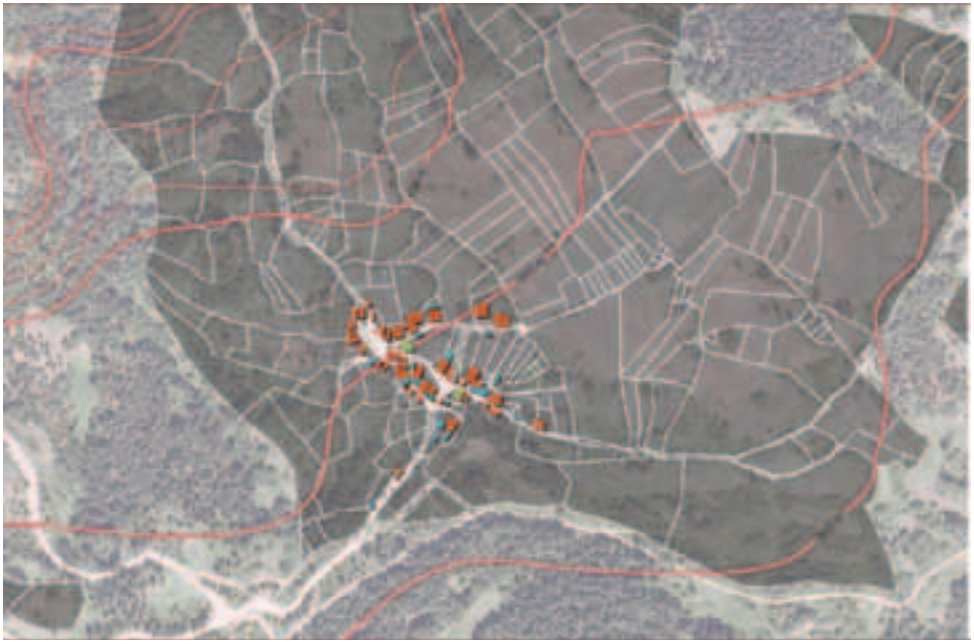

Harita 45: Anahtar Pafta

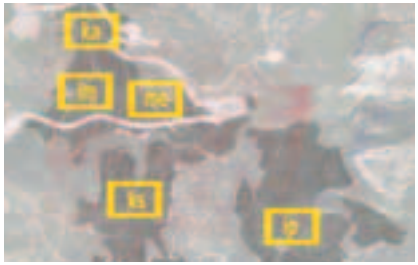

Şekil 20: Yapı çatı türü lejandı

4.1.2.7. Çatı Örtü Malzemesi

Diğer yapı malzeme türlerinin analizinde gözlemlendiği üzere İmam, İpsinne ve Karaş Mahalleleri'nde türlerin çok çeşitlilik göstermediği ancak sırasıyla Karaahmet ve Merkez Mahalleleri'nde tür çeşitlerinin sayıca arttığı ortaya çıkmaktadır. Ancak yine de ortaklaşılan ve yoğunlukla kullanılan çatı örtü malzemesinin kiremit olduğu gözlemlenmektedir ki bu da yapısal karakterin özgünlüğünü ortaya koyması açısından önemlidir. Çatı örtü malzemesi olarak yakın dönemde öne çıkan oluklu levhalar, betonarme yapılaşma eğilimi ile birlikte köy mimarisinde daha sık görülmeye başlanmıştır. Öte yandan çatı örtü malzemelerinin, yapı çatı türündeki değişim süreçlerinden de etkilendiğini söylemek mümkündür.

Grafik 18: Ersizlerdere Köyü Çatı Örtü Malzemesi Analizi

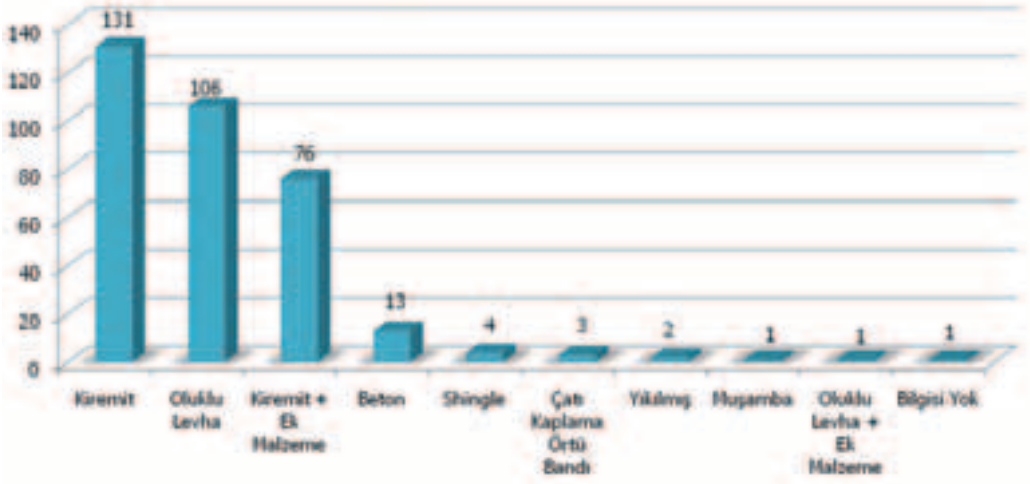

Ersizlerde Köyü'nde yerleşmenin karakterinde şu öğelerin öne çıktığı görülmektedir. Yapıların çoğunluğu konut ve müştemittan oluşmaktadır. Tarımsal işlevleri kısmen devam eden müştemilat yapıları köyde yapı stokunun önemli bir kısmını teşkil etmektedir. Yapıların büyük kısmı sürekli kullanılmaktadır. Terkedilmiş yapılar fazla değildir. Yapıların çoğunluğu orta kalitededir. Yapılar çoğunlukla tek katlıdır. Taşıyıcı türünde ahşap karkas öne çıkmakta, betonarme yapılar ikinci sırada gelmektedir. Köyde çok fazla karma taşıyıcı türleri bulunmaktadır. Köyde yapıların çatıları çoğunlukla beşik ve sundurma biçimindedir. Çatı örtü malzemesi olarak kiremit çoğunluktatır, ancak oluklu levha da oldukça yaygındır.

Sonuç olarak Ersizlerdere Köyü'nde yapı özelliklerinin belirli bir mimari kimlik özelliği gösterdiği, yapıların köy silüetinde doğanın önüne geçmediği, konutların fazla yıpranmış olmadıkları görülmektedir. Ancak köyde betonarme yapılar, farklı tür malzeme kullanımları da dikkat çekecek kadar fazladır. Köyün yapı özellikleri bakımından bir değişim içinde olduğunu söylemek doğru olur.

Harita 46: ka: Karaahmet mahallesi çatı örtü malzemesi analizi

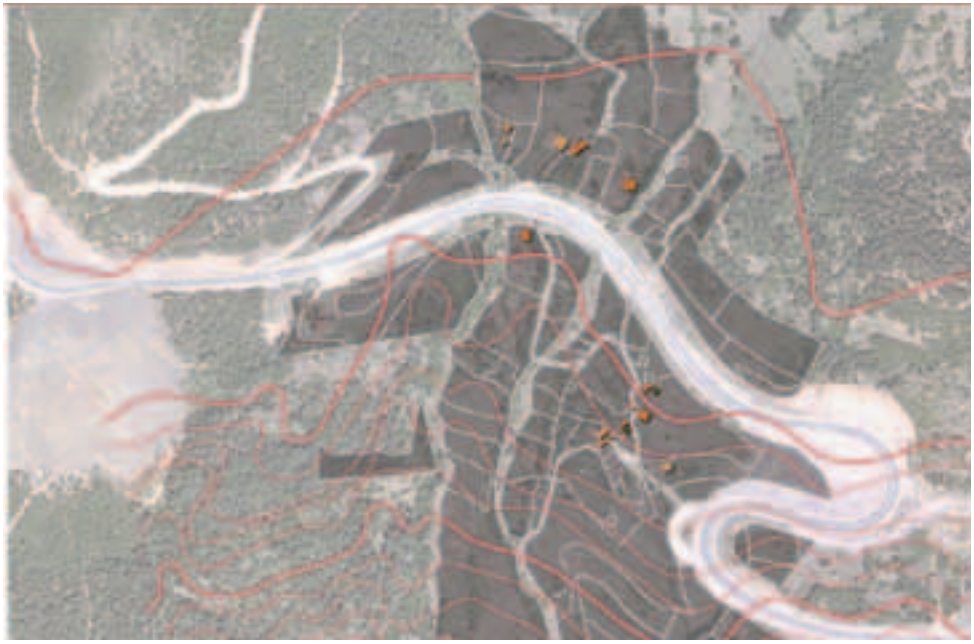

Harita 47: Anahtar Pafta

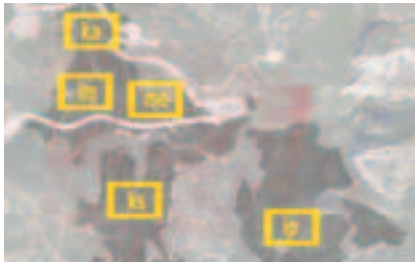

Şekil 21: Yapı çatı örtü malzemesi lejandı

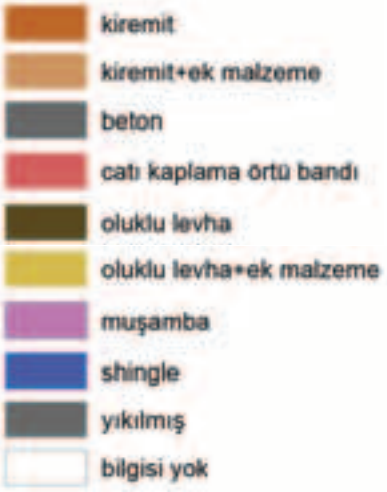

Harita 48: im: İmam mahallesi çatı örtü malzemesi analizi

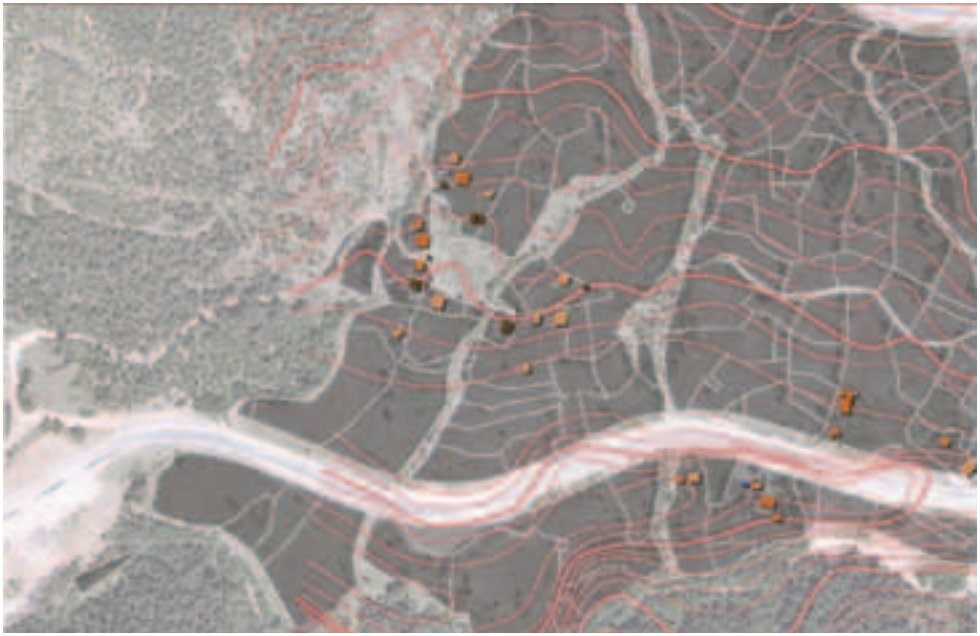

Harita 49: me: Merkez mahallesi çatı örtü malzemesi analizi

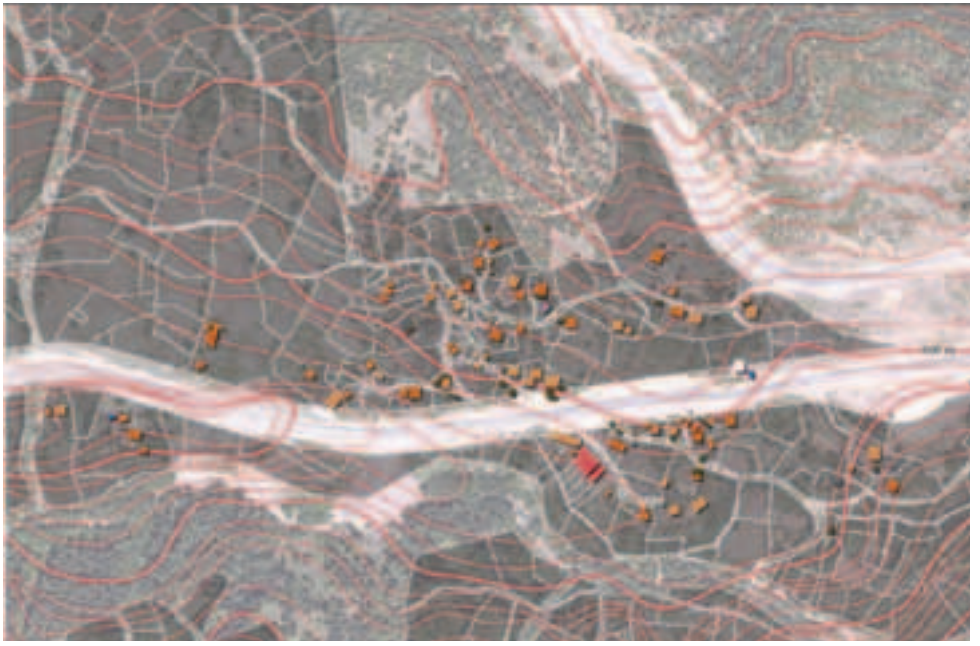

Harita 50: ks: Karaş mahallesi çatı örtü malzemesi analizi

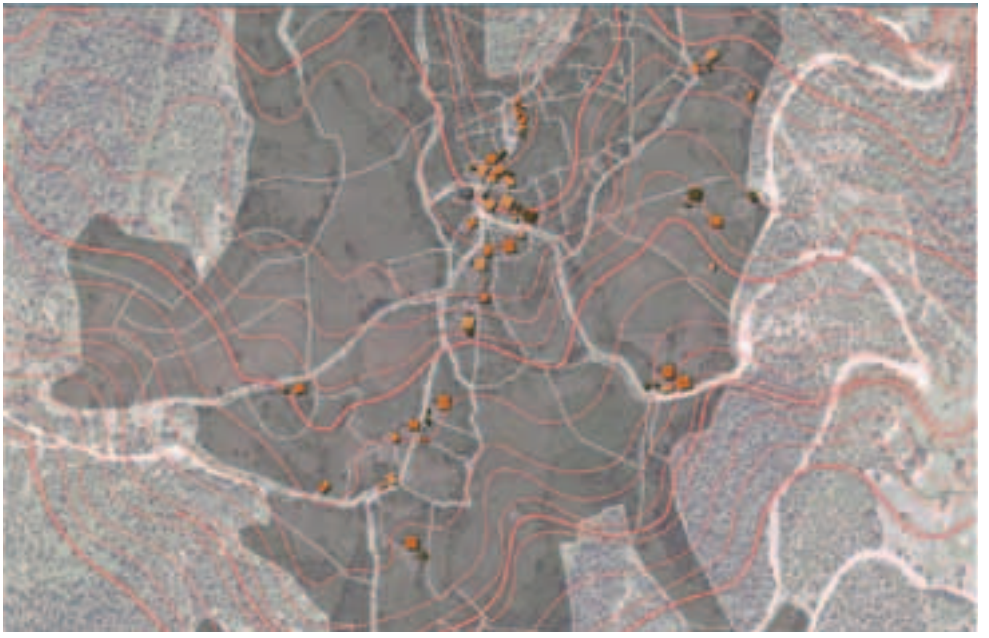

Harita 51: ip: İpsinne mahallesi çatı örtü malzemesi analizi

Harita 52: Anahtar Pafta

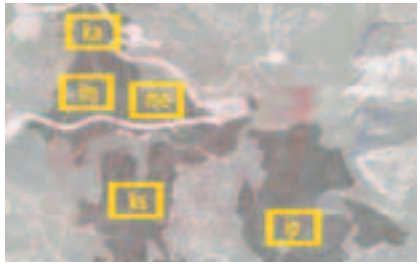

Şekil 22: Yapı çatı örtü malzemesi lejandı

4.1.3. Ortak Kamusal Mekanlar

Köy Tasarım Rehberi, köydeki ortak/kamusal mekânların, yerleşim alanları ve köy yaşamı/kültürü ile olan ilişkilerini ve ulaşım bağlantılarını ele alan, bu alanların köy gündelik yaşamı ve kültürüne olası katkıları ve geleceğe dair taşıyacağı anlamı/değeri vurgulamaya ve gereken fiziki ve sosyal önerileri geliştirmeyi de hedeflemektedir. Köyü ekonomik olarak canlandıracak faaliyetler için gereken mekânsal öneriler kapsamında bu ortak kullanıma dayalı alanların da olduğu düşünülmelidir. Köyün ortak mekânları tıpkı diğer Anadolu köylerinde olduğu gibi eski anlamlarını kaybetmek üzeredir. Rehber çalışması, bu odak konuya genel yerleşme eğilimleri ve gelişmelerine dayalı analizler ve öngörüler ışığında yaklaşmayı ve rehberin bütüncül önerilerini destekleyici/öncü bir alt çalışma alanı olarak yaklaşmayı benimsemektedir.

4.1.3.1. Ersizlerdere'de Zaman Kullanımı ve Ortak Mekanlar

Ortak-kamusal mekan kullanımlarının irdelenmesi ve rehber kapsamında temel ilke ve önerilerin geliştirilmesi için bir takım saha çalışmalarından yararlanılmıştır. Bunlar, hanehalkı anket sonuçları, saha gözlem ve odak grup görüşmeleri ile hanelerde yapılan zaman-mekan çizelgesi çalışmalarıdır. Ortak ve/veya kamusal mekanların analizi için mevcut verilerin yetersizliği nedeniyle söz konusu saha çalışmalarının sonuçları ve analizlerinden yararlanılarak, köy gündelik yaşamında ortak alanların yeri, önemi ve eksiklikleri ortaya çıkarılmıştır.

Ersizlerdere'de yapılan saha çalışmalarında hanehalkı anketleri için ziyaret edilen hanelerde toplam 67 kişinin gündelik köy yaşamına dair zaman dilimlerine dayalı faaliyet bilgileri alınmıştır. Saha çalışması öncesinde hazırlanan zaman-mekan çizelgeleri, köydeki hanelerde toplanan bu verilere göre doldurulmuş ve sonucunda cinsiyet, yaş grubu, mahalleler ve köy bütününe ilişkin zaman-mekan ilişkisine dayalı grafikler oluşturulmuştur.

Zaman-mekan çalışması sonucunda köy halkının genellikle saat 06:00-07:00 arasında uyanıp, 22:00-23:00 saatleri arasında uyuduğu ve gün içinde uyku saatleri dışında ortalama 16 saat aktif olabildikleri ortaya çıkmıştır. Bu 16 saatlik geniş zaman diliminde en fazla bahçe ve hayvan işleri ile ilgilendikleri, öğleden sonra dinlenme, uyuma, gezme, televizyon seyretme gibi aktiviteler yapıldığı anlaşılmıştır. Akşamları yapılan televizyon seyretme faaliyeti, köy genelinde neredeyse tüm haneler için ortaktır.

Tablo 2: Ersizlerdere Köyü'nde zaman dilimlerine dayalı faaliyet dağılımı

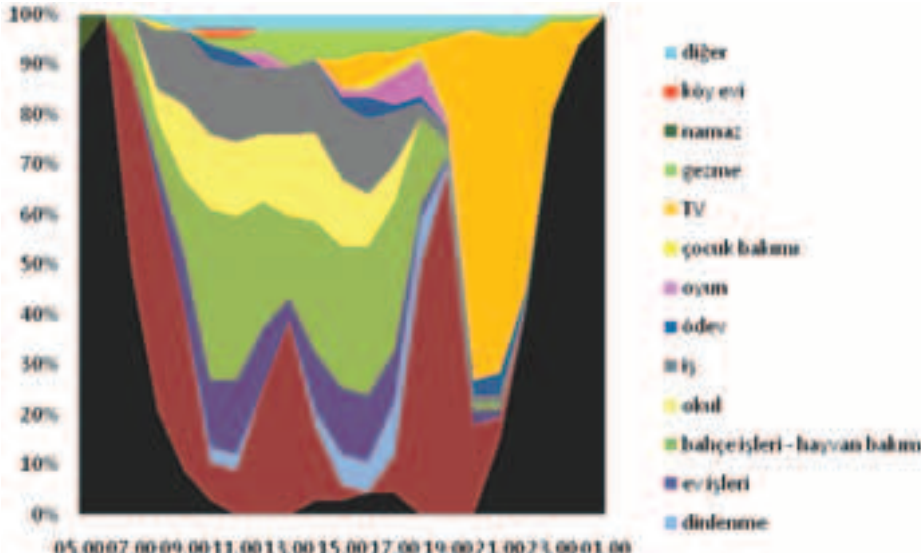

Kaynak: MSGSÜ, Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenilemesi Dersi öğrencileri, 2014

Gün içinde geçirilen zaman dilimlerinde çalışma yaşamının da etkisi ile erkeklerin daha uzak mesafeli hareketliliği dikkat çekerken, kadınların ise daha çok ev içi ve bahçe odaklı hareketliliği öne çıkmaktadır. Çocuklar ve gençlerde yapılan iş veya okul yolculuklarının belirleyici olduğu gözlenirken, köy içi ve çevresinde rutin bir hareketliliğin olduğu ve farklılaşma eğilimlerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Köy halkının köy yakın çevresindeki kırsal peyzaja çok değer verdiği görülmektedir. Hanehalkı anketlerinde, köye ziyaretçi geldiğinde köylülerin göstermek istediği yerler arasında ilk sırada Ersizlerdere Kanyonu, daha sonra bağ-bahçeler, değirmen ve kayalıklar ile orman bölgesi öne çıkmaktadır. Doğanlar Kalesi, yukarı Ersizler manzarası, tepeler ve yaylalar da en beğenilen yerler arasındadır. köy ve yakın çevresindeki kırsal ve doğal peyzaj değerlerinin köy halkı tarafından değerli bulunması köy tasarım rehberi açısından büyük bir avantajdır. Diğer yandan aynı soruya verilen yanıtlarda köy yerleşiminin kendi içinde ortak bir yapının, mekanın veya değerin öne çıkmadığı da anlaşılmıştır.

Bu algı, köy halkının ziyaretçilere göstermek istemedikleri yerler için verilen yanıtlarda, "köy içine dair" yanıtların yer alması ile paralellik göstermesi bakımından da önemlidir ve rehberin ortak/kamusal mekan kurgusu için uyarıcı bir anlam taşımaktadır. Verilen yanıtlar, köyde ve özellikle yerleşim dokusu içinde bir bellek mekanının olmadığını –varsa unutulduğunu-, kırsal yerleşim kimliğinin önemsenmediği veya dikkat çekici görülmediğini belirli oranda ortaya koymaktadır. Rehber çalışmasının hedeflerinden biri de köyde ortak/kamusal mekanlar üzerinden bu algıyı olumlu yönde değiştirmek ve kırsal yaşam kimliğinin gün yüzüne çıkarılmasına katkıda bulunmaktır.

Hanehalkı Anketi, 2014

Sonuçta, çalışma sahasında yapılan analizler ve odak grup görüşmeleri ışığında köy meydanı ve harman yerlerinin ortak/kamusal mekan alt başlıkları olarak öne çıktığı anlaşılmıştır.

Harita 53: Ersizlerdere Köyü'ndeki kamusal mekanlar ve önemli bakı noktaları

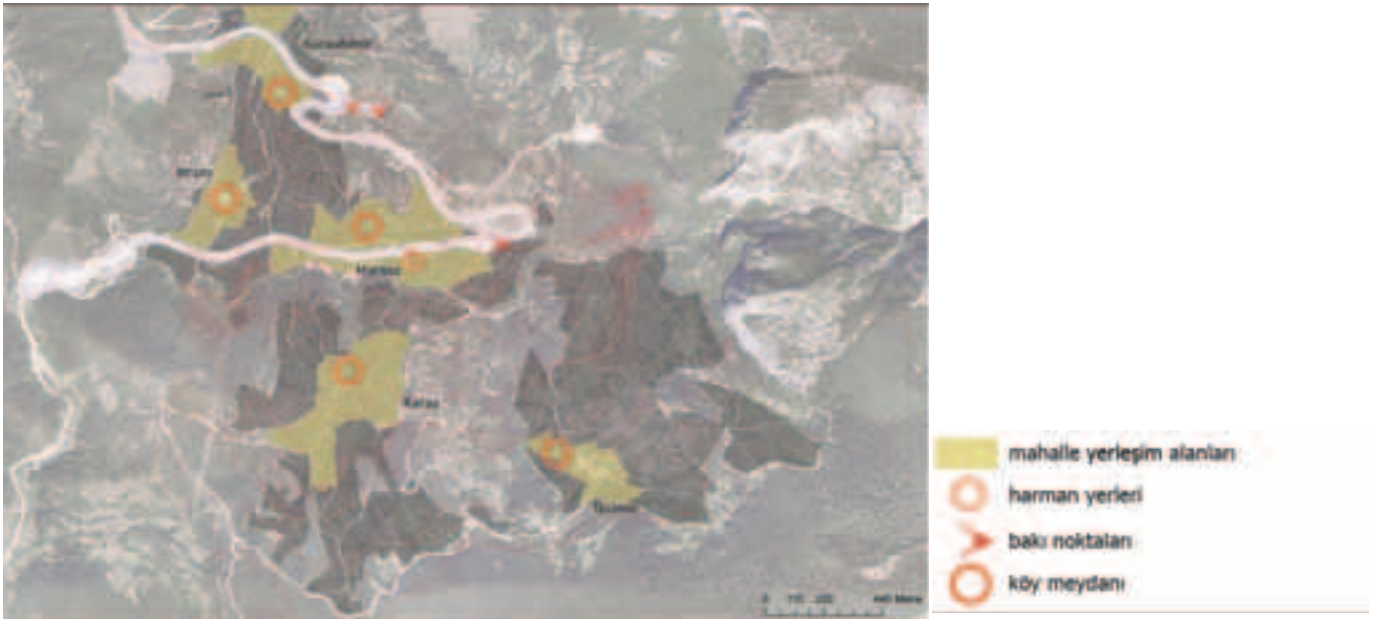

Hanehalkı Anketi, 2014.

4.1.3.2. Köy Meydanı

Beş ayrı köy yerleşimi niteliğindeki mahallelerden oluşan Ersizlerdere Köyü bütününde köylülerin en yoğun ortak kullanım ve toplanma mekanı olarak benimsedikleri ve halihazırda kamusal niteliği nedeniyle de öne çıkan alanın, merkezde yer alan ilk okul ve köy odası ile bu yapıların arasındaki açık alandan oluşan bir mekanlar bütünü olduğunu söyleyebiliriz. Ersizlerdere genelindeki tek ibadet alanı olan caminin ve köyü ikiye bölen ana ulaşım aksının da bu alana komşu olması, alanın ortak kullanım vasfını arttıran dolaylı etkenler olarak öne çıkmaktadır.

Fotoğraf 1: Köy Meydanı

Saha çalışmaları kapsamında köy genelinde yapılan hanehalkı araştırması sonuçlarına göre köyde önemli olaylarda toplanılan yerler bakımından köy odası ve yakın çevresi belirgin bir şekilde öne çıkmıştır.

Harita 54: Ersizlerdere köy meydanında yer alan yapılar

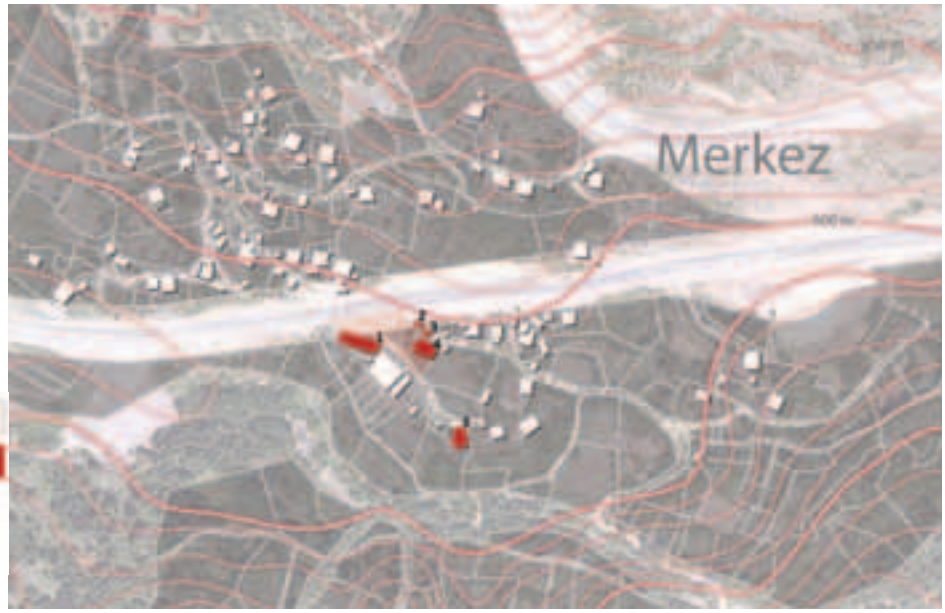

Hanehalkı Anketi, 2014.

Buna rağmen köyde ortak kullanım veya toplanma alanı gereksinimi duyan belirgin bir kesimin varlığı da dikkat çekicidir. Bu durum, köy odası ve yakın çevresinin köy bütününe yönelik gerekli ortak kullanım ihtiyacını karşılamaya yetmediğini gözler önüne sermektedir. Söz konusu alan, her iki saha gezisinde de çeşitli açılardan fotoğraflanmış ve haritalar üzerinden çevresel ilişkileri değerlendirilmiştir.

Fotoğraf 2: Ersizlerdere köy odası ve yakın çevresi (karayolu yönüne bakış)

Fotoğraf 3: Ersizlerdere köy odası ve yakın çevresi (kanyon yönüne bakış)

4.1.3.3. Harman Yerleri

Harman yerleri ülkemizdeki kırsal yaşamın en yaygın ortak kullanım alanlarından biridir. Ancak köy meydanları ile ayrışan yanı, aynı amaç için (harman işi) toplanan kişileri ağırlıyor olmasıdır. Bu durum harman yerlerinin, daha sınırlı sayıda köylüyü iş amacıyla bir araya getiren, mevsimsel döngüleri gözeten ve sınırlı bir dinlenme, toplanma ve başka türden faaliyetlere imkan tanıma fırsatı veren bir nitelik katmaktadır. Harman yerleri özellikler kadınlar tarafından biraraya gelme mekanları olarak öne çıkmaktadır. Köy hanehalkı araştırması sonuçlarına göre köyde önemli olaylarda toplanılan yerler bakımından köy odası ve yakın çevresinden sonra gelen ikinci beyan harman yerleridir. Ersizlerdere Köyü civarında saha çalışmalarında ve odak grup görüşmelerinde 5 adet harman yeri tespiti yapılmıştır.

Fotoğraf 4: Ersizlerdere köy meydanına en yakın harman yeri

4.1.3.4. Ortak Kamusal Mekanlara İlişkin İlkeler

4.1.4. Yollar ve Patikalar

Kırsal yerleşmelerde köylüler ürünlerini kara yolu aracılığıyla pazar yerlerine götürürler ve sattıkları ürünlerin geliriyle geçimlerini sağlarlar. Aynı zamanda bu yollar aracılığı ile hastane, okul, sağlık ocağı gibi donatılara da erişilebilirlik sağlanır. Bu bağlamda köyleri daha büyük yerleşmelere bağlayan karayollarının dört mevsim boyunca hizmete açık olması önem taşımaktadır. Yerleşmelerin gerek ekonomik, sosyal ve kültürel olarak dışa bağlantıları için de yollar önem arz etmektedir.

Köy içi yollar ve patikalar, mahalle gibi alt yerleşmeler arasında erişilebilirliğin sağlanması için etkin rol üstlenmektedir. Yerleşim ve doğal çevre arasındaki bağlantıyı sağlamaları açısından da önemlidirler.

Dolayısıyla kırsal yerleşmeleri daha büyük yerleşmelere (il, ilçe gibi) bağlayan karayolları ile köy içinde alt yerleşmeler arasındaki bağlantıları sağlayan köy içi yolları ve patikaları bir bütün olarak ele almak gerekmektedir.

4.1.4.1. Patikalar

Akarsu boyları, kanallar, sırtlar ya da vadiler boyunca insan ya da hayvanların gelip geçmesiyle zaman içinde oluşmuş izlerdir. Kırsal yerleşimleri, orman, tarla, nehir, mera, sahil gibi alanları birbirine bağlayan patikalar doğal izler olmanın yanı sıra yer bilgisinin kuşaklar arasına taşınması için de önemlidir. Patikalar üzerinde gerçekleşen insan ve hayvan hareketleri farklı habitatlar arasındaki ilişkileri güçlendirir. Patikaların özellikleri şöyle tanımlanmaktadır.

Çizgisellik: Öncelikle patikaların mekansal biçimleri çizgiseldir. Çizgisellik, yürüyüş, bisiklet kullanımı gibi eylemleri desteklerken, yaban yaşamı açısından türlerin, çeşitli materyalin ve besin maddelerinin dolaşımını sağlayarak ekolojik katkı oluşturur.

Bağlayıcılık: Patikalar, bağlayıcılık özelliği ile her ölçekteki peyzaj yapısıyla ilişki kurarak yerleşmeleri kıra, insanları doğaya ve bir yaban yaşamı ortamını diğerine bağlarlar.

Sürdürülebilirlik: Planlama ilkelerinde etkin kaynak kullanımı ve koruma-kullanım dengesinin sağlanması önemlidir. Bu bakış ile patikalar 'sürdürülebilirlik' kavramını desteklemektedir.

Peyzaj Planlamasına Katkı: Patikalar, şebekeleşmiş çizgisel açık alan sistemlerinin olanaklarını sunarak, farklı bir mekansal strateji oluşturur.

Çulcuoğlu, G.(1997). Ankara Kenti Yeşil Kuşak Çalışmalarının Yabancı Ülke Örnekleri Açısından İrdelenmesi ve Yeşil Kuşak Sistemi İçin Öneriler, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Patikaların Tipleri ve Tanımlanması

Korunmuş çizgisel koridorlar biçiminde oluşturularak çevre kalitesini arttıran ve dış mekanda rekreasyon olanağı sağlayan doğal, yeşil alanlar niteliğindeki patikalar Little'a göre beş kategoride sınıflanabilir.

- Akarsu kenarı patikalar: Genelde kent ya da doğal alanlar içinden akıp giden akarsu kenarları boyunca uzanan patikalardır.
- Rekreasyon olanağı sağlayan patikalar: Genelde oldukça uzun bir hat boyunca devam eden patika ya da belirgin iz niteliği taşıyan çeşitli özellikteki alanlardır. Rekreasyon açısından değerlendirilebilirler. Doğal alanlarda veya kanallar, terk edilmiş/kullanılmayan demiryolu güzergahları boyunca oluşmuştur.
- Ekolojik açıdan ilgi çekici doğal koridorlar: Genellikle nehirler ve akarsu boylarını kapsayan, bazen sırtlar ve yükseltiler boyunca da devam edebilen alanlardır. Doğa çalışmaları, bilimsel araştırmalar, yaban hayatının korunması, göçün ve tür değişiminin önlenmesi, yürüyüş, tırmanma amacı ile kullanılan alanlardır.
- Manzara yolları, tarihi yollar, görsel peyzaj değeri taşıyan güzergahlar: Genellikle bir yol ya da otoyol/karayolu boyunca devam eden ve belli noktalarda yayaların aktivitelerine de olanak sağlayan noktaların bulunduğu, otomobillerden inilerek yer yer bu olanaktan yararlanılan yollar ve alanlardır.
- Geniş kapsamlı yeşil yol örgün ya da sistemleri: Genelde vadi, sırt gibi doğal arazi formuna oturtulan sistemlerdir. Bu sistemde bazı durumlarda değişik tipteki açık mekan ve yeşil yolların bir araya getirilmesi, kentsel ya da bölgesel ölçekte farklı kullanıma sahip açık alan ve yeşil yol sistemleri ile ilişkilendirilmesi ile yeni seçenekler sunan yeşil yol sistemleridir.

4.1.4.2. Ersizlerdere Köyü'nde Ulaşım, Yollar ve Patikalar

Ersizlerdere'de 1980'li yılların başına kadar asfalt karayolu bulunmamaktadır. 1980 yılından sonra D765 karayolunun yapılması ve Ersizlerdere sınırları içerisinden geçerek devam etmesi köye erişimi güçlendirmiştir. Kastamonu İnebolu arasında hızlı taşıt trafiği olan karayolu başta ilkokul çocukları olmak üzere yoldan geçen tüm köylüler için tehlikeli bir yoldur. Kadınlarla yapılan odak grup görüşmesinde bir sorundan daha bahsedilmiştir. Hayvan geçişleri sırasında hayvanların ölümüne neden olan trafik kazaları olduğunu, karayolları kenarında hayvanların yürütülmesinin yasak olduğunu söylemişlerdir. Yol boyunca hayvanlar için korunaklı bir patikanın ayrılmasını istemişlerdir.

Little, C.E., 1995. Greenways for America. The Johns Hopkins Press Ltd., London.ISBN 0-8018-5140-8

Yeşil Yol: "Akarsu boyları, sırtlar ya da vadiler gibi doğal koridorları, demiryolu güzergahı boyunca rekreasyon amaçlı kullanıma dönüştürülmüş kanal, manzara yollarını ya da parkları, doğal rezerv alanları, kültürel obje ya da tarihi yerleşimleri birbirine ve yerleşim alanlarına bağlayan çizgisel koridorlardır. Yeşil Yol, aslında göz ardı edilemeyecek bir halk hareketi olup, insanları otomobillerinden dışarı çıkarıp peyzaj içine sokmayı hedefleyen, insanları doğaya entegre eden ülkenin bir ucundan diğer ucuna kadar bağlantı sağlayabilecek bir açık yeşil alan kurgulanmasıdır. Mekanları daha yaşanabilir ve etkin kılan bir olgudur. Bu kavramların yanı sıra yeşil yollar;
•Bir nehir kenarı gibi doğal bir koridor boyunca uzanan çizgisel açık mekan ya da bir demiryolu, vadi, dağ sırtı,karayolu boyunca uzanan aks, kanal; görsel zenginliğe sahip yol, herhangi bir güzergahı olan çizgisel koridorlar,
•Yaya güzergahı ya da bisiklet kullanımına olanak sağlayan her türlü doğal ya da peyzajlandırılmış doku, yol,
• İnsanların içinde yaşadığı tarihi sit alanları, kültürel değerlere sahip alanlar, doğal rezerv alanları ya da parkları birbirine bağlayan açık mekanlar bütünü,
•Yerel anlamda 'parkway' ya da 'green belt', yeşil kuşak olarak nitelendirilen belli kuşaklar ya da çizgisel parklar bütünü, çok tanımlı ya da mevcut ancak sistem oluşturmayan yeşil dokular olarak tariflenmektedir.
Yeşil Yol Sistemleri: Yaban yaşamı koridorları Yeşil Yol ve Yeşil Koridorlar, Kültür varlıkları, Tarihi güzergahlar, Manzara Yolları, Akarsu Yatakları ve Vadiler, Parklar, Yeşil kuşaklar, Kıyılar, Park yolları, Patikalar, Ekolojik doğa koridorları, Mevcut yeşil dokular.
Arslan, M., Barış, E., Erdoğan E. Ve Dilaver, Z., (2004), Yeşil Yol Planlaması: Ankara Örneği, Bilimsel Araştırma Projeleri,Ankara Üniversitesi.

Ersizlerdere'de ulaşıma dayalı sorunlara bakıldığında komşu mahalle veya köyler gibi yakın mesafelerden diğer ilçeler ve il merkezi gibi uzak mesafelere doğru gidildikçe ulaşıma dayalı sorun yaşama oranlarının azaldığı görülmektedir. Mahalleler arası ulaşıma dayalı sorun yaşama oranı yaklaşık %40 düzeyindeyken, diğer köylere ulaşımda bu oran %17'ye düşmekte ve il-ilçe ulaşımına gelindiğinde ise %10 düzeyine inmektedir. Mevsime bağlı yol altyapısının yarattığı sorunlar, yerleşimlerin topoğrafyası, yol kalitesi ve araçlı erişim imkanları bu oranların köylülerce belirlenmesindeki temel referanslar olarak öne çıkmaktadır. Köyde özel araç sahipliliği %76 gibi görece yüksek denilebilecek bir orana sahiptir. Çevre il veya ilçelere gitme oranının %86 oranında olmasında özel araç sahipliliğinin de etkisi olduğu düşünülmektedir.

Grafik 19: Ersizlerdere'de mahalleler arası ulaşımda sorun yaşama oranları

Grafik 20: Ersizlerdere'de il ve ilçelere ulaşımda sorun yaşama oranları

Grafik 21: Ersizlerdere'de diğer köylere ulaşımda sorun yaşama oranları

Ersizlerdere köyü dağlık, ormanlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Mahalleler arazide dağınık olarak yerleşmiştir. Ersizlerdere köyünün topografik yapısı, yolların uzanış doğrultusu, yol sıklığı, yol yapım maliyeti, seyahat süresi gibi durumlar üzerinde etkili olmuştur. Önceleri yaya olarak ulaşılan mahalleler arasında bugün stabilize yollar vardır.

Köyün ulaşım yapısı Ana Yol, Köy İçi Yollar ve Mahaller Arası Bağlantı Yolları ve Patikalar olmak üzere üç kademede incelenebilir.

Hanehalkı anketi, 2014; Odak grup görüşmeleri, 2014

Hanehalkı anketi, 2014

"Stabilize Yol: Türkiye'de en çok kullanılan kaplama tipidir. Kum ve çakıldan meydana gelen agreganın killi bir bağlayıcı zeminle karıştırılmasından meydana gelir. Kullanılan malzemenin trafik altında nem kaybını önlemek için malzeme içerisine kalsiyum klorür konur. Stabilize yolların alt temel tabakasının inşaatı kolaydır. Birçok zemin ya oldukları gibi ya da basit bir ıslahtan sonra alt temel olarak kullanılabilir. İyi bir sıkışma elde edebilmek için alt temelde kullanılan malzemenin granülometresi uygun olmalıdır."(Milli Eğitim Bakanlığı, (2011). Parke Taşı-Bordür Kaplama Hesapları, 582YIM267, İnşaat Teknolojisi, , Ankara).

Harita 55: Ersizlerdere Köyü yol kademelenmesi

- Ana Yol: 1980 yılından sonra yapılan D765 karayolu bölgedeki tek birinci derece yoldur. Köyü mekansal olarak ikiye bölmüştür. Köy konağı, cami, ilkokul ve halı dokuma kursu yolun bir tarafında kalmıştır. İmam ve Karaahmet mahallelerden buraya ulaşabilmek için karayolundan geçmek gerekmektedir.
- Köy İçi Yollar ve Mahaller Arası Bağlantı Yolları: İkinci derece yollar olarak kabul edebileceğimiz köy içi yollar mahalleri birbirine bağlayan stabilize yollardır. Araç sahipliği yüksek olup mahalleler arasındaki ulaşım büyük ölçüde özel araçlarla bu yollar üzerinden sağlanmaktadır. Köyün en uzak mahallesi İpsinne'dir ve bu mahalleye patikadan yürüme süresi bir saati geçmektedir.

Köy içi yollar tüm mahallelerde kum, çakıl veya mucur gibi malzemelerin sıkıştırılmasıyla oluşmuştur.

Harita 56: Ersizlerdere Köyü yol malzemesi

- Patikalar

Ersizlerdere köyü ulaşım yapısında üçüncü derece yollar ise mahalleler arasında eskiden beri kullanılan yollar ve patikalardır. Patikalar eskisi kadar kullanılmasa da hala varlığını sürdürmektedir. Daha çok tarla ve bahçelere, ormana, taşıt yoluna uzak evlere patikalarla ulaşılmaktadır. Ayrıca mahalleleri birbirine bağlayan araç yolları kışın kar nedeniyle ulaşıma kapandığı zamanlarda mahalleler arasındaki patikalar yürüyüş yolu olarak kullanılmaktadır.

Çare Olgun Çalışkan, 2014.

1

Harita 57: Ersizlerdere Köyü mahalleler arası bağlantı yolları

Şekil 23: Ersizlerdere Köyü patikalar

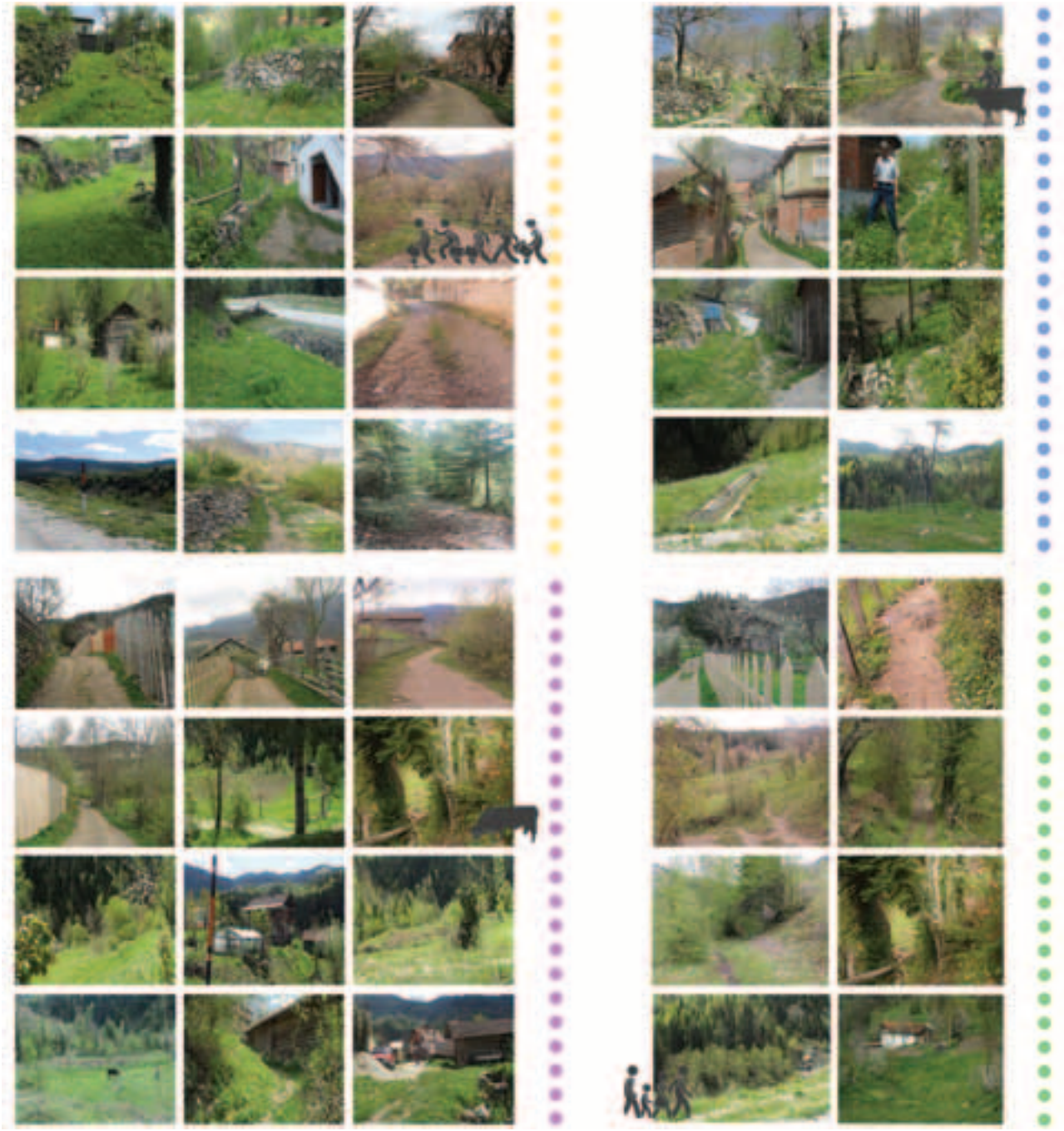

İmam Mahallesi

Fotoğraf 5-6-7-8-: İmam Mahallesi'nde köy içi yollar ve patikalar

İpsinne Mahallesi

Fotoğraf 9-10-11-12: İpsinne Mahallesi'nde köy içi yollar ve patikalar

Karaahmet Mahallesi

Fotoğraf 13-14-15-16: Karaahmet Mahallesi'nde köy içi yollar ve patikalar

Karaş Mahallesi

Fotoğraf 17-18-19-20: Karaş Mahallesi'nde köy içi yollar ve patikalar

Merkez Mahallesi

Fotoğraf 21-22-23-24-25-26-27: Merkez Mahallesi'nde köy içi yollar ve patikalar

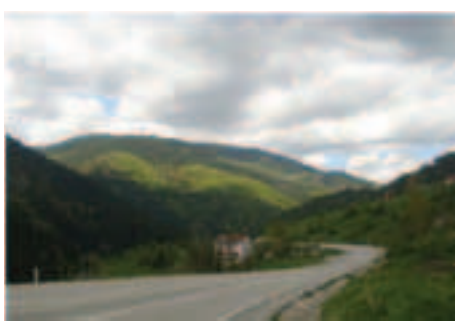

4.1.4.3. Yollar ve Patikalara İlişkin İlkeler

4.2. Parsel Biçimlenişi Analizi ve İlkeler

Kırsal yerleşim dokusunu oluşturan öğelerden biri parsellerin biçimlenişidir. Parsellerin büyüklükleri, arazi üzerindeki dağılımları, yapı-parsel oranlarının incelenmesi sonucunda fiziki mekanın anlaşılması ve yapılaşmayı yönlendirici ilkelerin geliştirilmesi mümkündür. Bu kapsamda öncelikle Ersizlerdere genelindeki parsel büyüklüklerinin mahalleler özelinde nasıl dağıldığı ve nelere bağlı olarak değişiklik gösterdiği irdelenmiştir. Daha sonra parsel-yapı ilişkisi bakımından mevcut yapılaşma durumu TAKS ve KAKS değerleri üzerinden incelenmiştir.

TAKS (Taban alanı katsayısı); yapı taban alanının parsel büyüklüğüne oranıdır.

KAKS (Kat alanı katsayısı-Emsal); yapı inşaat alanının parsel büyüklüğüne oranıdır.

Bu analizler sonucu fiziki mekanda ortaya çıkan yapılaşma oranları ortaya koyularak mahalleler arası farklılıklar ve köyün ortak yapılaşma eğilimi aktarılmaya çalışılmıştır. Sonuçta köy yerleşim dokusunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacak ve parsel-yapı ilişkisini genel hatlarıyla ortaya koyacak temel değerlendirmeler, yapı ölçeğindeki analiz ve değerlendirmeler için de belirleyici-açıklayıcı bir arka plan oluşturmaktadır.

4.2.1. Parsel Büyüklükleri

Ersizlerdere'de yapılan doku analiz çalışmalarına göre, yerleşimde gözlemlenmekte olan organik dokunun bir sonucu olarak parsel büyüklük ve biçimleri hem mahallelerin kendi içerisinde hem de mahalleler arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılığın temel nedenleri arasında topoğrafya ve mülkiyet yapısı, orman dokusunun yoğunluğu ve tarımsal faaliyetler sıralanabilir.

Harita 58: Büyüklüklerine göre parsel analizi

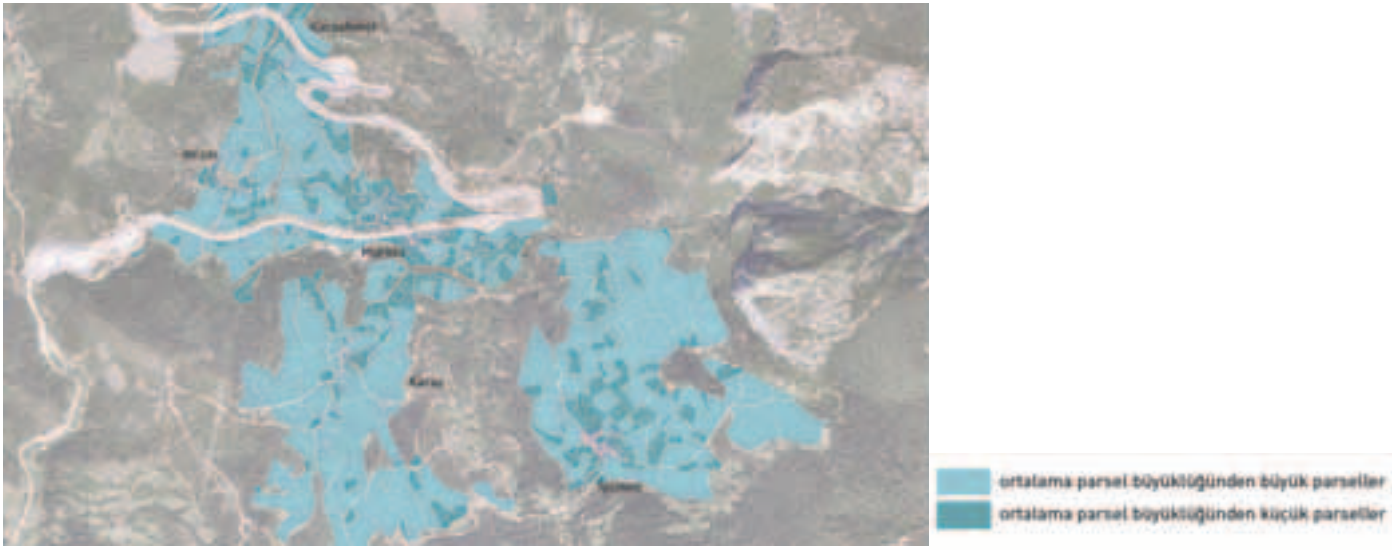

Ersizlerdere'nin tamamında saptanan ortalama parsel büyüklüğü 1650 m'dir. İmam, Karaahmet ve Karaş Mahalleleri'nin ortalama parsel büyüklüğü daha fazladır. Karaş Mahallesi, diğer mahalleler arasında 3729 m'lik yüksek sayılabilecek bir ortalama büyüklük ile, en büyük parsellere sahip mahalle olarak öne çıkmaktayken; İpsinne Mahallesi'nin ise 729 m'lik bir değer ile en küçük parsellere sahip mahalle olduğu görülmektedir.

4.2.2. Yapılaşma Durumu, Yapı Taban Alanı ve TAKS Değerleri

Yapılaşma durumlarına göre parseller incelendiğinde, üzerinde yapılaşma olan parsellerin, üzerinde yapılaşma olmayan parsellere göre sayıca daha az olduğu görülmektedir. Özellikle İpsinne ve Merkez Mahalleleri'nde yapılaşmış parseller yoğun bir şekilde yan yana gelirken; buna karşılık Karaş, Karaahmet ve İmam Mahalleleri'nde yerleşme görece daha dağınıktır. Diğer taraftan, köyün son 30 yıldır sürekli göç veren demografik yapısı, parseller üzerindeki yapılaşma eğilimlerini de belirleyici bir diğer faktör olarak öne çıkmaktadır.

Harita 59: Yapılaşma durumlarına göre parsel analizi

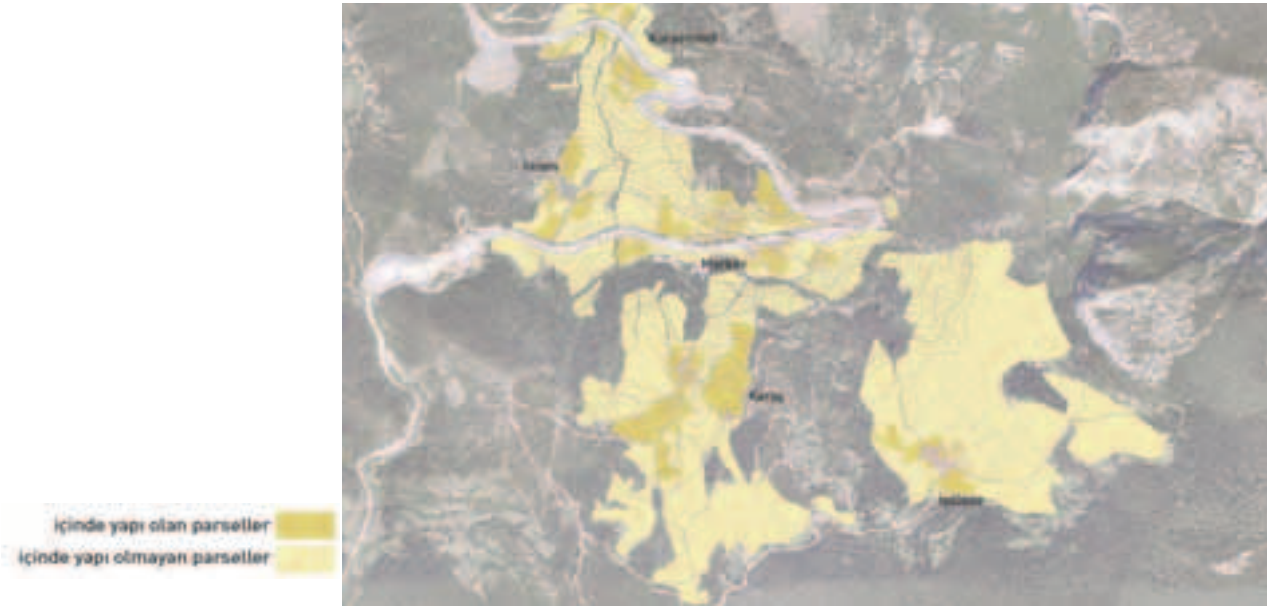

Yapı taban alanlarına bakıldığında ise yine Karaş Mahallesi'nin, Ersizlerdere ortalamasının (102,33 m) üstünde bir değer ile (127,25 m) en büyük ortalama taban alanlarına sahip mahalle olduğu; Karaahmet Mahallesi'nin ise, parsel içi tarım faaliyetlerinin çokluğu nedeni ile ortalama olarak en düşük yapı taban alanlarına (93,85 m) sahip mahalle olduğu görülmektedir. Ersizlerdere ortalamasının altında kalan bir diğer mahalle ise aralarında en küçük parsel büyüklüğüne sahip olmasına rağmen İpsinne'dir.

Nüfusun artış eğiliminde olmayıp dışa göç veren yapısı nedeniyle köy genelinde ek konut ve benzeri yapılaşmalara gidilmemesi, taban alanı değerlerini yükseltmemektedir. Ersizlerdere'de ortalama TAKS, yani taban alanının parsel büyüklüğüne oranı 0,22'dir. İmam ve Karaahmet mahallelerinin büyük parsellerin bulunması nedeniyle bu değer köy ortalamasından daha düşük (0,08-0,05) iken, küçük parsellere sahip olan İpsinne'de oldukça yüksektir (0,37).

4.2.3. Emsal (KAKS) Değerleri

Emsal değerleri bakımından tüm mahalle yerleşimlerinde gerekli hesaplamalar yapılarak tablolar oluşturulmuştur. Yapılan analiz sonuçlarına göre Ersizlerdere'de ortalama emsal (KAKS) değeri 0,35'dir. Küçük parsellere sahip olan İpsinne'de ortalama emsal değeri 0.57 ile en yüksektir. Ülkemizdeki kırsal bir yerleşim dokusuna göre yüksek sayılabilecek emsal değerlerine sahip olması, İpsinne Mahallesi'ndeki küçük parseller üzerinde görece yoğun yapılaşma ile açıklanabilir. Bu durum, İpsinne'deki kırsal yaşam ihtiyaçlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İpsinne'deki emsal özelliklerinin aksine, Karaahmet Mahallesi'nin 0.06'lık ortalama ile en düşük emsal değerine sahip olduğu görülmektedir. İpsinne Mahallesi dışında diğer tüm mahalleler, Ersizlerdere ortalamasının altında emsal değerleri göstermektedir. Ancak her bir mahalle içerisinde, diğer yapısal özelliklerde olduğu gibi, emsal değerlerinin de çok farklılaştığı bilinmektedir.

Değerlerden ortaya çıktığı üzere, her bir mahallenin kendine özgü geçmişten günümüze geliştirmiş olduğu yapılaşma özelliklerinin gerekçelerinin bilinmesi ve süregelmiş olan bu özgünlüğün bundan sonrası için de Ersizlerdere tamamında korunması, köy kırsal ve yapısal karakterlerinin devamlılığı açısından son derece önem taşımaktadır.

Harita 60: İmam Mahallesi TAKS Analizi

Harita 61: İpsinne Mahallesi TAKS Analizi

Harita 62: İmam Mahallesi KAKS Analizi

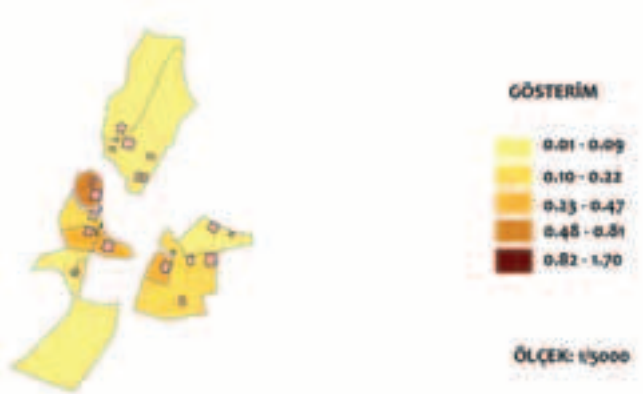

Harita 63: İpsinne Mahallesi KAKS Analizi

Tablo 3: İmam Mahallesi Sayısal Değerler

İMAM MAHALLESİ	
Ortalama Kat Sayısı	2,45
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	2220
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	117,91
Ortalama TAKS	0,08
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01 -0.17
Ortalama KAKS	0,21
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.14 - 0.51
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	282,36

Tablo 4: İpsinne Mahallesi Sayısal Değerler

İPSİNNE MAHALLESİ	
Ortalama Kat Sayısı	1,48
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	729
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	95,16
Ortalama TAKS	0,37
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01-0.68
Ortalama KAKS	0,57
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.01-1.70
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	162,63

Harita 64: Karaahmet Mahallesi TAKS Analizi

Harita 65: Karaş Mahallesi TAKS Analizi

Harita 66: Karaahmet Mahallesi KAKS Analizi

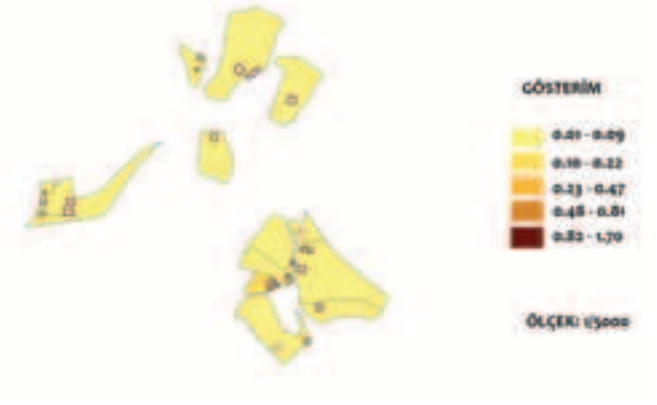

Harita 67: Karaş Mahallesi KAKS Analizi

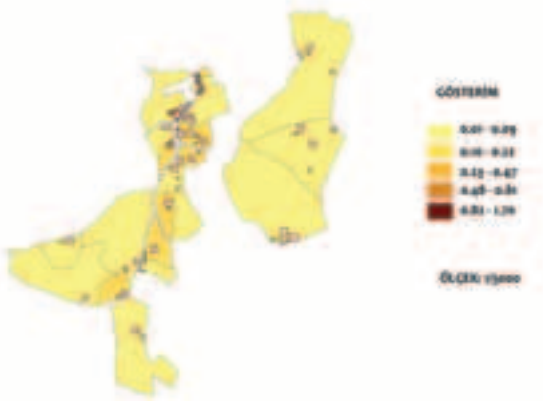

Tablo 5: Karaahmet Mahallesi Sayısal Değerler

KARAAHMET MAHALLESİ	
Ortalama Kat Sayısı	1,44
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	2589
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	93,85
Ortalama TAKS	0,05
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01-0.14
Ortalama KAKS	0,06
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.01-0.14
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	127,36

Tablo 6: Karaş Mahallesi Sayısal Değerler

KARAŞ MAHALLESİ	
Ortalama Kat Sayısı	1,5
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	3729
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	127,25
Ortalama TAKS	0,16
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01-0.61
Ortalama KAKS	0,22
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.01-1.07
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	206,67

Harita 68: Merkez Mahallesi TAKS Analizi

Harita 69: Merkez Mahallesi KAKS Analizi

Tablo 7: Merkez Mahallesi Sayısal Değerler

MERKEZ MAHALLESİ	
Ortalama Kat Sayısı	1,66
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	1181,44
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	106,6
Ortalama TAKS	0,18
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01-0.59
Ortalama KAKS	0,32
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.01-1.07
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	200,71

Tablo 8: Ersizlerdere Köy Geneli Sayısal Değerler

ERSİZLERDERE KÖYÜ	
Ortalama Kat Sayısı	1,55
Ortalama Parsel Büyüklükleri (m²)	1653
Ortalama Bina Taban Alanları (m²)	102,33
Ortalama TAKS	0,22
En Büyük - En Küçük TAKS Değerleri	0.01-0.68
Ortalama KAKS	0,35
En Büyük - En Küçük KAKS Değerleri	0.01-1.70
Ortalama İnşaat Alanı (m²)	180,52

4.2.4. Parsel Biçimlenişine İlişkin İlkeler

4.3. Kırsal Mimari Karakter Analiz ve İlkeler

Topluluğun kollektif amaçlarına tanıklık eden kır yapıları, ister tek ev, isterse tüm bir yerleşme olsun, insan davranışı ile yapı ve doğal çevre arasındaki etkileşmenin eşsiz örnekleridir.

Kırsal bölgelerde kültürel normların temsili mimari ve yerleşim biçimlenişinde yöresel geleneklerin devamlılığını ve çevre koşullarına gerçek anlamda uyumun mirasını görmek mümkündür. Diğer taraftan mekan oluşumları ve yapısal detaylarda yüzyıllara dayalı deneysel birikim ve geleneklerle temelde aynı olan kararların üzerinden değişimin yaşandığını da gözlemlemek mümkündür. Bölgelere göre malzeme, büyüklük, biçim, yer bazen de isim değişikliği görülse de özellikle konut her yerde bir bütünü yansıtır. Söz konusu bütünün oluşumu yapının tasarımını yapandan –ki aynı zamanda uygulamasını gerçekleştiren- ve kullanıcısından bağımsız değildir; bu ise kültürel normların daha iyi anlaşılmasını sağlayan bir korelasyon sunar. Ancak bu korelasyonda modern zamanlarla birlikte önemli bir çözülme yaşanmıştır. Kırsal alanda değişen sosyoekonomik yapı ve buna bağlı yaşam alışkanlıkları, kullanım biçimi ve konfora yönelik ihtiyaç ve beklentilerde farklılaşmalar yaratırken, yerel geleneğin kaybını da beraberinde getirmiştir.

Yapıların strüktürel kurgusunda ve malzeme özelliklerinde zaman aşımına dayalı yıpranma ve mekânsal program içeriğinin belli kısımlarda ömrünü tamamlaması tipolojik gelişmeyi kaçınılmaz kılmış diğer taraftan ise ciddi bozulmalara neden olmuştur. Yine de bugün kırsal mimari üretiminin bütününe ya da ayrıntılarına ilişkin tutarsızlıklara rastlansa da mükemmel bir çevre-yapı ilişkisinden uzak değiliz. Ersizlerdere Köyü'ne ilişkin yapısal değerlendirme de bu potansiyel üzerinden tanımlanmıştır.

Ersizlerdere Köyü'nü oluşturan beş mahalle içerisinde en yoğun yerleşim olan Merkez Mahallesi'nde 42 adet konut olarak kullanılan yapı yer alırken, İpsinne ve Karaş Mahalleleri'nde 17'şer ve Karaahmet ve İmam Mahalleleri'nde 10'ar adet konut yapısı bulunmaktadır. Bu yapıların yaklaşık % 40'ını geleneksel yapılar oluşturmaktadır. Köy'de tespiti yapılan yapı tipleri, Merkez Mahalle'de değirmen, cami ve halı atölyesini de içeren ilkokul binası, Karaş Mahallesi'nde ki mescit, köy genelinde ise konut, samanlık ve fırın yapılarından oluşmaktadır. Rehber ilkeleri için parsel bütünü içinde konut, samanlık yapıları incelenerek, analiz edilmiştir.

Aran, K. (2000). Barınaktan Öte Anadolu kır yapıları. İstanbul: Tepe İnşaat San. A.Ş.

Kantar, Z. (1998). Kırsal yerleşmede dış mekân organizasyonu: Artvin İli köyleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

4.3.1. Kırsal Mimari Karakter Analizi

4.3.1.1. Parsel Yerleşimi

Parsel içinde yapıların biçimlenişi mahallelere göre bazı farklılıklar göstermektedir.

- Konutlarda; yoğun bir dokuya sahip olan İpsinne ve Karaş Mahalleleri'nde konutlara ulaşım doğrudan yoldan ya da samanlık, depo veya fırın ile sınırlandırılmış küçük bir avludan sağlanmaktadır. Yerleşme yoğunluğunun düşük olduğu İmam ve Karaahmet mahallerinde ise girişleri küçük avlular ile belirginleşmesine karşın, konutlar genellikle bahçelerin içerisinde yer almaktadır. Merkez Mahallesi'nde ise konut girişleri doğrudan yola açılmamakta, küçük ön avlular veya bahçelerden sonra konutlara ulaşılmaktadır. Özgün halinde, geleneksel konutlar, bahçelerin ortasında bulunur, doğruca yola açılmazlar. Ana yollardan ayrılan patikalarla, evlerin ön ya da arka cephelerine ulaşır.
- Samanlıklar genelde parsel içinde olmakla birlikte, taşkın su baskını ihtimali nedeniyle toplu olarak mahallerin ortak kullanım alanlarında da inşa edilmiştir. Dokunun yoğun olduğu İpsinne ve Karaş Mahalleleri'nde samanlık ve depolar toplu olarak mahalle çıkışlarındadır. Merkez ve Karaahmet Mahallerinde de iki-üç samanlıktan oluşan gruplar bulunur.
- Fırınlar ise genellikle konutların yola açılan ön avlularında yer alır.

Şekil 24: Karaş Mahallesi - Parsel: 7

- Mahallelerin tümünde konut bahçelerinde günümüzde ticari olmayan tüketime yönelik zirai üretim yapılmaktadır. Kısıtlı tarım alanlarından maksimum faydalanmak amacıyla konut ve müştemilatın, arazinin ekime uygun olmayan eğimli bölgelerinde inşa edildiği görülmektedir. Konut bahçeleri, günlük faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlardır. Bahçelerde çeşitli meyve ağaçları bulunur. Merek, karapan (pekmez kaynatılan yer) ve dut ağacı geleneksel konutların bahçelerinde mutlaka yer alan öğelerdir. Çoğu konutun bahçesinde, günlük ihtiyaçları karşılamak için bostan (küçük sebze bahçesi) da bulunmaktadır. Özgün halinde bütün konutların hemen ön bahçesinde bulunan akpunluklar (gübrelik), günümüzde hayvancılık faaliyetine devam eden ailelerin bahçeleriyle birlikte birkaç bahçede daha bulunmaktadır.

Konut binalarının parsele yerleşimi güneş enerjisi kazanımı açısından çoğunlukla uygun bir yapı sergilemektedir. Topoğrafyaya müdahale açısından ise doğal yapıya en az tahribat verecek şekilde yerleştirilen konut ve müştemilat yapıları bahçecilik ve arıcılık gibi üretim faaliyetleri içinde geniş boşluklar bırakmaktadır.

Parsel kesitinde yönlenme ve uygun mekân organizasyonu değerlendirildiğinde; geleneksel konutların mekân organizasyonunun düzenlenmesinde ısınma ihtiyacı ve aydınlık seviyesi öncelikli olarak ele alınmaktadır. Buna bağlı olarak, konutların girişleri genel olarak güney yönünde, ahır ve depo alanları ise kuzey yönünde yer almaktadır. Üst katlarda ise ıslak hacimler yine kuzey yönünde düzenlenmiştir. Merdivenin yer aldığı üst kat sofaları ise batı yönüne önüne açılmaktadır.

Şekil 25: Mahallelerden parsel yerleşim örnekleri

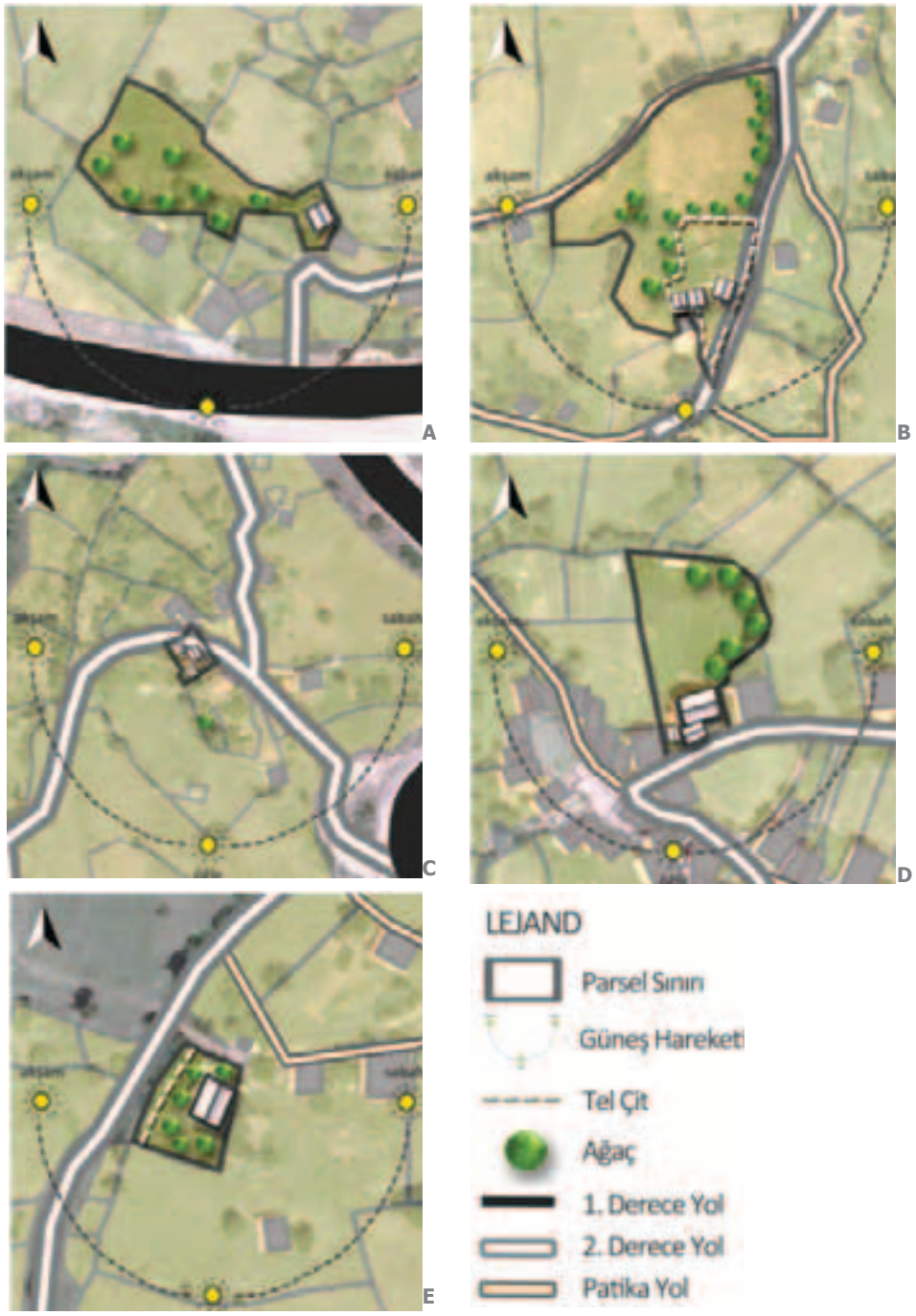

Merkez Mahalle - Parsel: 16.

Karaş Mahallesi - Parsel: 7.

Karaahmet Mahallesi - Parsel: 25.

İpsine Mahallesi - Parsel: 29.

İmam Mahallesi - Parsel: 11.

NOT: Parsel numaraları çalışma sırasında verilen numaralardır.

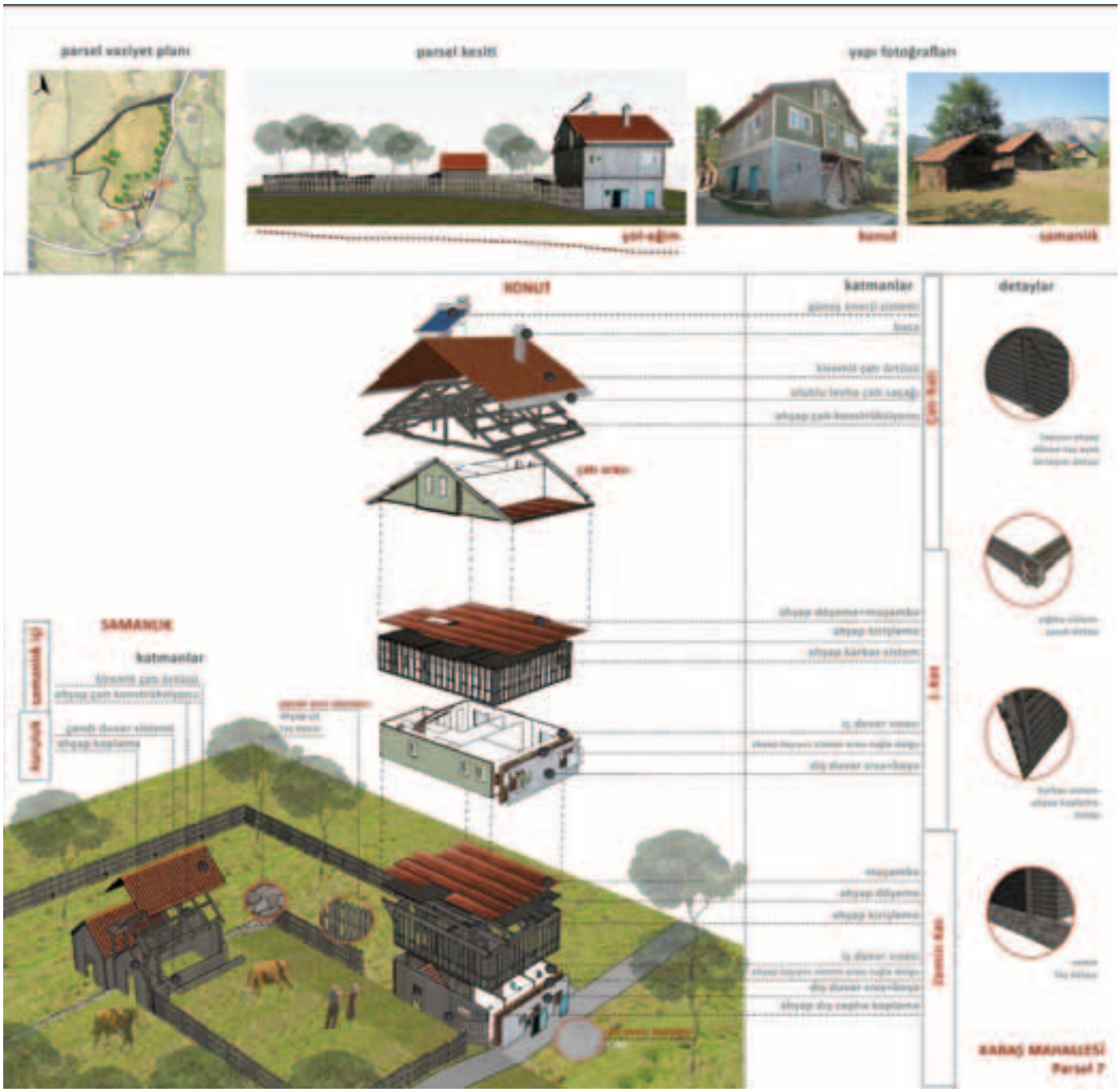
parsel vaziyet plan
parsel kesiti
yapı fotoğrafları
KONUT
katmanlar
detaylar
SAMANLIK
katmanlar
KABAŞ MAHALLESİ
Parsel 7

4.3.1.2. Yapı Türleri

Ersizlerdere Köyü genelinde bulunan yapıların %63'ü müştemilat yapılarından, yaklaşık %27'si ise konutlardan oluşmaktadır. Müştemilat yapılarının %92'sı; konutların ise %44'u Karadeniz bölgesinde yapı strüktürünün temel malzemesi olan ahşap sistemle inşa edilmiştir. Geleneksel sisitemle inşa edilen konutlar en yoğun olarak Ipsine ve Merkez mahallelerinde bulunmaktadır. Bu mahallelerde konutların %50'si geleneksel sistem kullanılarak inşa edilmişitr.

Konutlar

Fotoğraf 28: Karaş Mahallesi - Parsel: 7

Karaş Mahallesi – Parsel 7
birey sayısı: 2 kişi
kat sayısı: 2 kat+çatı katı
kullanım durumu: sürekli

Köy evlerinin ölçüleri 7x9=63 m, 9x8=72 m ve 10x11=110 m şeklindedir. Kareye yakın dikdörtgen plan tipine sahip konutlarda, kullanıcı ihtiyaçları ve yapım malzemesinin imkanları çerçevesinde optimum ölçülerde mekanlar yaratılmıştır.

Anket çalışması sonuçlarına göre köy evlerinin genel olarak 4 odalı ve 90 ila 120 m arasında büyüklüğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Konut kat yükseklikleri ise 2,5 m ile 2,8 m arasında değişmektedir. Asgari ölçülerde düzenlenen mekanlar; yeme-içme ve yatma gibi birden çok işlevle kullanıldıklarından; mekan ihtiyacı azalmış ve küçük ölçekli yapılar ortaya çıkmıştır. Kare ve kareye yakın dikdörtgen kompakt plan tipleri yapı dış kabuğunun yüzeyinin azalmasını sağlamakta, dış kabuk yoluyla ısı kayıplarını en aza indirmektedir.

Geleneksel konutlar üzerine; mekan organizasyonu,cephe düzeni ve çatı biçimlenişi dikkate alınarak yapılan inceleme sonucunda üç ana tip konut biçimi belirlenmiştir.

Tip A: Zemin katta iki girişi olan konutun, yaşam katı mekanları sofa ve sofaya bağlanan bir koridor etrafında biçimlenmiştir. Semer çatılı konutun çatı arası kısmen kullanılmaktadır. Yapı, 1960'lı yıllarda onarım geçirerek sıvanmıştır.

Tip B: Zemin katta tek girişi olan konutun, birinci katına çıkan merdiven taşlıktan ayrılmıştır. Yaşam katı mekanları sofa etrafında tasarlanan yapının çatı arası kısmen kullanılmaktadır. Konutun ahşap dış cephe kaplaması özgünlüğünü korumaktadır.

Tip C: Zemin katta giriş ve birinci katta balkon olarak kullanılan mekan eki bulunan konutun, yaşam katı sofa etrafında biçimlenmiştir. Çatı katının tamamı kullanılan konut, üçgen alınlıklı çıkmaları ve bağdadi üzerine sıvalı cephesi ile farklılaşmaktadır.

TİP A/ KONUT

Karaş Mah. / Parsel 7
3 katlı / Ahşap Karkas+Ahşap Yığma

Zemin kat

Kesit

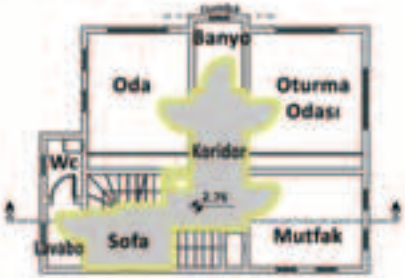

1.kat

Görünüş

Çatı Katı

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

TİP B/ KONUT

Karaahmet Mah. / Parsel 25
3 katlı / Ahşap Karkas

Zemin kat

Kesit

1.kat

Görünüş

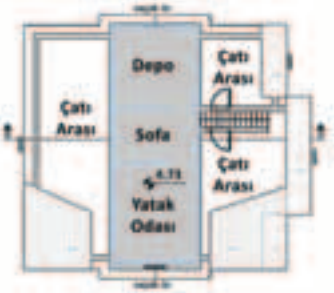

Çatı Katı

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

TİP C/ KONUT

Merkez Mah. / Parsel 50
3 katlı / Ahşap Karkas

Zemin kat

Kesit

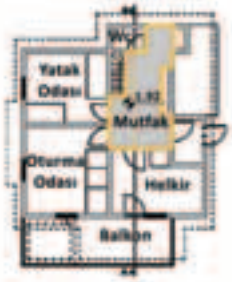

1.kat

Görünüş

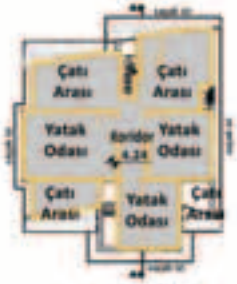

Çatı Katı

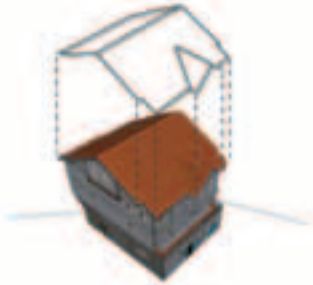

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

Konut Yapılarının Mekan Organizasyonu

Şekil 26: Karaş Mahallesi - Parsel: 7, Zemin Kat Planı

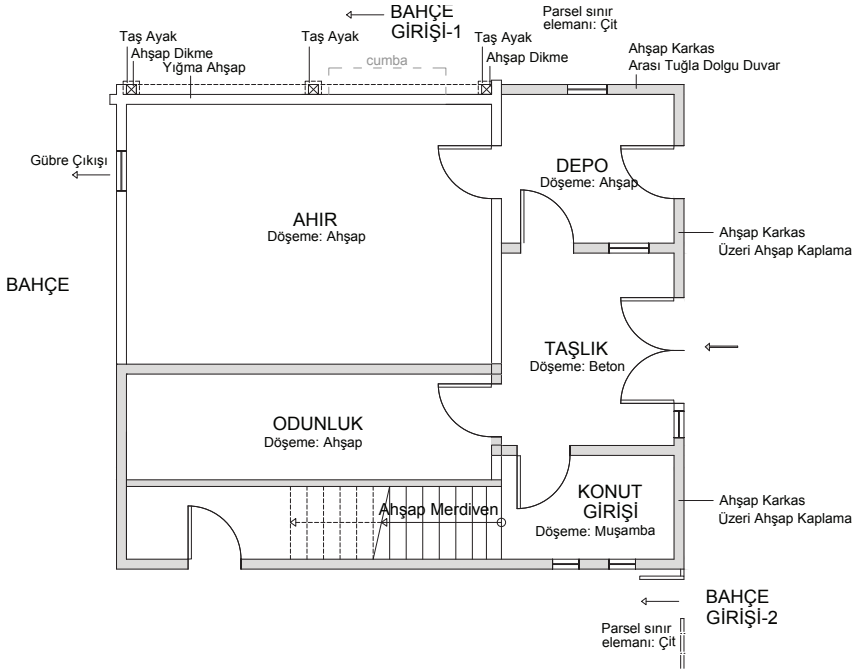

ZEMİN KAT PLANI

Konutlarda üretime yönelik biçimlenen zemin kat ile üst kata çıkış sağlayan merdiven ayrılmıştır. Taşlık olarak adlandırılan bölüme doğrudan açılan tek giriş bulunmaktadır. Hayvansal üretim ve depolama alanı olarak kullanılan zemin katlarda, taşlık bölümünden ahır, depo, tuvalet ve duvarla ayrılan merdiven bölümü ile üst kata geçiş sağlanmaktadır. İki ya da daha fazla girişi olan konutlarda ikinci giriş,üst kata çıkan merdiven bölümüne açılmaktadır. Kapıların genellikle güney yönünde, doğrudan bir işliğe/taşlığa açılması ve diğer mekanlara buradan dağılım yapılması ile giriş kapılarından rüzgar yoluyla olabilecek ısı kayıpları önlenmiştir. Yığma yapım sistemi ile inşa edilen ahırların döşemesi ahşaptır ve doğal ışık yaklaşık 30/30 cm genişliğinde küçük boşluklar bırakılarak içeri alınmıştır. Ahırlar yapıların taşıyıcı sisteminden bağımsız birimler olarak tasarlanmışlardır. Taşlık bölümünün özgün döşemesi sıkıştırılmış toprak ve taştır. Taşlıktan ahşap karkas duvarla ayrılan ve birkaç basamakta geçilen konut girişinin döşemesi ahşap kaplamadır.

Yapıların özgün kullanımında zemin katlarda ahır ve kış odası yer alırken, zaman içinde depo mekanları da eklenmiştir. Hayvan üretiminin sona ermesine ve konfor koşullarının değişimine bağlı olarak ahır ve kışlık odaların boş kaldığı veya işlev değiştirerek depo veya odunluk olarak kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 27: Karaş Mahallesi - Parsel: 7, 1. Kat Planı

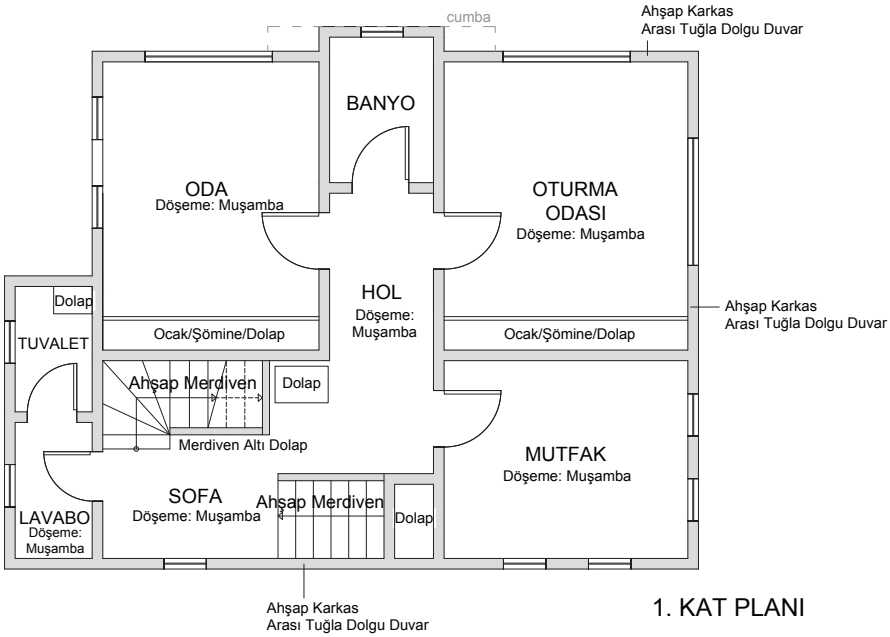

1. KAT PLANI

Genelde 3 veya 4 odalı bir plan düzeninin olduğu birinci katta, plana karakterini veren mekân, sofadır (hayat). Yapılarda genel olarak yan sofalı plan tipi görülür ve merdivenler bu mekânda yer alır. Merdiven altları, dolap olarak kullanılmaktadır. Yapının büyüklüğü ve oda sayısına bağlı olarak sofanın yetersiz kalarak, sofaya bağlanan koridorun oluşturduğu plan tipinin geliştiği görülür. Sofaya iki ya da üç odanın kapısının açıldığı ara (koridor) bağlanır. Yakın dönem örneklerinde sofaların yerini koridorlar almıştır.

Geleneksel konutun en önemli mekânı odadır. Her bir oda yaşamsal tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde planlanmıştır. Odada oturulur, yatılır, yıkanılır, yemek pişirilir ve yemek yenilir. Bugün ıslak hacimli kısımları kullanılmamakla birlikte, odaların içerisinde gusülhane, terce olarak tabir edilen odun konulacak bölüm, ocaklık olarak bilinen su ısıtma ve saçta ekmek yapmak için yapılmış bölüm ile giysi ve yatak yorganların konulduğu yüklük dolapları bulunmaktadır. Odalar arasında yer alan, "helkir" olarak adlandırılan küçük hacimli odalar yiyeceklerin depolanması için kullanılır. Günümüzde evlerde odaların çok işlevliliğini yitirdiği ve oturma ve yatak odası ayrımının yapıldığı görülmektedir.

İlk planlamalarda avluda bulunan helâlar zaman içerisinde ev içinde yer almaya başlamışlardır. Mutfak ve tuvalet nişi birinci katta ortak kullanım alanı olan sofada yer almaktadır. Ahşap yapıda sorunlara neden olan ıslak hacimler, yapının dışında çıkma olarak tasarlanmıştır. Bu çıkmalar daraba denilen tahta perde ile çevrelenmiştir.

Şekil 28: Karaş Mahallesi - Parsel: 7, Çatı Katı Planı

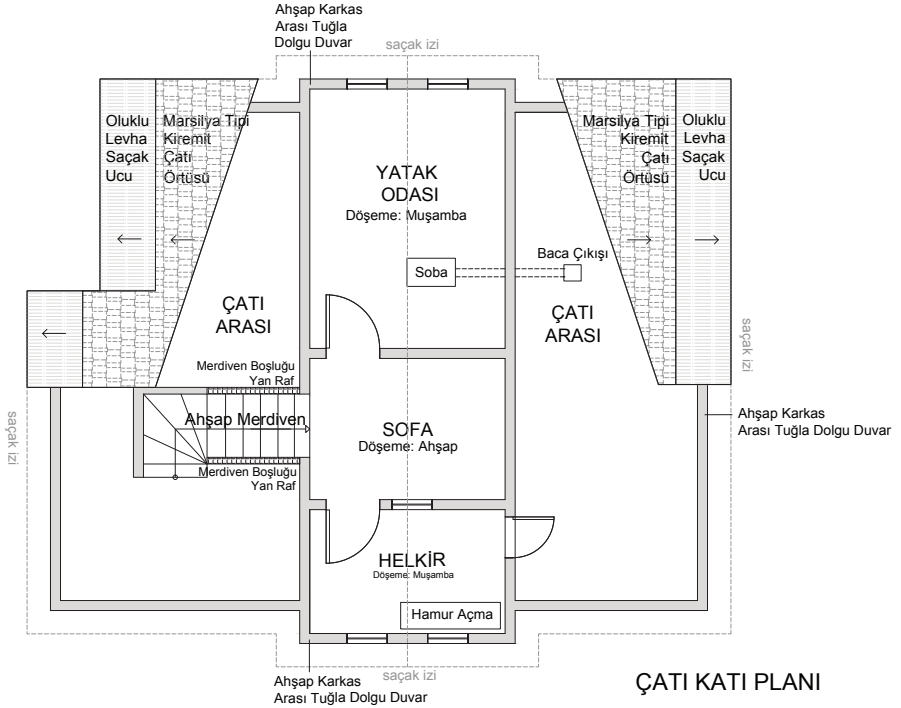

ÇATI KATI PLANI

Evlerin beşik/semer tipi çatı biçimlenişi çatı arasında mekân oluşumuna olanak sağlamaktadır. Taban alanı büyük olmayan bu yapılarda alan kazanımı düşey yapı içinde ara mekânları tanımlamaktadır. Ailelerde ikinci kuşağın evlenmesi ile artan mekân ihtiyacı sonucunda, bu mekânlar genellikle yaşam alanı olarak kullanılmıştır. Bu katın sadece yaşam alanı olarak kullanıldığı örneklerin yanı sıra, kısmen depo olarak da kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır.

Plan tipolojisi incelendiğinde, mekân oluşumunun yapıların genelinde çatı mahya aksı yönünde gelişen sofa ve bu alan alana açılan iki odadan oluştuğu görülür. Islak hacimlerin bulunduğu veya çatı arasının tamamının kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır.

Bu kat köye özgü diğer önemli bir detay olan dar bir çıkma yapan cumbayı da içermektedir.

ZEMİN KAT
KA_25
IM_22
KA_26
IP_74
ME_37
ME_21
KS_7
ME_50
IM_21
KS_20
IP_51
IP_52
1. KAT
KA_25
ME_50
IM_21
KS_20
IP_52
ME_37
KS_7
IM_22
KA_26
IP_51
IP_74
ME_21
ÇATI KATI
KS_7
KA_25
IM_21
IM_22
IP_51
ME_50
IP_52
ME_21
LEJAND
Sofa/Taşlık
Hol
Oda
Wc-Banyo
Mutfak
Balkon
Helâlî
Ahır
Depo/Odunluk
Çatı Arası

1

Değirmen

Fotoğraf 29: Merkez Mahallesi - Parsel: 128

Merkez Mahallesi – Parsel 128
değirmen adet: 1
kat sayısı: 1 kat
kullanım durumu: kullanılmıyor

Kırsal yaşamın en önemli yapılarından bir olan değirmenler, tarım faaliyetlerinin azalmasıyla eski önemleini kaybetmişlerdir. Yerleşmede günümüze ulaşan tek değirmen de kullanılmamaktadır ve bakımsız durumdadır. Karma sistemle inşa edilen değirmenin giriş cephesi ahşap kaplamalı karkas, diğer cepheleri yığma taş ve bölücü iç duvar yığma ahşap olarak yapılmıştır. Değirmen üretim mekanı ve ocaklı bir odadan meydana gelmektedir. Dere üzerinde yer alan değirmenlerde, değirmenin altında bulunan çark yüksekten akıtılan suyla hareket ettirilir. Demir bir çubukla değirman taşına bağlı olan çark, taşın dönmesini sağlar.

Fotoğraf 30: Değirmen iç mekan
Fotoğraf 31: Değirmen iç mekan

TİP D/ DEĞİRMEN

Merkez Mah. / Parsel 128
1 katlı / Ahşap Karkas+Taş Yığma

Zemin kat

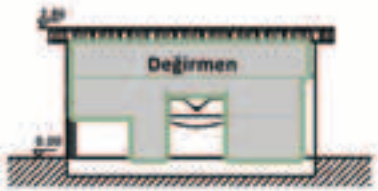

Kesit

1.kat

Görünüş

Çatı Katı

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

Samanlıklar

Fotoğraf 32: Karaş Mahallesi - Parsel: 7

Karaş Mahallesi – Parsel 7
samanlık adet: 2
kat sayısı: 1 kat
kullanım durumu: sürekli

Samanlık genel parsel içinde olmakla birlikte bazı mahallelerde taşkın su baskını ihtimali nedeniyle toplu olarak başka yere alınmıştır. Yaklaşık 5mx7m ölçülerine sahip olan samanlıklar çantı sistemle yapılmıştır. Kimi örneklerde ilk girişte bulunan, "kuruluk" denilen ve bahçe malzemelerinin depolandığı ahşap karkas bölüm yer alır.

Fotoğraf 33: Karaş Mahallesi
Fotoğraf 34: Karaş Mahallesi

Fotoğraf 35: Merkez Mahallesi
Fotoğraf 36: Karaş Mahallesi - Parsel:7

TİP E/ SAMANLIK

Karaş Mah. / Parsel 7
1 katlı / Ahşap Yığma

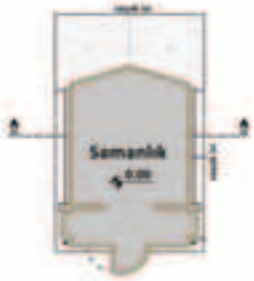

Zemin kat

Kesit

1.kat

Görünüş

Çatı Katı

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

Fırınlar

Fotoğraf 37: Karaş Mahallesi - Parsel: 7

Karaahmet Mahallesi – Parsel 25
fırın adet: 2
kat sayısı: 1 kat
kullanım durumu: sürekli

Ekmek ihtiyacını karşılamak için ölçüsü hane halkı sayısına ve ekmek tüketimine göre değişen fırınlar yapılmıştır. Konutların genellikle giriş avlusunda yer almaktadır. Zeminden 70-80 cm yükseltilen taş duvar üzerine harman tuğlası kullanılarak inşa edilmişlerdir. Fırınların etrafına yapılan ahşap karkas üzeri tahta kaplamalı ve semer çatılı sundurmalarda, hem korunaklı çalışma alanı oluşturulur, hem de yakacaklar depolanır.

Fotoğraf 38: İpsinne Mahallesi - Parsel:7
Fotoğraf 39: Karaş Mahallesi - Parsel:25

Fotoğraf 40: İpsinne Mahallesi - Parsel:47
Fotoğraf 41: İpsinne Mahallesi - Parsel:47

TİP F/ FIRIN

Karaahmet Mah. / Parsel 25
1 katlı / Ahşap Karkas

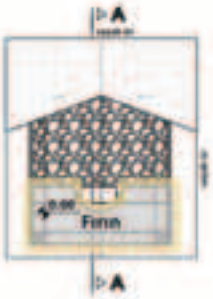

Zemin kat

Kesit

1.kat

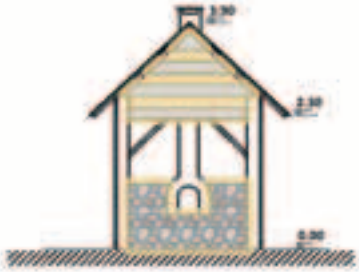

Görünüş

Çatı Katı

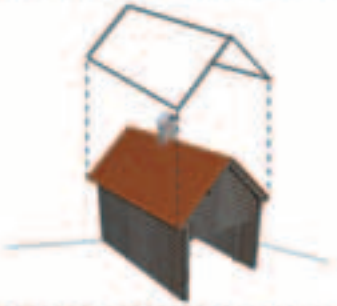

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

Köy Misafirhanesi

Fotoğraf 42: Merkez Mahallesi - Parsel: 33

Merkez Mahallesi – Parsel 33
köy misafirhanesi adet: 1
kat sayısı: 1 kat
kullanım durumu: sürekli

Merkez Mahallesi'nde yer alan köy misafirhanesi, köydeki kamusal ortak alanlardandır. Sünnet, düğün gibi toplantılarda kullanılan oda, kent dışından gelen misafirlerin konaklaması için de kullanılmaktadır. Bir oda, koridor ve ıslak hacimden oluşmaktadır. Ahşap yığma sistemle inşa edilen yapı, aşı boyası ile boyalıdır. Sadece oda mekanında tavan kaplaması bulunan köy misafirhanesinin iç mekan konfor koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 43: Köy misafirhanesi
Fotoğraf 44: Köy misafirhanesi iç mekan

TİP G / KÖY MİSAFİRHANESİ

Merkez Mah. / Parsel 33
1 katlı / Ahşap Karkas

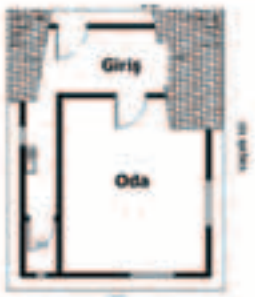

Zemin kat Tek Girişli: Giriş-oda

Kesit Oda ve servis mekanlarından oluşan köy misafirhanesi

1.kat

Görünüş Ön cephe- Ahşap kaplama
Yan cephe Ahşap kaplama

Çatı Katı

3 Boyut

Cephe Renk Kartelası

Şekil 29: Ahşap karkas yapım sistemi

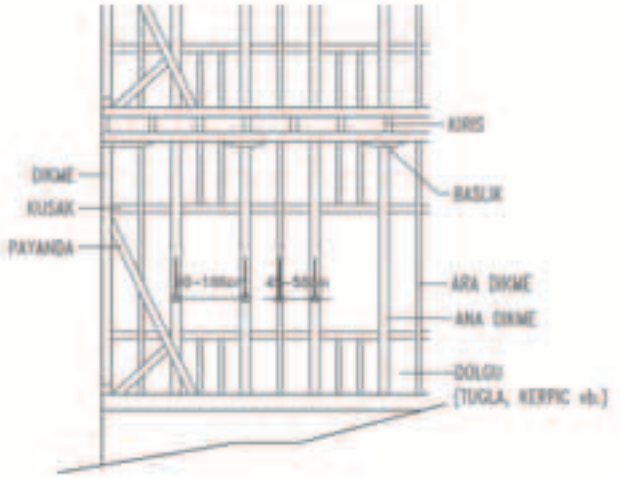

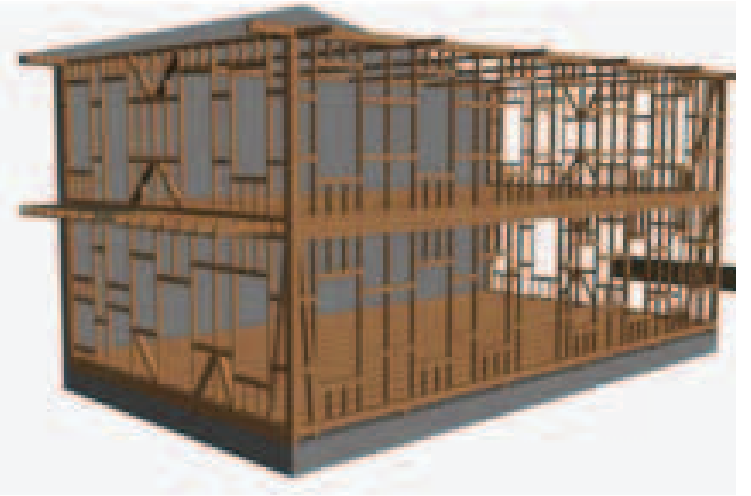

Şekil 30: Yığma ahşap yapım sistemi

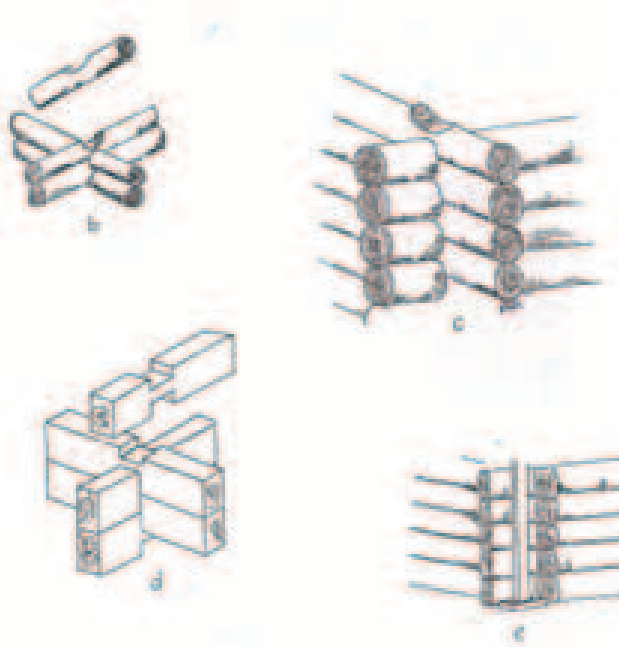

4.3.1.3. Yapım Tekniği

Yerleşmedeki evler karma yapım sistemiyle inşa edilmiştir. Yapılarda, Dikmen ve diğ. (1966) çalışmasında tanımlanan kandil (kalas), çantı ve karkas yapım sistemi kullanılmıştır. Yapıların zemin katlarında çantı sistemlerle birlikte ve karkas sistem birlikte kullanılırken, üst katlarda kandil ve karkas sitemin birlikte kullanıldığı ya da sadece karkas sistemin kullanıldığı görülmektedir. kenarlarına yerleştirilen söveler çalma boğaz tekniğiyle duvarlara bağlanmıştır.

Geleneksel yapım tekniğine ilişkin yapılan tespitler şu başlıklar altında sınıflandırılarak ele alınmıştır: Temeller; Ahşap Karkas; Ahşap Yığma; Karma Sistem; Döşeme ve Tavan Kirişlemesi.

Temeller

Yapıların temel sisteminde sürekli taş ve tekil temeller kullanılmıştır. Sürekli temel uygulamalarında, sağlam zemin bulununcaya kadar kazılarak (yak. 1,00-1,50m) çamur harç ile yak. 60-90cm genişliğinde ve zeminden 50-60 cm yükseltilen ahşap hatıllı taş duvarlar üzerine yapı sistemi kurulur.

Bölgede kullanılan taş bağımsız temeller ise, topraktan 25-30cm çıkıntı yapılarak evlerin ahşap dikmeleri altına büyük boyutta yerleştirilmişlerdir. Temeller ile ahşap yapı bağlantı noktaları arasında yalıtım yapılmamış, her iki öğenin sağlam olarak bağlanması yeterli olmuştur.

Ahşap Karkas

Ahşap karkas sistem taş, kerpiç veya ahşap yığma temel üzerine, ahşapların çatılması ile oluşturulan taşıyıcı ahşap sistemin arasının tuğla veya kerpiç ile doldurulması ile oluşturulan sistemlerdir. Zemin kat karkas sistemi, topraktan 25-30 cm yükseltilen taş temel duvarları üzerine inşa edilmiştir.

Ahşap Yığma

Evlerin genelinde zemin kat ile birinci kat arasında mekân organizasyonu, cephe biçimlenişi ve yapım tekniği açısından farklılıklar bulunmaktadır.

Depo ve ahır olarak kullanılan zemin katların kütük yığma sistemle kurgulandığı gözlenmektedir.

Bununla birlikte, işlenmemiş kütüklerle gerçekleştirilen yığma yapılara, en çok müştemilat (samanlık, depo vb) birimlerinde rastlanmaktadır.

Müştemilat, köyün genelinde en fazla korunmuş ve değiştirilmemiş yapılarını oluşturmaktadırlar.

Bazı konutlarda yığma sistemle inşa edilen bölümlerin, karkas kısımlarından daha eski olduğu belirlenmiştir.

Çobancaoğlu, T. (2000). Türkiye'de ahşap ev'in bölgelere göre yapısal olarak incelenmesi ve restorasyonlarında yöntem önerileri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yontma Ahşap Yığma

Bu sistemde tasıyıcı ve duvar elemanı olarak işlenmiş tahtalar kullanılmıştır. Erken tarihli örneklerde 7-10 cm kalınlıktaki tahtaların kullanılmasına karşın, daha sonraları gelişen araçlar sayesinde 4-5 cm kalınlığa kadar düşürülmüştür. Köşelerde genellikle boğaz (geçme) sistemi olarak kurt boğaz kullanılmıştır. Pencere ve kapılar yapının yatay tasıyıcılarını boşluk boyunca tutan dikey elemanlar kullanarak oluşturulmuş ve açıklıkların kenarlarına yerleştirilen söveler çalma boğaz tekniğiyle duvarlara bağlanmıştır.

Ahşap yığma duvarlarda duvar kalınlıkları 8-24 cm arasındadır. 10 cm kalınlığındaki ahşap bir duvar 38 cmlik tuğla duvara denk gelmektedir ve iyi bir işçilikle oluşturulan sistemlerde yüksek ısı yalıtımı sağlanabilmektedir.

Kütük Ahşap Yığma:

Ersizlerdere yerleşmesinde zemin katlarda, pencere boşluklarının genellikle olmadığı, depo ve ahır olarak kullanılan bölümlerin kütük yığma sistemle kurgulandığı gözlenmektedir. Karadeniz bölgesinin doğusundan batıya doğru yayıldığı tahmin edilen bu sistem "çantı" olarak da adlandırılmaktadır.

Fotoğraf 45: Karaş Mahallesi - Parsel: 7 kurtboğaz geçme detayı

Fotoğraf 46: İpsinne Mahallesi kurtboğaz geçme detayı

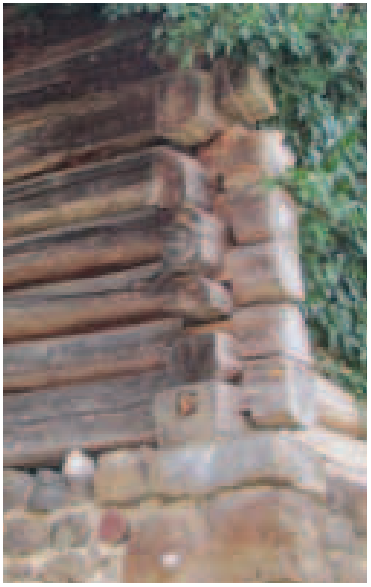

Özgüner, O. (1970). Köyde mimari: Doğu Karadeniz. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayını.
Yontma ahşap yığma sistemde köşelerde boğaz (geçme) sistemi olarak kurt boğaz, kertmeboğaz ve çalma boğaz kullanılmıştır.

Yaman, F. (2007). Geleneksel ahşap yapılarda kullanılan ahşap yapı elemanlarının uzun dönem performansı- Giresun-zeytinlik mahallesinde örnek yapı incelemesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çantı evler genellikle iki katlı olarak yapılır, alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılır (Özçelik, 1964). Çantı sistem samanlık- merek, fırın, ambar gibi müştemilat yapılarında da kullanılmıştır (Sozen, M., Eruzun, C., 1992,).

Karma Sistem

Farklı yapım sistemlerinin bir arada bulunduğu sistemdir. Yerleşmede geleneksel evlerin tümü karma sistemle inşa edilmiştir. Yapıların zemin katlarında çantı ve karkas sistem birlikte kullanılırken, üst katlarda kandil ve karkas sitemin birlikte kullanıldığı ya da sadece karkas sistemin kullanıldığı görülmektedir.

Zemin katta yığma sistem ile inşa edilen bölümler, yapının tamamının taşıyıcı sisteminden bağımsız kurgulanmıştır.

Yığma ve/veya karkas sistemle inşa edilen üst katlar, ana dikmeler (30x30/35x35 cm) üzerine uzanmış koşatların (kalın ana kirişler, 25x25/25x30/30x35 cm) üzerine oturtulmuştur. Dikmeler miyos taşı olarak adlandırılan taşlar üzerine yerleştirilirken, temel taşları arasında döşenen taban aşıkları ile zemin döşemesi topraktan yaklaşık 25-30 cm yükseltilmiştir. Dikme ve kirişler arasına yerleştirilen çarmık adı verilen payandalar (25x25/25x30) ile yapıların yanal yüklere karşı dayanımı arttırılmıştır. Özçelik (1964), bu sistemi kandil (kalas) sistem olarak tanımlamaktadır.

Şekil 31: Karaahmet Mahallesi - Parsel: 25

Kandil (kalas) yapılar, genellikle zemine yerleştirilen iri taşlara dayalı taşıyıcı direkler üzerine otururlar. Bu direkliklerin arası, yuvarlak veya balta ile az yontulmuş ağaç sıraları ile kapatılarak ahır ve odunluk oluşturulur. Konut olarak kullanılan üst katta ise, 5-6 cm kalınlığında ve 20-25 cm eninde kalasların birbirine bindirilmesi ve köşelerde kenetlenmesi ile inşa edilir.

Özçelik, N. (1964). Karadeniz orman mıntıkası köy evlerinde ağaç malzemenin (ahşabın) rasyonel kullanılması üzerine araştırmalar. İstanbul: Orman Genel Müdürlüğü yay. sıra no:386, seri no:20.

Döşeme ve Tavan Kirişlemesi

Yerleşmede yer alan yığma ve karkas ahşap yapıların tamamında kirişleme sistemi, genelde köknar cinsi ahşap malzemeden üretilmiştir. Ana kirişler (koşat, 25/25cm, 25/30cm, 30/35cm), giriş katında yığma duvar sisteminden bağımsız tekil direkler üzerinde, mekanın dar yönünde uzatılmıştır. Ana kirişler ahşap karkas duvarlarda, ana taşıyıcılara (ana dikmeler) oturtulmuştur. Birinci kat döşeme kirişlemeleri, koşatların üzerine yaklaşık 40-50cm aralıkla yerleştirilmiş ve üzerine ters yönde döşeme tahtalarıyla kaplanmıştır. Döşeme kaplama tahtaları 2-3 cm kalınlığında ve 20-25 cm genişliğindedir.

Döşeme kirişlerinin dışa bakan aralıkları pervazla kapatılmış ya da harçla doldurulmuştur. Koşatlarda meşe, döşeme tahtalarında çam cinsi ahşap kullanılmıştır. Zemin katta yığma sistem ile oluşturulan mekanlarda ısı ve koku yalıtımını sağlamak amacıyla bu mekanların üzeri kapatılmıştır. İki döşeme arasındaki boşluk depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Isı ve koku yalıtımı sağlamak amacıyla çığlama olarak adlandırılan ve döşeme kirişlerinin arasının toprak ve ağaç yosunu ile doldurulması işlemi ise günümüzde uygulanmamaktadır.

Zemin katlarda döşeme kirişlemesi yalın halde bırakılmıştır. Üst katlarda tavanlar, kaplama tahtalarının ve basit çıtalarla kirişlemelere çakılması ile oluşturulmuştur. Sofalarda ise tavan kaplamasının genellikle geç dönem uygulaması olduğu, ilk yapım döneminde sadece kirişlemelerin bulunduğu ve sofalardan çatı sisteminin görülebildiği belirtilmiştir.

Fotoğraf 47: Karaş Mahallesi - Parsel: 7, yapının çift döşeme yapılan ahır bölümü, iki döşeme arası depolama amaçlı kullanılmaktadır.
Fotoğraf 48: Birinci kat odası tavan kaplaması

Yerel ahşap yapı ustaları ile yapılan görüşme notlarından, 2014.

4.3.1.4. Cephe Düzeni

Pencere ve Kapı Boşlukları

Ahşap yığma ve ahşap karkas yapıda pencere kurulumu farklılık göstermektedir. Ahır ve depo mekanlarında kullanılan kütük yığma sistemde ise pencereler yatay kütüklerin kertilmesiyle elde edilen deliklerden oluşmuştur ve 30/30cm-30/40cm ebatlarındadır. Kapı boşluklarında ise düşey elemanlar kullanılmış ve boşluklara yakın bölgelerde ahşap çivi ile yatay kütüklerin sabitlendiği görülmüştür. Kapı genişlikleri 70/80cm, yükseklikleri ise 1.90/2.00 m arasında değişmektedir.

Yontma kütük sistem ile oluşturulan üst kat odalarında, pencere ve kapılarda çalma boğaz tekniği uygulanmıştır. Pencere genişlikleri 40/50 cm ve iç kapı boyutları 70/80cm, yükseklikleri ise 1.90/2.00 m arasında değişmektedir.

Ahşap karkas sistemde, yaklaşık 30-50 cm ara ile yerleştirilen dikmelerin dizilimi pencere düzenini oluşturur. İki dikme arasında kurulan pencere boşluklarının alt ve üst sınırı yatay bağlantılar ile belirlenmektedir. Konutların pencereleri 60/70 cm. genişliğinde ve 90/100 cm. boyundadır, içten ve dıştan pervazlı kılıcına sistemiyle (giyotin pencere) çalışmaktadır. Taşıyıcı sistemi zayıflatan pencere boyutlarının genişletilmesi ve malzemesinin değişimleri ile sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Pencere boşluğu ile aynı teknikte oluşturulan konut kapıları 90-100 cm genişliğinde ve 200-210 cm yüksekliğindedir. Yapıların ana girişlerinin doğrudan yaşam mekânlarına açılmaması ısı korunumu açısından önemlidir. Isı kayıplarının en fazla olduğu elemanlar olan pencere ve kapılara ilişkin öneriler getirilecektir.

Çıkmalar

Evlerde çıkma olarak tasarlanan mekanlar mutfak ve tuvalet nişleridir. Yaklaşık 50-100 cm derinliğinde ve genellikle sofanın dar yönü genişliğinde olan bu mekanlarda kirişlerin ucuna kiriş ekleyerek konsol olarak yapılmış ve payandalar ile taşıtılmıştır.

Son dönemde evlere eklenen balkonlar ise karkas sistemin esnekliğinden faydalanarak, döşemelere kirişlerin eklenmesi ve dikmelerle desteklenesi ile inşa edilmiştir.

Çatı katında döşeme kirişlerinin 30-40 cm uzatılmasıyla elde edilen çıkma detaylarının, bu kattaki oda genişliğini de arttırması adına belirgin karakter öğesi olarak yapılarda tekrarlandığı gözlemlenmiştir.

Fotoğraf 49-50-51-52-53: Geleneksel pencere ve kapı örnekleri

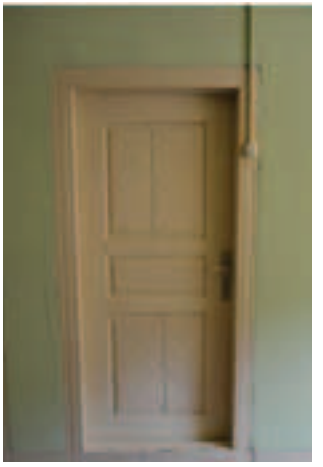

Fotoğraf 54-55: Çıkma ve balkon detayları

Cephe Kaplamaları

Evlerde, zaman içinde yapılan müdahalelere de bağlı olarak farklı cephe kurulum teknikleri ve kaplamaları bir arada görülebilmektedir. Erken tarihli evlerde sadece ahşap kaplama kullanılmıştır ve kaplama yüksekliği 25-30 cm'ye ulaşmaktadır. Evlerin yığma bölümlerinde ahşapların boyasız olarak kullanıldığı, yalıtım için çamur (kerpiç) ile boşlukların doldurulduğu iç mekanda ise kütük ahşap mekanların sıvanmamış olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yontma ahşap sistemle inşa edilen odalarda sıvasız ve kireç sıvalı örnekler tespit edilmiştir.

Mahallelerde evlerin ahşap karkas sistem ile inşa edilen bölümlerinin sıvasız, sıvalı veya ahşap kaplamalı olmak üzere üç türde yapıldığı gözlemlenmiştir. Karkas sistem yapımında harman tuğlası ve kireç harç kullanıldığı yapıların onarımlarında, kireç harçın çimento harç ile yenilendiği delikli tuğla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Yeni mekan oluşumlarının ise ahşap karkas ve/veya betonarme sistem ile inşa edildiği ve delikli tuğla kullanıldığı görülmektedir.

Karkas sistemin sıvalı oduğu örneklerde bağdadi tekniği ve kireç sıva kullanılmış, ancak onarımlar yine çimento sıva ile yapılmıştır. Tahta kaplama ucuz bir malzeme olmamasına karşın, yerleşmede yaygın olarak kullanılmıştır. Tahta kaplama düşey veya yatay biçimde, dolgulu ya da dolgusuz ahşap karkas sisteme, tahtaların tutturulması ile oluşturulmuştur. Bölgede yalı baskı (bindirmeli) tekniğinin yanı sıra 'bedavra ya da hartama/hardama' denilen kaplama da görülmektedir. Mutfak ve tuvalet çıkmaları da benzer biçimde 'daraba' denilen tahta perde ile çevrelenmiştir. İç mekanda, zemin kat duvarları genellikle sıvasız bırakılmış, üst katlarda ise bağdadi sıva yapılmıştır.

Sert iklim koşullarına sahip yörede ısı yalıtımının sağlanması için, ahşap karkas bölümlerde, özellikle yaşam alanı olan üst katların duvarlarında tuğlanın dolgu malzemesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Tahta kaplamaların ise daha çok kuzey yönünde, yalıtım amacıyla uygulandığı belirtilmiştir. Bununla birlikte zemin katlarda boşluklu karkas duvar üzerine yapılan tahta kaplama uygulamaları ve yüzeylerin sıvanmaması enerji kayıplarına yol açmaktadır.

Ahşap yığma duvarlarda ise duvar kalınlıkları 8-24 cm arasındadır. 10 cm kalınlığındaki ahşap bir duvarın ısı yalıtkanlık değeri 38 cm'lik tuğla duvara denk gelmektedir. Bu anlamda iyi bir işçilikle oluşturulan sistemlerde yüksek ısı yalıtımı sağlanabilmektedir. Ancak kütükler ve döşemeler arasında boşlukların olması ısı kaybının da önemli sebeplerinden biridir.

Balta ile yarılarak elde edilen, 6-8-10 cm genişliğinde, 6-7 cm kalınlığında ince tahtalarla yapılan kaplamadır.
Aynı teknikle yapılan çatı uygulamasına da aynı ad verilmektedir.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014

Yaman, F. (2007). Geleneksel ahşap yapılarda kullanılan ahşap yapı elemanlarının uzun dönem performansı- Giresun Zeytinlik mahallesinde örnek yapı incelemesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çatı Sistemi

Yerleşmede beşik (semer) çatı tipi ve genellikle oturma sistem kullanılmıştır. Yatay aşıklar '18/18-20/20 cm' üzerine 1,00-1,50 m aralıkla eğim yönüne yerleştirilen iyi işlenmemiş taşıyıcıların '12/12-14/14 cm' üzerine 35-40 cm ara ile kiremit altı tahtası yerleştirilmiştir. Çatı aşıklarında erken tarihli yapılarda dağ kavağı ve geç dönem yapılarında selvi kullanılmıştır.

Yerleşmede yaklaşlık 40 cm genişliğinde dar saçak yapılmış ve yağmur sularının birikmesini önlemek için saçak uçlarında oluk yapılmamıştır.

Bölgede örnekleri 1980'li yıllara kadar görülen pedavra denilen çatı örtüsü kullanılmıştır. Günümüzde örtü sistemi marsilya tipi kiremit ve çatı uçlarına kar birikmesini önlemek amacıyla tercih edilen oluklu levhadır. Evlerin çatılarında döşeme ve çatı sistemlerinde su ve ısı yalıtımı bulunmamaktadır.

Fotoğraf 56-57: Çatı detayları

Bacalar

Evlerin ısıtılması ve yemek pişirme eylemi için kullanılan ocaklar, her odada ve dolap sistemi içerisinde bulunmaktadır. Tuğla yığma sitem ile yapılan bacalar, özellikli değildir. Çoğunlukla sıvalı olan bacalar kiremit ile örtülmüştür.

Bezeme ve Renk

Farklı yapım sistemi ve malzeme kullanımı cephelerin karakterini oluşturmaktadır. Cephelerde ahşap malzeme doğal hali ile kullanılırken, sıvalı bölümlerde beyaz ve yeşil renkler kullanılmıştır. Pencere pervazları ve tuğla dolgu malzemesinin farklı biçimlerle örülmesi ile meydana gelen dokular yapı cephelerinde bezemeleri oluşturmaktadır.

Dikmen, M., Toker, R., Çelebi, E., Kök, N. (1966). Köy konutlarında çatı araştırmaları, Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu.

Doğu Karadeniz Bölgesi Rize ve Artvin 'de hartama olarak adlandırılır. Ladin veya köknar ağacından elde edilen 3-10 mm kalınlıkta, 5-20 cm genişlikte 0,6-1.20 m boyunda ince tahtaların çatı sistemine çakılması veya üzerine taş ile konularak tutturulması ile yapılan örtü sistemidir (Kafesçioğlu, 1955; Dikmen ve diğ, 1966). Ahşap hava koşullarında etkilenerek boyut değiştirmesi nedeniyle bu örtü yağmur ve kar sularını çoğunlukla içeriye geçirmektedir. 1960 tarihli Orman Yasası sonrasında uygulanması yasaklanmıştır.

4.3.1.5. Malzeme Özellikleri

Ahşap, Karadeniz genelinde olduğu gibi Küre ve Ersizlerdere Köyü için de; mimari karakterin önemli bir parçasını oluşturan temel yapı malzemesidir. Yapılarda ahşap, taş ve dolgu malzemesi olarak tuğlanın kullanıldığı görülür. Geleneksel konutlarda kullanılan yapı malzemesi, bölgede bulunan taş ve ahşaptır. Taş malzeme derelerden ve ahşap malzeme ormanlardan temin edilmiştir. Yerleşimde kullanılan ahşap cinsleri çam (sarıçam ve karaçam), meşe ve köknardır (ladin). Yığma ahşap (çantı) sistemde çam, taban ve ana dikmelerde meşe, ara dikmelerde köknar ve çam kullanılmıştır. Yapı içerisindeki ahşap bölümlerde köknar ve döşeme kaplamalarında çam tercih edilmiştir. Çatı aşıklarında ise erken tarihli yapılarda dağ kavağı ve geç dönem yapılarında selvi kullanılmıştır. Haziran-Temmuz aylarından sonra, özellikle sonbahar aylarında kesilen ağaçların bünyesinde su miktarı ve böceklenme daha azdır ve tercih edilmiştir. Geleneksel yapılarda malzeme kullanımına baktığımızda:

Ahşap

Ahşabın hücre yapısının sunduğu ısı yalıtımı aynı ebattaki betona göre 15 kat, çelikten 400 kat, alüminyumdan 1770 kat daha fazla ısı izolasyonu sağlar.

Yaşayan bir malzeme olması ahşabın nefes almasını, dolayısıyla bulunulan mekânda öncelikle nem dengesini sağlamaya imkan vermektedir. Özellikle Karadeniz'in nemli ortamında bu bol oksijenli rutubetsiz hava iklime ilişkin en önemli teknik çözümü sağlar. Yer ve tavan döşemesi dışında duvar yüzeylerinde de kullanılması halinde ısı iletkenlik katsayısı düşük olduğu için ısı kaçışlarını engelleyecektir.

Ahşap malzeme, emilmeyen zehirli gazlar varsa bunları insan sağlığına zararlı bakteriler ile birlikte iyonize ederek ortamı temizler.

Kurutulmuş ahşap güçlü elektrik akımlarına yüksek direnç gösterebilen bir yalıtkandır.

Cephe Kaplaması konusunda mevcut ahşap sistemin güçlendirilerek korunması ve konfor şartlarını sağlamasına ilişkin ilkeler belirlenecektir.

Tuğla

Estetik görünümünün yanı sıra, yüksek basınç dayanımı ve dayanıklılığı, üstün yangın ve hava direnci, iyi ısı ve ses yalıtımı gibi performans özellikleriyle yaygın biçimde tercih edilen bir yapı bileşeni olmuştur. Nefes alma özelliği ile mekanlardaki ısı ve nem dengelerini ayarlayarak sağlıklı ortamlar yaratan tuğla, diğer yapı malzemelerine göre nemi %20 oranında daha hızla alır ve hızla geri verir. Isı geçirme ve depolama direnci büyük olan tuğla, yalıtım malzemeleri ile birlikte kolaylıkla kullanıldığı için izolasyonda çok iyi sonuçlar sağlamaktadır.

Yerel ahşap yapı ustaları ile yapılan görüşme notlarından, 2014.

Yüzyıllardır kullanılan ve pişmiş kilden oluşan tuğla kolay temin edilen ve ekonomik bir yapı malzemesidir.

Yerleşmede sadece karkas yapılarda dolgu malzemesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Geliştirilecek önerilerde de bu kullanımın sürekliliği esas alınacaktır.

Taş

Doğal taş, erişilebilme ve ocaktan çıkartılma kolaylığı yanında dayanım, sertlik, işlenebilirlik, gözeneklilik, kalıcılık ve estetik görünüm açısından da avantajlara sahiptir. Yeniden kullanım oranı en yüksek yapı malzemelerindendir.

Taşıyıcı sistem içerisinde sadece ahşap yapıların temellerinde ve ayrıca zemin kat döşemelerinde kullanıldığı görülmektedir. Ahşap sistem ile taş malzeme ilişkisinde su yalıtımına öneriler geliştirilecektir.

Bununla birlikte Ersizlerdere'de yapılan saha çalışmasında benzer nitelikte müştemilat örneği görülse de konut örneğine rastlanmamıştır.

4.3.1.6. Kırsal Mimari Karaktere İlişkin İlkeler

Kırsal yerleşmelerinin karakterinin korunmasına katkıda bulunmak kadar, gelecek kuşakların da yaşamak isteyecekleri nitelikte mimari miras yaratmak da toplumun ortak sorumluluğudur ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasının da temel yöntemidir. Yüzyıllar boyunca süregelen kültür birikiminin ürünü olan, çevresel ve iklimsel koşullar gözetilerek, yerel işgücü ve yerel kaynaklar kullanılarak üretilen geleneksel yapılar ekolojik özellikler göstermektedir. Geleneksel yapıları yapı-yaşam döngüsü üzerinden incelediğimizde, önemli öğretileri bulunan bu yapıların "kaynakların korunumu ilkesi" kapsamında değerlendirilebileceği görülmektedir.

Sürdürülebilir mimarlıkta "Kaynakların Korunumu" ilkesinin amacı, yapının tasarım, uygulama ve kullanım aşamalarında yenilenemeyen kaynakların kullanımını en aza indirgemek, mevcut kaynakların korunumunu sağlamaktır. Korunması gerekli üç ana kaynak, enerji, su ve malzemedir. Sürdürülebilir yapı tasarımında kaynak akışı sürecinde kaynak girdilerinin azaltılması, kaynak çıktılarının geri dönüşümü veya yeniden kullanımının sağlanması ve etkin bir atık yönetimi ile çevresel kirliliğin azaltılması amaçlanmaktadır.

Ersizlerdere'nin kırsal mimari karakteriyle uyumlu olması ve ekolojik yapı niteliği taşıması hedeflenen yeni yapılaşma için üst ölçekten tasarıma başlanmalıdır. Yeni yapı için yer seçimi ile başlayan süreç, ekolojik yapılaşma kriterlerinin uygulanması ile devam ettirilmelidir.

Gezer, H. (2013). Geleneksel Safranbolu evlerinin sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, 23, 13-31.

Tablo 9: Üst ölçekten tasarıma geçiş

	Hassas Yer Seçimi: Hassas bölgelerin doğal yapısının korunması ve belirlenmiş yerleşim eşiklerinin aşılmaması; yerin karakter değerinin korunması mekânsal biçimlenişini belirler.
	Doğru Değerlendirilmiş Parsel Düzeni: Parsele yerleşim biçimi; güneş enerjisi kazanımı, doğal alanın en az tahribat ile kullanımı, bahçecilik, arıcılık gibi üretime dayalı eylemler ve yaşam alışkanlıkları ile bağlantılı müştemilat öğelerinin yerleşimi ile ilişkilidir.
	Uygun Ev Tasarımı: Evin kütlesel oranları, ile birlikte ihtiyaç programı kırsal konut biçimlenişinin ve yapı kültürünün temelini oluşturmaktadır.
	Peyzaj Tasarımı: Ev tasarımı ile bağlantılı olarak peyzaj tasarımında ev, bahçe ve peyzaj bir birim olarak tasarlanmalıdır. Farklı manzara ve topoğrafya biçimlenişine sahip ev ve parsellerde yönelimi belirleyen ilkelerde farklılaşırken, parsel sınırlandırıcı elemanların peyzaj ile olan uyumunda gösterilen hassasiyet hiç değişmemektedir.
	Doğru Konstrüksiyon: Geleneksel oranlama, malzeme, renk, strüktürel biçimleniş.

Ersizlerdere'de üst ölçekten yapı ölçeğine inerken genel olarak temel ilkelere bakıldığında:

Parsel Yerleşimi Parsel bütününde yapıların küçük taban alanlarına sahip olması yapı üretimi aşamasında arazi kullanımı, malzeme üretiminde enerji ve kaynak korunumu sağlarken, yapıların kullanım sürecinde ısıtma ve soğutma için harcanacak enerjiden tasarruf edilmesi açısından önemlidir ve dikkate alınmalıdır.

Mekan Organizasyonu Mekân kullanımına dair oluşturulacak önerilerde, köy yaşamına ilişkin gözlemler ve mekan sahiplerinin istekleri önemli bir belirleyici olarak dikkate alınmak zorundadır. Özgün mimari ile kullanıcı taleplerini uyum içinde birleştirmeye çalışan öneriler yerin canlılığının korunması ve kaliteli yaşam ortamlarının oluşmasını sağlayacaktır. Konutlardaki işlevsel ve mekânsal değişikliklerin de göz önünde bulundurulacağı bu önerilerde hem özgün işlevin devam ettiği durum hem de tarım-hayvancılık işlevinin tamamen sona erdiği durum ayrı başlıklarda değerlendirilmelidir.

Yapım Tekniği 1957 yılı Orman Yasası ile üretimi sona eren ahşap yığma sistemle inşa edilen yapılar, söz konusu yapı geleneğinin son örneklerindendir. Sağlıklı ve hafif olma özelliği ile en gelişmiş yapım tekniği kabul edilen Ahşap Karkas Yapım Tekniği önemlidir ve değerlendirilmelidir. Bugün ahşap karkas sistem dünyada güvenlik ve konfor standardı en yüksek yapı olarak gösterilmektedir. Deprem başta olmak üzere rüzgâr yükleri, ağır kar yükü, yüksek nem, aşırı sıcak ve soğuk gibi etkenlere ahşap yapı malzemesi olarak en yüksek dayanımı göstermektedir. Diğer özellikleri ile değerlendirildiğinde;

- Yalıtım: Ahşap hava boşluklu dokusu ve bünyesindeki selüloz nedeni ile sıcak ve soğuğa karşı geçirimsiz ve ses tutucu bir malzemedir. Karkas sistemin arasının tuğla ile doldurulması ise malzemenin ısı yalıtım özelliğini arttırmaktadır. Ayrıca yürürlükte bulunan yalıtım yönetmeliklerine uygun detay çözümlerine imkân tanıması nedeniyle yüksek tekniğe sahip bir taşıyıcı sistemdir. Yatırım gibi enerji verimliliği yatırımı seçenekleri konut sahiplerine sürekli bir geri kazanım sağlamaktadır.
- Uzun ömür: Ahşap karkas yapının ömrü betonarme yapılara kıyasla iki kat daha fazladır.
- Yüksek mimari kalite: Mimari açıdan en uygun, kullanışlı malzeme olan ahşap estetik açıdan da kolay oluşturulabilir detaylar vermektedir.

- Ekonomi: Kaynağı yenilebilir bir malzeme olan ahşap ürünlerinin imalatı az enerji gerektirirken, ahşap yapı malzemesi diğer yapı malzemeleri ile kıyaslandığında ekonomik verimlilik açısından birçok avantaja sahiptir.
- Deprem Dayanımı: Karkas sistemde düşey elemanları (dikme) bağlamak için kullanılan yatay elemanlar (hatıl) ve çapraz elemanlar (payanda), yapının hem düşey hem de yatay yüklere karşı dayanımı arttırmaktadır.

Cephe

Yapı kimliği: Ahşap yığma elemanları ve ahşap kaplama yapı cephelerinin özgün karakterini oluşturmaktadır. Ahşap malzeme ile birlikte tuğlalı ve sıvalı yüzeyler cephelerin biçimlenmesinde etkilidir. Yapım sistemi, malzeme kullanımı ve doğrama biçimlerindeki değişimler cephe kimliğinde bozulmalara neden olmuştur. Cephe düzeninde yapı kimliği ile uyumsuz ve niteliksiz müdahaleler, özgün haline getirilmeli ve/veya görsel bütünlüğün sağlanması için kaplamasız yüzeylere kaplama/sıva yapılmalıdır.

Isı –su –ses ve koku yalıtımı: Ahşap karkas yapı sisteminde cephe kaplaması ile doğrudan ilişkili duvar detayında yalıtım detayına ilişkin öneriler geliştirilmesi önemlidir. Duvar sisteminde kullanılan yalıtım önerileri, çatı ve döşeme sistemlerinde de içeriklendirilmelidir.

Malzeme Kullanımı

Yenilenebilir kaynaklardan üretilen ve/veya geri dönüştürülebilen dolayısıyla doğal çevreyi bozmayan; bakım ve onarım maliyeti düşük; üretimi ile birlikte nakliyatında minimum enerjinin tüketildiği malzeme seçilmelidir.

ICOMOS'un 1999 yılında yayınlanan Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü'nde kültürün bir örnekleşmesi ve tüm dünyadaki sosyoekonomik değişim nedeniyle terk, iç denge ve bütünleşme gibi ciddi sorunlarla karşı karşıya kalan geleneksel yapıların durumuna ilişkin önemli tespitlerde bulunulmuştur. Buna bağlı olarak, geleneksel mimari mirasının bakımı ve korunması için Venedik Tüzüğü'ne ek olarak yeni ilkeler tanımlamıştır. Bu tüzük ICOMOS'un Ekim 1999'da Meksika'da yapılan 12. Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.[1] Söz konusu ilkeler Ersizlerdere Köyü'ne ilişkin gerçekleştirilen çalışmanın temel yaklaşımı ile de örtüşmektedir.

Genel ilkeler;

1. Geleneksel yapılar,
   a. Toplumca paylaşılan bir yapı geleneği,
   b. Çevreye uygun yöresel veya bölgesel bir kimlik,
   c. Üslup, biçim ve görünüş tutarlılığı, veya geleneksel yapı türlerine bağlılık,
   d. Anonim olarak aktarılan geleneksel tasarım ve yapı ustalığı,
   e. İşlevsel, sosyal ve çevresel kısıtlamalara etkin olarak cevap verebilme,
   f. Geleneksel yapım sistemlerinin ve zanaatlarının etkin uygulaması, gibi ayırt edici özellikleriyle tanınırlar.
2. Geleneksel mimarinin takdir edilmesi ve başarıyla korunması toplumun buna katılımı, desteği, sürekli bakımı ve kullanımına bağlıdır.
3. Hükümetler ve yetkili kuruluşlar bütün toplumların yaşayan geleneklerini sürdürme ve bunları mevcut yasal, yönetimsel ve maddi olanaklarla koruyarak gelecek kuşaklara aktarma haklarını tanımalıdır.

Koruma ilkeleri;

1. Geleneksel çevrenin korunması çok disiplinli bir uzman ekip tarafından, değişim ve gelişmenin kaçınılmaz olduğu kabul edilerek ve toplumun kültürel kimliğine saygı gösterilerek yürütülmelidir.
2. Geleneksel yapılara, yapı guruplarına ve yerleşmelere yapılacak çağdaş müdahaleler onların kültürel değerlerine ve geleneksel karakterlerine saygı göstermelidir.
3. Geleneksel mimarlık ender olarak tek yapılarla temsil edilebilir; bu mirası daha iyi yaşatmanın yolu değişik bölgelerin özelliklerini yansıtan yapı guruplarını ve yerleşmeleri bakım ve onarımla korumaktır.
4. Geleneksel mimarlık kültürel peyzajın temel bileşenidir ve koruma yaklaşımları geliştirilirken bu ilişki dikkate alınmalıdır.
5. Geleneksel miras yalnız somut biçimler, kütleler, strüktürler ve mekânlardan oluşmaz, bunların kullanılış ve algılanış biçimlerini, gelenekleri ve onlara bağlı elle tutulamayan ilişkileri de kapsar.

Uygulama ilkeleri;

1. Araştırma ve belgeleme: Geleneksel bir yapıya yapılacak her tür müdahalede tedbirli olunmalı; işe başlamadan önce yapının biçimi ve strüktürü ayrıntılı olarak incelenmelidir. Bu çalışma sonunda hazırlanacak rapor ve belgeler halkın rahatça ulaşılabileceği bir arşivde saklanmalıdır.
2. Konum, peyzaj, ve yapı gurupları: Geleneksel yapılara müdahale edilirken, bu yapıların konumuna, fiziksel ve kültürel çevreyle ilişkilerine ve birbirlerine göre düzenlerine saygı gösteren, onları koruyan bir yaklaşım benimsenmelidir.
3. Geleneksel yapım sistemleri: Geleneksel yapım sistemlerinin ve zenaatların sürdürülmesi geleneksel ifade için temel gereksinimdir ve bu yapıların onarım ve restorasyonları için gereklidir. Bu zanaatlar yaşatılmalı, belgelenmeli ve yeni zanaatkar ve yapı ustaları eğitilerek ve kurslarla bilgiler genç kuşaklara aktarılmalıdır.
4. Malzeme ve mimari ögelerin değiştirilmesi, yenilenmesi: Çağdaş kullanım isteklerinin zorladığı ve kabul edilebilir değişimler bütünün genel ifadesine uyumlu, görünüş, doku ve biçim yönünden aykırı olmayan malzemelerle yapılmalı; yapı malzemelerin birbiriyle uyumuna özen gösterilmelidir.
5. Yeni işleve uyarlama: Geleneksel yapıların yeni işlevlere uyarlanması ve yeniden kullanımında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği bir etik kurallar çerçevesinde yapılabilir .
6. Değişiklikler ve dönem restorasyonları: Zaman içinde yapılan değişiklikler saygı görmeli ve geleneksel mimarinin özelliğini yansıtan bir belge olarak değerlendirilmelidir. Normal olarak, geleneksel yapıların restorasyonunda hedef yapının bütün parçalarının tek bir döneme göre onarılması olmamalıdır.
7. Eğitim: Geleneksel mimarlığın kültürel değerlerini korumak için hükümetler, sorumlu kuruluşlar ve dernekler aşağıdaki konuları vurgulamalıdır:
   a. Koruma uzmanlarına geleneksel yapıları tanıtan eğitimler verilmesi,
   b. Yöre halkına geleneksel yapım tekniklerini, malzeme ve zenaatleri korumalarına yardım edecek eğitim programları sunulması,
   c. Özellikle gençleri geleneksel mimari hakkında bilinçlendirecek programlar geliştirilmesi,
   d. Geleneksel yapı sanatı konusunda uzmanlık ve deneyimleri aktarmaya ve bilgi değişimi yapmaya olanak verecek bölgelerarası iletişim ağlarının oluşturulması.

Şekil 31: Mimari karaktere ilişkin ilkeler

5

Köy Tasarım Rehberi

5.1. Yerleşme Dokusu

İpsinne Mahallesi silüetinde doğa- yerleşim sınırları

Karaş Mahallesi silüetinde doğa- yerleşim sınırları

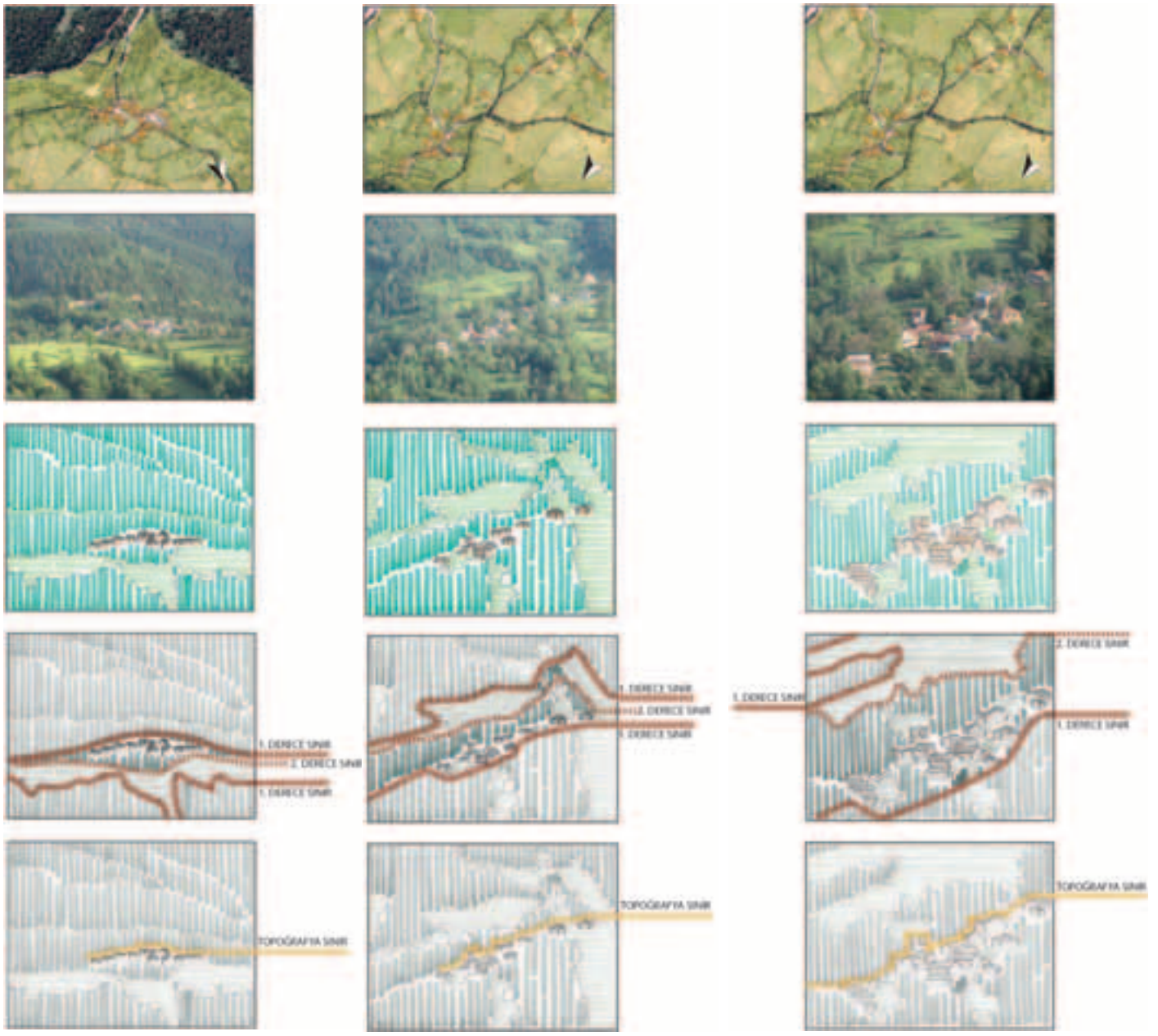

Topoğrafik Konum	Sorunlar	Öneriler
	➢ Yerleşmede kanyon siluetini bozan yapılaşma bulunmaktadır. ➢ Arazinin engebeli yapıya sahip olması nedeniyle yapılaşma sırasında fazla hafriyat çıkmakta ve istinat duvarları yapılmaktadır. ➢ Vadi eteklerindeki mahallelerde arazi morfolojisinin uygun olması nedeniyle yapılaşma, arazinin tamamına dağılmış bulunmaktadır. ➢ Dere güzergahı boyunca kimi yapılar dere taşkın sınırına kadar yanaşmaktadır.	➢ Yeni yapılacak yapılarda Kanyon siluetini bozacak yapılaşmaya izin verilmemesi ➢ Arazi morfolojisine uygun yapı yapılması ve kat yüksekliklerinin mevcut köy silueti üzerine çıkmaması önerilmektedir. ➢ Vadi yamaç hattının özellikleri kaybettirilmeden eğime uygun yapı yapılması, arazide kazı ve dolgunun minimum tutularak istinat duvarı yapımının engellenmesi önerilmektedir. ➢ Vadi yamaç eteklerindeki yerleşmelerin, vadi etek hattı boyunca gelişmesi ve vadi yamacına doğru sıçramaması önerilmektedir. ➢ Dere taşkın alanında yeni yapılaşma önerilmemektedir. ➢ Dere güzergâhı boyunca yapılan kanyon yürüyüşlerinde geliştirilebilecek yeni patika yolların arazi morfolojisine uygun bir biçimde bitki örtüsüne zarar vermeden konumlanması önerilmektedir.

Bakı ve Rakım	Sorunlar	Öneriler
	➢ Köy, konum olarak kuzey bakıda yer almaktadır. ➢ Arazi morfolojisinden dolayı yapılaşmada fazla kazı dolgu nedeniyle istinat duvarı yapılmaktadır.	➢ Yapılaşmada bakının dezavantajlarını azaltacak biçimde yapım tekniklerinin kullanılması önerilmektedir. ➢ Ürün yetiştiriciliğinde, bahçe ve tarlanın konumu ve bakı yönü dikkate alınarak ürün seçilmesi önerilmektedir.

Bitki ve Arazi Örtüsü	Sorunlar	Öneriler
	➢ Dere taşkın alanında yapılaşma bulunmaktadır. ➢ Yerleşim kimi mahallelerde sıçrayarak yayılım göstermektedir. ➢ Tarla- orman sınırında bitki örtüsü geçişi bulunmamaktadır. ➢ Geleneksel yapım tekniklerinin terkedilerek betonarme yapıların arttığı gözlemlenmektedir. Bunun sonucunda ileride yerleşim-doğa ilişkisinde yapay karakterin baskın olma tehlikesi bulunmaktadır.	➢ Dere taşkın alanında arazi örtüsünün korunması ve yapı yapılmaması önerilmektedir. ➢ Yeni yapılaşma mahallenin mevcut yayılma şekline uygun olacak biçimde devam ettirilmelidir. ➢ Orman-yerleşim sınırlarının korunması önerilmektedir. ➢ Kır ve merada yapılaşma kesinlikle önerilmemektedir. ➢ Tarla orman sınırında yöreye özgü çalı türleri kullanılarak ormana geçişin sağlanması önerilmektedir. ➢ Yerleşim doğa ilişkisinde doğanın baskın karakterde olması, yapay alanların geri planda kalması önerilmektedir. ➢ Bahçe içinde kullanılacak bitki türleri yörenin bitki örtüsüne uygun türlerden seçilmeli, egzotik türlerin kullanımından kaçınılmalıdır.

Ortak Kamusal Mekânlar	Sorunlar	Öneriler
Köy Meydanı	➢ Meydanda farklı kullanımlar için tanımlanmış alanların olmaması. ➢ Meydanda kullanıcıyı yönlendiren ve konforu sağlayan tasarım çözümlerinin olmaması. ➢ Meydan alanı ile ana taşıt yolu arasındaki geçişin konfor ve güvenlik ögeleri bakımından sorunlu olması. ➢ Meydanın ilçeler arası ana taşıt yolu ile komşu olması nedeniyle konfor ve güvenliğe dayalı sorunlar yaşanması.	➢ Köy yerleşim dokusundaki ortak alan ihtiyacı dikkate alındığında köy meydanında yeni bir yapı yapılması yerine, zeminde ve cephelerde düzenleme yapılması önerilmektedir. ➢ Kot farklılıklarından yararlanılarak meydanda farklı kullanım alanları oluşturulması mümkündür. ➢ Yüzeysel ayrıma gidilirken mekanın fonksiyonel farklılaşmasına (oyun alanı, oto park, yol, dinlenme alanı vb.) bağlı kalarak tasarımsal çözümlerin uygulanması önerilmektedir. ➢ Yüzey-yol çalışmalarında doğal malzeme kullanımı ve inşa sürecine köy halkının katılımı, ortak ekipman kullanımının desteklenmesi teşvik edilmelidir. ➢ Yüzey-yol çalışmalarında İlkokulun yakın çevresinde araç erişimine kapalı ve çocukların gelişimine yardımcı oyun ve gösteri alanlarının oluşturulması önerilmektedir.

Ortak Kamusal Mekânlar	Sorunlar	Öneriler
Köy Meydanı	➢ Meydanı oluşturan ve çevreleyen mevcut yapılarda iç mekân konforu ve kullanım esnekliğinin farklı nitelikteki kullanıcılara (çocuk, yaşlı, genç, kadın vb.) uygun olmayışı. ➢ Meydanda yer alan açık alan mobilya birimlerinin ihtiyaca yetmemesi ve malzeme kullanımında yerel-doğal özelliklerin göz ardı edilmesi.	➢ Meydanda yoğunlaşacak insan faaliyetleri için gerekli altyapı (su, kanalizasyon vb.) gereksinimlerinin sağlanması önerilmektedir. ➢ Meydandaki en önemli ortak kamusal yapı olan köy odasının farklı kullanıcı türleri için değişebilen kullanım imkânları sağlayacak şekilde iç-dış mekân bütününde yeniden kurgulanması önerilmektedir. ➢ Eğitim dışı dönemlerde ilkokul binası ve çevresinde aktif kullanımına yönelik fonksiyonel düzenlemelerin yapılmasıyla meydanda canlılığın arttırılması önerilmektedir (atölye, sunum, film/video izleme vb. etkinliklere uygun hale getirilmesi gibi). ➢ Açık alan mobilya birimlerinin mekânda kullanımı için yörede var olan doğal malzemelerin kullanımı (kütük ve taştan oturma elemanları gibi) teşvik edilmelidir.

Ortak Kamusal Mekânlar	Sorunlar	Öneriler
Köy Meydanı		➢ Ana karayolu ile meydan arasında kaza riskini azaltıcı yapay eşikler geliştirilmesi ve doğal ögelerden yararlanarak bir gürültü perdesi aksı sağlanmalıdır.
Harman Yeri	➢ Köy içinde değişik konumlara sahip harman yerlerinin yerleşim alanları ile olan erişimlerinin zaman içinde zayıflaması. ➢ Harman yerlerinde yapılan faaliyetlerin ve ortak kullanım pratiklerinin zaman içinde çeşitlilik ve sıklık bakımından azalması. ➢ Toplanma ve ortak kullanıma dönük açık alan mobilya birimlerinin eksikliği. ➢ Harman yerlerinin ortak kullanım amacıyla kullanılabilir açık-yarı açık-kapalı mekânsal çözümlerine sahip olamaması.	➢ Harman yerlerinde birlikte yapılan faaliyetlerin desteklenmesi için aydınlatma, içme ve kullanma suyu gibi altyapı hizmetleri sağlanmalıdır. ➢ Açık alan mobilya birimlerinin mekânda kullanımı için yörede var olan doğal malzemelerin kullanımı desteklenmelidir (kütük ve taştan oturma elemanları gibi). ➢ Harman yeri ve diğer ortak alanlarda köy halkının çeşitli aktiviteleri için (dinlenme, yeme-içme, eğlenme, buluşma... vb.) ağaçlık-gölgelik alanların tasarlanması önerilmektedir.

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Ana Yol	➢ İnebolu-Kastamonu karayolunun Ersizlerdere Köyü'nü mekânsal olarak ikiye bölmesi sonucu köy odası, cami, ilkokul ve halı dokuma kursunun yolun bir tarafında kalması yerleşimle bütünlüğü azaltmıştır. Ayrıca hızlı araç trafiği olan karayolu, ilkokul öğrencileri ve diğer yayalar için tehlikelidir. ➢ Hayvanların ana karayolunda yola paralel ya da karşıdan karşıya geçişleri sırasında ölümlü kazalar yaşanmaktadır. Yol kenarında hayvanların yürütülmesinin yasak olması, kadınlarla yapılan odak grup görüşmesinde dile getirilmiştir. 	➢ İnebolu-Kastamonu karayolunda karşıdan karşıya geçişlerin güvenli olması için düğmeli trafik lambalarının yapılması önerilmektedir. ➢ Karayolunda hayvan ölümlerinin önlenmesi ve hayvan geçişlerinin güvenli olması için yol boyunca hayvanlar için korunaklı bir patika ayrılması önerilmektedir. ➢ Zorlu kış şartlarında karayolunun daha iyi hizmet verebilmesi, zorlu hava koşullarına uyumu ve bakım-onarım maliyetlerini düşürmek için altyapısının sağlamlaştırılması önerilmektedir.
Köy İçi Yollar ve Mahalleler Arası Bağlantı Yolları	➢ Ersizlerdere'de köy içi bağlantıyı sağlayan stabilize yolların altyapısının mevsime bağlı yol altyapısının sorunlar yarattığı tespit edilmiştir. ➢ Köy içi ulaşım bağlantısını sağlayan yollarda aydınlatma elemanları bulunmamaktadır.	➢ Köy içi yollara aydınlatma elemanlarının köyün karakterine uygun olarak yapılması önerilmektedir.

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Patikalar	➢ Sulama yapılan bahçelerin yakınında bulunan patikalar çamur olmaktadır. ➢ Patikalarda yürüyüşü zorlaştıran unsurlara rastlanmaktadır (büyük taş parçaları gibi). 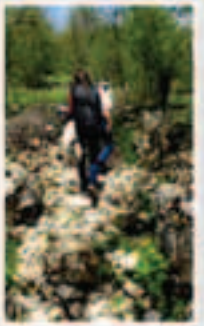 	➢ Patikalarda yörenin peyzajına uygun ve yürümeyi kolaylaştıran malzemelerin kullanılması önerilmektedir. - Tortul (sedimenter) taşlar genellikle kolay işlenebilmeleri ve kesit yüzeylerinin çoğunlukla değişik ve güzel görünüşlü olmaları nedeniyle döşeme malzemesi olarak çok kullanılırlar. Konglomera, kumtaşı, dolomit, traverten vb. gibi taşlar tortul taşlardır. (MSGSÜ 2014, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenileme dersi kapsamında yapılan ön çalışmalar) Kumtaşı

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Patikalar	➢ Patikalarda yürüyüşü zorlaştıran unsurlara rastlanmaktadır (büyük taş parçaları gibi). 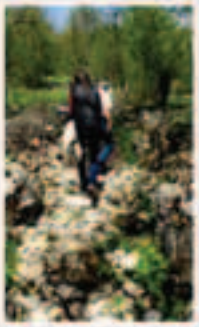	➢ Taşların doğal biçimlerini bozmadan yürümeyi kolaylaştıracak şekilde biçimlendirilmesi önerilmektedir. ➢ Patika döşemesinde yörenin karakterine uygun doğal malzemelerin kullanılması önerilmektedir. - Başkalaşmış (metamorfik) taşlar; püskürük ve tortul taşların sıcaklık ve basıncın etkisiyle değişime uğrayarak yeniden kristalize olmalarıyla oluşurlar. Yapı ve kaplama işlerinde kullanılırlar (MSGSÜ 2014, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenileme dersi kapsamında yapılan ön çalışmalar). Resim: Gnays Taşı

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Patikalar	➢ Eğimli olan patikalarda yürüyüş konforu bulunmamaktadır. 	➢ Eğimli patikalarda uygun malzeme kullanımıyla basit basamaklar yapılması önerilmektedir. Resim: Kütük malzeme Resim: Taş malzeme ➢ Uygun malzeme kullanımıyla patika izleri belirgin duruma getirilebilir. - Çim tutucu; plastik kalıplar toprağa gömülür, toprak sıkıştırılarak yerleştirilir. Bu şekilde toprağın aşınması ve kayması önlenir. 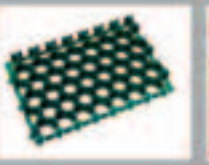

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Patikalar	➢ Bazı patika izleri belli belirsiz durumdadır. 	➢ Uygun malzeme kullanımıyla patika izleri sürekliliğinin sağlanması önerilmektedir. - Ağaç kütüğü kaplama; 130-180 mm yüksekliğinde kesilen ağaç kütükleri, kum, toprak veya harç içine döşenir. Kütükler arasında, suyun akışını ve çim veya yosun yetişmesini sağlayacak hoş görünüşler elde edilir. Ağaç kütükleri, ya arazinin ya tesviye yüzeyi ile aynı seviyede veya biraz yüksekçe döşenir. Kuruduğunda yarılma eğilimine sahip olması nedeniyle ağaç kütükleri; açık, güneşli yerlerden ziyade gölge yerler için uygun düşmektedir (MSGSÜ 2014, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenileme dersi kapsamında yapılan ön çalışmalar). 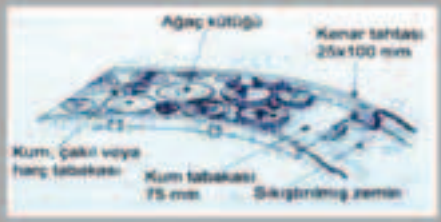 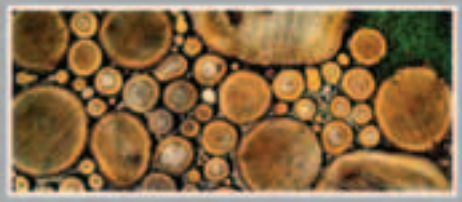

Öneriler

Patikalar

- Akarsu kenarı yeşil yol (kanyon) korunmalıdır.

- Ekolojik açıdan ilgi çekici koridorlar (orman alanları) korunmalıdır.

- Manzara yolları (tarihi yapılar ve görsel peyzaj alanları) korunmalıdır.

Yollar ve Patikalar	Sorunlar	Öneriler
Patikalar	➢ Patikalar doğa ve hava koşullarına daha açık olduğundan yağmur, kar, don, kış soğuğu ve yaz sıcağına karşı korunaksızdır. ➢ Kırsal arazi genellikle geniştir ve dolayısıyla yol ve patikaların düzenlenmesinde kısıtlamalar daha azdır. Ancak yol ve patikaların görsel algılanma sahası gerçek boyutlarından daha geniş olduğu için yapay elemanlar doğal görünüm içinde daha çok dikkat çekmektedir (Kupik, M. ve Kader, Ş. (2011), *Peyzaj Mimarisinde Tasarım ve Proje Uygulama*, İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş., s:174).	➢ Patikaların yörenin peyzajı ve hava koşullarına uyumlu doğal döşeme elemanları ile dayanaklı hale getirilmesi önerilmektedir. ➢ Yeni patikalar oluşturulacak ise doğal eğim takip edilmeli, patikaların birbirleri ile yumuşak-düşük eğimli yüzeylerle bağlanmasına özen gösterilmelidir. ➢ Patikalarda dik açılara, yüksek basamaklara ve sivri uçlara yer verilmemelidir. ➢ Patika yolların tasarımında dikkatli olunması ve patikaların kesintisiz harekete imkan vermesi, izlerinin yöre peyzajıyla ve döşeme elemanları ile belirginleştirilmesi önerilmektedir. ➢ Kırsal alanda doğa hakim durumdadır. Toprak ve arazi formları güçlü görsel öğelerdir. Dolayısıyla tasarımda, doğayla oldukça kaynaşmış bir yaklaşım benimsenmelidir. ➢ Patikaların kırsal arazide etkisel boyutlarının genişliği göz önünde bulundurularak doğayla bütünleşmiş şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

5.2. Parsel Biçimlenişi

[redacted]

Parsel Büyüklüğü:	1660m2
Bina Taban Alanı:	100 m2
Bina Taban Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.06
Kat Sayısı:	1.8
Toplam İnşaat Alanı:	180 m2
İnşaat Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.10

[redacted]

Parsel Büyüklüğü:	3000 m2
Bina Taban Alanı:	100+80 m2
Bina Taban Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.06
Kat Sayısı:	2
Toplam İnşaat Alanı:	200 +160 m2
İnşaat Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.12

Parsel Büyüklüğü:	1660m2
Bina Taban Alanı:	300 m2
Bina Taban Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.18
Kat Sayısı:	4
Toplam İnşaat Alanı:	1200 m2
İnşaat Alanı/Parsel Büyüklüğü:	0.72

[redacted]

Alternatif

Parsel biçimlenişi	Sorunlar:	Öneriler
Yapı-Parsel Düzeni	➢ Yerleşmede doğal alanların baskın olduğu mevcut yapı-parsel düzenini bozan yeni yapılaşmalar mevcuttur.	➢ İfraz (parsellerin ayrılması) ve tevhitlerde (parsellerin birleştirilmesi) oluşturulacak yeni parsel büyüklükleri, mahalledeki ortalama parsel büyüklükleri ile uyumlu olmalıdır. ➢ Yeni yapılarda yapı taban alanı/parsel büyüklüğü oranı (TAKS) mahallenin ortalama değerleri ile uyumlu olmalıdır. Yeni yapılarda yapı inşaat alanı/parsel büyüklüğü oranı (Emsal-KAKS) mahallenin ortalama değerleri ile uyumlu olmalıdır. ➢ Yapılaşmalarda yerleşme bütününde hâkim olan ortalama yoğunluk değerleri de dikkate alınmalıdır. ➢ Kat yükseklikleri 2 katı aşmamalıdır. Yapı yükseklikleri, yakındaki mevcut geleneksel yapının yüksekliği ile uyumlu olmalıdır.
Donatı Yapıları	➢ Büyük donatı yapılarının köyün doku bütünlüğünü bozma riski bulunmaktadır.	➢ Donatı yapıları 2 katı aşmamalıdır. Donatı yapılarının yüksekliği köydeki geleneksel yapılarla uyumlu olmalıdır. Donatı yapılarının büyük hacim gerektirmesi durumunda parselde büyük tek bir kütle değil, yapı grubu şeklinde yapılmalıdır. ➢ Böyle bir durumda yapı grubundaki her bir yapının inşaat alanı, köyde konut yapılarında görülen ortalama inşaat alanından büyük olmayacak şekilde olmalıdır.

5.3. Kırsal Mimari Karakter

Mevcut Yapı
Parsel Düzeni

Sorunlar	Öneri
➢ Ahır dışına atılan ve yapı yakınında yer alan gübre (hayvan dışkısı), sağlıksız ortam yaratmaktadır.	➢ Parsel içinde gübrenin (hayvan dışkısının) yapıdan uzaklaştırılmasına çalışılmalıdır.
➢ Parsel sınır elemanlarının yenilenmesinde, özgün malzemeler kullanılmaktadır.	➢ Otopark'ın parsellerin kendi içinde uygun yapısal çözümlerle ya da mahalle genelinde toplu otopark olarak çözülmesi gerekmektedir.
➢ Artan araba sayısına bağlı olarak, otopark ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.	➢ Parsel sınırını belirleyen ayırıcı elemanların doğal malzemeye döndürülmesi.

Fotoğraf 1-2: Özgün sınır elemanları (İpsinne Mahallesi)

Fotoğraf 3: Yeni ve özgün sınır elemanları (İpsinne Mahallesi)
Fotoğraf 4: Ahırdan boşaltılan gübre (İpsinne Mahallesi)

Otopark Kullanımına İlişkin Fotoğraflar

Fotoğraf 1: Mahalle içi yollarda park (İpsinne Mahallesi)
Fotoğraf 2: Parsel içi park edien araç (İpsinne Mahallesi)

Fotoğraf 3: Zemin kata garaj kullanımı (Karaş Mahallesi)
Fotoğraf 4: Mevcut yapıya garaj eki (Karaş Mahallesi)

Kırsal Mimari Karakter Yasal Süreç ve Yapı Ustalığı	**Sorunlar:**
Malzeme Temini	➢ Karadeniz bölgesinde yapı strüktürünün ve konstrüksiyonunun temel malzemesi olan ahşabın kullanımına 1956 yıl ve 6831 sayılı Orman Kanunu[1] ile getirilen sınırlandırma ilerleyen yıllarda yapılan düzenlemelerle genişletilmiştir. ➢ Hak sahipliği için muhtaçlık belgesi talep edilmesi ve köyde devamlı oturma zorunluluğu aranması yöre halkının ihtiyaç almasının önündeki en büyük engeldir. Muhtaçlık belgesi almak için yaşlılık maaşı dâhil hiçbir yerden maaş almama şartı bulunduğu için, ihtiyaç sahipleri orman emvalinden yararlanamamaktadır. Muhtaçlık belgesi ve ihtiyaç karşılığı verilen orman emvallerinin halka belli bir bedel karşılığında verilmesi de kendi içinde çelişki yaratmaktadır.[2] ➢ Yapım sistemleri yönetmeliğinde yapım sistemi ve malzeme kullanımına getirilen kısıtlamalar, geleneksel mimarinin yok olmasında etkilidir. Yönetmeliğe göre; "ihtiyacı karşılığı orman emvali alanlar yeni ev, ahır, ambar ve samanlıklarını kagir (taş yığma, tuğla yığma, beton briket yığma) ya da karkas (betonarme karkas, ahşap karkas) yapı sistemi ile yapmak zorundadır.
Malzeme Temini	➢ Açık arttırma usulü satılan devlet ormanları ürünlerinin yüksek ederleri ve işlenmemiş olması; özel firmalar aracılığıyla satılan işlenmiş ahşap malzemelerin ise yine pahalı oluşu, yerel mimariden kopuk, ihtiyacı karşılamaya dönük malzeme kullanımını beraberinde getirmiştir.[3]
Tip Proje	➢ Yeniden inşa edilecek evler için inşaatın temel duvarları subasmanı seviyesine çıkmadıkça emval verilmemektedir".[4] ➢ Temeli olmayan ve geçici çözüme dayalı bu durum, yüzyıllardır devam eden yapı üretimine dair geleneksel zanaat bilgisinin tamamen unutulmasına neden olurken, sadece yapı ustalığı ile sınırlı kalmayan ahşap malzemenin koruma ve kullanım bilgisinin de kaybedilmesine neden olmaktadır.

[1] Yasada 1983 ve 1987 yıllarında düzenlemeler yapılmıştır.

[2] Aydemir,E. (2010). Yöresel Mimarinin ve Kırsal Dokunun Korunması: Artvin Savsat Balikli Mahallesi Örnegi, (Yayinlanmamis Yüksek Lisans Tezi). Istanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Istanbul.

[3] Ev için 12 m– 16 m, ahir için 3 m, samanlik için 2m, ambar için 1m emval verilmektedir.

[4] Küre 2. Çalistay, 2010.

Kırsal Mimari Karakter Yasal Süreç ve Yapı Ustalığı

Sorunlar:

Yapı Ustası Eksikliği

- Geleneksel yapı geleneğinin sürdürülmesinde malzeme teminin yanı sıra, yapım tekniklerinin devamlılığı ve yapı ustası temel etkenlerdir. Sorunlu ahşap yapı elemanlarının onarımında yaşanan ahşap malzeme sıkıntısı ve detay çözümlerini gerçekleştirecek yapı usta sayısının azalmış olması bozulmaları hızlandırmaktadır.

TEMEL ÖNERİ:

- Orman ve Koruma ile ilgili yasal düzenlemelerde, geleneksel yapılarda yerel malzeme kullanımının teşviki ve teminine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Küre Kaymakamlığı'na bağlı oluşturulan Ahşap Atölyesi ve bünyesinde açılan usta yetiştirme programları geleneksel mimarinin devamlılığı konusunda önemlidir ve sürekliliği sağlanmalıdır.

Kırsal Mimari Karakter Bozulma Durumu ve Müdahaleler

Sorunlar:

Bozulma Durumu

- Geleneksel konutlarda sürekli kullanım oranı %70 ve müştemilat yapılarında %92 olmasına karşın, özellikle konutların yapı durumu değerlendirildiğinde kullanıcıların yapısal ve fiziksel yapılarda ikamet ettikleri görülür.
- Geleneksel konut ve müştemilat yapılarının yapım sisteminde meydana gelen bozulmalar değerlendirildiğinde, konutların sadece %14'ünde yapısal bozulma bulunmamaktadır. Müştemilatların ise yapısal durumu genelde iyidir, ancak fırın ve depolarda orta dereceli bozulmalar bulunmaktadır.

Müdahaleler

- Düzenlemelerin yaşam koşullarını düzenleyici nitelikte olduğu ancak kapsamlı bir onarım/koruma müdahalesinin yapılmadığı görülmektedir. Müdahaleler arasında iç mekan duvarlarının bakımının yapılması (boya/badana uygulamaları) ve doğrama (kapı-pencere) yenilemeleri ilk sırada yer alırken, çatı aktarımı ve ıslak hacim (banyo-tuvalet) düzenlemeleri ikinci sırada yer alan müdahale konuları olarak öne çıkmıştır. Yerleşmede evlere ıslak hacim, balkon, oda ve giriş eklenmesi mekansal ihtiyaçların göstergesidir.

Harita 1: ka: Karaahmet mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (müştemilat)

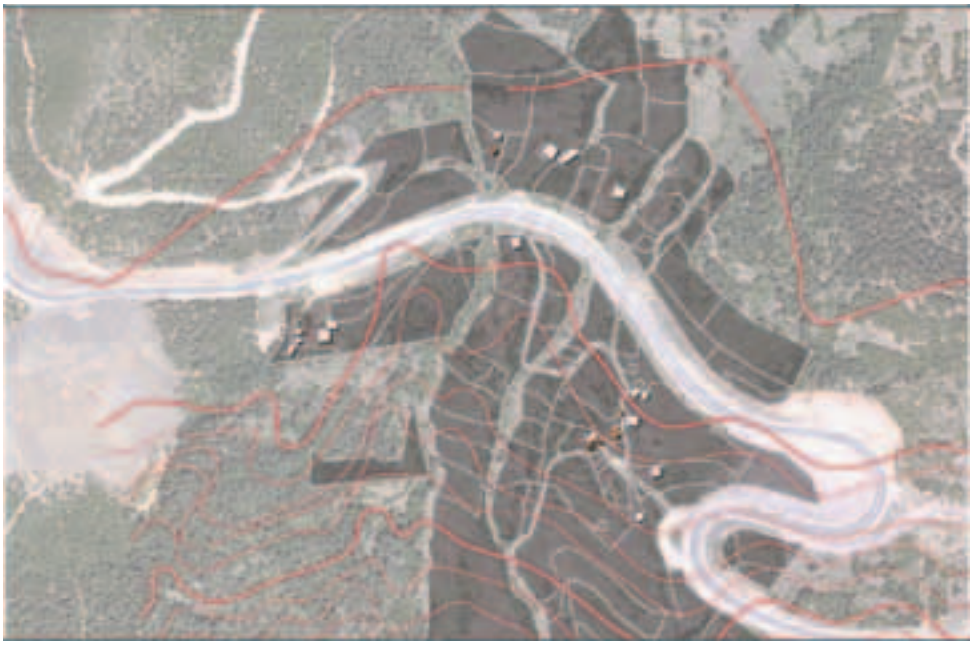

Şekil 1: Lejand

Harita 2: im: İmam mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (müştemilat)

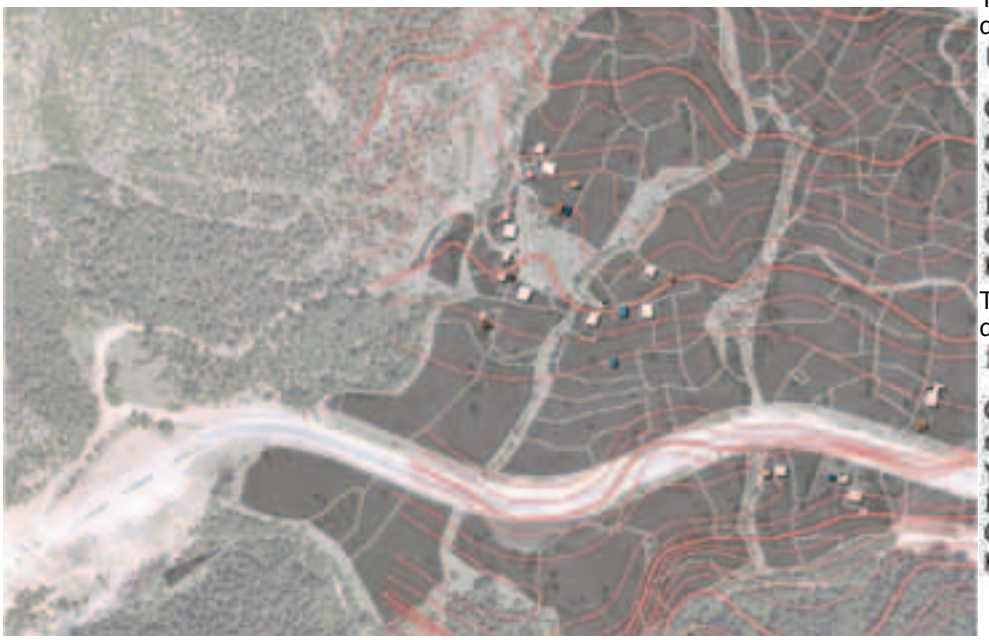

Tablo 1: Karaahmet Mahallesi sayısal değerler (müştemilat)

Karaahmet Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş müştemilat sayısı : 17	
Yapı Durumu:	
İyi	3
Orta	10
Kötü	4

Tablo 2: İmam Mahallesi sayısal değerler (müştemilat)

İmam Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş müştemilat sayısı : 11	
Yapı Durumu:	
İyi	3
Orta	6
Kötü	2

Harita 3: ka: Karaahmet mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (konut)

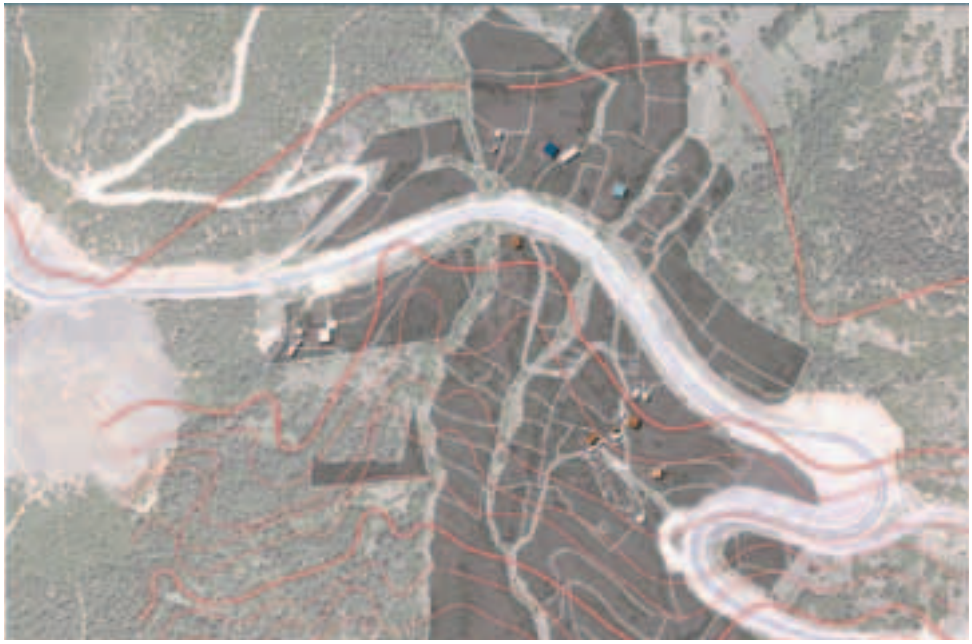

Harita 4: Anahtar Pafta

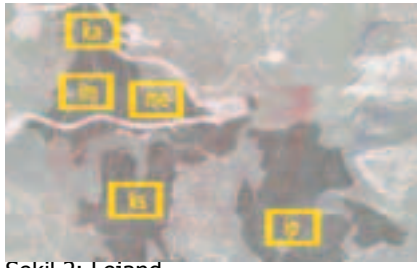

Şekil 2: Lejand

Harita 5: im: İmam mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (konut)

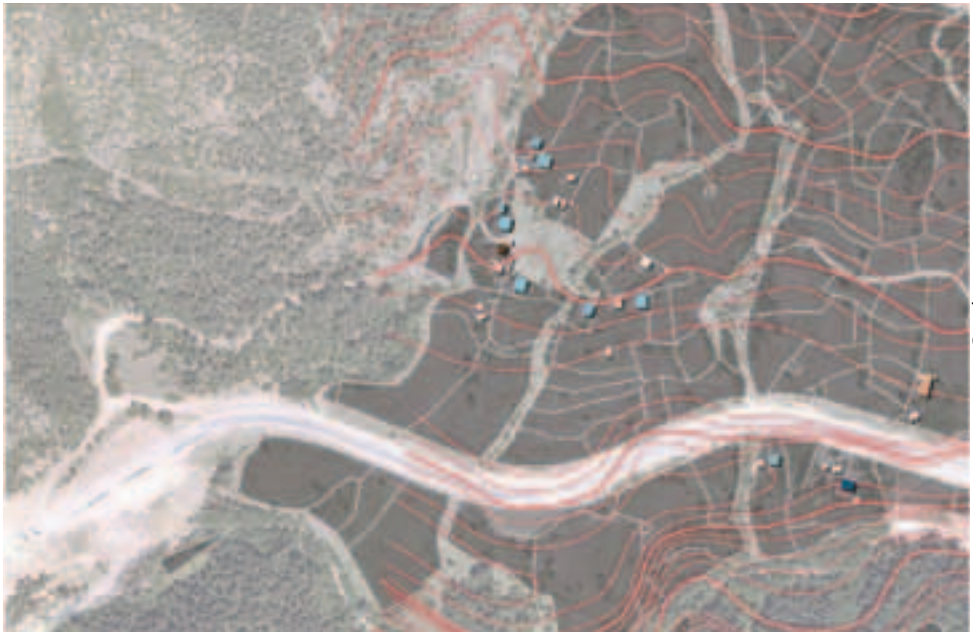

Tablo 3: Karaahmet Mahallesi sayısal değerler (konut)

Karaahmet Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş konut sayısı : 9	
Yapı Durumu:	
İyi	2
Orta	5
Kötü	2

Tablo 4: İmam Mahallesi sayısal değerler (konut)

İmam Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş konut sayısı : 3	
Yapı Durumu:	
İyi	1
Orta	2
Kötü	-

Harita 6: me: Merkez mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (müştemilat)

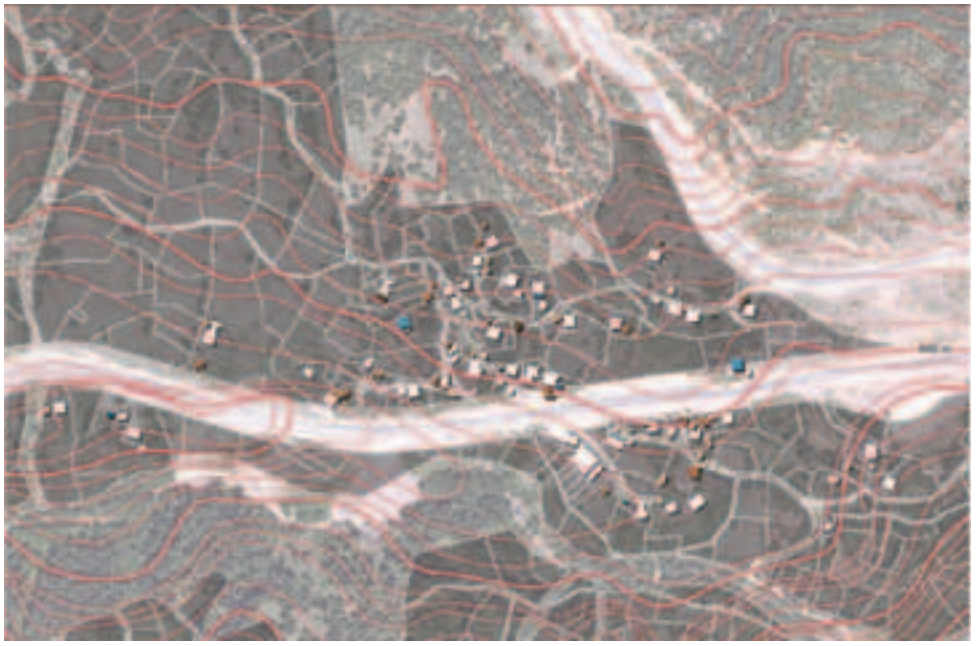

Şekil 3: Lejand

Harita 7: ks: Karaş mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (müştemilat)

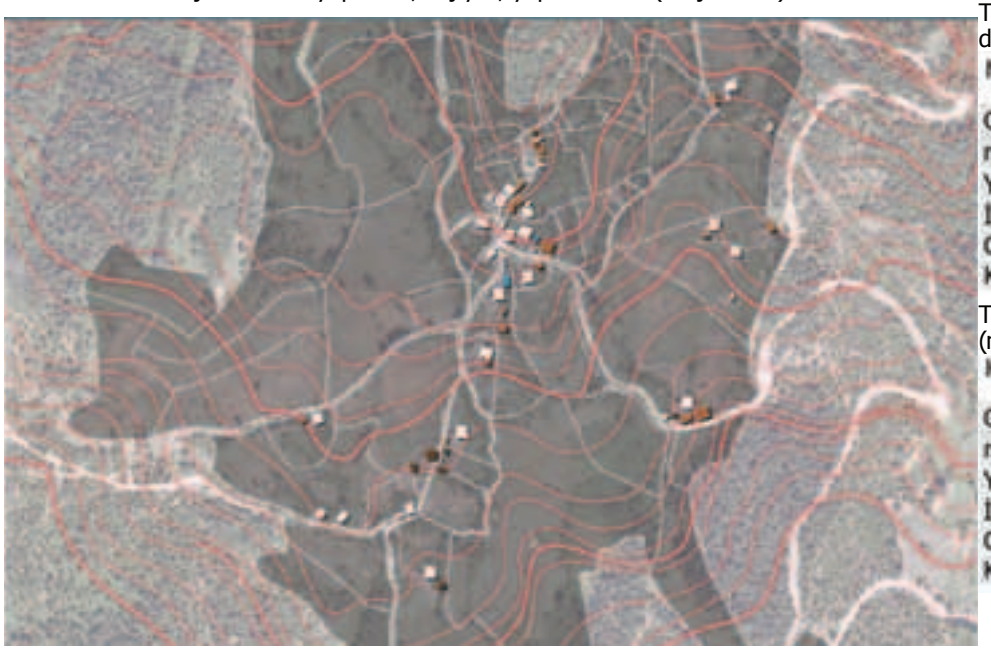

Tablo 5: Merkez Mahallesi sayısal değerler (müştemilat)

Merkez Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş müştemilat sayısı : 56	
Yapı Durumu:	
İyi	4
Orta	37
Kötü	15

Tablo 6: Kara Mahallesi sayısal değerler (müştemilat)

Karaş Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş müştemilat sayısı : 38	
Yapı Durumu:	
İyi	13
Orta	24
Kötü	1

Harita 8: me: Merkez mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (konut)

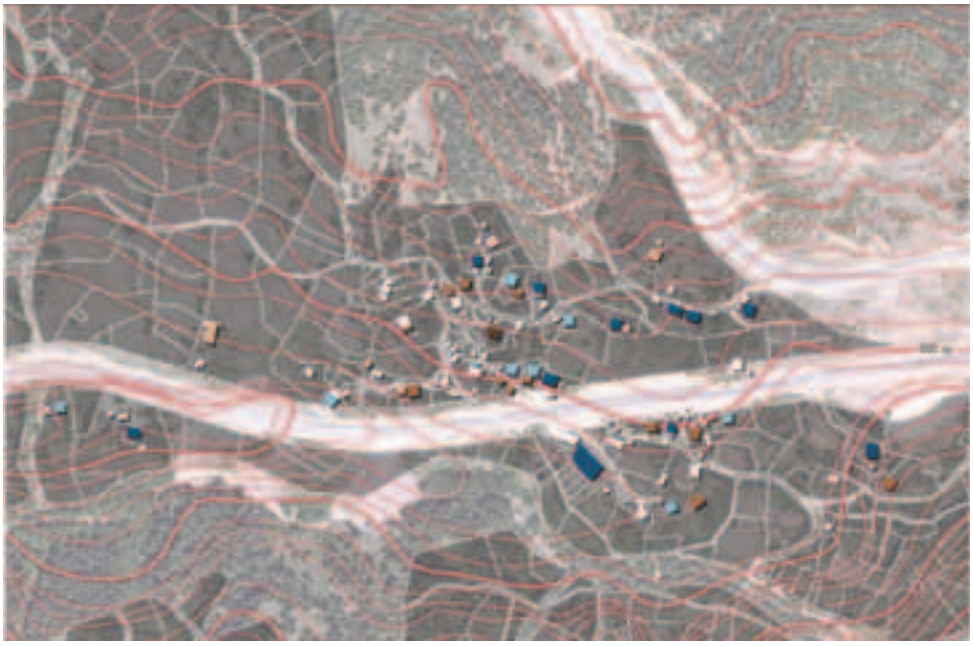

Harita 9: ks: Karaş mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (konut)

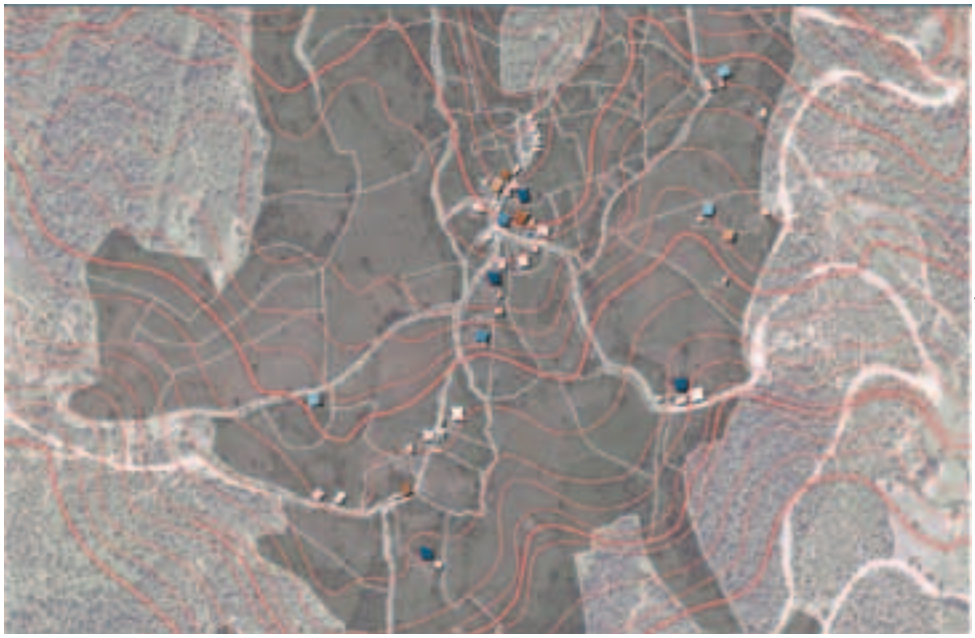

Harita 10: Anahtar Pafta

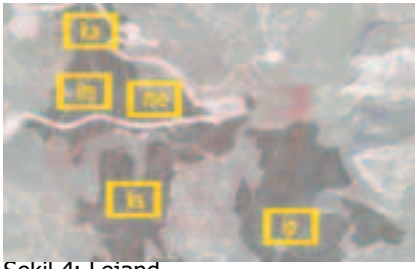

Şekil 4: Lejand

Tablo 7: Merkez Mahallesi sayısal değerler (konut)

Merkez Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş konut sayısı : 15	
Yapı Durumu:	
İyi	-
Orta	11
Kötü	4

Tablo 8: Karaş Mahallesi sayısal değerler (konut)

Karaş Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş konut sayısı : 7	
Yapı Durumu:	
İyi	-
Orta	4
Kötü	3

Harita 11: ip: İpsinne mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (müştemilat)

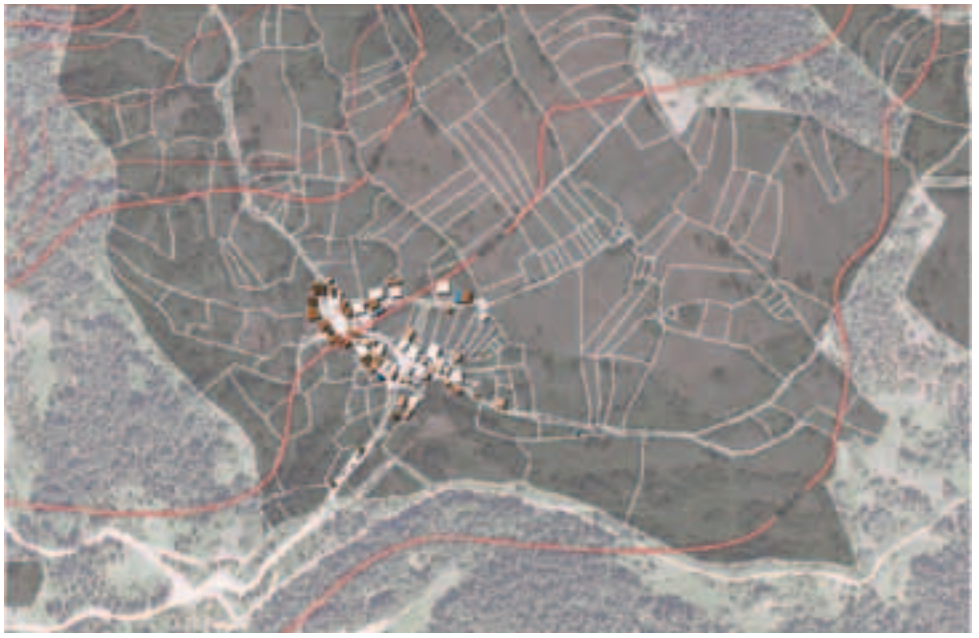

Şekil 5: Lejand

Tablo 9: İpsinne Mahallesi sayısal değerler (müştemilat)

İpsinne Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş müştemilat sayısı : 54	
Yapı Durumu:	
İyi	14
Orta	26
Kötü	14

Harita 12: ip: İpsinne mahallesi yapı türü, taşıyıcı, yapı durumu (konut)

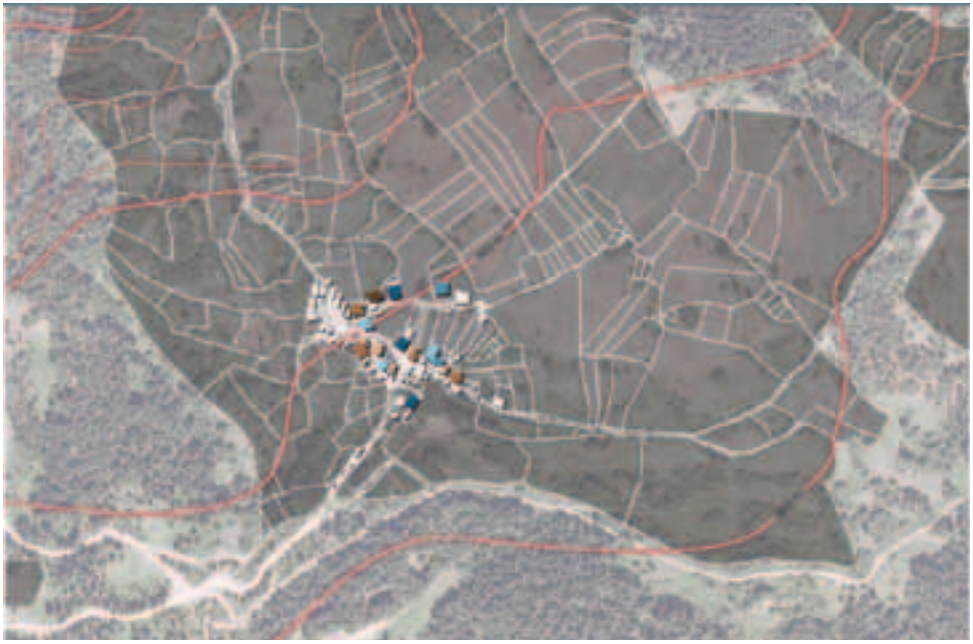

Harita 13: Anahtar Pafta

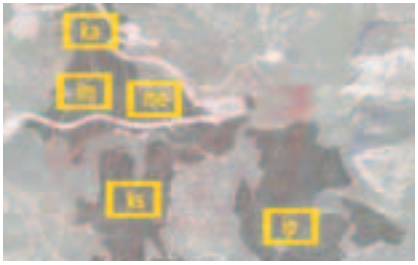

Şekil 6: Lejand

Tablo 10: İpsinne Mahallesi sayısal değerler (konut)

İpsinne Mahallesi	
Geleneksel sistemle inşa edilmiş konut sayısı : 11	
Yapı Durumu:	
İyi	1
Orta	6
Kötü	4

PLAN ORGANİZASYONUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER
A. MEKAN OLUŞUMU
B. İŞLEV DEĞİŞİKLİĞİ
YAPIM SİSTEMİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER
C. KAPI-PENCERE BOŞLUKLARININ GENİŞLETİLMESİ/ MALZEME DEĞİŞİKLİĞİ
D. DOLGU YAPI MALZEMESİ DEĞİŞİKLİĞİ
E. YAPIM SİSTEMİ DEĞİŞİKLİĞİ
F. ÇATI FORMU DEĞİŞİKLİĞİ

Mevcut Yapı Mekan Organizasyonu	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Zemin Kat	➢ Özgün kullanımı devam eden ahırların ısı kaybı ve koku sorunlarına neden olmaktadır.	➢ **Hayvancılığın konut içerisinde devam ettiği örnekler İçin:** - Saman ve toprak ile doldurulmuş ahır zeminini boşaltılmalı ve özgün döşemelere ulaşılmalı; aksi takdirde toprak üzerine benzer şekilde tomruklar yerleştirilmelidir. - Taşlık mekânının döşemesi yenilenmeli ve kaplama olarak taş malzeme kullanımının devamlılığı sağlanmalıdır. - Tavan döşemelerinde ve ahşap karkas sistemle inşa edilen duvarlarda yalıtım yapılmalıdır.
	➢ Konutlarda hayvancılık faaliyetlerinin azalmasına bağlı olarak ahırlar kaullanılmaktadır veya işlev değiştirerek, depo olarak kullanılmaktadır.	➢ **Hayvancılığın konut içerisinde devam etmediği örnekler için:** - Ahır mekânının tavan döşemesinde ve duvarlarına içeriden yalıtım yapılarak, özellikle kadınların kullanabileceği, hali dokuma, kumaş boyama, mantar turşusu yapımı vb. üretimlere uygun işlikler olarak düzenlenmelidir. - Ev pansiyonculuğuna yönelik, turizm amaçlı kullanılacak konutlarda, ahırlar ortak kullanım alanı (toplantı, yemek odası vb) olarak düzenlenebilir. - Mekânlara gerekli ve yeterli ışığın alınabilmesi için kuzey yönü dışındaki yönlere pencere açılmalıdır. - Depo olarak kullanılan mekânlar yalıtımı yapılarak, ıslak hacim olarak kullanılabilir. - Tavan döşemelerinde ve ahşap karkas sistemle inşa edilen dış duvarlarda ısı kaçışlarını engellemek için yalıtım yapılmalıdır.

Mevcut Yapı Mekan Organizasyonu	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Birinci Kat	➢ Sofalarda düzenlenen mutfak nişleri yetersizdir.	➢ Konutun özgün malzemesi ve plan düzeni ile uyumlu ve gerekli konfor koşullarına sahip mutfak mekânı düzenlenmelidir. ➢ Mutfak mekânı mevcut yenilemelerde olduğu gibi yapıya ek olarak ya da odanın dönüştürülmesi ile düzenlenebilir. ➢ Yapıya ek olarak yapılacak uygulamalarda, ahşap taşıyıcı sistem yeterli/optimum mekan olanağı sağlayamamaktadır. Bu nedenle odanın mutfağa dönüştürülmesi tercih edilmelidir.
	➢ Kullanımı devam eden mutfak nişleri sofada görsel rahatsızlık yaratmaktadır.	➢ Sofalarda devam eden mutfak kullanımlarında hafif, katlanabilir bölücü elemanlar kullanılmalıdır.
	➢ Sofada yer alan tuvalet ve dolap içerisinde düzenlenen banyo (gusülhane) nileri yetersizdir.	➢ Konutun özgün malzemesi ve plan düzeni ile uyumlu ve gerekli konfor koşullarına sahip tuvalet/banyo mekânınları düzenlenebilir. ➢ Tuvalet/banyo mekanları mevcut yenilemelerde olduğu gibi yapıya ek olarak ya da odanın dönüştürülmesi ile düzenlenebilir. ➢ Mevcut mekanların kullanımında donatı ve tesisat sistemleri yenilenmelidir.
	➢ Sofada yer alan merdivenler ısı kaybına neden olmaktadır.	➢ Merdivenlerin kapak ya da kapı ile kapatılarak ısı kaçışı önlenmelidir.

Mevcut Yapı Mekan Organizasyonu	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Çatı Katı	➢ Isı ve su yalıtımı eksikliğine bağlı sorunlar yaşanmaktadır.	➢ Çatı sisteminde ısı ve su yalıtımı, dış duvarlar ve döşemelerde ısı yalıtımı yapılmalıdır.
Balkon	➢ Balkon ihtiyacını karşılamak için yapılan uygulamalarda yapının özgün mimari niteliği bozulmaktadır.	➢ Balkon, yapının özgün yapım sistemi ve malzemesi ile uyumlu inşa edilmelidir.
TEMEL ÖNERİ:	Mekân kullanımına dair önerilerde, alandaki gözlemler ve kullanıcıların istekleri ön planda tutulmalıdır; özgün mimari ile kullanıcı taleplerini uyum içinde birleştirmeye çalışan öneriler geliştirilmelidir. Konutlardaki işlevsel ve mekânsal değişikliklerin de göz önünde bulundurulduğu bu önerilerde hem özgün işlevin devam ettiği durum, hem de tarım-hayvancılık işlevinin tamamen sona erdiği durum özellikle değerlendirilmelidir.	

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Doğru Yapım Tekniğinin Uygulanması	➢ Geleneksel yapıların onarım, doğrama değişim ve ek yapı uygulamalarında ahşap karkas sistem kurgusu bozularak, yapı taşıyıcılığı azaltılmaktadır.	➢ Yapım sisteminin doğru inşası ve uygun malzeme seçimi temel ilke olmalıdır. Onarımlarda yapısal hataların giderilerek, doğru sistem kurgusu oluşturulmalıdır.

Karkas Yapı Restorasyon Örnekleri

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Yığma Ahşap Sistem	➢ Duvarlar taşıyıcılık işlevlerinin yanı sıra yapının atmosferik etkilere karşı korunması ve konfor koşullarının sağlanmasında (su, ısı, nem, ses vb.) etkili elemanlar olup yeterli onarım görmemektedir. ➢ Geleneksel yapı duvar sistemlerinde özellikle ısı yalıtımı yetersizdir.	➢ Yığma ahşap yapılarda duvarlar yapıların taşıyıcılığını üstlenmektedir. Ahşap yığma duvarlar birbirine geçmeli olarak inşa edilirler, bu nedenle kütüklerin değiştirilmesi için sistemin sökülmesi gerekldir. Bununla birlikte, yerleşmede yığma duvarların genelinde taşıyıcılık (statik) sorunlarının olmaması mevcudun onarımının önemle dikkate alınmasını gerektirir. ➢ Yığma ahşap duvar genişlikleri gerekli ısı yalıtımını sağlamaktadır. Yontma ve işlenmemiş kütükler arasındaki boşlukların doldurulması (macun vb) yeterli olacaktır. ➢ Kütükler arası boşlukların geniş olması durumunda iç yüzeyde ısı yalıtımı yapılması önerilmektedir. (Şekil 3-4) ➢ Ahşap malzeme için koruma önlemleri alınması gerekmektedir.
Geleneksel Sistem	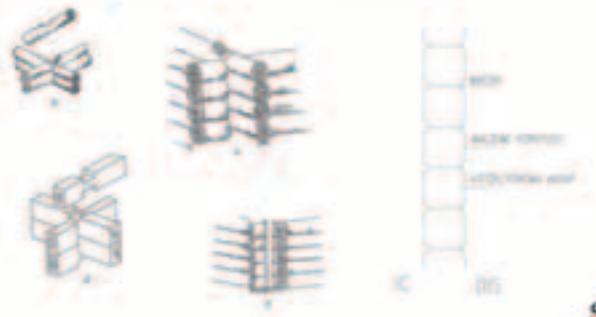	

Şekil 1-2: Yığma sistem detayları

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sağlıklaştırma / Onarım
Yığma Ahşap Sistem	Isı Yalıtım Önerisi 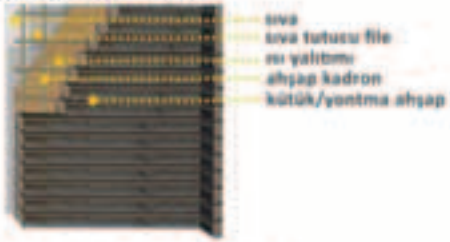 Şekil 3: İç mekanın sıvalı Şekil 4: İç mekan ahşap kaplamalı
Ahşap Karkas Sistem: Ahşap Elemanların Onarımı	➢ Mekanik aşınma ile birlikte iklimin etkileri yeterli önlemler alınmamışsa ahşap malzemede önemli bozulmalara neden olmaktadır. ➢ Karadeniz ikliminin rutubetli yapısı nedeniyle yapı içinde meydana gelen yoğuşma iç mekandaki ahşap malzemeyi etkilerken, mantar ve bakteri için de elverişli ortamlar yaratmaktadır. Aynı şekilde yapı dış kabuğu da sert dış hava koşullarına korumasız ya da yanlış koruma yöntemleri ile maruz kalabilmekte, bu durum ise estetik açıdan görsel problemlerin dışında malzeme yapısında da geri dönüşsüz hasarlara sebep olmaktadır.	➢ Atmosferik etkenlere açık ahşap öğelerde yaşanan çürüme, çatlama, parça kopması, mukavemetin yitirilmesi sorunları karşısında alınan önlemler parçaların kesilip çıkartılarak yeni ahşap eklemeler yapılması, parça değişimi ve bozulan parçaların kimyasal maddeler ile onarımıdır. ➢ Ahşap yapı elemanlarının onarımında sağlamlaştırma temel ilke olmalıdır. Yapısal ve fiziksel bozulma görülmeyen yapı sistemlerinde mevcut durumun korunması, sadece atmosferik etkenlere karşı yalıtım (ısı ve su) sağlanmalıdır. ➢ Yapı sisteminin niteliğini yitirdiği durumlarda ise harap ve çürümüş kısımlarda aynı malzeme veya başka bir malzeme ile sağlamlaştırma ve yalıtım yapılmalıdır. ➢ Yeni kullanılacak ahşabın nem miktarı ve diğer fiziksel özellikleri mevcut yapıyla uyumlu olmalıdır.

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Ahşap Karkas Sistem: Ahşap Elemanların Onarımı		➢ Önerilen müdahalelerde geleneksel yöntemler (yapım teknolojisi, işçilik, kullanılan aletler vb) tercih edilmelidir. Özellikle strüktürel gereksinimler açısından aykırı bir durum yoksa bir ögenin kısmen yenilenmesi gerektiğinde, mevcut ve yeni kısımlar, geleneksel ahşap geçme tekniği kullanılarak bağlanmalıdır. ➢ Yapı sisteminde bozulan ahşap parçalar çıkarılamayacak bir durumda ise veya bezeme elemanları ise kimyasal maddeler ile onarım yapmalıdır. ➢ Yukarıda belirtilen onarım teknikleri yapı sistemini oluşturan tüm öğelerin (çatı, dikmeler, payandalar, hatıllar, döşeme kirişleri ve çıkmalar, ahşap karkas duvarlar, doğramalar vb.) sağlamlaştırılmasında kullanılır.

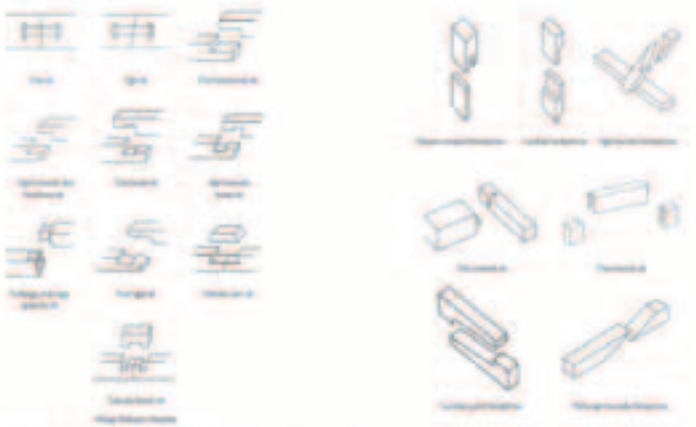

Şekil 5-6: Ahşap birleşim detayları

Mevcut Yapı Yapım Sistemine	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Ahşap Karkas Sistem: Duvarlar	➢ Cephe kaplamalarında meydana gelen bozulmalar ve kaplamasız yüzeyler, taşıyıcı sistem elemanlarını iklim etkilerine açık bırakmaktadır. ➢ Isı yalıtımı yetersizdir.	➢ Ahşap iskelet sistemde dikmeler, kuşaklar, payandalar, alt ve üst tabanlar, dolgu malzemesi ve kaplamalar duvar kurgusunu oluştururlar. Ahşap karkas sistemde meydana gelen bozulmalarda yıpranma durumuna göre elemanlar sağlamlaştırılacak ya da değiştirilecektir.

Fotoğraf 1: Karkas dikmelerin yenilenmesi / İstanbul – 2000
Fotoğraf 2: Karkas sisteminin yenilenmesi / Birgi – 2010
Fotoğraf 3: Yeni ve eski ahşap elemanlar / İstanbul – 2010

	➢ Geleneksel yapılarda karkas sistemin arasının tuğla veya toprak esaslı malzeme (kerpiç) ile doldurulması ısı yalıtım değerlerini yükseltmektedir. ➢ Dolgulu ahşap karkas duvarda ısı yalıtımı, dış cephe öğeleri korunacaksa iç yüzeylere, dış cephe kaplaması yenilenecekse dış cephe de yapılmalıdır. (Şekil 7-9) Boşluklu ahşap duvarlarda ısı yalıtımı ahşap elemanların arasında yapılır. (Şekil 10-11) ➢ Su yalıtımı yapılacak uygulamalarda buhar geçirimli su yalıtım örtüsü tercih edilmelidir.

Ahşap Karkas Sistem: Duvarlar

Geleneksel Sistem ve Isı Yalıtım

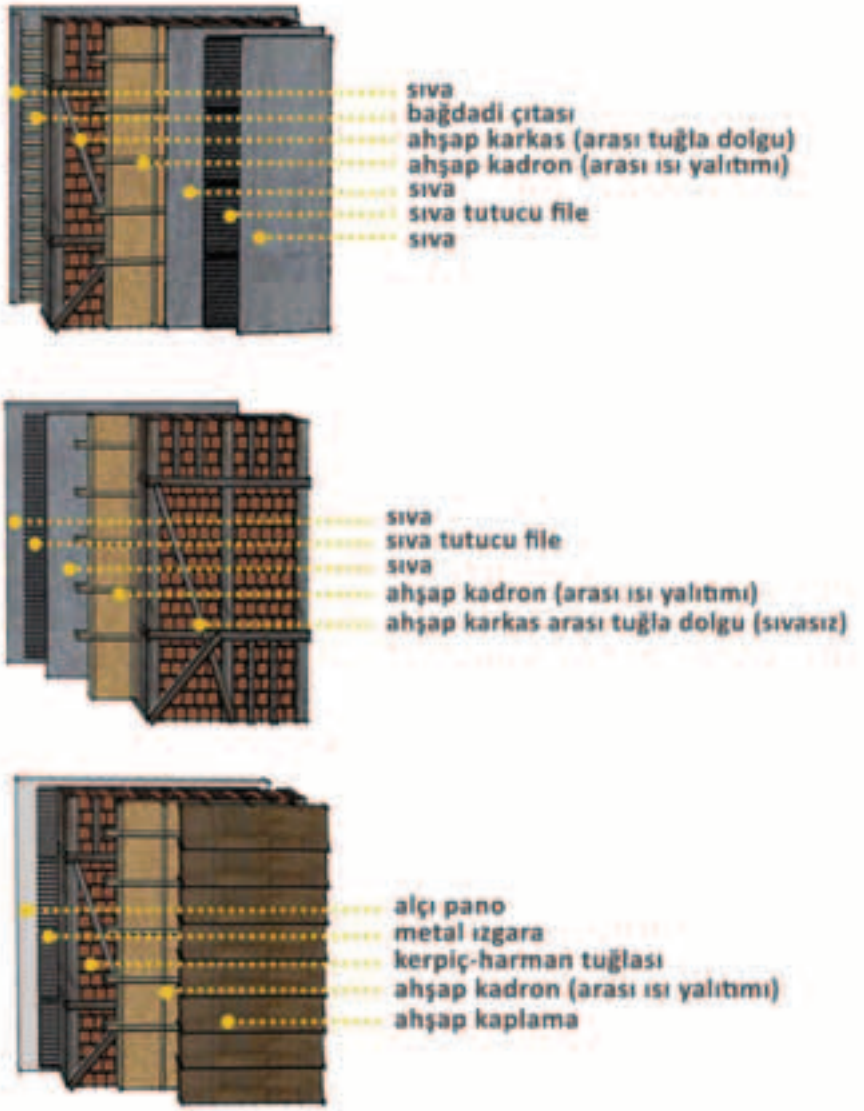

Şekil 6-8: Tuğla dolgulu ahşap karkas duvarda ısı yalıtım önerileri

Ahşap Karkas Sistem: Duvarlar

Geleneksel Sistem ve Isı Yalıtım

Şekil 9: Tuğla dolgulu ahşap karkas duvarda ısı yalıtım önerileri

Şekil 10-11: Boşluklu ahşap karkas duvarda ısı yalıtım önerileri

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Ahşap Karkas Sistem: Döşemeler	➢ Zeminden gelen rutubetin ve yağmurun etkisiyle döşemlerde çürümeler meydana gelmektedir ➢ Yapılara sonradan eklenen su tesisatından kaynaklanan sızıntı, ahşap malzemenin çürümesini hızlandırmaktadır. ➢ Isı ve ses yalıtımı yetersizidir. ➢ Zemin katlarda ahırlarda ve depolarda zeminden yükseltilmiş işlenmemiş ahşap, taşlık/girişlerde sıkıştırılmış toprak veya taş kaplama döşeme yapılmıştır. Onarımlarda döşeme kaplamalarının değiştirildiği müdehaleler (şap, seramik uygulamalrı vb.) görülmektedir.	➢ Temellerde kagir duvar üzerine konacak ahşap elemanların altına su yalıtımı yapılmalıdır. Ahşap elemanların kagir malzemeden su çekerek çürümesinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Su yalıtımı levha ya da sürme yalıtım malzemeleri ile yapılabilir. (Şekil 13) ➢ Birinci kat döşemelerin altları genelde kapamasızdır. Yapının cephe ve çatısında yalıtım sağlanması durumunda, arakat döşemelerinde yalıtım yapılmayabilir. (Şekil 14-17) ➢ Gerekli durumlarda ısı, su, ses ve koku yalıtımı sağlanmalıdır. Isı yalıtımı döşeme kirişleri arasına uygulanır. (Şekil18) ➢ Zamanla malzemeden kaynaklanan rahatsız edici sesleri ve ses iletimini engellemek için emprenye edilmiş keçe de kullanılır. (Şekil 15-17) ➢ Zemin katta ahşap döşemenin aynı teknikte uygulanması, ancak yalıtım yapılması önerilmektedir. (Şekil 14) ➢ Taşlık mekânının döşemesinin yenilenmesi ve kaplama olarak taş malzeme kullanımının devamlılığı sağlanmalıdır.

Ahşap Karkas Sistem: Döşemeler

Geleneksel Sistem ve Yalıtımlı Döşeme

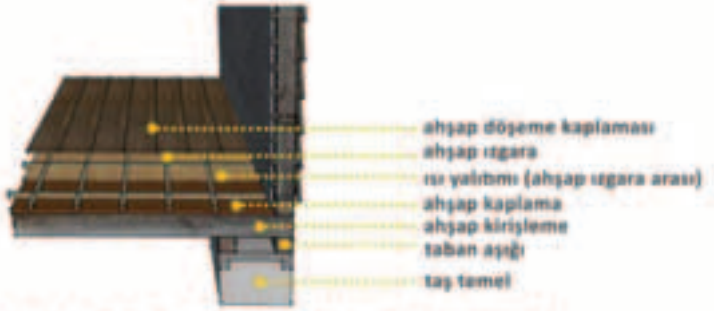

Şekil 13: Geleneksel sistem zemin kat ısı yalıtımı önerisi

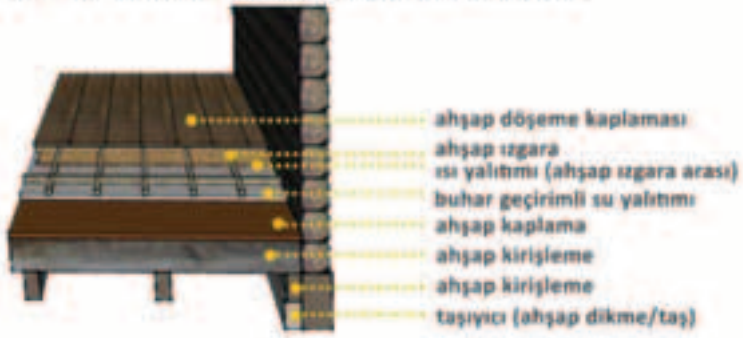

Şekil 14: Zemin kat ısı ve su yalıtımı önerisi

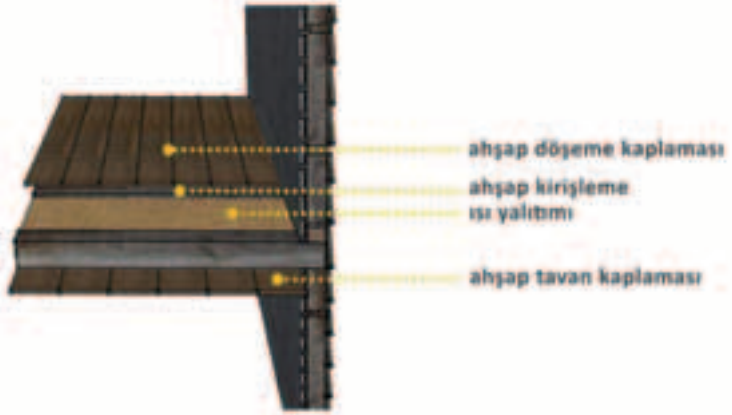

Şekil 15: Ara kat ısı yalıtımı önerisi

Ahşap Karkas Sistem: Döşemeler

Geleneksel Sistem ve Isı Yalıtımlı Döşeme

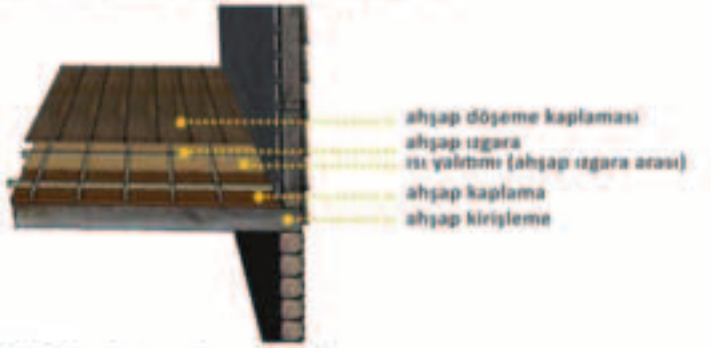

Şekil 16: Ara kat ısı yalıtımı önerisi

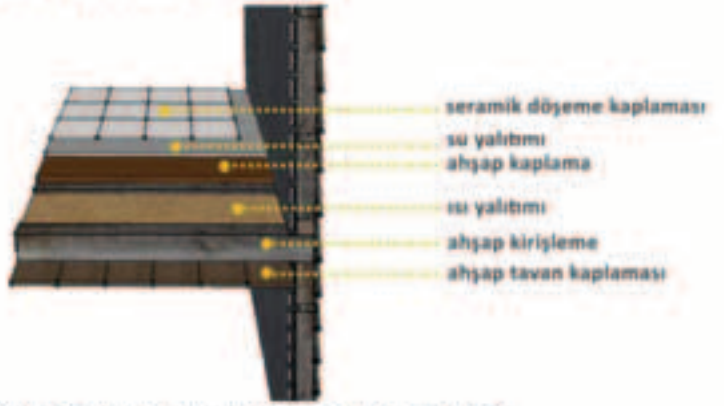

Şekil 17: Islak hacimler için ısı ve su yalıtımı önerisi

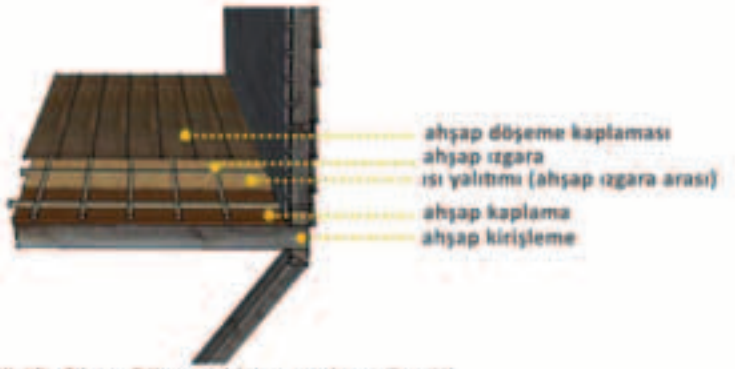

Şekil 18: Çıkma Döşemesi için ısı yalıtımı önerisi

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Ahşap Karkas Sistem: Çatı Kurgusu	➢ Çatı formu ve örtü malzemesi yerleşme karakterini oluşturan öğelerdendir. Karadeniz Bölgesi'nde kullanılan pedavra örtü malzemesinin kullanımı, 1957 sayılı Orman Kanunu sonrasında sona ermiş ve Marsilya tipi kiremit kullanımı yaygınlaşmıştır. ➢ Yeni yapılaşmalar ve geleneksel yapılarda plan ve cephe düzeninde yapılan değişimler ve onarımlarla özgün çatı formlarının değiştiği, örtü malzemesinin ise çeşitlendiği görülmektedir.	➢ Yapılarda çatı kurgusu taşıyıcılar üzerine doğrudan kiremit tespit tahtaların yerleştirilmesi ile oluşturulmuş; kiremit altı tahtası ve geleneksel su ve ısı yalıtımı malzemesi kullanılmamıştır. ➢ Çatı onarımına öncelikle taşıyıcı elemanların onarımı ve/veya yenilenmesi yapılmalıdır. ➢ Çatının yaşam alanı veya depo olarak kullanıldığı yapılarda ısı yalıtımı mertekler arasında, çatı arasının kullanılmadığı yapılarda ısı yalıtımı döşeme üzerine de yapılmalıdır.(Şekil 19-20) ➢ Çatı kurgusuna kiremit altı tahtası ve buhar geçirimli su yalıtım örtüsü eklenmelidir.

Isı ve Su Yalıtım Önerisi

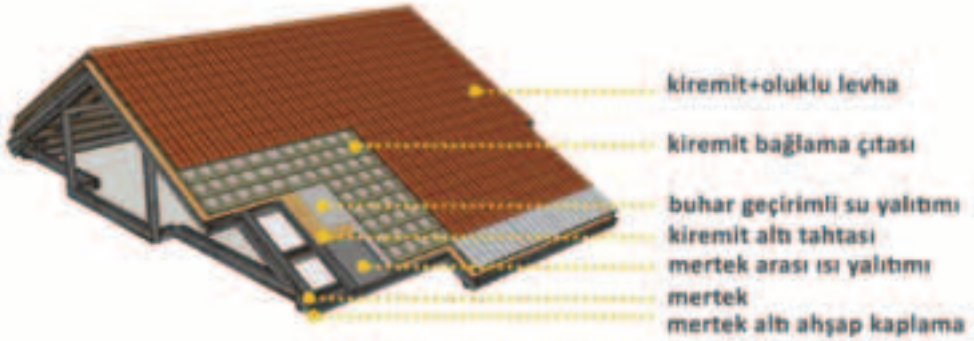

Şekil 19: Isı ve su yalıtımına ilişkin çatı detayı

Mevcut Yapı Yapım Sistemi	Sorunlar	Sağlıklaştırma / Onarım
Ahşap Karkas Sistem: Çatı Kurgusu	Isı ve Su Yalıtım Önerisi 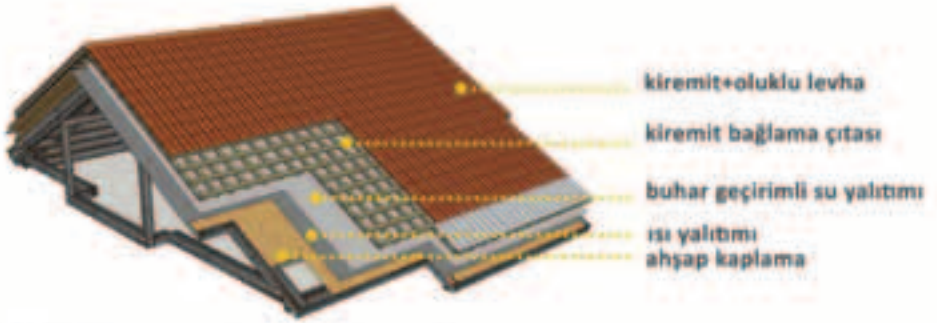 Şekil 20: Isı ve su yalıtımına ilişkin çatı detayı	
Cephe Özellikleri	➢ Kaplamalar: - Sıvasız veya kaplamasız cepheler, hem yapı kimliği ile uyuşmamakta, hem de yapısal sorunlara neden olmaktadır. ➢ Doğramalar (pencere-kapı): - Doğrama kesitlerinin ince olması nedeni ile yaşanan ısı kayıpları. - PVC doğrama kullanımı nednei ile yapı kimliğinin bozulması - Pencere açıklıklarının genişletilerek, yapısal zaafiyet oluşturulması ve yapı kimliğinin bozulması - Yeni işlev ile kullanımlarda yığma ahşap mekanlarda gün ışığı ihtiyacının gerekmesi	➢ Kaplamalar: - Yapısal sağlamlık, ısı-su yalıtımının sağlanması ve görsel bütünlük için, yapı kimliği de dikkate alınarak dış cephe kaplaması olmayan yapı veya yapı bölümlerinde ahşap kaplama veya sıva yapılmalıdır. ➢ Doğramalar (pencere-kapı): - Onarımlarda karkas sistemin taşıyıcılığını bozmamak için pencere boşlukları genişletilmemelidir. - Kapı ve pencere doğrama kesitleri incedir. Yenilemelerde ahşap, kalın kesitli ve mümkünse pencerelerde çift camlı doğramalar tercih edilmelidir. - Yenilemelerde giyotin pencere kullanılmalı, kullanılamıyorsa pencere biçimi korunmalıdır.

CEPHE TİPOLOJİLERİ

KS_7 MEVCUT DURUM Önerİ

KA_25 MEVCUT DURUM Önerİ

IM_21 MEVCUT DURUM Önerİ

Cephe Renk Kartelası

Kırsal Mimari Karakter Uygun Malzeme Seçimi	Öneriler
Ahşap	➢ **Ahşap:** - Tarihi bir yapının onarımında yeni ahşap, tarihi ve estetik değerlere saygı çerçevesinde kalınarak ve harap ve çürümüş kısımları değiştirmek, ya da restorasyonun gereklerini karşılamak amacıyla kullanılmalıdır (ICOMOS, 1999). - Ahşabın fiziksel bozulmalarına karşın temel önlem uygun ahşabın seçimidir. Ağacın özsuyunun düşük olduğu dönemlerde kesilmesine önem verilmelidir. Bu dönemde kesilen ahşapların içindeki nem çok hızlı bir şekilde, düştüğü için kurutulmasına gerek kalmadığı gibi, ahşap da böceklenmede de olmamaktadır. - Onarımlar ve yeni uygulamalarda uygun ağaç cinsi seçilmeli, düz elyaflı ahşap ve dış odun yerine iç odun kullanılmalı, ahşabın çalışması için gerekli önlemler alınmalı ve ahşap rutubetinin kullanılacağı yerin rutubetinin düzenlenmelidir. - Kimyasal koruyucuların kullanımı dikkatle denetlenmeli veizlenmeli, mutlak yarar beklendiği, kamu ve çevresel güvenliğin etkilenmediği ve uzun vadede başarı olasılığının önemli olduğu durumlarda kullanılmalıdır. - Ersizlerde yerleşmesinde yapılarda kullanılan ahşap cinsleri ve özellikleri[5] aşağıda belirtilmiştir ve uygulamalarda bu ağaç cinslerinin kullanımına öncelik verilmelidir. - Ahşap Türleri ve Kullanım Yerleri **Sarıçam** Çalışması: az Dayanıklılığı: mantara dayanıklı Sertliği: kökner ve ladinden sert İşlenmesi: kolay Kullanıldığı yerler: yapı çatısı; doğrama, döşeme ve dış kaplamalarda **Meşe** Çalışması: az Dayanıklılığı: çok/ açıkta (toprakla temas etmeden) 60-120 yıl, korunmuş Sertliği: orta/sert İşlenmesi: orta Kullanıldığı yerler: yapı çatısı; doğrama, toprak altı ve su içerisinde

[5] Ahşap türlerinin fiziksel özellikleri için Günay, 2001:10, 33-34, kaynağından yararlanılmıştır.

Kırsal Mimari Karakter Uygun Malzeme Seçimi	Öneriler
Ahşap	**Köknar** Çalışması: az Dayanıklılığı: az/ açıkta (toprakla temas etmeden) 30-50 yıl, korunmuş 50 yıl ve daha fazla Sertliği: yumuşak İşlenmesi: budaklı olduğunda zor Kullanıldığı yerler: iç doğrama ve tavan kaplamalarında **Ladin** Çalışması: nemli çok, kuru iken az Dayanıklılığı: az/ açıkta (toprakla temas etmeden) 30-50 yıl, korunmuş 50 yıl ve daha fazla Sertliği: çok yumuşak İşlenmesi: kolay Kullanıldığı yerler: iç doğrama, döşeme ve tavan kaplamalarında **Selvi** Çalışması: az Dayanıklılığı: çok Sertliği: sert İşlenmesi: orta Kullanıldığı yerler: bütün dış elemanlarda, toprak altında, su içinde
Harçlar ve Sıvalar	➢ Geleneksel harçlar kireç ve kireç esaslı bağlayıcılarla tuğla tozu, saman vb. gibi katkı maddelerinden oluşur. Ahşap sistemlerle uyumlu çalışırlar, rutubeti hızla emerler, tuzlanma yapmazlar ve böylece ahşap ve taş malzemede yıpranmalara neden olmazlar. ➢ Onarımlarda çimento bağlayıcılı harç ve sıva kullanılmamalı, kireç bağlayıcılı harç ve sıvalar tercih edilmelidir.
Yalıtım Malzemeleri	➢ Günümüzde petrolden elde edilen yapı ve yalıtım malzemelerinin yerine, yenilenebilir ve geri dönüştürülebilir malzemelerin tercih edilmesi sürdürülebilirlik tercih edilmektedir. Geleneksel yapım tekniğinin bir parçası olan bu ürünlerin kullanımının devamlılığının sağlanması amaçlanmalıdır. ➢ Geleneksel yapılarda ısı ve su yalıtım malzemesi olarak koyun yünü, ağaç yosunu, genellikle toprak malzeme ile birlikte kullanılan bitki sapları (saman, çavdar, saz, eğrelti otu, ayçiçeği sapı, mısır koçanı yaprağı, ağaç filizi vb.), talaş, toprak, kerpiç tuğla döşeme duvar ve çatılarda kullanılan malzemelerdir. Ayrıca söz konusu malzemeler iyi sıva tutucudurlar. Geleneksel malzeme kullanılmaması durumunda, onarımlarda kullanılacak ısı yalıtımı malzemesinin bünyesine su almaması gerekmektedir. Ayrıca kalınlığı, buhar difüzyon direncinin yüksek olması, basınç ve darbe dayanımı, sıcak tutuculuk ve ısı iletim katsayısı gibi kriterler de önem arz etmektedir.

Kırsal Mimari Karakter Uygun Malzeme Seçimi	Öneriler
Yalıtım Malzemeleri	➢ Ahşap yapılarda yalıtım malzemelerinin yangın dayanımı önemli olduğu için ısı yalıtımında mineral yünlü malzemeler tercih edilmesi önerilir. Isı yalıtımı uygulamaları için cam yünü, taş yünü ve organik esaslı odun talaşı levhalar, ahşap yünlü levhalar temini ve uygulaması kolay malzemelerdir.
TEMEL ÖNERİ:	➢ Ahşap bir tarihi yapının dokusuna olabildiğince az müdahale edilmesi amaçlanmalıdır. . Bazen minimum müdahale ahşap yapıların tümüyle veya kısmen sökülüp tekrar birleştirilmesini gerektirebilir (ICOMOS, 1999). ➢ Müdahalelerde tarihi yapı bir bütün olarak ele alınmalı, taşıyıcı ögeler, dolgu panoları, dış kaplama, çatı, kapı ve pencereler dahil olmak üzere tüm malzeme eşit ilgi görmelidir. Temel ilke mevcut malzemeyi olabildiğince yerinde tutmaktır. Koruma sıva, boya, kaplama, duvar kağıdı gibi bitirme ayrıntılarını da kapsamalıdır. Eğer sıva vb. yüzeylerin yenilenmesi gerekirse, olabildiğince özgün malzemelere, yapım tekniklerine ve yüzey dokularına sadık kalınmalıdır (ICOMOS, 1999). ➢ Geleneksel yapım sosyal ve çevresel kısıtlamalara bağlı olarak gelişen ve sürekli uyarlanan bir süreçtir. Bu yapıların onarımında yine çevreden elde edilen malzemenin kullanımının sürekliliğinin sağlanması esas olmalıdır. Bunu için: ➢ Ahşap yapıların korunması ve onarımı için gerekli uygun ağaçların sağlanabilmesi için yedek orman alanları oluşturulması ve mevcut orman ve koruların korunması desteklenmelidir. Tarihi yapı ve sitlerin korunmasından sorumlu kuruluşlar, onarım için uygun ahşapların bulunduruldığı depoların oluşturulmasını desteklemelidir (ICOMOS, 1999).

Yeni Yapı Hassas Yer Seçimi	Öneriler
Topografya ile Uyumlu Yapılaşma	➢ Yerleşmede doğal alan-yeni yapı dengesi korunmalıdır. Yapay alanların doğal alanlara zarar vermemesi, bu alanların içine gömülmesi önerilmektedir. ➢ Kanyon siluetini ve yerleşmelerin hakim manzarasını bozacak alanlarda, dere yatağında ve yürüyüş güzergahında yeni yapılaşmalara izin verilmemelidir. ➢ Yeni yapılaşma alanlarında yerleşmenin coğrafi imkan ve kısıtları dikkate alınmalıdır. ➢ Ersizlerdere Köyü'nün mahalleleri vadi ve yamaçlarda kurulmuştur. Yeni yapıların eğime uygun yapılması ve arazinin doğal yapısının bozulmaması önerilmektedir. ➢ Yerleşmelerin vadi yamaçlarına doğru yayılmaması gerekmektedir. ➢ Yeni yapılaşmalarda yerleşimin toplu ve dağınık özellikleri korunmalıdır. ➢ Hakim rüzgar ve güneşlenme koşulları göz önüne alınmalıdır. Geleneksel yerleşimler rüzgar ve güneş etkisinden en fazla faydalanılacak şekilde biçimlenmiştir ve yeni yapılaşmada mevcut yerleşmelerin bakıları dikkate alınmalıdır.

Yeni Yapı Parsel Düzeni	Öneriler
Doğru Değerlendirilmiş Parsel Düzeni	➢ Parselin detaylı analizleri yapılmalıdır. Mevcut doğal veriler (ağaç, bitki örtüsü vb) ve yapılaşma incelenmeli; güneşlenme durumu, rüzgar ve manzara yönü ile yapılaşmanın manzaraya etkisi değerlendirilmelidir. ➢ Parselde yol ile ilişki, giriş ve sınır elemanları; depolama, atık ve geri dönüşüm alanları; araba park alanı ve zirai üretim alanları birlikte değerlendirilmeli ve tasarımın birer öğesi olmalıdır. ➢ Parsel topografyası bozulmamalı, topografya ile uyumlu bir yapılaşma tercih edilmelidir.

Yeni Yapı Parsel Düzeni	Öneriler
Doğru Değerlendirilmiş Parsel Düzeni	➢ Köyler konum olarak kuzey bakıda yer almaktadır. Yapılaşmada kuzey yönünün dezavantajları azaltılmalıdır. Yapının kuzey yönünde yöredeki bitki örtüsü ile uyumlu ağaçlandırma yapılmalı, rüzgar etkisi azaltılmalıdır. ➢ Yapı parselinde müştemilat yapılarının inşasında kuzey ve batı yönleri değerlendirilmelidir. Parsel içi tarım alanlarını parçalamayacak bir düzenleme yapılmalıdır. ➢ Parsel girişlerinin ve sınır elemanlarının doğal malzemeden yapılması önerilmektedir. ➢ Doğru yönlenme, yapılarda enerji tüketimini azaltacaktır. Mevcut yapıların yönlenme durumu incelendiğinde yönlenmenin yanı sıra manzaranın da planlamada etkili olduğu görülür. Zemin katta girişlerin genellikle güney yönüne açıldığı ve ahırların kuzeye yönlendiği görülür. Birinci katlarda ise odalar güney yönünde yer almaktadır. ➢ Yeni yapılarda da odaların güney ve doğu yönlerinde konumlanmasına önerilir.

GÜNEŞLENME TABLOSU

Yeni Yapı Yapı Ölçeği	Öneriler
Uygun Ev Tasarımı	➢ Yeni yapılar kullanıcı istekleri doğrultusunda ve çağdaş teknoloji kullanılarak, enerji etkin yapılar olarak tasarlanmalıdır. ➢ Tasarımda amaç geleneksel ypaıların tekrarı olmamalı, ancak mevcut dokuya saygı gösteren, mevcut doku ile uyumlu bir yaklaşım tercih edilmelidir. ➢ Yeni yapılarda yapı taban alanı ve yapı yükseklikleri mevcut geleneksel doku ile uyumlu olmalıdır. ➢ Geniş parsellerde yapılar, mahallelerdeki ortalama yapı taban/alanı parsel genişliği (TAKS) oranı dikkate alınarak yapılmalı, ancak taban alanları mevcut doku ile uyumlu olacak biçimde parçalı planlama çözümleri tercih edilmelidir. ➢ Ersizledere köyünde kare veya dikdortgen planlı, beşik çatılı, dar saçaklı ve bezemesiz cephe düzeni görülmektedir. Yapıların en karakteristik özellikleri çatı katı çıkmaları, dar pencerelerden oluşan dolu cephe yüzeyleri ve ahşap kaplama malzemesidir. ➢ Yeni yapılarda kompleks plan ve cephe tiplerinden, doku ile uyumsuz yapı oranları, çatı formu, yatay pencere oranları, açık çıkmalar ve yoğun cephe bezemeleri ile PVC malzeme kullanımından kaçınılması önerilmektedir.

Yapı Envanter No/ Yapı Türü	Taban Alanı	Kesit Yükseklikleri	Cephe Yükseklikleri
IM_21/Konut	78 m2		
IP_35/Konut	142 m2		
IP_51/Konut	118 m2		
KA_25/Konut	70 m2	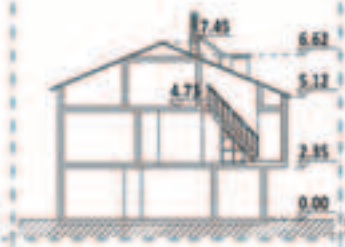	
KS_7/Konut	62 m2		

Yapı Envanter No/ Yapı Türü	Taban Alanı	Kesit Yükseklikleri	Cephe Yükseklikleri
ME_50/Konut	82 m2		
ME_128/Değirmen	31 m2		
KS_7/Samanlık	27 m2		
KA_25/Fırın	10 m2	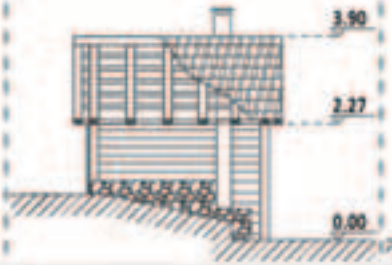	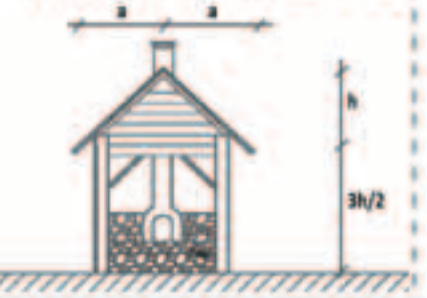

Kaynakça

Abaklıoğlu, M. (2013). Kırsal yerleşimlerde mekansal gelişmenin yönlendirilmesinde bir araç olarak köy tasarım rehberi; Küre Ersizlerdere örneği, (Bitirme Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Akın, T. (2001). Doğal çevre etmenlerine bağlı olarak yerleşme ve bina ölçeğinde iklimle dengeli konut tasarımı ve denetleme modeli. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aran, K. (2000). Barınaktan öte Anadolu kır yapıları. İstanbul: Tepe İnşaat San. A.Ş.

Arslan, M., Barış, E., Erdoğan E. Ve Dilaver, Z., (2004), Yeşil Yol Planlaması: Ankara Örneği, Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara Üniversitesi.

Atalay, İ. ve Mortan, K. (1995).Türkiye bölgesel coğrafyası. İstanbul: İnkılâp.

Ay, S. (2011). Orman köylerinde güneş enerjisi ısıtma sistemlerinin kullanımının hanehalkı yakacak odun tüketimi üzerine etkileri: Burdur-Bucak İlçesi ormanköyleri örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi/Fen BilimleriEnstitüsü, Isparta.

Aydemir, E. (2010). Yöresel mimarinin ve kırsal dokunun korunması: Artvin Şavşat Balıklı mahallesi örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bostancıoğlu, E. ve Birer, E.D. (2004). Ekoloji ve ahşap: Türkiye'de ahşap malzemenin geleceği. Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 9, 2.

Cork County Council. (2003). Cork rural design guide: Building a new house in the countryside. Ireland.

Clifford, S. ve King, A. (1993). Local distinctiveness: Losing your place. Londra: Common Ground, Gold Hill House. Erişim tarihi: 14 Temmuz 2014, http://www.commonground.org.uk/distinctivness/d-index.html

Countryside Agency (2002). Village design statements—their Influence on new development. Cheltenham: Countryside Agency.

Çakır, S. (2000). Geleneksel Karadeniz ahşap yapım yönteminin çağdaş teknoloji açısından değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü,İstanbul.

Çataltaş, A. (2013). Hayvansal atıkların kompostlanması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Çelebi, G. (2003). Çevresel söylem ve sürdürülebilir mimarlık için kavramsal bir çerçeve. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 16, 1, 205-216.

Çulcuoğlu, G.(1997). Ankara kenti yeşil kuşak çalışmalarının yabancı ülke örnekleri açısından irdelenmesi ve yeşil kuşak sistemi için öneriler, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çobancaoğlu, T. (2000). Türkiye'de ahşap ev'in bölgelere göre yapısal olarak incelenmesi ve restorasyonlarında yöntem önerileri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Büken, C. (2003). İznik Gölü çevresindeki yerleşimlerin incelenmesi ve yeni Sölöz geleneksel yerleşim dokusunun korunması üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü,İstanbul.

Deniz, Ş. Ö. (2013). Yapısal ölçekte dönüşüm. Arredamento Mimarlık Dergisi, 269, 115-119.

Dikmen, M., Toker, R., Çelebi, E., Kök, N. (1966). Köy konutlarında çatı araştırmaları, Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu.

Eminağaoğlu, Z. (2004). Kırsal yerleşmelerde dış mekan organizasyou-ilgili politikalar ve değerlendirmeler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Eminağaoğlu, Z., Çevik, S. (2007). Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. Gazi Üniversitesi mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt:22, No:1, 157-162, Ankara.

Engin, N., Vural, N., Vural, S., Sümerkan, M. R. (2007). Climatic effect in the formation of vernacular houses in the Eastern Black Sea Region. Building and Environment, 42, 2, 960-969.

Eruzun, C. ve Sözen, M. (1996). Anadolu'da ev ve insan. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 23, 13-31.

Gallent, N., Morphet, J. ve Tewdyr-Jones, M. (2009). Parish Plans and the spatial planning approach in England. Town Planning Review, 79(1),1–29.

Gezer, H. (2013). Geleneksel Safranbolu evlerinin sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, 23, 13-31.

Guise, R, (2005), Shaping neighbourhoods: a guide for health, sustainability and vitality, The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health, September, pp. 125: 240. (Community-Led Village Design Statement (VDS) Toolkit , The Heritage Council, 2012.

Güler, K. (2012). Doğu Karadeniz kırsal mimarisi örneklerinden Rize-Fındıklı Aydınoğlu Evi restorasyon projesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Günay, R. (2007). Geleneksel ahşap yapılar. İstanbul: Birsen

Güngör, İ.H. (1965). Ahşap yapı bilgisi. İstanbul: Çeltüt Matbaacılık Koll. Şt.

Hanehalkı Anketleri, 2014

Hill, M. (2009). Rural settlement and the urban impact on the countryside, Access to Geography, Hodder Education.

Hughes, C. (2006). Do village design statements make a difference? Town and Country Planning, 27(4),119–121.

ICOMOS(1999). Tarihi ahşap yapıların korunması için ilkeler, ICOMOS 12.Genel Kurulu, Meksika.

ICOMOS (1999). Geleneksel mimari miras tüzüğü, ICOMOS 12. Genel Kurulu, Meksika.

İbret, Ü. (2007). Küre, bakır diyarının coğrafyası. Ankara: Aktif.

İbret, Ü. (2010). Karadeniz kıyısında stratejik bir liman: İnebolu Limanı. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 20, 15-33.

İnebolu Belediyesi (2014). http://www.inebolu.bel.tr/inebolu-kategori.asp?SayfaAltCatId=26

Kafescioğlu, R. (1955). Kuzey-Batı Anadolu'da ahşap ev yapıları, İstanbul Teknik Üniversitesi/Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Kantar, Z. (1998). Kırsal yerleşmede dış mekân organizasyonu: Artvin İli köyleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Karaosman, S. (2008). Vernacular design as the teaching tool of the ecological architecture. Trailer: II, Designing Design Education, Modern Education in Architectural Design Basics, Designtrain Congress, Amsterdam, Hollanda, 5-7 Haziran 2008.

Karayolları Genel Müdürlüğü (2014). http://www.kgm.gov.tr

Kastamonu Gazetesi (2014). http://www.kastamonugazetesi.com.tr/bolgeselekonomi/item/2617-cengiz%E2%80%99in-b%C3%BCy%C3%BCk-limanprojesi.html#.U6kn6_l_uXE]

Kastamonu Valiliği (2014). http://www. kastamonu.gov.tr

Kırsal Kalkınma Planı 2010-2013. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara

Köse, A. (2005). Türkiye'de geleneksel kırsal konut planlarında göçebe türk kültürü izleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 158-190.

Küre Belediyesi (2014). http://www.kure.bel.tr/bpi.asp?caID=28

KUZKA (2011). TR82 Düzey 2 Bölgesi 2011-2013 bölge planı. Erişim tarihi: 5 Haziran 2014, http://www.kuzka.org.tr/dosya/2011-2013_bolge_plani.pdf

KUZKA (2013). Küre ilçe analizi. Erişim tarihi: 5 Haziran 2014, http://www.kuzka.org.tr/Planlama.asp?P=9&Planlama=ilce-analizleri

Lebens, R. M. (1980). Passive Solar Heating Design. Londra: Applied Science Publishers

Lıttle, C.E., (1995). Greenways for America. The Johns Hopkins Press Ltd., London.ISBN 0-8018-5140-8

MSGSÜ, (2014). Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenileme dersi öğrenci çalışmaları.

Natural England. Erişim tarihi: 15 Kasım 2014, http://www.naturalengland.org.uk

Odak Grup Görüşmeleri, 2013.

Odak Grup Görüşmeleri, 2014.

Owen, S. (1998). The role of village design statements in fostering a locally responsive approach to village planning and design in the UK. Journal of Urban Design, 3(3), 199–220.

Owen, S. (1999). Village design statements: Some aspects of the evolution of a planning tool in the UK. Town Planning Review, 70(1), 41–59.

Owen, S. (2002). Locality and community: Towards a vehicle for community-based decision making in rural localities in England. Town Planning Review, 73,1–21.

Owen, S., Bishop, J., O'keeffe, B. (2011). Lost in translation? Some issues encountered in transferring village design statements from England to Ireland. Journal of Urban Design, 16, 3, 405–424.

Öğdül, H. (2013). Kırsal mekân politikalarında yeni dönem. Mimarlık Dergisi, 371.

Önel, H. (1975). Ahşap ve yurdumuzda yöresel uygulamaları. İstanbul.

Özçağlar, Ali, (1996), Türkiyenin idari coğrafyası bakımından köy, bucak, ilçe, il ve belde kavramları üzerinde düşünceler, Ankara Üniversitesi, DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi, sayı 12, Ankara (Aktaran, İbret, Ünal., 2007, Küre, Bakır Diyarının Coğrafyası, Aktif Yayınları, Ankara, s.161.)

Özçelik, N. (1964). Karadeniz orman mıntıkası köy evlerinde ağaç malzemenin (ahşabın) rasyonel kullanılması üzerine araştırmalar. İstanbul: Orman Genel Müdürlüğü yay. sıra no:386, seri no:20.

Özelleştirme İdaresi Yüksek Kurul Kararı, Resmi Gazete, 31.01.2014, Sayı 28899.

Özgüner, O. (1970). Köyde mimari: Doğu Karadeniz. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayını.

Sümerkan, M. R. (1989). Doğu Karadeniz geleneksel yapı sanatında ilginç çözümler. Trabzon 1988-89 Kültür ve Sanat Yıllığı, Trabzonlular Kültür ve Yardımlaşma Derneği, İstanbul.

Sümerkan, M. R. (1990). Biçimlendiren etkenler açısından Doğu Karadeniz kırsal kesiminde geleneksel evlerin yapı özellikleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Sümerkan, M. R. (1991). Doğu Karadeniz'de kırsal kesim geleneksel ev plan tiplerinin yöresel dağılımı. Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları.

Şenol, P. ve Erakan, A. (2011). Kırsal yaşam/kırsal konut: Bir yaşam biçimi olarak geleneksel kırsal konut üretiminde Kızılcık Köyü örneği. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24,143-160.

T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (2008). Kırsal alanda yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi rehber bir kitap ve örnek projelerin oluşturulması Kayseri örneği. Hazırlayan: MSGSÜ Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü (Proje yürücüsü: Kemal Çorapçıoğlu), Yayınlayan: T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara.

T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (2011). Kırsal alanlarda yöresel doku ve mimari özelliklere uygun yapılaşmanın yaygınlaştırılması projesi. Balıkesir örneği Hazırlayan: MSGSÜ Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü (Proje yürücüsü: Kemal Çorapçıoğlu), Yayınlayan: T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara.

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, (2007). Sinop-Kastamonu-Çankırı planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı, plan açıklama raporu. Erişim tarihi: 7 Hazitan 2014, http://www.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_100000/skc/skc_PLAN_ACIKLAMA_RAPORU.pdf

Tunoğlu, K. ve Kara, İ. (2012). Osmanlı'ya yön veren Kastamonulular. Kişisel Yayın.

Yaman, F. (2007). Geleneksel ahşap yapılarda kullanılan ahşap yapı elemanlarının uzun dönem performansı- Giresun-Zeytinlik mahallesinde örnek yapı incelemesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

URL-1:http://emlakkulisi.com/ilgaz-tunelindeki-kazi-calismalari-devamediyor/228670 (Erişim tarihi: 5 Haziran 2014)

URL-2: http://www.kuzka.org.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_16_KF2J90LA_kure_ilce_analizi.pdf (Erişim tarihi: 5 Haziran 2014)

URL-3:http://emlakkulisi.com/ilgaz-tunelindeki-kazi-calismalari-devamediyor/228670 (Erişim tarihi: 5 Haziran 2014)

URL-4: http://www.adog.org.tr/?pnum=51&pt=A%C4%9EUSTOSERS%C4%B0ZLERDERE+KANYON%C4%B0NG (Erişim tarihi: 5 Haziran 2014)

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi Çalışmalarına Katılan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Öğrencileri:

MSGSÜ
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Ezgi Akdoğan
Elif Yurtoğlu
Sümeyra Dinçer
Yunus Tatar
Jemshit Akmuradov
Mehmet Aydın Elcan
Onur Öztürk
Volkan Bal
Sena Barış
Gülzade Şentürk
Süeda Ballı
Tuğba Orman
Meral Abaklıoğlu
Begüm Eneren
Gizem Küçükkaraca
Ezgi Özer
Gizem Küçük
Sezer Ekinci
Gubse Küreş
Cansev Rakipsiz
Esra Baykuş
Elif Tezel
Merve Özzaim
Zeynep Özdemir
Ayşenur Baş
Sezin Coşkun
Özge Nur Eroğlu
Ceyda Şimşek
Eda Mutluay
Sibel Yonca Kemerli
Özgül Baz
Halenur Ballısoy
Merve Saruhan
Şeyma Nur Varsak
Hatice Dilara Soysallı
Büşra Coşkun
Özge Özgen
Tuğba Yıldırım
Melis Karlı
Alp Kemal Dönmez
Artun Gürkan
Safa Akbulut
Batyr Tokgayew
Dıdar Isgenderov

"PLN 621 Kırsal Alan Planlaması ve Köy Yenileme Dersi" kapsamında köy tasarım rehberi ön çalışmalarına katkıda bulunmuşlardır.

MSGSÜ
Mimarlık Bölümü
Restorasyon Ana Bilim Dalı

Meryem Ergün (Çift Anadal öğrencisi)
Cansu Sert
Gökçenur Delibaş
Gözde Dugan
Meryem Mihrinur Düzenli

Ersizlerdere Köyü rölöve çalışmalarına katkıda bulunmuşlardır.

ÇALIŞMA SIRASINDA...

Köy tasarım rehberleri ülkemizde uzun süredir tartışılmakta olan ve mevzuata yeni girmiş bir uygulama aracıdır. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından geliştirilen Kastamonu-Küre-Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi ülkemiz için ilk örnek olma özelliğine sahiptir.

Köyler yaşam biçimi, üretim ve doğa ile ilişkileri bakımından çok özel kırsal yerleşmelerdir ve mekânsal, sosyal, ekonomik değerleri dikkate alan yeni bir planlama anlayışı gerektirmektedir. Bu kapsamda kırsal yaşamın değerini gözetecek, doğa ile ilişkisini koparmayacak, yerel/beşeri faktörleri harekete geçirebilecek yeni araçlara ihtiyaç vardır. Söz konusu araçlardan biri olan köy tasarım rehberleri, özgün karakterini korumuş ve değişim potansiyeli taşıyan kırsal yerleşmelerde çok önemli bir rol üstlenebilir.

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi köyün karakterinin korunması için bazı öneriler ve tavsiyeler içermektedir. Rehberde, doğal çevre, yerleşme biçimi, ortak mekanlar, yol ve patikalar, parsel/yapı ilişkileri ve kırsal mimari karakter bir bütün olarak ele alınmıştır. Rehber köyde evini onarmak, yeni yapı yapmak isteyenler için olduğu kadar, köyde mekânsal düzenlemeler yapacak olan yerel yönetimler için de yol göstericidir. Köy tasarım rehberinin başarısı, halk tarafından kullanışlı ve faydalı bulunmasına, kurumlar tarafından benimsenmesine bağlıdır.

Köy tasarım rehberlerinin ülkemiz koşullarına uyarlanmış ve kullanılabilir araçlar olarak geliştirilmesinde bu ilk rehber çalışmasının önemli bir katkısı olması beklenmektedir.

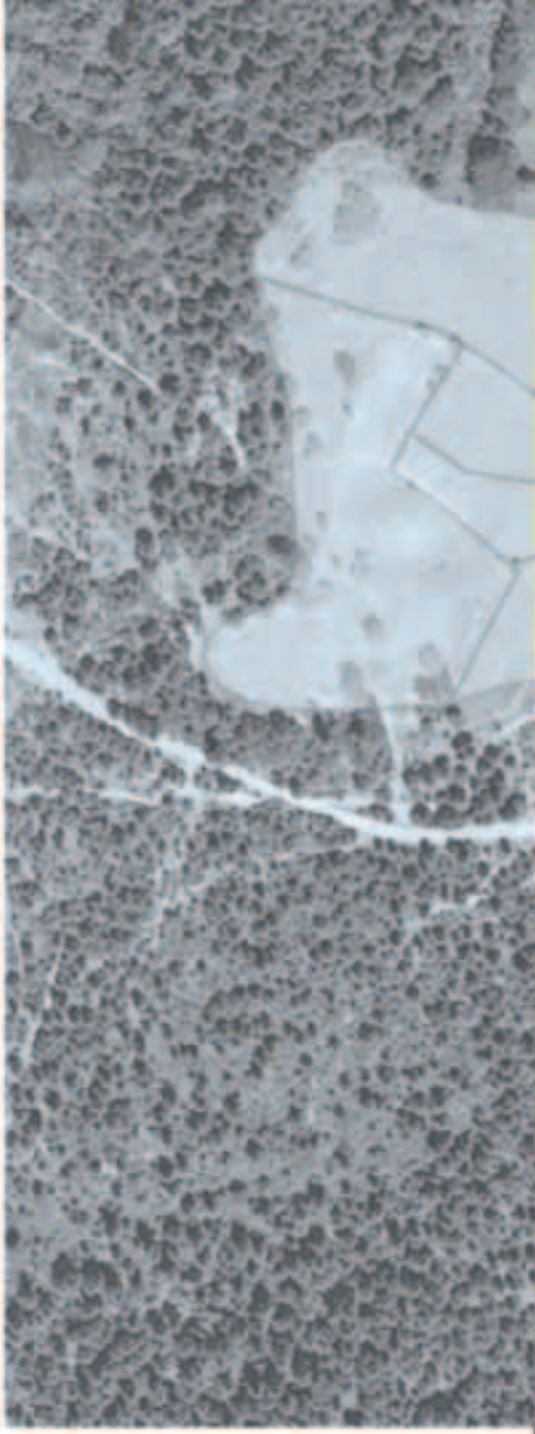

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

T.C. KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

Bu kitap Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi işbirliğinde ..... amacıyla hazırlanmıştır.